

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

วชิรวัฒนสาร

WIWITWANNASAN

Journal of Language and Culture

ISSN 2630-0168 (Print)

ISSN 2672-9458 (Electronic)

ผู้เขียนประจำฉบับ

สุภาพร คงศิริรัตน์
พยุ่ง ชีตาร์
ปรียาภา วังมณี
ชัยชนา สุวรรณดี
วาสนี มีเครือเอี่ยม
สินทรัพย์ ยืนยาว
สมศักดิ์ พันธศิริ
รัชดา ลาภใหญ่
โชคศิริภักย์ ธนเศรษฐวัฒนา
ส้มผัส แอม
ธัช มั่นต่อการ
สุทธินันท์ ศรีอ่อน
ณัฐนันท์ ปานกุล
สมเกียรติ รักชมณี
ธัญญธร เล็งเนตร
ศรุตสา เก่งขุนทด
ราชันย์ นิลวรรณภา
ชนนพร โนชัย
ภาคภูมิ วรรณภา

วชิรบรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

เจ้าของ

เครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรม

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์พิเศษจางค์ ทองประเสริฐ

ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ

ราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมณ จิตร์จางค์

ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญยงค์ เกศเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

รองศาสตราจารย์สงบ บุญคล้าย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ รักดีคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ นันทจินทุล

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย

รองศาสตราจารย์สุณีย์ เลี้ยวเพ็ญวงษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร คงศิริรัตน์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตะวันออก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกริก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร

วិธีวรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

รองศาสตราจารย์ ฤทธิมา ศรีธรรมา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารียา หุตินทะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกุล บุญยทัต
นางชมัยกร บางคมบาง
Dr.Nguyen Thi Thuy Chau
Dr.Chom Sonngang

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ รัชฌมณี
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา จักรไชย
รองศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ ศรีวิทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา เจียพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา ลากใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรุตพร ไทยงูเหลือม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา พรายยงค์
ดร.สรพันธ์ นันตะภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปินแห่งชาติ
Vietnam National University
Royal Academy of Cambodia

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิจิตร
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยเสน อ.ตรีวิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการฝ่ายภาษาต่างประเทศ

ดร.สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์จิรัฐธัญมล ผลเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ประสานงาน

อาจารย์ยุพาวดี อาจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ทิพวัลย์ เหมรา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

พิสูจน์อักษร

อาจารย์อุภาวัฒน์ นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณภัทร เขาวนวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สันติภาพ ชำรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพัฒน์ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ปณิดา ทองบุญชม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์อรรถพล ธรรมรังษี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.อรรณพ ฤทธิ์ศรีธร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อาจารย์ประยุทธ จิตราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

ประสิทธิภาพเว็บไซต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันทรัพย์ ยืนยาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาลิตา ผลประดับเพชร

วรโชติ ดีะนา

ชลดา สมานชาติ

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์อุภาวัฒน์ นามศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

WIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

Publisher

Network of Academics on Language and Culture

Editorial Consultant

Adjunct Prof. Chamnong Thongprasert

Prof. Dr. Pathom Hongsuwan

Fellow of The Royal Society

Maharakham University

Expert

Prof. Dr. Duangmon Chitchamnong

Prince of Songkla University

Pattani Campus

Prof. Chuan Petkaew

Suratthani Rajabhat University

Hon. Prof. Dr. Boonyong Ketthet

Khonkaen University

Assoc. Prof. Dr. Natthaporn Panpothong

Chulalongkorn University

Assoc. Prof. Sagnop Boonkloi

Eastern Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Thanya Sangkhaphanthanon

Naresuan University

Assoc. Prof. Dr. Santi Phakdeekam

Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Dr. Wilaisak Kingkham

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Siriwan Nantachantoon

Kasetsart University

Assoc. Prof. Dr. Wilaiwan Khanittanan

Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Chalor Rodloy

Krirk University

Assoc. Prof. Sunee Leopenwong

Khon Kaen University

Assoc. Prof. Dr. Supaporn Kongsirirat

Naresuan University

Assoc. Prof. Krisada Sridharmma

Maha Sarakham Rajabhat University

WIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Wattanapongsakul

Assoc. Prof. Dr. Siriporn Phakdeephasook

Asst. Prof. Areeya Hutinta

Asst. Prof. Sakun Bunyathat

Mrs. Chamaiporn Bangkombang

Dr. Nguyen Thi Thuy Chau

Dr. Chom Sonnang

Sukhothai Thammathirat

Open University

Chulalongkorn University

Silpakorn University

Silpakorn University

National Artist

Vietnam National University

Royal Academy of Cambodia

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Somkiat Rakmanee

Assoc. Prof. Dr. Chettha Chakchai

Assoc. Prof. Dr. Warawat Sriyabhaya

Asst. Prof. Prakit Chantakhian

Asst. Prof. Dr. Kobkan Wisesram

Asst. Prof. Dr. Suchada Jiaphong

Asst. Prof. Dr. Rachada Lapyai

Asst. Prof. Dr. Jiratthiporn Thainguluam

Asst. Prof. Dr. Wichuda Praiyong

Dr. Soraphan Nantaphum

Kasetsart University

Rajabhat Maha Sarakham

University

Phayao University

Buriram Rajabhat University

Phetchabun Rajabhat University

Pibulsongkram Rajabhat University

Rangsit University

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Dhonburi Rajabhat University

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

WIIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Bunsanoe Triwiset

Buriram Rajabhat University

Assistant Editor for Foreign Language

Dr. Somsak Phansiri

Buriram Rajabhat University

Chirattthankamol Phoncharoen

Surindra Rajabhat University

Dr. Pisutpong Endoo

Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus

Coordinator

Yuphawadee Athan

Buriram Rajabhat University

Thippawan Hemmara

Buriram Rajabhat University

Proofreader

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Napat Chawnuam

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Santiphap Charam

Buriram Rajabhat University

Asst. Prof. Phiphat Prasertsang

Buriram Rajabhat University

Panida Thongbunchom

Buriram Rajabhat University

Attapol Thummarungsee

Buriram Rajabhat University

Dr.Orawan Rithisrithorn

Buriram Rajabhat University

Prayut Jitrach

Buriram Rajabhat University

WIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

Web Editor

Asst. Prof. Dr. Sinsup Yuenyaw

Buriram Rajabhat University

Layout Editor

Asst. Prof. Palita Phonpradapphet

Worachot Tana

Chonlada Samanchat

Public Relations Officer

Uphawan Namhiran

Buriram Rajabhat University

วชิรวรรณสาร

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

Office of Wiwitwannasan Journal of Language and Culture
568 Village No. 9, Samet Sub-District, Mueang Buriram, Buri Ram
Province 31000, Tel. 084-518-6262
Email Address: wiwitjournal@gmail.com
Subscribe and Submission of manuscript at
<https://www.tci-org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

ที่ทำการสำนักงานวารสารวชิรวรรณสาร

568 หมู่ที่ 9 ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรศัพท์: 084-518-6262
email address: wiwitjournal@gmail.com

สมัครสมาชิกและส่งบทความได้ที่เว็บไซต์
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/192684>

วชิรวรรณสาร

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

เกี่ยวกับวารสาร

วชิรวรรณสาร เป็นวารสารวิชาการที่เกิดจากความร่วมมือทางวิชาการของเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมในหลายมหาวิทยาลัย เป็นวารสารราย 4 เดือน ตีพิมพ์สองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่หนึ่ง ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่สอง ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่สาม ระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม วชิรวรรณสาร ได้จัดทำเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบตีพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ต้นฉบับ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทวิการณ หนังสือนิตยสาร เป็นองค์ความรู้ด้านภาษา วรรณคดี คติชนวิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร บทความที่จะได้รับการพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสาร จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใด และบทความทุกเรื่องที่ได้รับพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบทความ โดยเป็นการประเมินแบบอำพรางสองฝ่าย ต้นฉบับอาจได้รับการปรับปรุงและแก้ไขตามที่บรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควร ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นใด ๆ ในบทความถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ อย่างไรก็ตาม ลิขสิทธิ์ในบทความที่ตีพิมพ์เป็นของวารสาร การพิมพ์ซ้ำบางส่วนหรือทั้งหมดของบทความจะต้องได้รับการอนุญาตจากบรรณาธิการวารสารเป็นลายลักษณ์อักษร

WIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

WIIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

About Journal

Wiwitwannasan is an academic journal which originated from the academic cooperation of the Network of Academics on Language and Culture in many universities. It is a four monthly journal published in two languages: Thai and English. There are three issues each year, which are the first issue between January - April, the second issue between May - August and the third issue between September - December. Wiwitwannasan is prepared in two formats, which are the printed format and electronic format. The objective is to publish the manuscripts of the research article, academic article, and book review article, which are a body of knowledge in the field of language, literature, folklore, linguistics, teaching of language and language for communication. The articles to be published in the journal must be articles that have never been published in any other journals before, or are under consideration to be published in any other journals, and every article considered for publication in this journal has been evaluated by three experts in science related to articles by double blind method. The manuscript may be revised and edited as appropriate by the editors and experts. Any comments in the article are the views and responsibilities of the author of the article; however, the copyright is owned by the journal, and the reprint of all or part of an article must be approved by the editor of the journal in writing.

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

วិธีวรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

บทบรรณาธิการ

ร่ายยาว เล่มนี้สืบหยิบต้นฉบับจับเรียงบทรณาลิขิตวิธีวรรณสาร คณะบรรณาธิการ พร้อมใจทำนำเสนอหลากหลายเนื้อหาวิเคราะห์วิจารณ์อ่านตีความ มีสิบสองบทให้ติดตามตามลำดับประทับสารอ่านนิยม หนึ่งใน “ภาพสะท้อนสังคมของยุโรปในจดหมายเหตูลาลูแบร์” นำหนังสือฉบับแปลสะท้อนภาพยุโรปเดินทางผ่านศิลปะวิทยาการ สอง “การส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ผ่านห้องเรียนออนไลน์” ภาษาอังกฤษพินิจใช้ตั้งใจหมายเหตุพินิจในพื้นฐานวรรณคดีเขียนชี้ชัด สาม “อุปถัมภ์เชิงมนโพนธ์เกี่ยวกับการเมือง” กรณีศึกษาเฉพาะเรื่องได้ว่าที่ของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งครั้งปีสองห้าหกสอง โดยศึกษาจากแปดช่องสถานีโทรทัศน์ประกาศข่าวเล่าความไป สี่ “สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะครุศาสตร์ราชภัฏบุรีรัมย์” พบนักศึกษาทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์เห็นหลักฐานนั้นให้ทราบ ห้า “การใช้ภาษาสร้างจินตภาพและคุณค่าในสารคดี ‘สายน้ำและความทรงจำ’ ของ อธิภาพ โลหิตกุล” พบการเล่นเสียงภาพพจน์บทเกื้อหนุนหมายสุนทร ในผลงานสนั่นสะท้อนสภาพปัญหาทางสังคม อีกสะท้อนอุดมการณ์งานอนุรักษ์ประจักษ์ทวี หก บทความวิจัยไทยวิถี “การพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง” ก็พบนักศึกษาคร่ำเคร่งประเลงคำตามจังหวะทำนอง ร้อยละแปดสิบสี่สูงคัดกรองหนุนให้ทราบกับผลวิจัย เจ็ด “ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับอัตลักษณ์คนไทยในเกาะกงประเทศกัมพูชา” ในบทความก็พบภาษาและอัตลักษณ์ของคนไทเกาะกงความสัมพันธ์ไม่สามารถจำแนกแยกจากกันได้ แปด “การใช้ควงไฟผ่องไทยฯ” ทำให้พบภาษาคำอธิบายลักษณะเรียกชื่อลำดับและศักดิ์ คำเรียกชื่อผู้เล่นวีเล่นเห็นหลักลักษณะนามคำสแลงแจ้งให้คิด เก้า “บทพาบทหน้าที่ซึ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานฯ” ในหลักฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปรากฏแก่ผลที่วิจัยนั้น สิบ “บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ แนวคิด กลวิธีทางวรรณศิลป์” งานวิจัยให้แผ่นดินประกาศพระมหากรุณาธิคุณหนุนทิวราชอิราชามาตรแอลง สิบเอ็ด “กลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงวัฒนธรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารีในเพลงโคราช” ผลการศึกษาได้ชี้ขาดความศรัทธาต่อโยมที่ยืนยงและผลิตซ้ำ สิบสอง “ลักษณะเนื้อหาในการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก” การรับรู้เชิงรุกสู่รู้เท่าทัน มีอยู่ในหนังสือรวมบทความวิธีวรรณสารอ่านคัดกรอง พิจารณาความคิดวิวินิจฉัยใคร่ตรงจับจองเทอญ บารนี้

บุญเสนอ ตริวิเศษ
บรรณาธิการ

WIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

WIIWIWANNASAN

Vol. 7 No.2 (May - August) 2023

Editorial Note

Chain Rhymed The manuscript of the **20th** issue of **Wiwitwannasan** was prepared by the editorial board and be ready to present. The variety of contents was analyzed, criticized and interpreted. There were **12** articles in order was ready for audient to read. The **first** article was *'Reflection of European society in La Loubère Archives'*, in which the translated book reflected the image of the European that moved forward to Renaissance. The **second** article was *'Promoting creative skills through Greek mythology EFL online classroom for English major students, Chiang Rai Rajabhat University'*. The **third** article was *'A Conceptual Metaphor about Politics: A case Study of Thai politician debate in the election, 2019'*, in which the material for study was taken from the 8 TV channels. The **fourth** article was *'A competency of classroom action research of the student teachers of Thai program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University in Academic Year 2022'*, in which student were found to have passed a test as specified in criterion. The **fifth** article was *'The use of language to create Image and value in non-fiction: 'Water Currents and Memories of Theeraparp Lohitkul'*. It was found that there were figures of speech in genre that reflected the social problems and revealed the ideality of conservative work. The **sixth** article was *'The development of the ability of oral interpretation of poetry of the quatrain by using the self-learning process of students majoring in Thai language, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University'*. It was found that students were serious in oral reading which accounted for 84 percent by research criterion. The **seventh** article was *'Relationship between language and identity of Tai Koh Kong in Cambodia'*, in which the identity of Tai in Koh Kong was retained and could not be separated. The **eighth** article was *'The use of words in Thai Pong cards'*, in which we found the language used to explain the name, ranking, naming of player, method of playing and classifier noun. The **ninth** article was *'The functions of Holy things in Isan folk songs'*, in which the testimony showed the sacred things in the research work. The **tenth** article was *'A poetry in honor*

of His Majesty the King on the Year 2019 – 2020: themes and Art of literature techniques', in which the research revealed the nation's eulogy of the glory of the king of king. The **Eleventh** article was *'The language Strategies of Speech Act in Worship of Thao Suranaree in Korat Songs'*. The research had reapproved the true faith in Ya Mo and reproduced it. The **Twelfth** article was *'Strategies for using language style and content to deliver clickbait news on Facebook Pages'*. The proactive realization to literacy was available in collection of articles in **Wiwitwannasan** to be read, chosen, determined, criticized, as one would like to do.

Bunsanoe Triwiset
Editor in Chief

สารบัญ

วิวิธวรรณสาร

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม) 2566

ภาพสะท้อนสังคมของยุโรปในจดหมายเหตูลาลูแบร์

Reflection of European society in La Loubère Archives

สุภาพร คงศิริรัตน์ / พยุง ชีตาร์

Supaporn Kongsirirat / Payung Cedar

25

การส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ผ่านห้องเรียนออนไลน์ EFL

ตำนานเทพปกรณัมกรีก สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Promoting Creative Skills through Greek Mythology EFL

Online Classroom for English Major Students,

Chiang Rai Rajabhat University

ปรียาภา วังมณี

Preeyapha Wangmanee

41

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมือง: กรณีศึกษาการได้ว่าที่

ของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2562

Conceptual Metaphor About Politics: Case Study of

Thai politician debate in the election, 2019

ชญานา สุวรรณดี / วาสินี มีเครือเอี่ยม

Chanchana Suwandee / Wasinee Meekrua-iam

61

สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพครู
สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

79

ปีการศึกษา 2565

*A Competency of Classroom Action Research of the Student
Teachers of Thai Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat
University in Academic Year 2022*

สินทรัพย์ ยืนยาว / สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

Sinsup Yuenyaw / Somsak Phansiri

การใช้ภาษาสร้างจินตภาพและคุณค่าในสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ”
ของธีรภาพ โลหิตกุล

97

*The Use of Language to Create Image and Value in Non-Fiction “Water
Currents and Memories” of Theeraparp Lohitkul*

รัชดา ลาภใหญ่

Rachada Lapyai

การพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

119

*The development of the ability of oral interpretation of poetry of
the quatrain by using the self-learning process of students majoring
in Thai language, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University*

โชคธีรภักดิ์ ธนเศรษฐวัฒนา

Chokthiraphak Thanasetthawatthana

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ของคนไทเกาะกง ประเทศกัมพูชา
*Relationship between Language and Identity of Tai Koh Kong
in Cambodia*

137

สัมพันธ์ แฮม

Samphos Hem

การใช้คำในวงไพ่ผ่องไทย

157

*The use of words in Thai Pong cards***ธัช มั่นต่อการ***Tach Montokarn*

บทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

173

*The Functions of Holy Things in Isan Folk Songs***สุทธินันท์ ศรีอ่อน***Suddhinan Sri-on*

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ ปุพุทธศักราช 2562 - 2563:

191

แนวคิดและกลวิธีทางวรรณศิลป์*Poetry in honor of His Majesty the King on the Year 2019 – 2020:**Themes and Art of Literature Techniques***ณัฐนันท์ ปานกุล / สมเกียรติ รักขมณี / ธัญญธร เล็งเนตร***Natthanan Pankun / Somkiat Rakmamee / Thanyathon Sengnet*

**กลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงวัจนกรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารี
ในบทเพลงโคราช**

217

*The Verbal Strategies of Speech Act of Worship Thao Suranaree
in Korat Songs***ศุรสา เกษขุนทด (ธมมสารโ) / ราชนัย นิลวรรณภา***Surasr Kongkhunthod (Thammsaro) / Rachan Nillawannapha*

ลักษณะ และเนื้อหา ในการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

227

*Strategies for using language style and content to deliver
clickbait news on Facebook pages***ชนันพร โนชัย / ภาคภูมิ ھرรณภา***Chanaporn Nochai / Pakpoom Hannapa*

แนะนำผู้เขียน

241

ภาพสะท้อนสังคมของยุโรปในจดหมายเหตุลาลูแบร์

Reflection of European society in La Loubère Archives

สุภาพร คงศิริรัตน์¹ / พยุง ซีदार²

Supaporn Kongsirirat¹ / Payung Cedar²

¹ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย

¹Department of Thai language Faculty of Humanities Naresuan University Phitsanulok 65000, Thailand

²ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย

²Department of English Faculty of Humanities Naresuan University Phitsanulok 65000, Thailand

Email: supapornk7@yahoo.com ; payungp@nu.ac.th

Received: March 7, 2022

Revised: April 30, 2023

Accepted: June 6, 2023

Abstract

This research was a qualitative study aimed at examining the social image of 17th-century Europe as reflected in the translated version of the archives by Simon de la Loubère, which was translated by Sant T. Komolbutra. The study uncovered that the archives reflected the image of European society and the characteristics of Europeans in the 17th century in seven aspects. These included the fact that Europeans were scholars and that European society placed significant importance on mathematics, mechanics, cartography, astronomy, calendar-making, and education within the school system. Furthermore, the European society made remarkable progress in medical science and various other fields, partly due to the development of knowledge from ancient Greece and Rome, and partly owing to the scholarly inclination of Europeans. All of these factors contributed to the substantial advancement of European society during the 17th century.

Key words: social image, European Society, 17th century, La Loubère archives

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสังคมของยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ที่สะท้อนจากหนังสือจดหมายเหตูลาลูแบร์ฉบับแปลโดย สันต์ ท.โกมลบุตร ผลการศึกษาพบว่าจดหมายเหตูลาลูแบร์สะท้อนภาพของสังคมและลักษณะของชาวยุโรปในศตวรรษที่ 17 ใน 7 ด้าน ได้แก่ ชาวยุโรปเป็นนักวิชาการ สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับวิชาเรขาคณิตและวิชาดาราศาสตร์ การทำแผนที่ วิชาดาราศาสตร์ การทำปฏิทิน และการศึกษาในระบบโรงเรียน สังคมยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ การที่สังคมยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการต่าง ๆ ส่วนหนึ่งมาจากการนำความรู้ศิลปวิทยาการของกรีกและโรมันโบราณมาพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ อีกส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการที่ชาวยุโรปเป็นนักวิชาการ ส่งผลให้สังคมยุโรปในศตวรรษที่ 17 มีความเจริญก้าวหน้า

คำสำคัญ: ภาพสะท้อนสังคม สังคมยุโรป คริสต์ศตวรรษที่ 17 จดหมายเหตูลาลูแบร์

บทนำ

วรรณกรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึนึกคิดของมนุษย์อย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ผู้เขียนย่อมแสดงทัศนะของตนผ่านวรรณกรรม ทั้งนี้เนื่องจากวรรณกรรมเป็นผลผลิตของมนุษย์ที่สื่อสารออกมาสู่สังคม ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ซึ่งเป็นผู้สร้างวรรณกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย สังคมจึงมีอิทธิพลต่อผู้สร้างวรรณกรรมด้วยเช่นกัน วรรณกรรมกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน (Boonkhachorn, 1980, pp. 6 - 10) ดังที่ Nakwathara (1978, pp.13-17, as cite in Ueangsae, 2017, p 9) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับวรรณกรรมกับสังคมว่า “แม้นักเขียนจะเลือกนำเสนอประสบการณ์หรือบางส่วนของเหตุการณ์ในสังคมมาใช้เป็นข้อมูลและประเด็นในงานเขียนโดยผ่านมุมมองของตนเองก็ตาม แต่วรรณกรรมก็ยังมีภาพสะท้อนสังคมยุคสมัยนั้น ๆ ออกมาจากวรรณกรรมด้วย”

บันทึกการเดินทาง หรือจดหมายเหตุการณ์การเดินทาง เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในวรรณกรรมการเดินทาง (Travel writing) ด้วยเนื้อหาเป็นการบันทึกเรื่องราวและประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ประสบพบเห็นตลอดการเดินทาง โดยนัยนี้วรรณกรรมการเดินทางจึงสะท้อนภาพสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ รวมทั้งทัศนะซึ่งเป็นตัวตนของผู้เขียนผ่านเรื่องราวที่ผู้เขียนนำเสนอด้วยเช่นกัน ไม่ว่าผู้เขียนจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม

หนังสือจดหมายเหตูลาลูแบร์เป็นบันทึกการเดินทางของ มงสิเลอว์ เดอ ลา ลูแบร์ เอกอัครราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ที่เดินทางมาเจริญพระราชไมตรีกับกรุงสยามปลายรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลาลูแบร์ออกเดินทางจากท่าเรือเมืองเบรสต์ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ.1687 (พ.ศ. 2230) มาทอดสมอที่กรุงสยาม เมื่อวันที่ 27 กันยายน ค.ศ. 1687 (พ.ศ. 2230) และเดินทางกลับเมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1688 (พ.ศ. 2231) รวมระยะเวลาที่อยู่ในสยามทั้งสิ้น 3 เดือน 6 วัน (Komonbutra, 2005, p.15) เรื่องราวที่ลาลูแบร์นำเสนอผ่านบันทึกการเดินทาง นอกจากจะฉายให้เห็นภาพของกรุงศรีอยุธยาสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้อย่างละเอียดแล้ว ยังสะท้อนภาพสังคมของชาติยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ผ่านทัศนะของลาลูแบร์ได้อีกด้วย ดังที่ Setthakanon (as cite in Komonbutra, 2005, p. a) ได้กล่าวถึงจดหมายเหตุของลาลูแบร์ว่า “ข้อมูลที่ปรากฏในจดหมายเหตูลาลูแบร์นับว่า

มีประโยชน์ไม่น้อยทั้งในส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสยามโดยตรงและข้อมูลเกี่ยวกับความคิดของลาลูแบร์ซึ่งเป็นชาวยุโรปในสมัยนั้น” นอกจากนี้การที่ลาลูแบร์มีชีวิตอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นสมัยที่ประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้นำที่มีบทบาทโดดเด่นในยุโรปขณะนั้น จดหมายเหตุลาลูแบร์จะช่วยให้เห็นภาพของสังคมยุโรปในสมัยนั้นได้อีกด้วย ดังที่ Lauhabandhu (2011, p. 194) ได้กล่าวว่า “ในศตวรรษที่ 17 โปรตุเกสซึ่งเป็นชาติแรกที่บุกเบิกการค้าทางทะเลกับตะวันออก และประเทศสเปนที่เคยเป็นมหาอำนาจอันดับหนึ่งของยุโรปได้เสื่อมอำนาจลง อังกฤษกับฝรั่งเศสได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทโดดเด่นแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝรั่งเศสได้กลายเป็นประเทศผู้นำของยุโรป (European Hegemony) ในด้านต่าง ๆ” ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนของสังคมยุโรปจากจดหมายเหตุลาลูแบร์ ฉบับแปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสโดย สันต์ ท. โกมลบุตร เพราะนอกจากจะทำให้เห็นทัศนคติและภาพสังคมของยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ได้ชัดเจนขึ้นแล้ว ยังทำให้เข้าใจความคิดของชาวยุโรปว่าเหตุใดจึงมองสยามในลักษณะที่แตกต่างกับตน

นิยามศัพท์

ภาพสะท้อนสังคม หมายถึงเนื้อหาในจดหมายเหตุลาลูแบร์ที่สะท้อนให้เห็นภาวะ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมยุโรปสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17

จดหมายเหตุลาลูแบร์ หมายถึงหนังสือจดหมายเหตุลาลูแบร์ราชอาณาจักรสยาม ฉบับแปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ศรีปัญญา พ.ศ. 2548

ชาวยุโรป หมายถึง กลุ่มชนชาติ “คอเคซอยด์” ซึ่งเป็นคนผิวขาวที่อาศัยในทวีปยุโรปที่ได้รับมรดกอารยธรรมของกรีกและโรมันและเคยอยู่ภายใต้คริสต์ศาสนจักรร่วมกันในอดีต

สังคมยุโรป หมายถึงสังคมของชาวยุโรปที่อาศัยอยู่ในทวีปยุโรปช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสังคมของยุโรปที่สะท้อนจากหนังสือจดหมายเหตุลาลูแบร์ฉบับแปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร ของสำนักพิมพ์ศรีปัญญา พ.ศ. 2548

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาศาสนภาพสังคมของยุโรปในจดหมายเหตุลาลูแบร์ ได้กำหนดประเด็นในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า 4 ประเด็น ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมวรรณกรรมบันทึกการเดินทาง ประวัติของลาลูแบร์ และข้อมูลเกี่ยวกับจดหมายเหตุลาลูแบร์ สังเกตพบสาระสำคัญ ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม

Boonkhachorn(1980,pp. 6-10)ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมสรุปความได้ว่า วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมเนื่องจากผู้เขียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม สังคมจึงมีอิทธิพลต่อผู้เขียน ในขณะที่ตัวผู้เขียนก็สะท้อนภาพความเป็นจริงทางสังคมออกมาผ่านวรรณกรรม อย่างไรก็ตามความเป็นจริงทางสังคมที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมนั้นไม่ได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนแบบตรงไปตรงมา

อย่างการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากวรรณกรรมไม่ใช่เอกสารทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องอ่านอย่างมีวิจารณญาณถี่ถ้วน เพื่อตีพิมพ์ความจริงทางสังคมที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมออกมา สอดคล้องกับความเห็นของเวลเลกและวอร์เรน (Wellek, & Warren, 1970, pp.94 – 109, as cite in Bambunghthai & Kanthamala, 2011, p. 9) ผู้บุกเบิกแนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมสะท้อนสังคมได้กล่าวว่า แนวทางหนึ่งในการศึกษาวรรณกรรม คือการศึกษาในฐานะเป็นเอกสารทางสังคมเนื่องจากนักเขียนเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของสังคม เรื่องราวที่นักเขียนบรรยายหรือแสดงออกในงานประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์หรือแนวคิด ย่อมมีความสัมพันธ์กับสังคมในแง่ใดแง่หนึ่ง วรรณกรรมจึงเป็นตัวแทนในบางแง่มุมของสังคมในสมัยที่ผู้แต่งสร้างสรรค์วรรณกรรมขึ้น ในขณะที่ศึกษาวรรณกรรมก็สะท้อนทัศนคติของกวีผู้แต่งด้วยไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ดังที่ Sivasariyanon (2001, pp.78-80) ได้กล่าวว่า “สำหรับวรรณคดีแล้วจะขาดสิ่งที่เรียกว่า ทัศนคติของกวี ไม่ได้เลย เพราะไม่ว่าผู้แต่งจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม . . . โดยทั่วไปแล้วจากกล่าวได้ว่า วรรณคดีทุกบทต้องมีทัศนคติของกวีแฝงอยู่ไม่มากก็น้อย” กล่าวอีกนัยหนึ่ง “ทัศนคติของกวี” ก็คือโลกทัศน์ของกวีนั่นเอง ทั้งนี้เห็นได้ว่านักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวตะวันตกส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า วรรณกรรมคือกระจกที่สะท้อนภาพของสังคมและโลกทัศน์ที่บ่งบอกถึงตัวตนของผู้เขียนไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ทั้งนี้สำคัญในการศึกษาวรรณกรรมในฐานะเครื่องสะท้อนสังคมก็คือ ผู้อ่านต้องหาความจริงที่สะท้อนจากวรรณกรรมให้ได้

อย่างไรก็ตาม การศึกษาภาพสะท้อนที่เป็นความจริงที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมควรคำนึงถึงลักษณะการสะท้อนของวัตถุตามหลักของวิทยาศาสตร์ด้วย กล่าวคือ นักวิทยาศาสตร์ได้กล่าวถึงหลักการเกิดภาพสะท้อนจากกระจกเงาสรุปรความได้ว่า ภาพของวัตถุที่เห็นจะเป็นภาพเสมือนจริง (virtual image) เป็นภาพที่มีลักษณะหัวตั้งเหมือนกับวัตถุ ระยะของภาพและความสูงของภาพที่เห็นจะเท่ากับวัตถุจริงที่อยู่หน้ากระจก แต่ภาพที่เกิดขึ้นกลับขวาเป็นซ้าย กลับซ้ายเป็นขวา (Wanaleritlak, 2017) จากแนวคิดภาพสะท้อนทางวรรณกรรมและทฤษฎีการสะท้อนของวัตถุทางวิทยาศาสตร์ ทำให้จำแนกภาพสะท้อนได้สองลักษณะ ลักษณะแรกเป็นภาพที่เหมือนจริง เปรียบเหมือนเวลาที่ส่องกระจก เราจะมีมองเห็นภาพตัวเราที่เหมือนจริงทุกอย่าง หากเรายกมือข้างขวาขึ้น ภาพในกระจกก็ยกมือด้านที่ตรงกันกับเรา แต่หากพิจารณาให้ละเอียดเห็นว่าแท้จริงแล้วเป็นมือข้างซ้ายซึ่งเป็นมือคนละข้าง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนในลักษณะที่สลับ ดังนั้นการศึกษาภาพสะท้อนของสังคมตะวันตกในจดหมายเหตุสุลาแบร์ นอกจากจะใช้แนวคิดเรื่องภาพสะท้อนที่ฉายให้เห็นภาพอย่างชัดเจนแล้ว ยังใช้แนวคิดเรื่องภาพสะท้อนในลักษณะการมองเห็นจากสิ่งที่ปรากฏตรงกันข้ามด้วย

2) วรรณกรรมบันทึกการเดินทางสมัยอยุธยา

วรรณกรรมบันทึกการเดินทางช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีผู้ศึกษาไว้ เช่น Phisphumvidhi (2021, preface) ได้เขียนหนังสือเรื่องเกี่ยวกับพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารภาษาโปรตุเกส ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ ที่เขียนโดยชาติที่เข้ามากรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้เห็นสภาพสังคม วัฒนธรรม ศาสนา การค้า การเมือง วิถีชีวิตของคนไทยสมัยอยุธยาได้อย่างชัดเจน

Phanjit (2018) ได้ศึกษาเรื่องสังคมไทยและชาวสยามในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 จากหนังสือประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม ของ นิโกลาส์แซร์แวล ผลการศึกษาพบว่า แซร์แวลได้บันทึกสภาพสังคม ระเบียบการปกครองและวิถีชีวิตของชาวสยาม แต่ข้อมูลบางเรื่องยังมีความคลาดเคลื่อน อย่างไรก็ตาม บันทึกของแซร์แวลก็ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทยและชาวสยามในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยผ่านทัศนคติและมุมมองของชาวยุโรปที่เข้ามาสยามในสมัยนั้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบันทึกการเดินทางของชาวยุโรปส่วนใหญ่มักกล่าวถึงภาพสังคมของสยาม แต่ไม่ค่อยกล่าวถึงภาพสะท้อนสังคมของยุโรป

3) ประวัติของลาลูแบร์ (21 เมษายน ค.ศ.1642 – 26 มีนาคม ค.ศ. 1729)

Cherryman (n.d.) ได้กล่าวถึงประวัติของมองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ สรุปความได้ว่า ลาลูแบร์เกิดเมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1642 ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากลุงที่เป็นบาทหลวงนิกายเยซูอิต และจากพ่อที่เป็นเทศมนตรีเมืองตูลุส จากนั้นได้เข้าสู่กรุงปารีสเพื่อศึกษาวิชากฎหมายมหาชน ลาลูแบร์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการผู้ช่วยทูตฝรั่งเศสประจำสวิตเซอร์แลนด์ระหว่าง ค.ศ. 1672 – ค.ศ. 1676 ต่อมาได้รับแต่งตั้งจากพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ให้เป็นทูตพิเศษเข้ามาเจริญพระราชไมตรีกับสยามในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1687 และเดินทางออกจากสยามเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1688 การเดินทางมาสยามครั้งนี้ลาลูแบร์ได้รับมอบหมายภารกิจกลับจากมองซิเออร์ มาร์กีส์ เดอ ตอร์วี (Monsieur le Marquis de Torcy) เสนาบดีกระทรวงทหารเรือฝรั่งเศส ให้จดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับสยามอย่างละเอียด เมื่อกลับถึงฝรั่งเศสเขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นทูตไปประจำที่สเปนโดยมีภารกิจกลับคือพยายามแยกสเปนกับอังกฤษออกจากการเป็นพันธมิตรกัน แต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงถูกจับ หลังจากพ้นโทษแล้ว เขาได้หันมาทำงานด้านวรรณกรรมจนได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกราชบัณฑิตของฝรั่งเศส ลาลูแบร์เสียชีวิตเมื่อ ค.ศ. 1729 มีอายุได้ 87 ปี

4) ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือจดหมายเหตุลาลูแบร์

จดหมายเหตุลาลูแบร์เขียนโดยมองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ เอกอัครราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งกรุงฝรั่งเศสที่เดินทางมาเจริญพระราชไมตรีกับสยาม ลาลูแบร์อาศัยข้อมูลจากหนังสือของชาวยุโรปที่เคยมากรุงสยามก่อนหน้านี้ได้บันทึกไว้ เช่น บันทึกของบาทหลวงแซแวงบัว สอดถามจากคนที่มีความรู้บ้าง และจากการบอกเล่าบ้าง แต่ก็มีความคลาดเคลื่อนอยู่ไม่น้อย เนื่องจากเขามีเวลาอยู่ในสยามเพียง 3 เดือน กับ 6 วัน อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ปรากฏในจดหมายเหตุลาลูแบร์น่าจะมีประโยชน์ทั้งในส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวกับสยามโดยตรงและข้อมูลเกี่ยวกับความคิดของลาลูแบร์ซึ่งเป็นชาวยุโรปในสมัยนั้น เห็นได้จากการตีพิมพ์ทั้งในประเทศฝรั่งเศส ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศอังกฤษ ส่วนฉบับที่ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยมี 2 เล่มได้แก่ฉบับที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนารายณ์ประพันธ์ทรงได้ทรงพระนิพนธ์แปลจากภาษาอังกฤษ และฉบับที่สันต์ ท. โกมลบุตร แปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสแต่ได้ใช้ข้อมูลบางส่วนจากฉบับที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนารายณ์ประพันธ์ทรงแปลไว้มาประกอบ (Setthakanon, as cite in Komonbutra, 2005, p. a)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้เอกสาร (Documentary Research) โดยใช้ข้อมูลจากหนังสือจดหมายเหตุลาลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม เขียนโดยมองซิเออร์ เดอลาลูแบร์ และสันต์ ท. โกมลบุตร ได้แปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ศรีปัญญาเมื่อ พ.ศ. 2548 มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมการเดินทาง ภาพสะท้อนสังคม และยุโรปศึกษา
2. ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมการเดินทาง ภาพสะท้อนสังคม และยุโรปศึกษา

3. อ่านจดหมายเหตุผลูแบร์ฉบับแปลโดยสันต์ ท. โคมลบุตร อย่างละเอียด จากนั้นวิเคราะห์โดยพิจารณาและตีความถ้อยคำ ความหมายและเนื้อหาของจดหมายเหตุผลูแบร์ที่สะท้อนภาพสังคมของยุโรป
4. เรียบเรียงนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ภาพสังคมของยุโรปในศตวรรษที่ 17 ที่สะท้อนจากจดหมายเหตุผลูแบร์ ได้แก่ ชาวยุโรปเป็นนักวิชาการ สังคมของยุโรปให้ความสำคัญกับศาสตร์ในสาขาต่างๆ ได้แก่ วิชาเรขาคณิตและวิชากลศาสตร์ การทำแผนที่ วิชาดาราศาสตร์ การทำปฏิทิน สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และสังคมของยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ รายละเอียดดังนี้

ชาวยุโรปเป็นนักวิชาการ

จดหมายเหตุผลูแบร์สะท้อนว่า ชาวยุโรปเป็นนักวิชาการ เมื่อศึกษาเรื่องใดก็จะค้นคว้าเจาะลึกข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และมีการตรวจสอบ ทบทวนอย่างละเอียด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน ลุ่มลึก และทันสมัย สะท้อนจากจดหมายที่ลาลูแบร์เขียนถึงมองซิเออร์ มาร์กิส เดอ ตอร์วี (Monsieur le Marquis de Torcy) เสนาบดีผู้ใหญ่ โดยกล่าวถึงภารกิจลับที่ได้รับมอบหมายซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ลาลูแบร์เขียนบันทึกการเดินทางอย่างละเอียด ความว่า (Komonbutra, 2005,p.18)

...ถ้ากระผมได้รับพระราชทานเกียรติทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทำจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการที่เกล้ากระผมได้เดินทางไปสู่กรุงสยามให้สังเกตเรื่องราวนานาประการที่แปลก ๆ เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ บรรดาที่เกล้ากระผมได้ประสบพบเห็นมาให้อีกต้องถ่องแท้ที่สุดเท่าที่เกล้ากระผมสามารถจะทำได้...

นอกจากนี้ในหน้าแรกของเนื้อหาในจดหมายเหตุผลูแบร์ได้บอกกับผู้อ่านถึงวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลในการจดบันทึกว่า ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากจดหมายเหตุที่มีคนเขียนบันทึกไว้ก่อนหน้าทั้งที่กล่าวถึงสยามโดยตรงและจากเอกสารแวดล้อมของชาติอื่น อีกทั้งได้จากการสังเกตและสอบถามคนในสยามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ดังความว่า (Komonbutra, 2005,pp.20-21)

การแสดงเรื่องราวออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรแต่เพียงพื้น ๆ คร่าว ๆ นั้นย่อมไม่อาจเข้าถึงความแจ่มแจ้งจริงได้นัก ... เพื่อที่จะให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักชาวสยามอย่างแจ่มชัด ... ข้าพเจ้าจำเป็นต้องซักเฝ้าความรู้อย่างเกี่ยวกับประเทศอินเดียและประเทศจีนหลายประการมาประกอบด้วย...การที่จะเขียนจดหมายเหตุด้วยความสุจริตจริงใจอย่างเดียวนั้นยังไม่พอที่จะเป็นจดหมายเหตุที่ถูกต้องแท้จริงขึ้นมาได้ จำเป็นต้องสืบเสาะให้รู้เรื่องราวเป็นอย่างดี...ข้าพเจ้าจึงได้พิจารณาสอบถาม พยายามศึกษาให้ถึงแก่นแท้ที่จะสามารถทำได้ ก่อนที่จะเดินทางไปถึงประเทศสยามได้อ่านจดหมายเหตุทั้งเก่าและใหม่ บรรดาที่มีผู้เขียนขึ้นไว้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ทางภาคพื้นบูรพาทิศ

จะเห็นว่าลักษณะการค้นคว้าข้อมูลเพื่อเขียนหนังสือจดหมายเหตุของลาลูแบร์มีลักษณะเป็นงานวิชาการซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เพราะลาลูแบร์มีชีวิตอยู่ในศตวรรษที่ 17 ซึ่งเป็นยุคที่สังคมยุโรปมีการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ (Scientific revolution - คริสต์ศตวรรษที่ 17-18) ที่เป็นผลจากการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (คริสต์ศตวรรษที่ 14-15) ส่งผลให้คนยุโรปเป็นคนช่างสังเกต ช่างสงสัย ไม่มั่งายเชื่ออะไรโดยง่าย แต่เชื่อว่าความรู้ย่อมได้มาจากการสังเกต ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล การตั้งสมมติฐาน และตรวจสอบสมมติฐาน เพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้สอดคล้องกับ Faculty of Social Sciences (1999, p. 55) ที่กล่าวถึงคนยุโรปยุคปฏิวัติวิทยาศาสตร์ว่า “ทำให้คนยุโรปเชื่อมั่นในสติปัญญาความสามารถของมนุษย์ และเริ่มตระหนักว่า ความรู้ไม่มีขอบเขต ทำให้การศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์แบบเดิมที่ศึกษาด้วยการคาดคะเนไม่มีการตรวจสอบถูกลดบทบาทลง เปลี่ยนไปสู่การศึกษาค้นคว้าแบบใหม่ที่เน้นความสำคัญของการวิจัยโดยอาศัยเหตุผล การสังเกต และการทดลอง” สอดคล้องกับ Pongsripian (2015) ที่กล่าวถึงลักษณะการเขียนจดหมายเหตุของลาลูแบร์สรุปความได้ว่า การที่ลาลูแบร์อยู่ในยุคที่วิทยาศาสตร์เริ่มเฟื่องฟูในยุคสมัยนั้น ส่งผลให้ลาลูแบร์มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ นำไปสู่วิธีการเขียนอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างถี่ถ้วนที่จะมาสยาม และลงพื้นที่เก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการทำวิจัยที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จึงอาจกล่าวได้ว่า จดหมายเหตุของลาลูแบร์เป็นวิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยเล่มแรกๆ ที่เขียนถึงประเทศไทยโดยชาวฝรั่งเศส

สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับวิชาเรขาคณิตและกลศาสตร์

จดหมายเหตุลาลูแบร์สะท้อนว่า สังคมของยุโรปให้ความสำคัญกับศาสตร์ด้านการคำนวณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาเรขาคณิต ดังความว่า “ชาวสยามไม่มีความรู้ในวิชาเรขาคณิตเลย และวิชากลศาสตร์ก็ไม่อีกเหมือนกัน เพราะเขาอาจผ่านมันไปได้โดยไม่ต้องใช้” (Komonbutra, 2005, p.198) สะท้อนว่าในทัศนะของชาวสยาม วิชาทั้งสองนี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้จึงไม่ให้ความสำคัญ ทำให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาทั้งสองนี้มีน้อยหรืออาจไม่มี แต่สำหรับลาลูแบร์ที่เป็นชาวยุโรปแล้ว กลับมองว่าทั้งสองวิชานี้มีความสำคัญและจำเป็นต้องรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาเรขาคณิตซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานเก่าแก่ของยุโรปที่มีมานานแล้วตั้งแต่มยุครีกโบราณ ด้วยเป็นวิชาที่ใช้สำหรับคำนวณหาปริมาตรของรูปเรขาคณิตต่าง ๆ ทั้งสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น ดังที่ Bhatrakarn & Sornil (1981, p. 9) ได้กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของวิชาเรขาคณิตว่า

วิชาเรขาคณิต เป็นสาขาหนึ่งของคณิตศาสตร์ที่มีความเก่าแก่และมีความสำคัญอย่างมากในยุโรปสมัยกรีกโบราณ ชาวกรีกโบราณเชื่อว่าเรขาคณิตเป็นแกนกลางของรูปแบบของธรรมชาติ จึงใช้วิชานี้เพื่อทำความเข้าใจหรืออธิบายธรรมชาติสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น ใช้วัดขนาดความยาวของพื้นที่ต่าง ๆ ของโลก การคำนวณหาปริมาตรของรูปเรขาคณิตสามารถใช้แก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เช่น การคำนวณหาพื้นที่ที่คำนวณหาความยาว ระยะทางในการเดินเรือและออกแบบเรือเดินสมุทรที่สามารถเดินทางไกลได้

หลักฐานที่สนับสนุนว่าชาวยุโรปนำวิชาเรขาคณิตไปใช้คำนวณวัดและสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ก็คือ คำกล่าวของ Jindawat (2013, pp. 376-377) ที่กล่าวถึงการปรับปรุงเรือเดินสมุทรของพระเจ้าเฮนรีแห่งโปรตุเกส (Henry the Navigator) สรุปความได้ว่า ทรงใช้วิชาเรขาคณิตคำนวณออกแบบใบเรือของเรือเดินสมุทรใหม่โดยเปลี่ยนจากรูปสามเหลี่ยมเป็นรูปสี่เหลี่ยมแทน ซึ่งนอกจากทำให้

ยึดติดกับตัวเรือได้อย่างมั่นคงแข็งแรงแล้ว ยังทำให้รับลมได้ดีและแล่นได้เร็วกว่าใบเรือแบบเดิมด้วย นอกจากนี้พระเจ้าเฮนรี่ยังทรงใช้วิชาเรขาคณิตออกแบบรูปหัวเรือแบบใหม่ให้มีลักษณะโค้งมนทำให้เรือสามารถแล่นใกล้ชายฝั่งได้โดยไม่เกยหินโสโครก โปรตุเกสจึงเป็นชาติแรกที่ประสบความสำเร็จในการเดินทางมาค้าขายกับตะวันออก เพราะสามารถเดินเรือผ่านแหลมแห่งพายุ (ชื่อเดิมของแหลมกู๊ดโฮป) ที่มีหินโสโครกและกระแสน้ำที่เชี่ยวกรากโดยที่เรือไม่อัปปาง

เหตุผลที่สนับสนุนอีกประการหนึ่งก็คือ ลาลูแบร์เกิดและเติบโต (ค.ศ.1642 – ค.ศ. 1729) ในช่วงที่ยุโรปมีการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ (คริสต์ศตวรรษที่ 17-18) และประเทศฝรั่งเศสในขณะนั้นมีนักฟิสิกส์และนักคณิตศาสตร์ที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น เรอเน เดการ์ต (René Descartes ค.ศ.1596 – ค.ศ. 1650) ซึ่งเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญในการเสนอแนวคิดเรขาคณิตวิเคราะห์ “ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญของวิชาคณิตศาสตร์สมัยใหม่ที่นักวิทยาศาสตร์รุ่นหลังได้นำไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์สาขาต่าง ๆ ในสมัยต่อมา เช่น การก่อสร้าง สถาปัตยกรรม การวางผังเมือง การสร้างถนน การสำรวจโลกและอวกาศ” (Bhatrakarn & Somil (1981, p. 9) จึงอาจกล่าวได้ว่าการที่สังคมของยุโรปสามารถพัฒนาความรู้วิทยาการ และประดิษฐ์เทคโนโลยีต่าง ๆ ขึ้นในยุคแห่งการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์และนำไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในสมัยต่อมา เป็นผลมาจากวิชาทั้งสองนี้

ส่วนวิชาพลศาสตร์ก็มีความสำคัญไม่แพ้เรขาคณิต กลศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์ซึ่งรวมอยู่ในวิชาฟิสิกส์ เป็นวิชาที่ศึกษาด้านกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น ศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของวัตถุ ศึกษาเกี่ยวกับพลังงาน รวมถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ โดยวิชาฟิสิกส์จะศึกษาตั้งแต่สิ่งที่เล็กมากในระดับอะตอม ไปจนถึงสิ่งที่ใหญ่มากอย่างจักรวาล และวิชาฟิสิกส์ยังเป็นความรู้พื้นฐานที่นำไปใช้พัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าขึ้นอีกด้วย (Bhatrakarn & Somil, 1981, p. 9) ความรู้ทั้งสองอย่างนี้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้สังคมของยุโรปเจริญก้าวหน้า ชาวยุโรปจึงให้ความสำคัญอย่างมากกับวิชาทั้งสองนี้

สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับการทำแผนที่

ในทัศนะของลาลูแบร์ แผนที่นับเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจึงมักสำรวจสร้างแผนที่เป็นของตนเองเก็บไว้ ลาลูแบร์จึงแปลกใจที่สยามกลับไม่มีแผนที่อย่างใดก็ตาม ลาลูแบร์เชื่อว่าสยามต้องมีแผนที่แต่แอบเก็บงำไว้ สะท้อนจากจดหมายเหตุของลาลูแบร์ว่า “ชาวสยามไม่ได้ทำแผนที่ของประเทศตนขึ้น หรือถ้าทำก็คงปกปิดไว้เป็นความลับเป็นแน แต่แผนที่ที่ข้าพเจ้านำมาแสดงนี้เป็นงานของชาวยุโรปผู้หนึ่งได้ทำขึ้นไว้...แต่ยังไม่ชำนาญพอที่จะวางตำแหน่งที่ตั้งหัวเมืองต่าง ๆ ให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงได้อย่างแน่นอน อีกประการหนึ่งก็เพราะเหตุว่าเขามิได้ไปเห็นมาด้วยตาของตนเอง โดยทั่วทุกหนทุกแห่งนั่นเอง” (Komonbutra, 2005,p.25)

การที่ชาวยุโรปให้ความสำคัญกับแผนที่เพราะคุ้นเคยกับการใช้แผนที่สำหรับบอกเส้นทางการเดินทางมาตั้งแต่ยุคแห่งการสำรวจ (Age of Exploration - ศตวรรษที่ 15-17) เพื่อค้นหาเส้นทางการค้าทางทะเลเส้นใหม่เพื่อสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ กล่าวคือสังคมยุโรปในสมัยนั้นมีความต้องการเครื่องเทศมาก แต่ไม่สามารถเดินทางผ่านทะเลเมดิเตอร์เรเนียนเพื่อมาซื้อขายโดยตรงกับตะวันออกได้ เพราะเมืองเวนิสและเจนัวเป็นเจ้าของคุมเส้นทางนี้อยู่ จึงต้องซื้อผ่านพ่อค้าคนกลาง

คือ พวกแขกมัวร์ในตะวันออกกลาง ชาติด่าง ๆ ในยุโรปจึงแข่งขันกันค้นหาเส้นทางการเดินทางเรือใหม่ทางมหาสมุทรแอตแลนติกเพื่อเดินทางมาตะวันออก และโปรตุเกสนับเป็นชาติแรกที่ประสบความสำเร็จในการเดินทางผ่านแหลมโบฮาดอร์ (Cape of Bojador แปลว่าแหลมพายุซึ่งเป็นชื่อเดิมของแหลมกู๊ดโฮป) ที่กระแสน้ำเชี่ยวกรากและเต็มไปด้วยโขดหิน ทำให้เดินทางมาค้าขายกับอินเดียได้ในปี ค.ศ. 1491 ทำให้โปรตุเกสมีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Kaewopas, 1992, p. 44) ชาติด่าง ๆ ในยุโรปจึงแข่งขันกันแสวงหาความรู้และพัฒนาแผนที่ของตนให้ดีขึ้นเพื่อสร้างความมั่งคั่งทางการค้า ดังคำกล่าวของ Nanrum (2016, pp. 74-87) ว่า “ชาติด่าง ๆ ในยุโรปต่างแข่งขันพัฒนาความรู้ทางด้านภูมิศาสตร์และการทำแผนที่ รวมทั้งเทคโนโลยีการเดินทาง เพื่อค้นหาเส้นทางการค้าในภูมิภาคตะวันออก และเมื่อเขาเดินทางไปยังประเทศที่ไม่รู้จักก็มักจะสร้างแผนที่ของประเทศเหล่านั้นโดยไม่ใช่ว่าเพียงแค่บุเฉพาแต่ภูมิศาสตร์ของดินแดนที่พวกเขาพบเท่านั้น แต่ยังระบุเส้นทางทะเลและกระแสน้ำในมหาสมุทรที่นำพวกเขาไปที่นั่นด้วย” ชาติด่าง ๆ ในยุโรปจึงมีแผนที่ของประเทศต่าง ๆ ที่ติดต่อกันค้าขายด้วย สอดคล้องกับ Nanrum (2016, pp. 69-74) ที่กล่าวถึงแผนที่ของประเทศต่าง ๆ ที่โปรตุเกสสร้างขึ้นว่ามีไม่น้อยกว่า 7 ฉบับ ความว่า “โปรตุเกสได้มีการสำรวจและทำแผนที่เส้นทางเดินทางเรือจากตะวันตกมาตะวันออกอย่างน้อย 7 ฉบับ เพื่อบันทึกเส้นทางการค้าเครื่องเทศ แหล่งผลิตสินค้าของป่า ภูมิประเทศ และที่ตั้งของเมืองต่าง ๆ” ดังนั้นแผนที่จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกชาติต้องมี เพราะนอกจากใช้สำรวจเส้นทางเดินทางเรือเพื่อประโยชน์ทางการค้าแล้ว การทำแผนที่ยังเป็นการสำรวจอาณาเขตพื้นที่ประเทศของตนอีกด้วย

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับการทำแผนที่แพร่หลายได้อย่างกว้างขวางในยุโรปก็คือ การที่ยุโรปสามารถประดิษฐ์เครื่องพิมพ์ได้สำเร็จทำให้ความรู้ต่าง ๆ ได้รับการพิมพ์เผยแพร่ไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ดังที่ Kaewopas (2006, p.185) ได้กล่าวถึงความรู้ด้านภูมิศาสตร์และการทำแผนที่ของยุโรปว่า “เทคโนโลยีด้านการพิมพ์หนังสือของยุโรปมีการพัฒนามานานแล้วตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 ซึ่งเป็นสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (คริสต์ศตวรรษที่ 14-15) ทำให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์และการทำแผนที่แพร่หลายอย่างกว้างขวางไปทั่วยุโรป” ชาวยุโรปจึงคุ้นเคยกับแผนที่และการเขียนแผนที่เป็นเหตุให้ลาลูแบร์เชื่อว่า สยามอาจมีแผนที่ของตนแต่เก็บไว้เป็นความลับ

ข้อสันนิษฐานของลาลูแบร์นั้นถูกต้อง แต่สยามไม่ได้ทำแผนที่ขึ้นเอง เป็นแผนที่ที่ชาวยุโรปได้ทำไว้ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นโปรตุเกส เพราะโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่เดินทางเข้ามาติดต่อกับสยามหลังจากที่ได้ติดต่อกับอินเดีย ดังที่ Xei, Tuan, & Fungtammasa (1994, p. 38) ได้กล่าวว่า “หลังจากที่โปรตุเกสมาถึงอินเดียและมะละกาแล้ว ได้เดินทางมาติดต่อกับสยามเมื่อปี ค.ศ. 1518 ซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 (พระเชษฐาธิราช)” และคงได้ทำแผนที่ของสยามซึ่งเป็นประเทศที่ตนได้ติดต่อกับค้าขาย สอดคล้องกับคำกล่าวของ Nanrum (2016, p.69) ว่า “สยามปรากฏในแผนที่โลกชื่อแผนที่คันดินโน นักเขียนแผนที่ชาวโปรตุเกสได้ลักลอบเขียนขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1502 ตามการว่าจ้างของนายแบร์โต คันดินโน ทูตชาวอิตาลี เนื่องจากในสมัยนั้นเส้นทางเดินเรือมายังภูมิภาคตะวันออกถือเป็นความลับ ทำให้มีการลักลอบเขียนแผนที่จากบรรดาคู่แข่งทางการค้าของโปรตุเกส” ด้วยเหตุนี้การสำรวจเพื่อจัดทำแผนที่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชาติยุโรป

สังคมยุโรปมีความเจริญด้านดาราศาสตร์

จดหมายเหตุลาลูแบร์กล่าวว่าชาวสยามไม่สนใจศึกษาดาราศาสตร์ในฐานะที่เป็นศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์แต่กลับสนใจศึกษาเพื่อการทำนายทายทักทางโหราศาสตร์เท่านั้น ดังความว่า “วิชาดาราศาสตร์ (เท่าที่พวกเขาศึกษากัน) ก็เพียงชั่วเชื่อว่าอาจใช้ในเชิงพยากรณ์ได้เท่านั้น...และไม่พยายามที่จะเข้าใจให้ซึ่งถึงเหตุผล เป็นแต่ใช้ในการผูกดวงชะตาบุคคลและในการทำปฏิทินโหรอันเป็นประจวบดวงชะตาโดยทั่ว ๆ ไป เท่านั้น” (Komonbutra, 2005,p.198)

ความข้างต้นสะท้อนอีกด้านหนึ่งว่า ชาวยุโรปสนใจวิชาดาราศาสตร์ในฐานะศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ความเชื่อ ทั้งนี้เพราะวิชาดาราศาสตร์มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ดังที่ Chantrasilapin (2010) ได้กล่าวถึงความสำคัญของดาราศาสตร์สรุปความว่า ก่อนที่จะมีแผนที่ คนสมัยโบราณใช้ดวงดาวบนท้องฟ้าเป็นแผนที่ในการเดินทาง หรือบอกสภาพอากาศ บอกเวลาและบอกฤดูกาล สำหรับการเพาะปลูกและการล่าสัตว์ ต่อมาได้พัฒนาเป็นปฏิทินสำหรับกำหนดการนับวัน เดือน ปี เหตุผลอีกประการหนึ่งที่สนับสนุนว่าชาวยุโรปให้ความสำคัญกับวิชาดาราศาสตร์ก็คือ การค้นพบความรู้เกี่ยวกับดวงดาวและจักรวาลทำให้ชาวยุโรปปฏิเสธความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างโลกและจักรวาลของคริสต์ศาสนา แต่กลับเชื่อมั่นในความสามารถของมนุษย์ ดังที่ Hongladarom (2002,p.88) ได้กล่าวถึงการค้นพบกล้องโทรทรรศน์ของกาลิเลโอว่า เป็นการพิสูจน์ที่หักล้างความเชื่อเดิมของศาสนาและความรู้เดิมของกรีกโบราณ ดังความว่า “หลังจากที่กาลิเลโอประดิษฐ์กล้องโทรทรรศน์ได้ แทนที่จะใช้กล้องส่องสิ่งต่าง ๆ บนพื้นโลก เขากลับใช้กล้องส่องขึ้นไปบนสวรรค์ทำให้เขาเห็นดวงดาวใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน และพบว่าทางช้างเผือกที่เขาคิดว่าเป็นกลุ่มเมฆขาวที่ล่องลอยอยู่ระหว่างโลกกับดวงจันทร์นั้น แท้จริงคือกลุ่มดาวจำนวนมากหลายซึ่งแย้งกับความคิดของอริสโตเติล” ดังนั้นในทัศนะของชาวยุโรปแล้ว การสนใจดาราศาสตร์เพื่อใช้กับโหราศาสตร์จึงเป็นความเชื่อที่งมงาย เป็นศาสตร์ที่ล้าสมัย และชาวยุโรปได้ปฏิเสธความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์ไปตั้งแต่ก่อนยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการแล้ว

สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับปฏิทิน

จดหมายเหตุลาลูแบร์สะท้อนว่าชาวยุโรปให้ความสำคัญกับปฏิทินเพราะเป็นเครื่องบอกกำหนดวัน เดือน ปี เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ปฏิทินจึงควรเข้าใจง่ายสำหรับคนทั่วไปนำไปใช้ สะท้อนจากความที่กล่าวถึงปฏิทินของสยามว่าดังนี้ (Komonbutra, 2005, pp.198-199, 540-541)

ปฏิทิน...เกือบจะใกล้เคียงกับที่เราตรวจจำนวนวันทางสุริยคติของแต่ละปีนั้น...เขาได้แบ่งไว้ซึ่งปีทางสุริยคติหลายแบบ...อาทิ ปีปฏิทินซีวิล (ปีพุทธศักราช) เดือนปฏิทินทางจันทรคติ ปีปฏิทินวิษุวัต (วันที่เวลาทั้งกลางวันและกลางคืนเท่ากันพอดี)...การคำนวณโดยทำนองนี้ไปสองหัวคิดมากเกินไป ถ้าได้ปรับปรุงแก้ไขสักทรงกอง เอาสิ่งที่เหลือเพื่อออกเสียบ้างก็น่าจะได้ประโยชน์อยู่บ้าง

การที่ลาลูแบร์เห็นว่าปฏิทินซึ่งเป็นเครื่องบอกวันเวลาไม่ควรซับซ้อนเกินไปเพราะบุคคลทั่วไปจำเป็นต้องใช้สำหรับบอกเวลาสำหรับประกอบกิจการงานต่าง ๆ เช่น บอกฤดูกาลการเพาะปลูก บอกเวลาสำหรับการทำพิธีกรรมทางศาสนา และเตือนความจำเมื่อถึงวันกำหนดที่ต้องชำระหนี้สิน ดังที่ Suluksananon (2016,p. 49) ได้กล่าวถึงรากศัพท์ของคำว่าปฏิทินในภาษาละติน ซึ่งสะท้อนบทบาทและความสำคัญของปฏิทิน สรุปความดังนี้

calendar มาจากคำ ว่า calendes ในภาษาละติน หมายถึงวันแรกของเดือน คำนี้มาจากคำว่า calo แปลว่า “อันเรียก” กล่าวคือเมื่อวันแรกของเดือนเวียนมาถึง ผู้ทางศาสนาจะเรียกให้ชาวกรุงโรมมาชุมนุมกันเพื่อประกาศให้รับรู้กันถ้วนหน้าว่า เดือนนั้น ๆ จะมีวันหยุดหรือวันนักขัตฤกษ์ตรงกับวันใดบ้าง วันไหนเป็นฤกษ์มงคลเหมาะที่จะประกอบกิจกรรมซึ่งจะได้รับการเอื้ออำนวยพรจากเหล่าเทพบนสรวงสวรรค์ และวันใดเป็นฤกษ์อัปมงคล ไม่สมควรประกอบกิจใด ๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ วันแรกของเดือนยังเป็นวันครบกำหนดชำระหนี้สินด้วย คำว่า calendarium ยังมาจากรากศัพท์เดียวกันกับคำที่มีความหมายว่าสมุดบัญชี หนี้สินและดอกเบี้ยที่ต้องชำระสะสางกันให้เรียบร้อยในวันแรกของเดือนอีกด้วย

การที่ปฏิทินมีความสำคัญจึงมีการพัฒนาปรับปรุงเรื่อยมาเพื่อให้เหมาะกับกาลเวลา ดังที่ Chantrasilapin (2010) ได้กล่าวถึงการปรับปรุงปฏิทิน สรุปความได้ดังนี้ เมื่อ 800 ปีก่อนคริสตกาล ชาวโรมันได้นำปฏิทินแบบสุริยคติมาใช้โดยกำหนดให้หนึ่งปีมี 10 เดือน ต่อมาจูเลียส ซีซาร์ (Julius Caesar 45 ปีก่อนคริสตกาล) ได้กำหนดให้หนึ่งปีมี 365 วัน แบ่งเป็น 12 เดือน และกำหนดให้เดือนมกราคมเป็นเดือนแรกของปี และเรียกปฏิทินแบบนี้ว่าปฏิทินจูเลียน (Julian calendar) เมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลาย ยุโรปได้นำปฏิทินจูเลียนของโรมันมาปรับใหม่ให้สอดคล้องกับฤดูกาลที่เปลี่ยนไปในสมัยพระสันตะปาปาเกรกอรีที่ 13 (Gregory XIII ค.ศ. 1582) และใช้เป็นต้นแบบของปฏิทินในปัจจุบัน ชาวยุโรปจึงเรียกปฏิทินชนิดนี้ว่า “ปฏิทินจูเลียน-เกรกอเรียน” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปรับปรุงปฏิทินของชาติยุโรปนั้นมุ่งให้ตรงกับเวลาและฤดูกาล รวมทั้งกำหนดการชำระหนี้ ที่ผูกโยงกับเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นสังคมเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม ดังนั้นปฏิทินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งส่งผลให้ชาวยุโรปให้ความสำคัญกับวันและเวลาเป็นอย่างมากมาจนถึงปัจจุบัน

สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบโรงเรียน

จดหมายเหตุลาลูแบร์สะท้อนว่าสังคมยุโรปให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบโรงเรียน และวิชาที่สอนไม่ควรเป็นแค่วิชาพื้นฐานทั่วไป อย่างเช่นเลขคณิตสำหรับนับจำนวนเพื่อค้าขายเท่านั้น แต่ควรสอนวิชาซึ่งจะเป็นวิชาขั้นสูงด้วย สะท้อนจากจดหมายเหตุลาลูแบร์ว่า “พระสงฆ์อันเป็นอาจารย์ในวัดสอนอนุชนเหล่านี้ให้รู้จักอ่านเขียนและนับจำนวนเป็นสำคัญ ด้วยว่าไม่มีสิ่งไรจะจำเป็นแก่พ่อค้าและชาวสยามทั้งปวง ยิ่งไปกว่าการค้าขาย...การคิดเลข ...เป็นวิชาอันสำคัญของชาวสยาม” (Komonbutra, 2005, pp.184, 186)

นอกจากนี้จดหมายเหตุลาลูแบร์ยังสะท้อนว่าสังคมยุโรปให้ความสำคัญกับการศึกษาที่มีงผลผลิตผู้เรียนให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น วิชากฎหมาย วิชาพาณิชยศาสตร์ และวิชาตรรกวิทยา (การคิดการใช้เหตุผล) ดังความว่า “...ไม่มีการสอน... กฎหมายหรือศาสตร์อื่น ๆ ด้วย ...ชาวสยามไม่มีสถาบันศึกษากฎหมาย นิติศาสตร์ แม้ชาวสยามจะเกิดมาเป็นกวี แต่ก็มีได้เกิดมาเป็นปราชญ์หรือนักพูด ... ชาวสยามไม่มีทนายความ โจทก์จำเลยคู่ความต่างให้การไว้แก่เสมียนศาลตุลาการ โดยไม่ได้อาศัยวิชาศาสตร์เรียบเรียงเหตุการณ์และสาเหตุเสียใหม่ให้เป็นไปตามลำดับ” (Komonbutra, 2005, pp.184,189)

ความดังกล่าวข้างต้นสะท้อนว่าชาวยุโรปให้ความสำคัญกับวิชาที่เป็นอาชีพเฉพาะทาง อย่างเช่น วิชากฎหมายเพราะเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป ส่วนวิชาตรรกวิทยาและวิชาพาณิชยศาสตร์ก็มีความสำคัญ

เพราะสัมพันธ์กับอาชีพของนักกฎหมาย กล่าวคือวิชาตรรกวิทยาเป็นวิชาว่าด้วยการใช้เหตุผล หน้าที่ของตรรกวิทยาคือ การให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงทั่วไปเพื่อยืนยันให้เห็นความจริงอีกสิ่งหนึ่งอย่างมีเหตุผล ส่วนวิชาทฤษฎี คือวิชาที่ว่าด้วยศิลปะการใช้ถ้อยคำ ส่วนวาทวิทยาให้ประทับใจ ซึ่งนักกฎหมายต้องอาศัยความรู้ทั้งสองวิชานี้มาใช้ร่วมกับตัวบทกฎหมายเพื่อให้มีความสมเหตุผล และพิสูจน์ให้เกิดความน่าเชื่อถือ วิชาทั้งสามนี้จึงมีความสำคัญ เห็นได้จากมหาวิทยาลัยของยุโรปในสมัยนั้นได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรด้วยดังที่ Watanangrura (2009, pp.8-9) ได้กล่าวว่า

ทุกมหาวิทยาลัยในยุโรปมีรูปแบบโครงสร้างวิชาที่ต้องศึกษาร่วมกัน ได้แก่ กลุ่มวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐาน กับกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มวิชาศิลปศาสตร์ ได้แก่ วิชาศิลปการพูด ประกอบไปด้วย วิชาไวยากรณ์ (Grammar) วาทศิลป์ (rhetoric) และไดอะเลคติก (Dialectic) วิชาคณิตศาสตร์ ประกอบไปด้วย วิชาเลขคณิต (mathematic) วิชาพีชคณิต (algebra) วิชาเรขาคณิต (geometry) ดนตรี (Music) และดาราศาสตร์ (Astronomy) จากนั้นจึงไปเรียนวิชาเพื่อที่จะออกไปประกอบวิชาชีพ ได้แก่ วิชากฎหมาย วิชาแพทย์ วิชาเทววิทยา ต่อมาในช่วงปลายของยุคกลางมีการตั้งโรงเรียนเตรียมสำหรับศึกษาวิชาเฉพาะด้านต่อจากศิลปศาสตร์ (arts liberal) เช่น school หรือ college สำหรับวิชาชีพด้านดนตรี ด้านกฎหมาย

การที่สังคมยุโรปเชื่อมกับการศึกษาในระบบโรงเรียนซึ่งสะท้อนผ่านจดหมายเหตุลาลูแบร์ น่าจะเป็นเพราะยุโรปมีการวางรากฐานการศึกษาในระบบโรงเรียนมานาน ดังที่ Faculty of Social Sciences (1999, p. 37) ได้กล่าวถึงสถาบันการศึกษาของยุโรปกล่าวว่า “มหาวิทยาลัยยุคแรก ๆ ของยุโรป ได้แก่ มหาวิทยาลัยโบโลญญา (Bologna) ของอิตาลี ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1088 ส่วนมหาวิทยาลัยปารีส หรือ ซอร์บอน ในประเทศฝรั่งเศสตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1268 ต่อมาปี ค.ศ. 1348 เยอรมันได้ตั้งมหาวิทยาลัยแห่งแรกขึ้นที่กรุงปารีส และตั้งมหาวิทยาลัยไฮเดลเบิร์กที่ประเทศเยอรมันในปี ค.ศ. 1386”

สังคมยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์

จดหมายเหตุลาลูแบร์สะท้อนว่าการแพทย์ของสยามในสมัยนั้นแตกต่างจากการแพทย์ของยุโรป ที่นำวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการรักษา ดังความว่า (Komonbutra, 2005,p.193)

ชาวสยาม...ไม่รู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับศัลยกรรมเลยจึงต้องพึ่งหมอยุโรป มีข้อแตกต่างกระตุก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกะโหลกศีรษะ) และการผ่าตัดทุกกระบวนที่ยาก ๆ เท่านั้น ยังตลอดไปถึงการสูบเอาโลหิตที่เป็นพิษเสียด้วย ยิ่งกายวิภาคศาสตร์ด้วยแล้วยังไม่รู้เรื่องเอาทีเดียว ...จนกระทั่งคิดค้นว่าโลหิตนั้นไหลเวียนเลี้ยงร่างกายได้อย่างไร หรือคิดค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ดังที่เราเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของสัตว์เป็นต้น เขาไม่เคยผ่าศพดูเลย

การที่ลาลูแบร์เห็นว่าการแพทย์ของสยามในสมัยนั้นล้าสมัย เป็นการมองในมุมของการแพทย์แผนปัจจุบันที่ใช้วิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ในการรักษา ทั้งนี้เพราะสังคมยุโรปในสมัยนั้นมีความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์มาก กล่าวคือ มีการค้นพบศาสตร์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับร่างกายของมนุษย์ ทำให้การแพทย์พัฒนาไปอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นการแพทย์เฉพาะทางด้านต่าง ๆ ดังที่ Tujinda (2008) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางการแพทย์ของยุโรปที่เจริญก้าวหน้าโดยเริ่มต้นจากกายวิภาคศาสตร์ ความว่า

ในระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 16 และ 17 นักกายวิภาคศาสตร์ ชื่อ อันเดรียส วีซาลิอุส (Andreas Vesalius, ค.ศ. 1514 - ค.ศ.1564) ค้นพบระบบกายวิภาคศาสตร์เบื้องต้นของมนุษย์ และวิลเลียม ฮาร์วีย์ (William Harvey, ค.ศ. 1578 - ค.ศ. 1657) แพทย์ชาวอังกฤษได้ค้นพบระบบวงจรโลหิต จิโรลาโม ฟราคาสโตโร (Girolamo Fracastoro, ค.ศ. 1478 - ค.ศ.1553) แพทย์ชาวเวนิสค้นพบว่าโรคสามารถระบาดได้โดยการสัมผัสโรคเป็นสื่อ นำ นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่า ยุโรปในยุคนี้เป็นระยะที่มีการวางรากฐานเกี่ยวกับการศึกษาทางกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยาและจุลพยาธิวิทยาต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดโรค และพัฒนาเป็นการแพทย์สาขาต่าง ๆ ในยุโรป

สอดคล้องกับ Wannawiboon (1989) ที่กล่าวถึงการแพทย์ในศตวรรษที่ 17 ของยุโรปว่า “การแพทย์ตะวันตกในยุคนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการทดลอง ใช้วิธีการแบ่งการแพทย์ออกเป็นแขนงวิชา แล้วศึกษาแต่ละแขนงวิชาอย่างเป็นเอกเทศ ทำให้พัฒนาไปสู่การศึกษาเฉพาะจุดที่ลึกซึ้ง” ทั้งนี้การที่วิทยาศาสตร์การแพทย์ของยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วเท่าทันกัน เพราะยุโรปได้มรดกความรู้พื้นฐานด้านการแพทย์มาจากอารยธรรมกรีก ดังที่ Faculty of Social Sciences (1999, p.12) ได้กล่าวว่า “ชาวกรีกเป็นพวกแรกที่นำการแพทย์มาสู่วงการวิทยาศาสตร์ เมื่อ 460-377 ก่อนคริสตกาล”

สรุปและอภิปรายผล

จดหมายเหตุลาอูแบร์สะท้อนภาพสังคมและลักษณะของชาวยุโรปในศตวรรษที่ 17 ใน 7 ด้าน ได้แก่ ชาวยุโรปเป็นนักวิชาการ สังคมยุโรปให้ความสำคัญกับวิชาเรขาคณิตและวิชากลศาสตร์ การทำแผนที่ วิชาดาราศาสตร์ การทำปฏิทิน การศึกษาในระบบโรงเรียน และสังคมยุโรปมีความเจริญก้าวหน้า ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ การที่สังคมยุโรปมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ อย่างมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการนำความรู้ศิลปวิทยาการของกรีกและโรมันโบราณมาพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ อีกส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการที่ชาวยุโรปมีลักษณะของนักวิชาการที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ส่งผลให้สังคมยุโรปในสมัยที่ลาอูแบร์อยู่มีความเจริญก้าวหน้า การที่สังคมยุโรปในศตวรรษที่ 17 มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ เนื่องจากยุโรปนำความรู้ศิลปวิทยาการของกรีกและโรมันยุคโบราณมาปรับ และต่อยอด พัฒนา สร้างองค์ความรู้ใหม่ในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ดังที่ Puckadhikom (2005, p. 213) ได้กล่าวว่า “อารยธรรมกรีกและโรมันเป็นต้นแบบประจักษ์แก่ตัวของอารยธรรมตะวันตก” ทั้งยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ Watanangrura (2009, p. 8) ว่า “สิ่งที่ทำให้ยุโรปซึ่งเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม อีกทั้งมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน แต่สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ไม่ต่างหาก ก็เพราะยุโรปมีพื้นฐานร่วมกันอยู่ 3 ประการ คือ 1) พื้นฐานมรดกทางวัฒนธรรมแห่งโลกโบราณคือกรีกและโรมัน 2) ยุโรปมีแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมร่วมกันที่เน้นความสำคัญของมนุษย์ 3) ยุโรปมีชนของคริสต์ศาสนาร่วมกัน ลักษณะร่วมกันทั้งสามประการนี้หล่อหลอมออกมาเป็นระบบวิธีคิดแบบยุโรปที่สะท้อนอยู่ในระบบการศึกษาทั้งด้านความคิดหรือปรัชญา ภาษาและวัฒนธรรม” โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดปรัชญามนุษย์นิยมที่เป็นผลจากการฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่ทำให้สังคมยุโรปเชื่อในความสามารถและคุณค่าของมนุษย์นำไปสู่การคิด การใช้เหตุผลซึ่งเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้สังคมยุโรปพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

References

- Bamroongthai, W. & Kanthamala, K. (2011). A Study of the Social Reflections in the Literary Work “Phra See Sao Klon Suad. *Mekong-Salween Civilization Studies Journal*, 2 (1), 6-23. (In Thai)
- Bhatrakarn, T. & Sornil, B. (1981). **Thermodynamic 1-2**. Bangkok: King Mongkut’s University of Technology North Bangkok. (In Thai)
- Boonkhachorn, T. (1980). **Novel and Thai Society: B.E. 2475-2500**. Bangkok : Bangkok Printing. (In Thai)
- Chantrasilapin, S.(2010). **Stars: The Origin of the World Calendar**. Retrieved from <https://mgronline.com/science/detail/9530000028451>. (In Thai)
- Cherryman. (n.d.). **Monsieur de la Loubere, Ambassador of Ayutthaya**. Retrieved from <https://youtu.be/-KMu-L4-pHg>. (In Thai)
- Faculty of Social Sciences. (1999). **Man and Civilization**. Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Hongladarom, S. (2002). **Science in Thai Society and Culture**. (Research Report). Institute of Academic Development. (In Thai)
- Jindawat, A. (2013). **History of Europe**. Bangkok: Gypsy Group. (In Thai)
- Kaewopas, T. (2006). **European History**. Bangkok: Sukhapapjai Printing. (In Thai)
- Kaewopas, T. (1992). **Europe II**. Bangkok: Chartsetakit chamkat Printing. (In Thai)
- Komonbutra, S. [Tran.]. (2005). **The kingdom of Siam: Simom de La Lobere**. Nonthaburi : Sripanya. (In Thai)
- Lauhabandhu, A. (2011). The New Economy of the 17th Century. *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 33 (1), 193-207. (In Thai)
- Nanrum, S. (2016). Siam-Portugal Relationship:Portuguese Heritage in Thailand. *Parichart Journal, Taksin University*, 28 (2), 66-87. (In Thai)

- Puckadhikom, Ch. (2005). **Greek and Roman Civilizations**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Phanjit, (2018). Le Siam et les Siamois d'après Nicolas Gervaise dans Histoire naturelle et politique du Royaume de Siam). **Bulletin de L' Association Thaïlandaise des Professeurs des Français**, 39 (2), 114-129. (In Thai)
- Phisphumvidhi, P. (2021). **Lap Lae Farang : Country Society and People about Ayuttaya in 16th-17th centuries in Western's Archives**. Thepsatri Rajabhat University. (In Thai)
- Pongsripian, V. (2015). 100 Key Documents on Thai History: King Narai Period . **Sirindhorn Anthropology Center**. Retrieved from <https://youtu.be/bgqpyi5zpVg>. (In Thai)
- Siwasariyanon, W. (2001). **Literature and Literature Criticism**. Bangkok: Thai Watanaphanit. (In Thai)
- Suluksananon, S. (2016). International Calendar. **Bulletin de L' Association Thaïlandaise des Professeurs des Français**, 39 (1), 48-61. (In Thai)
- Tujinda, P. (2008). **History of World Public Health**. Retrieved from <http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AroundTheWorld/hist/138.htm> (In Thai)
- Ueangsae, S. (2017). **The Social Reflection and the Strategy of Presentation the Short Story in "Koosang Koosom Magazine"** (Master's thesis). Chiang Mai Rajabhat University. (In Thai)
- Wanalertlak, W. (2017). **Reflection Caused by a Mirror**. Retrieved from <https://www.scimath.org/lesson-physics/item/7278-2017-06-13-14-46-38>. (In Thai)
- Watanangrura, P. (2009). Europe: On the Education and Education in Germany. **European Studies**, 17 (2), 2-41. (In Thai)
- Xei, X. , Tuan L. & Fungtammasa, A. [Tran.]. (1994). Foreigners living in Ayutthaya. **Thammasat Journal of Japanese Studies**, 11 (3), 23-44. (In Thai)

Promoting Creative Skills through Greek Mythology EFL Online Classroom for English Major Students, Chiang Rai Rajabhat University

การส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ผ่านห้องเรียนออนไลน์ EFL
ตำนานเทพปกรณัมกรีก สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Preeyapha Wangmanee / ปรียาภา วังมณี

*English for International Communication (International Program), Faculty of Humanities, Chiang Rai
Rajabhat University, Chiang Rai 57100, Thailand*
สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (หลักสูตรนานาชาติ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
จังหวัดเชียงราย 57100, ประเทศไทย

Email: preeyapha.bis@cr.ru.ac.th

Received: November 11, 2022

Revised: July 10, 2023

Accepted: August 19, 2023

Abstract

This study aimed to examine the creative abilities of students in the Greek mythology EFL online classroom and investigate the students' attitudes toward the Greek mythology EFL online classroom at Chiang Rai Rajabhat University. Samples were 127 second-year students who enrolled in the Mythological Background in Literature course during the 2nd semester of the 2021 academic year. The classroom was instructed through a Microsoft Team online classroom arrangement. A mixed-methods approach with purposive sampling was used in this study. The instruments were lesson plans that integrated an online questionnaire, and observation. Data were analyzed using descriptive analysis with percentage, mean, and standard deviation. The findings showed that participants enjoyed activities such as monster drawing (80.80%), photography (74.3%), and creating story-telling video clips (71.90%), respectively. They agreed that these activities help them expand their creative and innovative thinking skills, with the highest-level mean score of 4.52 (S.D. = 0.8), followed by analytical and critical thinking skills at 4.23 (S.D.= 0.69), collaboration and team work at 4.21 (S.D. = 0.71), and language at 4.14 (S.D. = 0.85)

Key words: social image, European Society, 17th century, La Loubère archives

ในส่วนของทัศนคติ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีทัศนคติเชิงบวกและติดต่อกับห้องเรียนออนไลน์ EFL เทพปภรณ์กรีก ระดับคะแนน 4.84 (S.D. = 0.75) เห็นด้วยอย่างมากที่สุดกับการเตรียมความพร้อมและศึกษาด้วยตนเองก่อนเข้าชั้นเรียน แต่จากการสังเกตพบว่านักศึกษายังมีข้อจำกัดในการเรียนเนื่องจากความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ ทำให้ยังคงเป็นผู้เรียนแบบรับข้อมูลด้านเดียว เพราะขาดความมั่นใจ ความสามารถทางภาษา และความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีที่ไม่เพียงพอ

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์, ตำนานเทพเจ้ากรีก, EFL, ห้องเรียนออนไลน์

Introduction

In the 21st century, workers are expected to demonstrate 21st century skills, requiring a new approach to teaching. Higher education institutions worldwide, including those in Thailand, are adapting their administration and curriculum development to incorporate these skills. They aim to foster creativity as a vital learning and innovation ability (Yalçın, 2018). To prepare students for future success, Thai institutions are integrating 21st century skills and core academic knowledge into the curriculum. In higher education, courses like literature, encompassing various literary works and cultural aspects, have the potential to develop creativity and language skills (Kaowattanakul, 2019). Mythology, as a type of literary work, offers stories with diverse themes that can be easily connected to students' existing knowledge of natural phenomena. It presents tales of Gods and Goddesses from Greek and Roman times, incorporating various folklore to help students grasp the relationship between nature and humanity. Mythology appeals to people of all ages with its universal themes and straightforward narratives. Additionally, it encourages students to engage their ideas and intelligence to analyze the stories and reflect on their personal experiences, emotions, and perspectives. By incorporating myths into English learning, students can enhance their linguistic awareness, vocabulary, narrative skills, and interpretive abilities, ultimately improving their ability to infer meaning. In addition to the language advantages, it also serves an important educational purpose by exciting our students' imaginations, strengthening their critical thinking, and heightening their emotional awareness. Therefore, considering the nature of the content of the course, teaching mythology background in literature can help promote and develop the creativity of the students. However, due to the current situation of the COVID-19 epidemic, teachers were forced to change their teaching into an online class, and students had no alternative but to study online. Since teaching and learning English literature courses still mostly uses an instructor-centered approach where the instructor is the center of everything in the class (Anurit, 2016), it is quite a challenge for teachers to change to a student-centered approach, especially when technology becomes an integral part of teaching management. This study explores how creativity can develop a framework of a creative EFL literature (mythology) classroom. To foster creativity, thus; it is a good to try the instruction which is used for this study. As previously mentioned, this study on "Promoting Creative Skills through Greek Mythology EFL Online Classroom for Thai Undergraduate Students" will be beneficial to teachers in revising and developing appropriate activities for English literature courses. This can also assist English lecturers at the tertiary level in providing a proportion of content and skills in each course that helps strengthen students' creativity abilities in practical practice.

Objectives

1. To examine the creative abilities through Greek mythology in the EFL online classroom of the English major students, Chiang Rai Rajabhat University.
2. To investigate the attitude toward the Greek mythology EFL online classroom of the English major students, at Chiang Rai Rajabhat University.

Literature Reviews

Creativity holds significant importance both in everyday life and the educational setting, serving as a fundamental element for a successful classroom (Rahimi & Hematiyam, 2012). Despite its complexity, creativity is often defined in various ways. For instance, Guilford (1956), a pioneer in creativity research, equated convergent thinking with intelligence and divergent thinking with the generation of alternative analyses. The development and promotion of creativity are facilitated by a supportive education system, providing every individual with the opportunity to express their creative potential. Numerous studies have explored the relationship between language classrooms (specifically EFL) and students' creativity. In such settings, teachers strive to foster students' creativity through knowledge, autonomy, personal attributes, and reflection (Meihami, 2022). Its reflection activities did impact students' tendencies to be curious in a classroom setting which is stimulated and enhanced when students can understand how the content is relevant to their learning, and how they can apply and make meaning of it in their lives (Bae, 2018). It is possible to develop a student's creativity along with their language skills by designing a course with content that inserts knowledge about cultural diversity or presents the issues that arise in different parts of the world in terms of folklore, moral, cultural, social, and environmental aspects to create recognition and participation in a sense of understanding each other. One of the courses that has the potential to encourage students to develop those two abilities is the literature course, with the content presenting various types of literary works, such as short stories, novels, and poetry, including mythology (Kaowattanakul, 2019). Literature serves as a valuable resource for second language learning, improving student intrinsic motivation can be a contributing factor in motivating students to learn English, and it makes the learning process an enjoyable and attractive experience (Milver & Young, 2020). It is used to put students in touch with some of the more subtle and varied creative uses of language (Shazu, 2014). Step into mythology, it is a rich source of material that has been endlessly re-used in literature, from traditional to contemporary, with great story telling explaining natural phenomena. Meihami (2022) explored EFL teacher educators' approaches and found that teacher educators draw on teacher content knowledge; knowledge in the creative learning environment, teaching methods, creative evaluation, teacher's

autonomy, creativity-related traits, and reflectivity. It was suggested that teacher should be cognizant of the flexibility and reflection of their prior experiences and conflation of domain-specific and domain-general traits. Albert and Kormos (2011) pointed that creative language practice in task-based instruction or communicative language teaching provides learners with more opportunities to practice and to produce more comprehensible input and output.

Given the COVID-19 situation, online lessons have become crucial and are likely to continue being utilized for direct and indirect instruction. Students have no choice but to study online, although many have previously been hesitant due to limited opportunities (Amerirattri & Kuriawan, 2020). Therefore, interactive activities are considered one of the most effective methods to enhance student learning experiences. The online platform has emerged as an alternative to traditional learning during this pandemic, and online student engagement is a key predictor of perceived learning outcomes due to the absence of physical socialization (Baber, 2020).

Methodology

1. Research Design

A mixed-methods research was used in this study. Data were analyzed using descriptive analysis with percentage, mean and standard deviation. This classroom research was carried out during the COVID-19 pandemic (October 2021–March 2022) through an online learning arrangement using the Microsoft Team platform.

2. Research Content

The content of this research focused on the study of Greek and Roman mythology based on the course objective of studying general knowledge about Greek and Roman mythology that enhanced creative abilities of the learners and their attitude toward the Greek mythology EFL online English classroom.

3. Participants

The research population included 144 students, and the sample comprised 127 second-year students who fully participated in all activities. Most of the student participants, 71.65 percent, were female (91 students), whereas the rest of them, 28.34 percent, were male (36 students) at the average age of 18-19 years old. All of them have been studying English since their primary educational level, and their English proficiency was equivalent to CEFR at level A2.

4. Research Instrument

4.1 Assignment from the thirteen-week lesson plan

In terms of gathering data for this study, the researcher adapted and implemented activities to enhance student creativity as well as the language abilities related to the course objective of studying general knowledge about Greek and Roman mythology that is relevant and influencing English literature. It covered 13 weeks' lesson plan, 2.30 hours per week through the Microsoft Team platform, using English with some code-switching, questions and responses, and classroom discussion. Data were collected from student assignments based on the topic assigned. Implementing activities were added to the lesson plan, as shown in table 1 below.

Table 1 Classroom practices through assignments

Activities	Creativity Skills Practice	Language Skill Practice
God Family Infographic (Individual Work)	Putting ideas together to form a new God family tree through the use of technology and applications to create infographics from their own perspective. Be able to explain the relationship between God and Goddess.	Reading Writing Speaking
Monster drawing (Individual Work)	Putting ideas together to form a new monster and creating an English name for their own monster through the use of technologies and applications. They must be able to explain the original concept of their innovative idea.	Reading Writing Speaking
Photography (Individual Work)	Using the learned knowledge and putting the ideas together to take a photograph that links the knowledge of God and Goddess with everyday life. They must be able to explain the original concept that appeared in their original photo.	Reading Writing
Video clip (Group Work)	Using the learned knowledge, research, and putting the ideas together to make a video that links the knowledge of heroes' stories in the form of story-telling. They must be able to explain the original concept that appeared in their original video.	Speaking Listening Writing (Sub-title) Thai-English Translation

4.2 God Family Infographic

An infographic is a collection of imagery and data visualization that gives an easy way to understand the message. It is another valuable tool for language teachers to check students understanding through visual communication. It helps students understand and remember the relationship between the God family, and it helps them transmit that knowledge into the infographic so they can share their work with the class. This activity also allows students to use their critical thinking and creativity. Students were assigned to work on individual infographic poster presentations based on stories learned from the lesson. Students were recommended to use Canva (a free-to-use online graphic design tool), and Pinterest that allows students to use their ideas choose their own template and design.

4.3 Monster Drawing

Drawing is the transmission of creative ideas into concrete and can convey meaning that can be used to measure the creativity skills of the students. In this activity, students were assigned to create their own mythical monsters by brainstorming the animals they wanted to make a part of their creatures, including the head, the body, and the special power. Because mythical creatures includes all kinds of fantastic beasts, some with three heads, some with many arms, which are often strange combinations of different beasts, for example, the Sphinx, Typhon, Chimera, or Minotaur. After getting some inspiration, the students worked on their drawing part, which is a form of virtual art from the student's imagination. Students were allowed to use different tools, such as digital drawing tools, pens, pencils, colored pencils, and so on. This activity was an in-class activity (2.30 hours). Then, students had to create their monster's name with a combination of their names and animals. For example, the created creature had three heads: one was a fox's head, one was a shark's head, and another was a lion's head; with a human body and a long snake's tail. Therefore, the monster's name could be 'Preeyaphawolfsharklionpersonsnake' or they could shorten the name by deleting some letters from 'Preeyaphawolfsharklionpersonsnake', so the name can be 'Pryaphawolharklioersonake'. Then, students took pictures of their work and submit them through the Microsoft team assignment channel. The teacher showed their work to the class and asked some questions about their creatures and their inspiration.

4.4 Creative Photography

Creative photography is a technique that enables the transmission of creative ideas into concrete and is able to convey meaning that can be used to measure the creativity skills of the students. It is a unique way of seeing things and creating an innovative image through the use of a camera, attaching meaning to a photograph and

connecting with the feeling it gives to the audience (Agypong, 2019). This assignment was designed to allow students to tell stories about myths from their own perspectives using photographs, as well as to assess students' understanding and knowledge of Greek and Roman Gods from their surroundings. This encourages students to have imagination and creativity, and also develop their creative writing skills. Students had two weeks to work on this assignment individually. They were allowed to use a digital camera, a smart phone, or a photo creator application, and their photo must be an original work. They could take pictures of scenery, natural phenomena, the sky, clouds, the sun, the moon, the mountains, trees, flowers, animals, etc. that they can connect with the mythological stories without containing obscene content, presentation of violence, or commercial purpose. Students will have to write English photo captions and describe the photograph's connection to Greek and Roman Mythology (not more than 50 English words). A clear rubric score was explained in order to guide them through the assignment expectations. Their work was collected and displayed on the Western Languages Program's Facebook closed group where all teachers and students can see their work.

4.5 Video Clip

This assignment aimed to give the students the opportunity to practice their English story-telling skills and English sub-title writing skills about their favorite legends, along with teamwork, cooperating, and problem-solving skills. Students were assigned to work in a group of 3-5 students to create a 5-7-minute-long video presentation based on one of their favorite stories from the lesson, such as the stories of Hercules, Perseus, Oedipus, Jason and the Argonaut, or the Trojan War. However, since the students had limitations in language proficiency, the teacher allowed them to use the Thai language if they felt comfortable and to decrease their language anxiety. Students were allowed to use editing techniques and applications of their own choice. However, in order to avoid the spread of COVID-19, students had to work together online. This assignment took 4 weeks, allowing them to work on this project. In the last week, every group presented their video to the classroom online. Also, those had to write an English summary of list of problems found and explain how to solve the problems. A clear rubric score was explained in order to guide them through the assignment expectations. Their work will be collected and displayed on the Western Languages Program's Facebook closed group where all teachers and students can see their work.

4.6 Online questionnaire

The questionnaire was adapted from Ahmed (2015) and Kassem (2020) and examined by three of English lecturers from the Western Languages Program, CRRU for validation. The questionnaire was done in English and translated in to Thai language as well to ensure the students understanding and avoid confusion that students might have.

4.7 Observation

Classroom observation was carried out in the classroom in the second semester of the academic year 2022 (October 2021–March 2022), in 3 different classes, 2.30 hours per class per week. The aim was to document the students' class participation and interaction during the classroom discussion and investigate to what extent the activities seemed to promote students' creativity, English skills, and attitudes. The observation focuses on the teaching methods, activities in class, use of questions and responses, students' participation, and the general classroom environment. The researcher recorded a note on the observation form at the end of the class.

Data Collection Procedure

The data collection and investigation were conducted during the thirteen-week lesson plans from October, 2021, to March, 2022. In the first week of their lesson, all students were informed and asked for consent that they would be a part of this research, which would not affect their overall grade and would not include their name in any document. Also the task-based assignment was posted on the Microsoft team assignment in English. The classroom was recorded while conducting the lesson.

Data analysis

The study used a mixed-method design. For quantitative data, descriptive statistics were calculated with a computer program for percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data was gathered through the online classroom observation, then summarized, interpreted, and coded for synthesized and analyzed data in both descriptive and tabular presentation.

Results

The overall research results were shown and justified in terms of the underlying research objectives, which were to examine creative abilities through Greek mythology online learning and to investigate attitudes toward the literary EFL online classroom.

Table 2 Monster Drawing Creativity Analysis (N=35)

Animal (82.85%)	Mythical animal/creator (40%)	Example of Monster's Name	Special Character
1. Snake (6)	1. Unicorn (5)	Chaterdeoxe,	1. Immortal
2. Spider (6)	2. Dragon (4)	Chaleonsour,	2. Bloodsucker
3. Hourse (6)	3. Dinosaur (2)	Cynuclosat, Chaligonpeacen,	3. Poisonous fangs
4. lion (6)	4. Phoenix (2)	Chanakepionspider,	4. Flying
5. Butterfly (6)	5. Cyclops (1)	Chaquidragon,	5. A fish tail
6. Bird (4)	6. Devil (1)	Jiraeager,	6. A knife hands
7. Bat (3)	7. Alien (1)	Jucornixlio,	7. Tree heads
8. Crocodile (3)	8. Minotaur (1)	Kathipopusnakeon,	8. Two heads
9. Tiger (3)	9. Centaur (1)	Kritorsemazardat,	9. Can disappear
10. Eagle (3)	10. Oregon (1)	Kanicatnabi,	10. Eat bad people
11. Scorpion (3)	11. Mermaid (1)	Kithakalmitaurhor,	11. Eat fire
12. Peacock (3)	12. Giant (1)	Nattagonbuttersnake,	12. Sharp claws
13. Deer (2)	13. Ghost (1)	Nawasnakegerli,	13. Can jump very high
14. Bear (2)	14. Pikachu (1)	Natriknixgonbear,	
15. Fish (2)		Nisharkhika,	
16. Shark (2)		Nonhornatigonmaid	
17. Cat (2)		Orawanphoeconnakehor	
18. Octopus (1)		Pabutternake,	
19. Goat (1)		Patinalaecorn,	
20. Human (1)		Phoecorn,	
21. Lizard (1)		Pitchnakeder,	
22. Fox (1)		Somonskeyter,	
23. Zebra (1)		Thagintdilecolin,	
24. Hawk (1)		Teycado,	
25. Pig (1)		Wenakepion,	
26. Cow (1)		Waritrapekepider,	
27. Whale (1)			
28. Monkey (1)			
29. Dog (1)			

Drawing is the transmission of creative ideas into concrete and is able to convey meaning that can be used to measure creativity skills. As shown in the table, it shows the information students gather from their interests and imagination to create their

own monsters. The finding found 29 animals were used and appeared in the monster's name (=85.85%). snake (6), spider (6), hourse (6), lion (6), and butterfly (6) were the most commonly used, followed by bird (4); then bat (4); crocodile (3), tiger (3), eagle (3), scorpion (3), peacock (3); dear (2), bear (2), fish (2), shark (2), and cat (2); and the rest were octopus, goat, human, lizard, fox, zebra, hawk, pig, cow, whale, monkey, and dog. There were 14 mythical animals or creators that were used in the names. The most common were unicorn (5), dragon (4), dinosaur (2), phoenix (2), and cyclopes, devil, alien, minotaur, centaur, oregon, mermaid, giant, ghost, and pikachu. As for the special characteristics added to the monsters, they were found to be immortal, bloodsuckers, have poisonous fangs, can fly, have a fish tale, knife sharp hands, three heads, two heads, can disappear, eat bad people, eat fire, have sharp claws, and can jump very high.

From the findings, it shows that creativity was practiced following the six creative processes. 1) interest, 2) collecting information, 3) considering the plan, layout, and form; 4) imagination, 5) making imagination a reality, and 6) collecting and presenting ideas. Students were interested in the ideas and fully participated in the assignment within 2.30 hours. When showing their monster to the class and teacher, the students were enthusiastic about expressing their original idea. With that, the students laughed and waited for the teacher to ask. They were not afraid to respond to the teacher's question. Thus, these activities can promote students creativity and are also effective for classroom interaction and the learning environment.

Table 3 Photography's creativity Analysis (N=35)

Photo of...	God and Goddess/ others	Picture Title
1. Scenery (tea plantation, pond, rice field, mountains, road) (9)	1. Apollo (10)	1. Death (1 word)
2. The sky (6)	2. Dimeter (5)	2. Tryonkona (1 word)
3. Objects (Music Instrument, Clock, lamp, Pot of plants) (4)	3. Clytie (3)	3. Darkness (1 word)
4. The sun (3)	4. Aphrodite (2)	4. Sunflower (1 word)
5. Flower (Sunflowers) (2)	5. Artemis (2)	5. Cupid God (2 words)
6. People/Human being (2)	6. Cupid/Eros (2)	6. Evening sky (2 words)
7. The mirror/reflection (2)	7. Hades (2)	7. Reflex angle (2 words)
8. Animal (Roster) (1)	8. Uranus (2)	8. Perfect time (2 words)
9. Funeral (1)	9. Golden apple (2)	9. Mirror reflection (2 words)
	10. Ares(1)	10. Nattanon & Nattaya (Proper Noun)
	11. Alectryon (1)	11. For legend to music (Phrase)
	12. Cronus	12. The arrival of Thanatos (Phrase)
	13. Eris (1)	13. Golden apple of cleavage (Phrase)

Table 3 Photography's creativity Analysis (N=35)

Photo of...	God and Goddess/ others	Picture Title
	14. Keres (1)	14. The start of nutrition (Phrase)
	15. Perseus (1)	15. The light of lives (Phrase)
	16. Meduza (1)	16. The legend of Demeter (Phrase)
	17. Mors (1)	17. The god for my plants (Phrase)
	18. Nacissus (1)	18. The sun in the clear sky (Phrase)
	19. Nyx (1)	19. The beauty of nature hides fear
	20. Phoenix (1)	(Sentence)
	21. Zeus (1)	20. A new life is beginning (Sentence)
	22. Prince Paris (1)	21. Apollo is the light of the sky
		(Sentence)
		22. Love cannot exist (Sentence)

Photography is also the transmission of creative ideas into concrete and is able to convey meaning that can be used to measure creativity skills as well. Students can link their knowledge with the things around them and use the camera to record and transmit their ideas and imagination about God and natural phenomena by linking the course content of Greek and Roman mythology. It was discovered that 9 categories of their photos were discovered. Students took photos of scenery (i.e., tea plantations, rice fields, mountains, roads, etc.) the most (30%) because the place where they live is surrounded by that scenery. Secondly, a photo of the sky (20%), then objects (13.33%), the sun (10%), flowers, people, mirrors, animals, and the funeral. It indicated that students tried to link everything in their daily lives with the God story they learned. This proved that they used their imagination and turned it into something creative, as shown in the photo with their perspective.

Figure 1 Photo taken by Ms. Kanyarat Suwanthai Shot by VIVO V20 SE on 17 January 2022 at Ban Mae Sad

Moreover, the finding also shows the god and goddess, whose mythical character names appear in the photo title and their descriptive writing explains the photo and their idea. There were 22 names, apparently. It seemed the god Apollo was the most mentioned and popular among the students, the Dimeter was second, and Clytie (Sunflower) was third. The rest were Aphrodite, Artemis, Cupid/Eros, Hades, Uranus, Golden Apple, Ares, Alectryon, Cronus, Eris, Keres, Perseus, Medusa, Mors, Narcissus, Nyx, Phoenix, Zeus, and Prince Paris of the Trojans.

In terms of creativity, students were assigned to create the title for their photos. There were 22 picture titles from the finding. There were 4 titles that consisted of one word (Death, Tryonkona, Darkness, and Sunflower); 5 titles consisted of two words (Cupid God, Evening Sky, Reflex Angle, Perfect Time, Mirror Reflection); 1 title consisted of a proper noun (as in Nattanon & Nattaya); 10 titles appeared in noun phrases (i.e. For legend to music, The arrival of Thanatos, Golden Apple of Cleavage, The start of nutrition, The light of lives, The legend of Dimeter, The god for my plans, The sun in the clear sky); and 4 titles were shown in a sentence (i.e., The beauty of nature hides fear, A new life is beginning, Apollo is the light of the sky, and Love cannot exist). This shows that students worked on their vocabulary and word choices for their photo titles.

Table 4 Video Clips creativity analysis (36 Groups)

Legendary Heroes' stories	Groups	Percentage
Perseus	12	33 %
Trojan War	12	33 %
Oedipus	6	17 %
Hercules	4	11 %
Jason and the Argonauts	2	6 %

From the above list, there were 36 video clips from students group work. The lists show that the story of Perseus (33%) and Trojan War (33%) were the most equally selected to create the video, followed by Oedipus (17%), Hercules (11%) and Jason and the Argonauts (6%), respectively. Students explained that they remembered Medusa and the Trojan Horse story from movies which helped them remember the plot of the story and be able to tell the story. Most of them admitted that they watched the example from YouTube to get some ideas, and adjust their videos.

According to the problem issue the students found while working on the project, it can be seen in the below table.

Table 5 Problems found.

Problems	How students solve the problems
Lack of experience Some of the students have never worked on the video recording before, so they don't know how to create the video clip.	Self-learning from YouTube Videos Using the video creator application from their mobile phone.
Translation limitation issue Students translate from Thai to English	Using Quibot / Google translation
Voice reading sub-title issue Students have problems with the surrounding background noise, and sometimes need to practice reading	Finding a quiet place and practice reading before recording
Time management issue As the result of Covid-19 situation, they have to work together online, time management is one of the problems that most frequently occurred.	Talk to their peers, set up the meeting time, and clarify the work and responsibility
Communication Issue Since they have never met each other in person before and they have to work together online, the communication and confusion arise especially when working in groups.	Talk with their peers, set up the meeting time, and clarify the work and responsibility
Many sources Students choose information from many sources which causes the inaccuracy and confusion	Talk to teachers and ask for some recommendation.

Table 6 Students' attitude toward the literary EFL online classroom

This section reports the research results from the online questionnaire (Microsoft Form) used to investigate the students' attitudes. There were 84 anonymous responses, at an average time to complete the response of 3.38 minutes.

	1	2	3	4	5	X	S.D.
Activities satisfaction							
God family infographic		3.6%	36.9%	42.9%	16.7%	3.72	0.7
Monster drawing		3.6%	17.9%	29.8%	48.8%	4.23	0.8
Photography		3.6%	32.1%	35.7%	28.6%	3.89	0.8
Legendary Heroes Video	1.2%	4.8%	32.1%	40.5%	21.4%	3.76	0.8
Language Skills							
Listening skill (Through lecturing and watching videos)			40.5%	39.3%	20.20%	3.79	0.7
Speaking skills (Questions and Responses, presentations, story-telling)		2.4%	20.85%	39.3%	16.70%	3.70	0.7
Reading skills		2.4%	39.3%	47.6%	10.7%	3.66	0.6
Writing skills (English video scripts)		3.6%	25%	32.1%	14.3%	3.57	0.7
21st Century Skills							
Information technologies (Computer, applications, video creator)		7.1%	13.7%	34.5%	31%	3.89	0.9
Analytical and problem solving skills		1.2%	16.05%	39.3%	27.4%	3.92	0.7
Cooperation and teamwork		3.6%	13.7%	36.9%	31.2%	3.97	0.8
Creative and Innovation*		1.2%	20.2%	39.3%	39.3%	4.16	0.7
Research and Self-learning		1.2%	25%	34.5%	38.1%	4.07	0.8
Learning Behavior							
In class, I focus on subject content, take note, and concentrate throughout the lesson hours		3.6%	36.9%	35.7%	23.8%	3.79	0.8
I am very determined on this subject, and prepare before attending the class		4.8%	27.4%	27.4%	13.1%	3.48	0.7
I work on and submit assignments punctually and study this course the fullest extent.		1.2%	8.95%	38.1%	42.9%	4.22	0.7
I'm consistently searching for information to prepare for my study.	2.4%	9.5%	25.6%	28.6%	8.3%	3.30	0.8
I researched, carefully prepared for presentation, and deliberately searched for information suggested by the teacher.			28.6%	47.6%	23.8%	3.95	0.7
I like to watch movies and video clips about legends and practice English language from various media.		1.2%	39.3%	27.4%	21.4%	3.57	0.9
I regularly answer questions and participate in class activities	1.2%	10.7%	17.85%	33.3%	19%	3.58	0.9
I always attend class regularly. I am punctual and don't miss the class if not necessary.		3.6%	5.35%	22.6%	63.1%	4.45	0.8
I ask my teacher when I have questions, or I don't understand.	6%	6%	35.7%	36.9%	15.5%	3.5	1

As shown in Table 6, the overall average level was $\bar{X}$ 3.78 (S.D. = 0.8). Regarding the activity's satisfaction, the finding revealed that participants were most satisfied with the monster drawing activity at an average level of $\bar{X}$ 4.23 (S.D. = 0.8), followed by photography at an average level of $\bar{X}$ 3.89 (S.D. = 0.8), Legendary Heroes Video at an average level of $\bar{X}$ 3.78 (S.D. = 0.8), and God Family Infographic at an average level of $\bar{X}$ 3.72 (S.D. = 0.7), respectively.

The findings for the language skills practice revealed that participants agreed at an average level of $\bar{X}$ 3.66 (S.D. = 0.67). Listening skills were practiced the most at an average level of $\bar{X}$ 3.79 (S.D. = 0.7), followed by speaking skills at an average level of $\bar{X}$ 3.70 (S.D. = 0.7), reading skills at an average of $\bar{X}$ 3.66 (S.D. = 0.6), and writing skills at an average of $\bar{X}$ 3.57 (S.D. = 0.6), respectively.

The finding for the 21st Century skills practice revealed that participants all very agreed at an average level of $\bar{X}$ 4.002 (S.D. = 0.7). Creative and innovation were practiced the most at an average of $\bar{X}$ 4.16 (S.D. = 0.7), followed by research and self-learning at an average of $\bar{X}$ 4.07 (S.D. = 0.8), then cooperative and teamwork at an average of $\bar{X}$ 3.97 (S.D. = 0.8), analytical and problem solving at an average of $\bar{X}$ 3.92 (S.D. = 0.7), and lastly, information technologies at an average of $\bar{X}$ 3.89 (S.D. = 0.9).

Moving to the students' behavior level of agreement, the results from the questionnaire responses showed the students' positive attitude towards the overall online literary EFL arrangement. The overall agreement was agreed at $\bar{X}$ 3.76 (S.D. = 0.81). The first three points students paid attention to the most were class attendance and punctuality at $\bar{X}$ 4.45 (S.D. = 0.8), their assignment submission and study to the fullest extent at $\bar{X}$ 4.23 (S.D. = 0.7), and their research and preparation for the assignment at $\bar{X}$ 3.95 (S.D. = 0.7). However, students still struggled with the confidence to ask the teacher, as shown by the average of $\bar{X}$ 3.5 (S.D. = 1), which indicates that students still hesitate not to speak. This was related to the classroom observation that most students were quiet and avoided asking the teacher when they didn't understand. They prefer to wait for someone from the class to ask, then they just listen quietly. Some students prefer to send messages through Facebook Chat after class instead of asking questions in class.

In addition, student comments reveal positive attitudes toward the literary EFL online learning. Examples of findings are manifested in the following excerpts.

Student B : *Studying with the teacher is a lot of fun. I admit that it's a subject that I was not interested in before because I didn't know why we had to study it. But*

after learning, it is fun and I gain knowledge about things that I never knew. There are a few things that I know, besides what the teacher taught. Some of the stories I only know because of this class. Thank you for making this course not boring. The teacher is very cute and teaches well.

However, there is also negative feedback, which the researcher considers as a positive impact for the future development and improvement of teaching and learning in the future. Examples of findings are manifested in the following excerpts.

Student C : *The teacher speaks very quickly. I asked the teacher to speak more slowly. But it seems like the teacher probably didn't realize that she started speaking too fast again. The students were unable to listen. Some things can't be heard. I want the teacher to speak a little slower.*

Conclusion and Discussion

The results show that implementing creativity activities into the literature class that use mythological content-based EFL online can promote student creativity and at the same time improve language skills. The results are somewhat compatible with the study of Byeon Cheon (2013), which indicated that the curriculum is taught by teachers in language classrooms, and the teacher's understanding of the concept of creativity has a large influence on the development of students' creativity and successful language learning; those eight suggestions were pointed out, including employing various creative teaching methods. Also, they are consistent with Alhabi et al. (2021), using electronic platforms provides multiple capacities in various forms (videos, PowerPoint, links, pictures, movies). The results from the questionnaire responses showed the students' positive attitude at a very high level. That can be explained by the fact that the online platform provided a variety of activities and tools that the teacher could use, which allowed the opportunity for students to practice soft-skills along with language skills. However, it seems that speaking anxiety of students should take a closer attention. To guide language learners down the path of creativity requires time-consuming efforts from language instructors. They must be provided the time and opportunity to include online and offline creative activities in the classroom, related to Cheon's (2013) recommendation that the teacher's understanding of the concept of creativity has a large influence on the development of students' creativity. Speaking more may have helped students employ a broader variety of vocabulary, grammatical structures, and become more verbally proficient. In light of the findings of this study, further research can be recommended to focus on more language aspect, or measure the online classroom interaction, or conduct research

on Greek and Roman mythology story-based instruction to enhance English vocabulary learning for further study.

In terms of facilitating students' creativity, the major finding from the study is that using mythology would provide learners with opportunities to develop all aspects, especially creativity and language skills. The monster drawing is one of the most effective activities that resulted from this discovery. The teacher doesn't have any a problem encouraging students to respond in class because they have the motivation to express their ideas and present their work to the class, even if it was arranged online, with the feeling of having ownership of their original work. They seemed to be enjoyable, with better performance in classroom assignments. However, it was found that the students struggled with English speaking anxiety because of lack of confidence, language competency, and inadequate literary background knowledge. For the speaking issue, it needs to be improved. The students need to speak in English more, so the teacher should not allow them to speak Thai if possible. The recommendations given in this paper for integrating creativity activities can serve as guidelines for teachers who needs to enhance students' creativity and the development of communicative skills in an EFL context to use and adapt to their classroom. Also, teachers and students feel less stress and create a more friendly classroom atmosphere. Moreover, teachers should not put high expectations on students' work because they have different abilities, especially when it comes to their individual creativity. Even if a student makes some mistakes, providing impactful teacher feedback is highly recommended. Try not to criticize the students' work and correct their mistakes; this can cause a negative attitude toward learning and influence the students' fear of speaking English. Although communication occurs quickly in a face-to-face format, making it simple for students to get answers and clarify areas of concern, communication in an e-learning environment is often asynchronous, indicating there is a time lag between the instructor and the learners. In these gaps, it is easy for people to misunderstand each other, which can lead to a situation getting worse before it can be fixed. Therefore, the teacher should provide more oral activities to create a more communicative environment, even if it is arranged in an online environment, with lively, interactive, and fun for the students to feel comfortable joining the class rather than listening quietly.

Due to the time constraints and because it's the first-time teaching in this subject area, the proportion of the subject content is excessive, so the teacher has to delete some parts. Also, students do not try to speak English, so it's very difficult to measure their English ability.

References

- Albert, A., Kormos, J. (2011). Creativity and narrative task performance. **Language Learning**, 61(1), 73-99.
- Agypong, Aaron A. (2019). Photography and Creativity. **Creative Studies Graduate Student Master's Projects**. 295. <http://digitalcommons.baffalostate.edu/creativeprojects/295>
- Ahmed, S. (2015). Attitudes towards English language learning among EFL Learners at UMSKAL. **Journal of Education and Practice**, 6(18), 6-16.
- Anurit, T. (2016). Implementation of literature circles to enhance Thai EFL learners' critical thinking skills. **Pasaa Paritat Journal**, 31, 81-106.
- Bae, B. Y. (2018). In Pursuit of Transformative Learning: Exploring the Stimulation of Curiosity Through Critical Reflection in the College Classroom. **Dissertations**. 106. <https://digital.sandiego.edu/dissertations/106>
- Baber, H. (2020). Determinants of Students' Perceived Learning Outcomes and Satisfaction in Online Learning during the Pandemic of COVID19. **Journal of Education and e-Learning Research**. 7(3), 285-292.
- Byeong Cheon, L. (2013). Suggestion for Language learner: Creativity Development in EFL Classroom. **ACADEMIA**, 87-109.
- Corazza, G.E. (2016). Potential originality and effectiveness: The dynamic definition of creativity. **Creativity Research Journal**, 28(3), 258-267.
- Guiford, J.P. (1956). Three faces of intellect. **American psychologist**, 14(8), 469.
- Kaowiwattanakul, S. (2019). Fostering EFL Students' global mindedness at the undergraduate level through the use of literature teaching activity based on a Reader-Response theory. **Pasaa Paritat Journal**, 31, 136-153.
- Kassem, H. M. (2020). Attitudes towards English Literature: The Case of EFL Students at Three Saudi Colleges. **Studies in English Language Teaching**, 8(3), <http://dx.doi.org/10.22158/selt.v8n3p1>

- Meihami, H. (2022). An exploratory investigating into EFL teacher educators' approaches to develop EFL teacher' ability to teach for creativity, **Thinking Skills and Creativity**, **43**, 101-106. <http://doi.org/10.1016/j.tsc.2022.101006>.
- Melver, P., & Young, P. S. (2020). Using Classical Literature in EFL/ESL Classroom to Improve Student Motivation and Achieve Linguistic Proficiency. **The Journal of Asia TEFL**, **17**(4), 1439-1447.
- Van Hooijdonk, M., Mainhard, M., Kronesbergen, E. H., & Van, J. (2022). Examining the assessment of creativity with generalizability theory: An analysis of creative problem solving assessment tasks. **Thinking Skill and Creativity**, **43**. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100994>
- Yalçın, S. (2018). 21st Century Skills and Tools and Approaches That Are Uses to Measure These Skills. **Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences**, **51**(1), 183-201.
- Zuu, Y., Ritter, S., Dijksterhuis, A. (2020). Creativity: Intrapersonal and interpersonal selection of creative ideas. **The Journal of Creative Behavior**, **54**(3), 626-635.

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมือง: กรณีศึกษาการโต้วาที ของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2562

Conceptual Metaphor About Politics: Case Study of Thai politician debate in the election, 2019

ชญานา สุวรรณดี¹ / วาสิณี มีเครือเอี่ยม²

Chanchana Suwandee¹ / Wasinee Meekrua-iam²

¹คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่ 50200, ประเทศไทย

¹Faculty of Humanities, Chiang Mai University 50200, Thailand

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก 65000, ประเทศไทย

²Faculty of Humanities and Social Science, Phibulsongkram Rajabhat University,
Phitsanulok 65000, Thailand

Corresponding author. Email: meekrua_iam@hotmail.com

Received: June 10, 2023

Revised: July 7, 2023

Accepted: August 16, 2023

Abstract

This research aimed at analyzing conceptual Metaphors and functions of conceptual metaphors about politics when Thai politicians debated in the election, 2019, by using the conceptual metaphors of Lakoff and Johnson (1980) to analyze the conceptual metaphors and using the theory of Goatly (1998) to analyze the function of conceptual metaphors. The data were collected by tape recordings of political parties' debates on political issues during the 2019 election campaign for 8 channels. It was found that the metaphorical expressions About Politics reflected 10 conceptual metaphors: 1. [Politics is War] 2. [Politics is Competition] 3. [Politics is Betting] 4. [Politics is Business] 5. [Politics is Performance] 6. [Politics is Education] 7. [Politics is Journey] 8. [Politics is Maintain] 9. [Politics is Family] and 10. [Politics is Life]. In term of function, it was found that the conceptual metaphors about politics have 3 functions, that is 1. Ideational function 2. Interpersonal function and 3. Textual function.

Key words: Conceptual Metaphors, Politics Debate, Cognitive Linguistics, Function of Conceptual Metaphors

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและหน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ที่พบในการโต้เถียงของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 โดยใช้แนวคิดอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ของ Lakoff & Johnson (1980) วิเคราะห์ลักษณะของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ และใช้แนวคิดของ Goatly (1998) ในการวิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ เก็บข้อมูลจากเทปบันทึกภาพการถ่ายทอดสดการโต้วาทีประเด็นทางการเมืองของพรรคการเมืองช่วงหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ.2562 จำนวน 8 ช่องสถานี ผลการวิจัยพบอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองจำนวน 10 ประเภท ได้แก่ [การเมืองคือสงคราม] [การเมืองคือการแข่งขัน] [การเมืองคือการพนัน] [การเมืองคือธุรกิจ] [การเมืองคือการแสดง] [การเมืองคือการศึกษา] [การเมืองคือการเดินทาง] [การเมืองคือการทำนุบำรุง] [การเมืองคือครอบครัว] และ [การเมืองคือสิ่งมีชีวิต] และหน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ในการโต้วาทีของนักการเมืองไทย 3 ประเภท ได้แก่ 1. หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด 2.หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ 3. หน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ

คำสำคัญ: อุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ การโต้วาทีทางการเมือง ภาษาศาสตร์ปริชาน หน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์

บทนำ

การให้ความหมายของการโต้วาที (Debate) ในอดีตเป็นการถกเถียงระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนสองฝ่ายในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง โดยใช้ศิลปะในการพูดหรือวาทศิลป์การพูดได้ครมโดยใช้หลักการ ความคิดและไหวพริบในการถกเถียงกันไปมา ซึ่งการโต้วาทีนั้นจะแสดงทัศนคติของผู้พูดในเวลาจำกัด (Chiwapreecha, 1997) แต่ในปัจจุบันในสังคมไทยให้ความหมายของการโต้วาทีที่เป็นการพูดอภิปรายของประเด็นทางการเมือง และเป็นการโต้วาทีที่แสดงนโยบายการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนเลือกพรรคของตน

การโต้วาทีและการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเมืองและนโยบายการแก้ไขปัญหาของแต่ละพรรคการเมืองที่ลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2562 ทำให้เกิดกระแสต่าง ๆ ในโซเชียลมีเดีย (Social Media) เป็นจำนวนมากและถูกนำมาเผยแพร่กันอย่างแพร่หลาย และประเด็นทางการเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ในการใช้ภาษาเชิงการเปรียบเทียบของนักการเมืองในการโต้วาทีที่ต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณในการตอบคำถาม รวมทั้งแสดงความคิดเห็นโต้ตอบความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อที่จะให้เห็นโนทัศน์ผ่านถ้อยคำที่เป็นอุปลักษณ์ของผู้สื่อสาร โดยใช้ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) อธิบายการเปรียบเทียบหรืออุปลักษณ์นั้นเชื่อมโยงจากวงความหมายต้นทางไปยังอีกวงความหมายปลายทาง (Domain) และอุปลักษณ์เหล่านี้ยังสะท้อนโนทัศน์ให้เห็นถึงระบบวิธีการคิดหรือมโนทัศน์ของมนุษย์ที่ใช้ภาษานั้น รวมไปถึงหน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ที่โกทลีย์ (Goatly, 1998) ได้แบ่งหน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงโนทัศน์ 3 ด้าน ได้แก่ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด หน้าที่บุคคลสัมพันธ์ และหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ เมื่อพิจารณากระบวนการความคิดไปสู่อุปลักษณ์เชิงโนทัศน์และสิ่งที่สะท้อนออกมาในทางภาษาจะเป็นประโยชน์ยิ่งในการเข้าใจระบบปริชานของมนุษย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ลักษณะของอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในการได้วาทีของนักการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ.2562
2. วิเคราะห์ของหน้าที่อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในการได้วาทีของนักการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ.2562

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. เข้าใจลักษณะและหน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในการได้วาทีของนักการเมืองไทย
2. เข้าใจมนทัศน์ของนักการเมืองที่ใช้วาทีศิลป์ในการตอบคำถามผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะและหน้าที่ของอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในการได้วาทีของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2562 ซึ่งมีทฤษฎีและแนวคิด ดังนี้

1. ภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics)

นักภาษาศาสตร์ปริชานศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) โดยทฤษฎีนี้มีแนวคิดพื้นฐานว่า ภาษาเป็นภาพสะท้อนของความคิด (Cognition) และการประมวลผลความคิดของมนุษย์ (Conceptual Process) อย่างชัดเจน การอธิบายปรากฏการณ์ที่สำคัญในภาษาทำให้สามารถอธิบายความคิดและประมวลผลความคิดของมนุษย์ และอีวานส์และกรีน (Evans & Green, 2006 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาจะสะท้อนระบบความคิดของมนุษย์ ภาษาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของมนุษย์ที่รับรู้และเรียนรู้เพื่อแสดงความคิดในการสื่อสาร

2. อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (Conceptual Metaphor)

อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (conceptual metaphor) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและระบบความคิดของมนุษย์ที่มีการเปรียบเทียบกันของผู้ใช้ภาษา โดยทฤษฎีของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) เสนอแนวคิดว่าการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้น อยู่ในรูปแบบการเปรียบเทียบของอุปลักษณ์อย่างไม่ได้จำกัดเพียงเรื่องของภาษาและการใช้ภาษาสำหรับเป็นเครื่องมือสร้างผลงานของงานประพันธ์แต่อุปลักษณ์ยังสัมพันธ์กับความคิด สังคม อารมณ์ และสามารถอธิบายได้อย่างมีระบบ อีวานส์และกรีน (Evans & Green, 2006) กล่าวว่าอุปลักษณ์เป็นการแทนที่ความคิด (Substitution View) ด้วยคำที่มีความตรงตามรูปซึ่งเข้ากับบริบท โดยศึกษาการใช้ภาษาที่เกิดภาพพจน์ เป็นลักษณะการใช้ภาษาในบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ จะมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพในใจตามความต้องการของผู้ประพันธ์ และแนวคิดที่โกทลี (Goatly, 1998) นำแนวคิดเรื่องของภาษาที่ฮัลลiday (Halliday, 1994) ในการศึกษาและจัดกลุ่มหน้าที่อุปลักษณ์ โดยโกทลีจำแนกหน้าที่อุปลักษณ์เป็น 3 ด้าน ได้แก่ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด หน้าที่บุคคลสัมพันธ์ และหน้าที่ด้านสัมพันธ์ภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง อุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับการเมือง : กรณีศึกษาการได้วาทิของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 เป็นงานวิจัยที่มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะและหน้าที่ของอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในการได้วาทิของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะและอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ และทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน จากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเทปบันทึกภาพการถ่ายทอดสดการได้วาทิที่ประเด็นทางการเมืองของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ.2562 จำนวน 8 ช่อง ดังนี้ ช่องสำนักข่าวไทย TNAMCOT, Amarin THHD, GMMThailand25, ThaiPBS, Thairath, The Standard ,Voice TV และ Workpoint โดยผู้วิจัยได้เลือกข้อมูลที่ใช้อุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในการอธิบายทฤษฎีหรือความคิดของการได้วาทิของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2562
3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมจากการได้วาทิของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2562 เพื่อหาลักษณะของอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ของนักการเมือง โดยใช้แนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980)
4. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดที่ศึกษามาสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาอุปลักษณะเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับการเมือง: กรณีศึกษาการได้วาทิของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 มีผลการศึกษา ดังนี้

1. ลักษณะของอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ในการได้วาทิ

จากการวิเคราะห์ลักษณะของอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ พบอุปลักษณะที่เกี่ยวกับการเมืองจำนวน 10 ประเภท ดังนี้ [การเมืองคือสงคราม] [การเมืองคือการแข่งขัน] [การเมืองคือการพนัน] [การเมืองคือธุรกิจ] [การเมืองคือการแสดง] [การเมืองคือการศึกษา] [การเมืองคือการเดินทาง] [การเมืองคือการทำงาน] [การเมืองคือครอบครัว] และ [การเมืองคือสิ่งมีชีวิต] มีรายละเอียดการวิเคราะห์และศึกษาข้อมูล ดังนี้

1.1 [การเมืองคือสงคราม] นักการเมืองไทยนำคำที่อยู่ในความหมายของสงครามที่มีการต่อสู้รบของนักรบและกองทัพของ 2 ฝ่าย อีกทั้งในทุกสงครามก็จะมีฝ่ายชนะและแพ้ จากอุปลักษณะดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “สงคราม” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง

(สงคราม)

หัวเรือใหญ่

กองทัพ

ยุทธศาสตร์

การต่อสู้

อาวุธ

อาวุธประเทศ

ซูร่ง

แนวความหมายปลายทาง

(การเมือง)

หัวหน้าพรรคการเมือง

นักการเมืองจากการรัฐประหาร

การวางแผนในการแก้ไขปัญหา

การหาเสียงเลือกตั้ง

กฎหมายที่ตั้งไว้ใช้ในการเลือกตั้ง

ประชาชน

จุดเด่นการแก้ไขปัญหาของประเทศ

ตัวอย่างที่ 1

“...การที่พรรคและครอบครัวชาติ**หัวเรือใหญ่**ไปล้วนเป็นวัฏจักรของการเมือง พรรคการเมืองในอนาคต วันที่คนซื้อบรรณาไม่อยู่แล้ว ครอบครัวศิลปอาชาไม่มีบรรณาอยู่แล้วจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่ทุกคนสงสัย ตัวผมเองก็สงสัย **หัวเรือใหญ่**ไม่มี **กำแพงเมืองจีน**ไม่มี **โล่เกราะกำบัง**ไม่มีแล้ว เป็นสิ่งที่ทำลาย...”

(Varawut Silpa-archa, personal communication, March 10, 2019)

จากตัวอย่างการให้ความหมายของ “**หัวเรือใหญ่**” เมื่อนำมาใช้ในบริบทการเมืองนั้นหมายถึงผู้นำของพรรคการเมือง โดยผู้ใช้กล่าวถึงบรรณา ศิลปอาชาที่เคยเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย อีกทั้งยังมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายสงครามที่เกี่ยวข้องคือ “**กำแพงเมืองจีน**” และ “**โล่เกราะกำบัง**” เปรียบกับการสูญเสียหรือขาดผู้นำของพรรคเป็นเรื่องที่น่าเสียดายแต่สิ่งที่ยังเหลืออยู่ของพรรคนั้นคือแนวทางการปฏิบัติของพรรคที่จะต้องฝ่าฟันกับปัญหาที่จะเข้ามาอย่างปัญหาในประเทศที่ต้องแก้ไขและสามารถบริหารประเทศไทยจากคำสอนของบรรณา ศิลปอาชา

1.2 [การเมืองคือการแข่งขัน] นักการเมืองไทยนำคำที่อยู่ในวงความหมายของการแข่งขันที่ต้องมีผู้เข้าแข่งขันจำนวน 2 ฝ่ายหรือมากกว่า 2 ฝ่ายขึ้นไป และในทุกการแข่งขันต้องมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ชนะและผู้แพ้ โดยจะต้องมีการมีการเป็นการตัดสินผลในการแข่งขันนั้น ๆ จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การแข่งขัน” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง

(การแข่งขัน)

การแข่งขันหรือลงสนาม

ผู้เข้าแข่งขัน ผู้เล่นหรือนักกีฬา

มือสมัครเล่น

มืออาชีพ

กฎหรือกติกา

คนตัดสินหรือกรรมการ

คำตัดสิน

ผลการแข่งขัน

แนวความหมายปลายทาง

(การเมือง)

การเลือกตั้งหรือการบริหารประเทศ

นักการเมือง

นักการเมืองที่มีประสบการณ์น้อย

นักการเมืองที่ประสบการณ์มาก

กฎหมายหรือข้อบังคับในการเลือกตั้ง

ประชาชน

การได้รับเลือกตั้งหรือการแก้ไขปัญหาได้ลุล่วง

ผลการเลือกตั้งหรือผลการแก้ไขปัญหาประเทศ

ตัวอย่างที่ 2

“...เรามีการเลือกตั้งในทุกครั้งที่ต้อง**แข่งขัน**กับพรรคการเมืองทุกพรรคทุกครั้งแหละครับ ครั้นนี้อาจจะต่างไปบ้างก็คือว่า มีพรรคที่เข้า**แข่งขัน**มากเป็นพิเศษ อาจจะเป็นเพราะว่าระบบเลือกตั้งนั้นมันเปลี่ยนไป เป็นบัตรใบเดียวใครที่รวมได้ทั่วประเทศ 80,000 คะแนน ก็จะได้ผู้แทนคนหนึ่งก็เลยเป็นที่มาของการตั้งพรรคเยอะ ก็เลยมีการลง**สนาม**เยอะ ...”

(Jurin Laksanawisit, personal communication, March 15, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “**แข่งขัน**” และ “**ลงสนาม**” อยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน เมื่อพิจารณาตามบริบททางการเมืองแสดงถึง การลงสมัครและหาเสียงของแต่ละพรรคการเมือง การเปรียบนี้สะท้อนทัศนคติของผู้ใช้ภาษา มีพรรคการเมืองที่ลงสมัครการเลือกตั้งอย่างไม่ยุติธรรมกับพรรคการเมืองอื่น เนื่องจากการตั้งกติกาที่มีบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว ทำให้ผู้ใช้ภาษากล่าวถึงการจัดตั้งพรรคการเมืองที่เยอะขึ้นเพื่อจะแข่งขันเข้ากันไปชิงตำแหน่งในสภา

1.3 [การเมืองคือการพนัน] นักการเมืองไทยนำคำที่อยู่ในวงความหมายของการพนันมาใช้กล่าวถึงการเมือง เช่น นักพนัน การเดิมพัน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเสี่ยงทายหรือการพนัน จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การพนัน” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แวดวงความหมายต้นทาง

(การพนัน)

การเล่นไพ่

แวดวงความหมายปลายทาง

(การเมือง)

การแข่งขันของแต่ละพรรคการเมือง

ตัวอย่างที่ 3

“...ตอนนี้เรากำลัง**เล่นเกม**อยู่ เหมือน**เล่นเก้าอี้** เรา**ถือไพ่** เราต้องดูผู้ต่อสู้แลกกันคนละหมัดแล้วไปดูกันตอนจบว่าการสู้ของเราอย่างบริสุทธิ์ผุดผ่อง การใช้สิทธิของเราอย่างสิทธิของประชาชนชาวไทยที่อยากให้เกิดประชาธิปไตยมันจะเกิดผลหรือไม่ ...”

(Ausdayuth Khunvisetphong, personal communication, February 20, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “**เล่นเกม**” “**เล่นเก้าอี้**” “**ถือไพ่**” เมื่อพิจารณาตามบริบทการเมืองแสดงให้เห็นว่าการเลือกตั้งของการเมืองไทยเป็นการเดิมพันและแข่งขันอย่างมีไหวพริบและเล่ห์กลต่าง ๆ ดังนั้นถ้อยคำอุปลักษณ์สะท้อนทัศนคติของผู้ใช้ภาษาได้ว่า การเลือกตั้งแต่ละพรรคการเมืองจะเกทับกันเรื่องนโยบายของพรรคตนเองให้มันนโยบายที่เหนือกว่าพรรคอีก

1.4 [การเมืองคือธุรกิจ] นักการเมืองไทยนำคำที่เกี่ยวข้องกับวงความหมายของธุรกิจมาใช้กล่าวถึงการเมืองในบริบทต่าง ๆ แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบของการเมืองกับธุรกิจ เช่น กิจการ และเงิน จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “ธุรกิจ” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง

(ธุรกิจ)

กิจการส่วนตัว

ต้นทุน

การซื้อ การขาย

ขาดทุน

แนวความหมายปลายทาง

(การเมือง)

การบริหารงบประมาณ

ประสิทธิภาพการทำงานของนักการเมือง

การเชิญชวนนักการเมืองย้ายพรรค

ผลของการบริหารงบประมาณ

ตัวอย่างที่ 4

“...รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจนั้นเป็นผู้ที่ใช้ภาษีหรืองบประมาณของประชาชนไปใช้ในกิจการต่างเงินก่อนเดียวกันนั้นจะนำไปซื้อเรือดำน้ำ หรือจะนำไปพัฒนาศักยภาพของประชาชนในประเทศชาติเงินก่อนเดียวกันนั้นจะนำไปซื้อรถถัง หรือจะมาเป็นสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ปัญหาเรื่องปากท้องจะแก้ไขไม่ได้ถ้าประเทศไทยยังไม่ก้าวหน้าไปสู่ประชาธิปไตยที่แท้จริง...”

(Wayo Auswarungrueung, personal communication, March 13, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของธุรกิจ ดังนี้ “กิจการ” “เงิน” โดยผู้ใช้ภาษาใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์การเมืองคือธุรกิจดังกล่าวเมื่อพิจารณาเห็นว่าโน้ตชนของผู้ใช้ภาษาการเมืองเป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่นำเงินของประชาชนไปประกอบธุรกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับความยินยอมจากประชาชนและส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

1.5 [การเมืองคือการแสดง] การนำคำหรือรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับการแสดงจะเป็นในรูปแบบของการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม รวมไปถึงการสื่อหรือถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครรูปภาพหรือคำจะปรากฏ เช่น ตัวละคร การแสดงอารมณ์หรือความรู้สึก หน้า(ภาพยนตร์) ละคร และผู้ชม เป็นต้น จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การแสดง” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง

(การแสดง)

ตัวละคร

ละคร การเขียนบท

หนังเรื่องใหม่หรือหนังม้วนเก่า

ฉาก

แนวความหมายปลายทาง

(การเมือง)

นักการเมืองฝ่ายตรงข้าม

เรื่องที่นักการเมืองสร้างขึ้น

หลักฐาน ข้อมูล เหตุการณ์ทางการเมือง

เหตุการณ์ทางการเมือง

ตัวอย่างที่ 5

“...ตัวละครที่ขับเคลื่อนอยู่บนท้องถนน วันนั้นก็แต่งองค์ทรงเครื่องมาอยู่กันที่พรรคการเมืองกันเกือบทั้งหมดแล้ว เราเข้าสู่กระบวนการเข้าสู่ระบบการเมืองอย่างเต็มระบบอย่างถูกต้องแล้ว...”

(Jaks Phunchuphetch, personal communication, February 22, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “ตัวละคร” และ “แต่งองค์ทรงเครื่อง” เมื่อพิจารณาตามบริบททางการเมืองแสดงให้เห็นว่า นักการเมืองที่มีการประทุงในเหตุการณ์ความขัดแย้งของฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน จึงสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า นักการเมืองที่ทำการประทุงและก่อให้เกิดความขัดแย้งในปีพ.ศ. 2557 กลับมาทำหน้าที่เป็นนักการเมืองเหมือนเช่นเดิมมิได้มีการตรวจสอบจากกฎหมายใด และเข้าระบบการปกครองของประเทศอย่างเป็นปกติ

1.6 [การเมืองคือการศึกษา] นักการเมืองไทยนำคำที่อยู่ในวงความหมายของศึกษามากำมาใช้ในเมือง เช่น การสอบ แบบทดสอบ จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การศึกษา” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แวดวงความหมายต้นทาง

(การศึกษา)

การสอบ

บทเรียน

แวดวงความหมายปลายทาง

(การเมือง)

การเลือกนักการเมืองที่ดี

เหตุการณ์ที่ผ่านมาทางการเมือง

ตัวอย่างที่ 6

“...คนมาลงทะเบียนเลือกตั้งล่วงหน้าเป็น 87 เปอร์เซ็นต์ ท่านว่าเป็นเป็นปรากฏการณ์ใหม่ ผมขอบอกว่า เรื่องนี้สำคัญนะครับ เป็นปรากฏการณ์ที่มีคนลงคะแนนเสียงเยอะที่สุด มันเหมือนกับการสอบข้อใหญ่ และกำลังจะสอบไล่ใหญ่ในวันที่ 24 มีนาคม ท่านคอยดูนะว่าประชาชนจะหลังไหลออกมา...”

(Mingkwon Sangsuwan, personal communication, March 22, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “สอบ” อยู่ในวงความหมายของการศึกษา เมื่อพิจารณาตัวอย่างตามบริบททางการเมืองแสดงถึง การเลือกตั้ง จึงสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่า การเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่สำคัญของประเทศไทย หลังจากการรัฐประหารในปีพ.ศ. 2557 ทำให้ประชาชนตื่นตัวในการเลือกตั้งเพื่อที่จะออกสิทธิ์และเสียงของตน รวมไปถึงเลือกคำตอบที่ดีที่สุดในการเลือกตั้งครั้งนี้

1.7 [การเมืองคือการเดินทาง] นักการเมืองไทยนำคำที่มีแวดวงในความหมายของการเดินทาง ที่เป็นการเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งและทุกการเดินทางต้องมีจุดประสงค์ในการเดินทาง โดยคำที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง เช่น เส้นทาง หนทาง ทิศทาง นักเดินทาง ผู้โดยสาร พาหนะในการเดินทาง และการถึงจุดหมาย นำมาเปรียบกับองค์ประกอบทางการเมือง ได้แก่ นักการเมือง พรรคการเมือง ประเทศ รวมถึงการบริหารและการแก้ไขปัญหาของประเทศ จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การเดินทาง” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง
(การเดินทาง)

การเดินทาง →
เดินทาง ขับเคลื่อน เดินทาง →
เส้นทางหรือหนทาง →
ทิศทาง แผนที่ →
รถยนต์ เรือ →
ทางคดเคี้ยว ทางชัน →

แนวความหมายปลายทาง
(การเมือง)

การแก้ไขปัญหาประเทศ
การพัฒนาประเทศ
การทำงานของนักการเมือง
แนวทางการแก้ไขปัญหา
พรรคการเมือง
อุปสรรคในการแก้ไขปัญหา

ตัวอย่างที่ 7

“...พูดถึงยุทธศาสตร์ชาติ ผมเห็นด้วยกับที่เตรียมร่างส่วนว่าทุกประเทศต้องมีแบบแผน เปรียบเสมือนเรือที่จะไปทางไหนก็ต้องมีแผนที่ แต่ในการทำจริงมาจะเห็นได้ว่าแผนแค่ 5 ปี จะมีการปรับเปลี่ยนได้เยอะแล้ว ในบางครั้งอาจจะเปลี่ยนไปเลยด้วยซ้ำ จากค่ายเพลงบางค่ายปัจจุบันจะต้องขายผลิตภัณฑ์เสริมความงามด้วยซ้ำ ซึ่งไม่มีใครรู้ได้ว่าจะเกิดอะไร...”

(Kanawat Chantaralawan, personal communication, March 6, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “เรือ” “ไปทางไหน” และ “แผนที่” อยู่ในวงความหมายของการเดินทาง เมื่อพิจารณาตามบริบททางการเมืองแสดงถึง พรรคการเมืองต้องมีการวางแผนในการบริหารประเทศ และการเปรียบนี้สะท้อนมโนทัศน์ผู้ใช้ภาษาได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ชาติในระยะ 20 ปี เป็นการควบคุมประเทศในการที่จะสืบทอดอำนาจต่อ และแผนนี้มีระยะเวลายาวนานเกินไป

1.8 [การเมืองคือการทำนุบำรุง] นักการเมืองไทยนำคำที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงรวมไปถึงการดูแลต่าง ๆ และรูปภาษาที่อยู่ในวงความหมายเดียวกัน เช่น ซ่อมแซม และสร้าง รูปภาษาเหล่านี้ล้วนเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของการทำนุบำรุงที่นักการเมืองไทยนำมาใช้กล่าวในการเมือง จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “การทำนุบำรุง” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง
(การทำนุบำรุง)

สร้าง →
ซ่อม →

แนวความหมายปลายทาง
(การเมือง)

การพัฒนาประเทศให้ไปในทางที่ดีขึ้น
การปรับปรุงประเทศ

ตัวอย่างที่ 8

“...วันนี้เศรษฐกิจแย่มาก ลำบากมาก เมื่อก่อนเราเคยมีนโยบาย 4 ปีซ่อม 4 ปีสร้าง แต่วันนี้รอไม่ได้แล้วค่ะ ทั้ง 4 ปี ต้องสร้างและต้องซ่อม...”

(Sudarut Keyuraphan, personal communication, March 3, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “ซ่อม” “สร้าง” เป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายของการทำนุบำรุง ซึ่งการซ่อมแซมเพื่อทำให้นั่นดีขึ้นและการสร้างทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่เป็นสิ่งดี จึงแสดงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่จะพัฒนาเรื่องเศรษฐกิจให้เติบโตขึ้นและมีความเจริญเป็นผลประโยชน์ที่ดีต่อประชาชน

1.9 [การเมืองคือครอบครัว] นักการเมืองไทยนำคำที่อยู่ในวงความหมายของครอบครัวมาใช้กล่าวในการเมือง เช่น พ่อ แม่ ลูก พี่ น้อง รวมไปถึงการเลี้ยงดูและดูแลลูกของพ่อแม่ เป็นต้น จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “ครอบครัว” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แวดวงความหมายต้นทาง (ครอบครัว)		แวดวงหมายปลายทาง (การเมือง)
ครอบครัว	➡	พรรคการเมือง และคนในประเทศ
แม่	➡	หัวหน้าพรรคการเมือง
ลูก	➡	ประชาชนคนในประเทศ
การดูแลลูก	➡	การให้ความช่วยเหลือ
บ้าน บ้านเมือง คราวเรือน	➡	ประเทศ

ตัวอย่างที่ 9

“...27 ปี ที่เรารู้จักกันมา ผมอาจจะดูจิต ๆ ไม่แข็งกร้าว ไม่เร้าใจ ไม่มีอะไรพิเศษ แต่ผมยังมั่นคงเหมือนเดิม ผมไม่มีวันทำร้ายคุณ ไม่ควบคุมคุณ ไม่มีวันหนีไปไหน ผมชอบฟังคุณเถียง ผมชอบเห็นคุณยิ้ม และชอบอยู่ข้างคุณตลอดเวลา วันนี้ผมพร้อมดูแลคุณ วางแผนชีวิตของเราและลูก ๆ ของเราต่อไปให้ **เป็นครอบครัวที่อบอุ่น มั่นคง ซื่อตรงต่อกันตลอดไป** คุณเลือกได้เสมอ เลือกผมเถอะครับ ผมรักคุณ”

(Aphisit Wetchachiwa, personal communication, March 10, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “ดูแลคุณ” “วางแผนชีวิตของเราและลูก ๆ ของเรา” และ “ครอบครัวที่อบอุ่น” ซึ่งถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้เป็นการใช้ภาษาของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ที่กล่าวถึง เราและลูกของเรา ที่หมายถึงครอบครัว และครอบครัวในที่นี้หมายถึงประชาชนในประเทศไทย การเลือกใช้ภาษาเพื่อเปรียบเทียบกับประชาชนเป็นครอบครัว สืบเนื่องจากประเทศไทยสถาบันครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญของคนในสังคม เมื่อพิจารณาผู้ใช้ภาษาต้องการทำให้เห็นถึงความสำคัญของประชาชนที่เป็นครอบครัวและยังต้องดูแลครอบครัวของตนให้ดีที่สุด

1.10 [การเมืองคือสิ่งมีชีวิต] นักการเมืองไทยนำคำที่มีแวดวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็น สัตว์ และมนุษย์ โดยสิ่งเหล่านี้จะมีส่วนประกอบต่าง ๆ ของคำที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น สัตว์และมนุษย์ จากอุปลักษณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายและแสดงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางคือ “สิ่งมีชีวิต” กับวงความหมายปลายทางคือ “การเมือง” ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แนวความหมายต้นทาง
(สิ่งมีชีวิต)

งูเห่า

แนวความหมายปลายทาง
(การเมือง)

นักการเมืองที่เป็นบริรักษ์ต่อ
พรรคการเมืองเดิม

หัวใจ

สิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหา

ตัวอย่างที่ 10

“...เราต้องเข้าใจด้วยว่าเรามีเครื่องมือหลายอย่างในการจะเพิ่มเสียง ถ้าหากเรายุบพรรคใด พรรคหนึ่งจะเกิดโอกาสให้สภาผู้แทนราษฎรหาบ้านใหม่และนี่เป็นเครื่องมือหนึ่งที่เข้ามาแล้ว เสียงภายในสภาจะพลิกทันที หรือว่าจะเกิดงูเห่า การเกิดงูเห่าก็เกิดมาแล้ว ...”

(Thanathon Chuengrungrueangkit, personal communication, March 22, 2019)

จากตัวอย่างพบถ้อยคำอุปลักษณ์ “งูเห่า” หมายถึงผู้ที่ปฏิบัติกับต่อพรรคการเมืองเก่าของตน สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า นักการเมืองเกิดการยุบพรรคต้องไปหาพรรคการเมืองใหม่เพื่อดำรงการเป็นนักการเมืองของแต่ละพรรคนั้น ๆ และมีนักการเมืองบางคนที่จะเป็นปฏิบัติกับต่อพรรคเก่าเพื่อทำให้ตนเองได้ผลประโยชน์ได้มากที่สุด

2. หน้าที่อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในการได้วาทิ

ผลการวิเคราะห์ของหน้าที่อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในการได้วาทิของนักการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ.2562 ตามแนวคิดของโกทลี (Goatly, 1998) มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด

ด้านการถ่ายทอดความคิดเป็นการอธิบายเพื่อให้เกิดการเห็นภาพและเข้าใจยิ่งขึ้น เป็นการนำอุปลักษณ์มาช่วยให้เข้าใจและเห็นภาพตามความคิดที่ต้องการสื่อได้ชัดเจน

2.1.1 อธิบายความ

อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ที่นักการเมืองไทยใช้ในการได้วาทิทำหน้าที่อธิบายความ ขยายความและช่วยให้เกิดภาพตามและเพื่อให้เข้าใจที่ถูกเปรียบยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“...สิ่งแรกที่เราต้องทำคือพรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดต้องเป็นฝ่ายจะตั้งรัฐบาลก่อน กับสองนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสภาผู้แทนราษฎร เราสู้กันมาแทบตาย เสียเลือดเสียเนื้อกันมาแทบตาย การต่อสู้ครั้งนี้เราต้องเอากลับมาให้ได้ ซึ่งผมขอเรียนว่า เรามาแข่งขันกันในระบบปกติเถอะครับ...”

(Piyabut Saengkanokkun, personal communication, February 22, 2019)

จากการได้วาทิของปิยบุตร แสงกนกกุล จากพรรคอนาคตใหม่ รอบเปิดวิสัยทัศน์พรรคการเมือง ประเด็นใครดีฐานเสียงภาคเหนือสำเร็จ อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ [การเมืองคือสงคราม] ช่วยอธิบายและแสดงให้เห็นภาพของการหาเสียงของนักการเมืองเพื่อการจัดตั้งรัฐบาลจากพรรคที่ได้รับเสียงข้างมากจะมีสิทธิ์ได้

จัดตั้งรัฐบาลก่อน อีกทั้งอุปลักษณะที่ว่า เราสู้กันมาแทบตายเป็นการต่อสู้เกี่ยวกับการหาเสียงของนักการเมืองที่น่าเสนอนโยบายต่าง ๆ แก่ประชาชน การเปรียบนี้ช่วยอธิบายและทำให้ผู้รับสารเข้าใจว่าการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองต้องต่อสู้และช่วงชิงเสียงของประชาชนเพื่อจะได้จัดตั้งรัฐบาล

2.1.2 เปลี่ยนมุมมอง

อุปลักษณะเชิงโนทัศน์ที่นักการเมืองช่วยให้ผู้รับสารได้มีมุมมองของการเมืองที่เปลี่ยนไปหรือมองต่างไปจากเดิม ทั้งนี้การเปลี่ยนมุมมองของผู้รับสารอาจไม่ได้เป็นการสร้างมุมมองด้านลบหรือมุมมองการเมืองแบบเดิม แต่เป็นเพียงการเพิ่มมุมมองหรือนับมุมมองแก่ผู้รับสารให้มีความโดดเด่นขึ้นดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 2

“...พรรคชาติพัฒนาได้ชูบทบาท ในความเป็นเรื่องของพรรคขนาดกลาง เป็นพรรคที่เดินสายกลาง และที่เราใช้พรรคชาติพัฒนา No Problem นั้น ก็เป็นคำพูดจากท่านอดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ได้เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นก็ใช้นโยบายสร้างความปรองดอง **แปรสนามรบเป็นสนามการค้า...**”

(Suwat Liptaphanlop, personal communication, March 10, 2019)

การได้วาทะของสุวัจน์ ลิปตพัลลภ จากพรรคชาติพัฒนา รอบ Question (THE STANDARD, 2562) ทำให้ผู้รับสารมีมุมมองต่อการเมืองไทยที่เป็นสนามรบหรือความขัดแย้งกันทางการเมืองให้เปลี่ยนเป็นการค้าขายแทนโดยมีนักการเมืองพรรคหนึ่งเป็นผู้เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ดี แม้ผู้รับสารจะมีความเข้าใจอยู่เดิมว่าการเมืองไทยมักจะมีความขัดแย้งก่อให้เกิดความวุ่นวายอยู่เสมอ แต่อุปลักษณะเชิงโนทัศน์นี้ช่วยให้เห็นมุมมองว่าการเมืองสามารถเปลี่ยนเป็นสนามการค้าที่ทำให้เศรษฐกิจประเทศดีขึ้นได้

2.2 หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์

อุปลักษณะเชิงโนทัศน์ที่ทำหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์คือหน้าที่ในการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และรวมไปถึงการนำเสนอภาพลักษณ์ของตนเอง ซึ่งหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ของอุปลักษณะเชิงโนทัศน์ที่พบจำแนกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.2.1 นำเสนอภาพลักษณ์ด้านดีของตน

ตัวอย่างที่ 3

“...27 ปี ที่เรารู้จักกันมา ผมอาจจะดูจิต ๆ ไม่แข็งกร้าว ไม่เจ้าใจ ไม่มีอะไรพิเศษ แต่ผมยังมั่นคงเหมือนเดิม ผมไม่มีวันทำร้ายคุณ ไม่ควบคุมคุณ ไม่มีวันหนีไปไหน ผมชอบฟังคุณเถียง ผมชอบเห็นคุณยิ้ม และชอบอยู่ข้างคุณตลอดเวลา วันนี้**ผมพร้อมดูแลคุณ วางแผนชีวิตของเราและลูก ๆ ของเราต่อไป ให้เป็นครอบครัวที่อบอุ่น นั่นคง ชื่อตรงต่อกันตลอดไป** คุณเลือกได้เสมอ เลือกผมเถอะครับ ผมรักคุณ...”

(Aphisit Wetchachiwa, personal communication, March 10, 2019)

การได้วาทะของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จากพรรคประชาธิปัตย์ รอบ Pitching อุปลักษณะเชิงโนทัศน์การเมือง คือ ครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่า นักการเมืองมีประชาชนเป็นครอบครัวหนึ่ง ซึ่งต้องดูแลประชาชนเหมือนกับการเลี้ยงลูกและวางแผนการบริหารประเทศ

2.2.2 นำเสนอภาพลักษณ์ด้านไม้คือนักการเมืองหรือพรรคการเมืองอื่น

ตัวอย่างที่ 4

“...ผมไม่มีปัญหากับใครเลย ใครที่**ปล้น**ชาติ**ปล้น**แผ่นดิน พวกเราจะมาลงทำงานเหนื่อยลากเลือดมาหาเสียงเลือกตั้งเพื่อมาเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง เมื่อเลือกตั้งเสร็จผมสามารถจับมือได้หมดที่เป็นประชาธิปไตย แต่พรรคที่**ปล้น**เข้ามา ผมขอไม่เอา พรรคแบบนี้คบไม่ได้ ไม่เอา...”

(Seriphisut Temiyawet, personal communication, March 3, 2019)

จากการได้วาทีของเสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส จากพรรคเสรีรวมไทย รอบเวทีดีเบตโซเชี่ยล ประเด็นใครคือคนที่พร้อมเป็นนายกฯ กล่าวถึงพฤติกรรมของนักการเมืองที่โกงการหาเสียงทางการเมือง แต่อีกหลาย ๆ พรรคการเมืองหาเสียงตามกติกา

2.3 หน้าทีด้านการเรียบเรียงความ

เป็นหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความของอุปลักษณ์ทำให้ข้อความมีเอกภาพและสัมพันธ์ภาพเมื่อวิเคราะห์หน้าที่อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ตามแนวคิดของโกทลี (Goatly, 1998) ดังรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 หน้าทีเรียบเรียงความ

อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ทำหน้าที่เรียบเรียง กล่าวคือแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ช่วยให้การลำดับความคิดเป็นไปอย่างเป็นระบบ การนำเสนอความคิดนั้น ๆ และอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ทำหน้าที่เรียบเรียงความอย่างเป็นลำดับดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 5

“...นี่คือการยึดมั่นในระบบรัฐสภา เพราะเราคิดว่าการรณรงค์อย่างหนักแน่นอย่างนี้เท่านั้นจะทำให้เราชนะการเลือกตั้งครั้งต่อไป วาระของเราเป็นวาระสังคม เมื่อเราสามารถผลักดันให้วาระของเราเป็นวาระสังคมยอมรับได้ เราจะชนะการเลือกตั้ง ไม่ใช่ชนะการเลือกตั้งแล้วทำวาระของเราให้เป็นวาระสังคม นี่คือนโยบายการเมือง การเดินทาง ที่**เดินไปข้างหน้า**ด้วยการยึดมั่นรัฐสภาและสันติวิธี...”

(Thanathon Chuengrungrueangkit, personal communication, March 10, 2019)

จากการได้วาทีของธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ จากพรรคอนาคตใหม่ รอบ Question (THE STANDARD, 2562) (การเมือง คือ การเดินทาง) แสดงให้เห็นหน้าที่เรียบเรียงความซึ่งช่วยลำดับความดับบทจากตัวอย่างกล่าวเปรียบถึงองค์ประกอบของแนวทางการแก้ไขปัญหาของประเทศตามลำดับแนวทางการแก้ไขปัญหาเป็นทิศทาง รวมถึงการเดินทางและเดินไปข้างหน้าเป็นการพัฒนาประเทศให้ไปในทางที่ดีขึ้น

2.3.2 หน้าทีเชื่อมโยงความ

อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงเนื้อความในการได้วาทีที่นำเสนอโดยใช้อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เพื่อโต้ตอบหรือเสริมความกัน ทั้งนี้การเชื่อมความระหว่างดับท 2 ดับทขึ้นไปทีเนื้อหาสะท้อนชุดความคิดของอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เดียวกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 6

“...ในมิติของการเมือง บ้านเมืองจะเดินต่อไปอย่างไร คุณจตุพรก็บอกว่า ต้องคุยกันก่อนไม่เช่นนั้น การเมืองจะเดินต่อไปไม่ได้ ก็ควรจะให้ประชาชนรับรู้รับทราบ ว่า กติกา เป็นเช่นนี้ หลังเลือกตั้งเป็นอย่างไร แล้วเราจะเดินหน้าอย่างไร ให้ประเทศนั้นเดินหน้าได้...”

(Juti Kraireag, personal communication, February 11, 2019)

ตัวอย่างที่ 7

“...การเมืองหลังเลือกตั้ง วันที่ 24 มีนาคม ผมคิดว่ามันต้องดีกว่าวันนี้แน่นอน เราอยู่ตรงนี้มีมา 5 ปี มันไม่มีคำว่าการเมือง ตลอดเวลา 5 ปีที่ผ่านมาไม่มีความสุขไม่มี กรรมาธิการเลย กระบอกเสียงชาวบ้านเลย ไม่มี ดังนั้นหลังวันที่ 24 มีนาคม มันจะไม่แย่ไปกว่านี้ ซึ่งตอนนี้ กติกาใหม่ รัฐธรรมนูญ กติกาใหม่ เรามีคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเมืองมากขึ้น...”

(Varawut Silpa-archa, personal communication, March 14, 2019)

จากตัวอย่างที่ 6 และ 7 อุปลักษณะเชิงโนทัศน์การเมือง คือ การแข่งขัน จะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวถึง การตั้งกติกาก่อนการเลือกตั้งที่เป็นกติกาที่ตั้งขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พรรคการเมืองที่จะทำการสืบทอด อำนาจการจัดตั้งรัฐบาลในสมัยถัดไป ทั้งนี้อุปลักษณะดังกล่าวส่งผลให้เนื้อความในตัวอย่างทั้งสองมีความเสริมกัน

สรุปและอภิปรายผล

1. ลักษณะของอุปลักษณะเชิงโนทัศน์การเมืองได้ว่าที่ของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2562

จากการวิเคราะห์ลักษณะของอุปลักษณะเชิงโนทัศน์การเมืองได้ว่าที่ของนักการเมืองไทยพบถ้อยคำอุปลักษณะที่ใช้และสะท้อนเป็นอุปลักษณะเชิงโนทัศน์ได้ 10 อุปลักษณะเชิงโนทัศน์ อีกทั้งอุปลักษณะนี้สะท้อน การเปรียบกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบความคิดหรือโนทัศน์ของนักการเมืองไทยที่มีความหลากหลายแง่มุม และอีกทั้งยังแสดงโนทัศน์ของนักการเมืองที่มีต่อการเมืองด้วยแง่มุมเดียวกันและต่างกัน ดังนี้

1.1 [การเมืองคือสงคราม] ถ้อยคำอุปลักษณะเป็นการต่อสู้เพื่อให้ได้ชัยชนะฝ่ายตรงข้าม โดยนักการเมืองเปรียบการต่อสู้ในสงครามนั้นเปรียบเป็นการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อเรียกคะแนนเสียงจากประชาชน และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในประเทศ รวมไปถึงเปรียบนักการเมืองและพรรคการเมืองเป็น หัวเรือใหญ่และกองทัพ

1.2 [การเมืองคือการแข่งขัน] อุปลักษณะเชิงโนทัศน์การแข่งขันสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการแข่งขันหาเสียงเลือกตั้งและกฎกติกาต่าง ๆ โดยนักการเมืองเปรียบการหาเสียงเลือกตั้งต้องมีกติกาที่ตั้ง ในการหาเสียงของนักการเมือง และเปรียบการแข่งขันเป็นการหาเสียงเลือกตั้ง รวมไปถึงการตัดสินที่เปรียบ เป็นผลจากการเลือกตั้งของประชาชน

1.3 [การเมืองคือการพนัน] ในการได้ว่าที่ครั้งนี้ใช้ถ้อยคำอุปลักษณะที่พบน้อยที่สุด โดย นักการเมืองเปรียบการหาเสียงเป็นการเล่นไฟแก็เกที่ต้องใช้การเกทับกันคือการหาเสียงนำเสนอนโยบาย เพื่อให้เหนือกว่าพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามอีกด้วย

1.4 [การเมืองคือธุรกิจ] อุปลักษณะเชิงโนทัศน์ของธุรกิจสะท้อนความคิดของนักการเมืองว่า การเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์และคำตอบแทน

1.5 [การเมืองคือการแสดง] สื่อความคิดของนักการเมืองเหตุการณ์ทางการเมืองที่เคยเป็นปัญหาในประเทศ โดยการเมืองเปรียบตัวละครเป็นนักการเมืองที่มีบทบาทต่าง ๆ รวมไปถึงฉากที่เปรียบเป็นลำดับเหตุการณ์ในทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้น

1.6 [การเมืองคือการศึกษา] สะท้อนความคิดเกี่ยวกับบทเรียนที่เป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของการเมือง โดยนักการเมืองเปรียบบทเรียนเป็นเหตุการณ์สำคัญของนักประชาธิปไตยที่มาเป็นนักการเมืองในปัจจุบัน และเปรียบเทียบการสอบเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสภา

1.7 [การเมืองคือการเดินทาง] สื่อความคิดว่าการเมืองจะต้องไปสู่จุดมุ่งหมายโดยนักการเมืองเปรียบเทียบการเดินทางเป็นการบริหารประเทศ พาหะเป็นพรรคการเมืองที่ต้องขับเคลื่อนประเทศข้างหน้า ทั้งนี้ทิศทางและแผนที่เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา

1.8 [การเมืองคือการทำนุบำรุง] จากถ้อยคำอุปลักษณณ์นี้เกี่ยวกับการดูแลและการพัฒนาประเทศ โดยนักการเมืองเปรียบเทียบการสร้างเป็นการพัฒนาประเทศให้ไปในทางที่ดีขึ้นและก้าวทันโลก อีกทั้งการซ่อมเปรียบกับการปรับปรุงแก้ไขประเทศ

1.9 [การเมืองคือครอบครัว] จากถ้อยคำอุปลักษณณ์นี้เกี่ยวกับการดูแลประชาชนการแก้ไขปัญหาต่างๆ และเกี่ยวกับพรรคการเมืองอีกด้วย ครอบครัวคือประชาชนในประเทศ การดูแลเปรียบให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน รวมไปถึงมรดกที่เป็นสิ่งที่สืบทอดต่อกันมาเปรียบกับการสืบทอดอำนาจของนักการเมืองบางพรรค

1.10 [การเมืองคือสิ่งมีชีวิต] จากถ้อยคำอุปลักษณณ์นี้เกี่ยวกับนักการเมือง พฤติกรรมของนักการเมือง

2. หน้าที่ของอุปลักษณณ์เชิงโนทัศน์การได้วาทีของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 หลังจากวิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณณ์ในการได้วาทีของนักการเมืองไทย ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์หน้าที่อุปลักษณณ์การได้วาทีของนักการเมืองไทย

อุปลักษณณ์เชิงโนทัศน์	หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด		หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์		หน้าที่ด้านสัมพันธภาพ	
	อธิบายความ	เปลี่ยนมุมมอง	นำเสนอภาพลักษณ์ด้านดี	นำเสนอภาพลักษณ์ด้านไม่ดี	เรียบเรียงความ	เชื่อมโยงความ
1. การเมือง คือ สงคราม	✓		✓	✓	✓	✓
2. การเมือง คือ การแข่งขัน	✓			✓		✓
3. การเมือง คือ การพนัน	✓					
4. การเมือง คือ ธุรกิจ		✓	✓	✓		
5. การเมือง คือ การแสดง	✓			✓	✓	

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์หน้าที่อุปลักษณะการได้วาทีของนักการเมืองไทย

อุปลักษณะเชิงมนทัศน์	หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด		หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์		หน้าที่ด้านสัมพันธภาพ	
	อธิบายความ	เปลี่ยนมุมมอง	นำเสนอภาพลักษณ์ด้านดี	นำเสนอภาพลักษณ์ด้านไม่ดี	เรียบเรียงความ	เชื่อมโยงความ
6. การเมือง คือ การศึกษา	✓					
7. การเมือง คือ การเดินทาง	✓		✓	✓	✓	
8. การเมือง คือ การทำนุบำรุง	✓					
9. การเมือง คือ ครอบครั	✓		✓			
10. การเมือง คือ สิ่งมีชีวิต	✓			✓	✓	

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้พบความแตกต่างจากงานวิจัยของรัชนิยา กลิ่นน้ำหอม (2551) ซึ่งงานของรัชนิยาพบอุปลักษณะมนทัศน์ที่แตกต่างกัน คือ [การเมืองคือการต่อสู้] [การเมืองคือการรักษาโรค] และ [การเมืองคือเกม] อาจเป็นเพราะงานของรัชนิยาเก็บรวบรวมวาทกรรมการเมืองจากหลากหลายแหล่งข้อมูล เช่น การตอบคำถามสัมภาษณ์และสื่อมวลชน การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล การปราศรัยหาเสียงและการรายผลของรัฐบาลผ่านสื่อมวลชน เป็นต้น แต่งานวิจัยนี้นำเสนอเฉพาะประเด็นจากการได้วาทีเพื่อเสนอนโยบายและการแก้ไขปัญหาประเทศเท่านั้น

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นสิ่งที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบของนักการเมืองไทยนั้นมาจากประสบการณ์หรือสิ่งที่มนุษย์รู้จัก ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์การเรียนรู้ และรวมไปถึงประสบการณ์ทางสังคม เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อระบบความคิดหรือมนทัศน์แก่การใช้ภาษาในการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น รวมถึงหน้าที่ของอุปลักษณะมนทัศน์ที่ปรากฏในการได้วาทีของนักการเมืองไทยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เป็นไปตามแนวคิดของ Gaotly ซึ่งการศึกษาหน้าที่ของอุปลักษณะมนทัศน์ในแต่ละตัวอย่างที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิดจะมีมากกว่าหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ เช่นเดียวกันหน้าที่ทางด้านบุคคลสัมพันธ์จะพบรองลงมาจากหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด เพราะในการได้วาทีนั้นเป็นการนำเสนอ สิ่งต่าง ๆ ไปประชาชน รวมไปถึงการนำเสนอบุคคลทั้งตนเองและฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการได้วาทีของนักการเมืองไทย จะมุ่งเน้นในการถ่ายทอดความคิดของนักการเมือง เพื่อให้ผู้รับสารได้เข้าใจในสิ่งที่ตนนำเสนอออกมา ทำให้อุปลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งในเครื่องมือของภาษาที่จะช่วยการถ่ายทอดความคิดเป็นสำคัญ

References

- Aueulan, P. (2000). **Rhetoric of no-confidence debate of Chuen Leek pai's government on the issue of agricultural land reform office 4 – 01** (Master's thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Arunmanakun, W. (2020). **Linguistic: Derivation and evolution**. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Chiwapreecha, S. (1997). **Speech** (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Goatly, A. (1998). **The Language of metaphors**. New York: Routledge.
- Kinnamhom, R. (2008). **Metaphor used by Thai politicians: A cognitive semantic and pragmatic study** (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Lakoff, G & Johnson, M. (1980). **Metaphor we live by**. USA: Chicago Press.
- Pruttichaiwiboon, U. (2001). **Alternative: A cognitive approach to political metaphor in Thai** (Master's thesis). Thammasat University. (In Thai)
- Saralamba, C. (2005). Metaphor in cognitive linguistics theory. **Journal of Liberal Arts, Thammasat University**, 5(1), 1-16. (In Thai)
- Wongchestha, N. (2018). Civil contentious political communication in Thailand during October 30, 2013 – May 22, 2014. **Journal of Business, Economics and Communications**, 13 (2), 92-110. (In Thai)

**สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2565**

A Competency of Classroom Action Research of the Student Teachers of Thai
Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University in Academic Year 2022

สินทรัพย์ ยืนยาว¹ / สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ²
Sinsup Yuenyaw¹ / Somsak Phansiri²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย
Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Buriram Rajabhat University,
Buri Ram 31000, Thailand

Email: Sinsub.yy@bru.ac.th ; somsak.ps@bru.ac.th

Received: July 28, 2023

Revised: August 17, 2023

Accepted: August 20, 2023

Abstract

This research aimed to study a competency of classroom action research of the student teachers of Thai Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University in academic year 2022. The sample group was selected from the first group of 24 voluntary students. The tool for collection of research was the test with reliability at .72 and the questionnaire about classroom action research with reliability at .96. The data were analyzed statistics such as means and standard deviation. The result of finding was that the student teachers were able to pass a test at 60%, accounting for 91.67, whereas, the competency of classroom action research in the item of skill and attitude for doing research was found at the highest level in all items, which reflected that the student teachers endorsed with the knowledge and reliability for doing classroom action research.

Key words: Research Competency, Classroom Action Research, Thai Language,
Return Home Teacher, Buriram

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2565 กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกจากความสมัครใจของนักศึกษาหมู่เรียนที่ 1 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่น .72 และแบบสอบถามสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนมีความเชื่อมั่นที่ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาทำแบบทดสอบผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 60 คิดเป็นร้อยละ 91.67 ส่วนสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านทักษะและเจตคติในการทำงานวิจัยในชั้นเรียนพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจและความเชื่อมั่นในการทำวิจัยในชั้นเรียน

คำสำคัญ: สมรรถนะการวิจัย, วิจัยในชั้นเรียน, ภาษาไทย, ครูคืนถิ่น, บุริรัมย์

บทนำ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการทำวิจัยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับบัณฑิตศึกษากำหนดให้ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษาได้ต้องผ่านการทำงานวิจัยอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น วิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ หรือแม้แต่การทำรายงานการค้นคว้าอิสระ ซึ่งทั้งหมดล้วนต้องใช้องค์ความรู้และกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระเบียบแบบแผนตามหลักวิชา กล่าวคือ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยในศาสตร์สาขาวิชา แม้ในระดับปริญญาตรีจะไม่ได้กำหนดให้การทำงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาอย่างในระดับบัณฑิตศึกษา แต่จะเห็นแนวโน้มที่หลักสูตรระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนวิจัยและส่งเสริมการทำวิจัยมากขึ้น เช่น มีความเข้มข้นมากขึ้น มีการใช้กระบวนการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา การตั้งคณะกรรมการสอบวิจัย ซึ่งมีแนวโน้มที่อาจพัฒนาไปสู่ข้อกำหนดในลักษณะเช่นเดียวกับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องทำรายงานวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษา

นอกจากหลักสูตรในระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะให้ความสำคัญกับการทำงานวิจัยแล้ว พบว่าองค์กรวิชาชีพหลายองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามากำหนดกรอบมาตรฐานในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีการกำกับติดตามการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามข้อกำหนดขององค์กรวิชาชีพ และได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและสมรรถนะด้านการวิจัย อย่างเช่นองค์กรวิชาชีพครู ซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เพราะครูต้องทำหน้าที่ในการสร้าง ผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ออกสู่สังคมบนฐานการวิจัย ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 30 ความว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” หรือในมาตรา 24 ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ผู้สอนร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียน (The National Educational

Commission, 2002, pp. 14-17) พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนานักศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่จะไปประกอบอาชีพครูหลังสำเร็จการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยในฐานะหน่วยผลิตครูจึงจำเป็นต้องส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยให้กับนักศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้สะท้อนถึงความสำคัญถึงองค์วิชาชีพทางด้านการศึกษาอย่างครูสภา ซึ่งเป็นองค์วิชาชีพในการกำกับมาตรฐานด้านการผลิตครู ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพ 9 มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานหนึ่งในนั้นคือ “มาตรฐานด้านการวิจัย” ซึ่งทุกหลักสูตรจำเป็นต้องพัฒนานักศึกษาให้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน รวมถึงให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผู้อื่นได้ (The Secretariat of the Teachers Council of Thailand, 2003, p. 1) สะท้อนทัศนคติด้านนโยบายการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญกับการเรียนวิจัย

แม้มีความพยายามในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยด้านการศึกษ เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการวิจัยตามที่กำหนด จากการทบทวนงานวิจัยพบว่า การทำงานวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษายังมีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ ดังปรากฏในงานวิจัยของ Srikham (2018, p. 157) ได้ศึกษาการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนให้บุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูพบว่า “ครูผู้สอนส่วนมากยังไม่ได้ลงมือทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะ ครูบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ไม่ถูกต้อง” สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความรู้ความเข้าใจและสมรรถนะด้านการวิจัยของครูที่ยังไม่เข้มแข็งพอ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการผลิตครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งนับว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการได้รับความไว้วางใจในการผลิตครูในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหลายรุ่น ในปีการศึกษา 2561 ได้รับนักศึกษาในการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการคัดเลือกจากนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนถึง 57 คน จากขีดความสามารถในการรับนักศึกษา 60 คนต่อปีการศึกษานั้น นักศึกษาที่เข้ามเรียนในหลักสูตรนี้ สำหรับปีการศึกษา 2561 จึงเป็นนักศึกษาในโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในปีการศึกษา 2565 เป็นปีการศึกษาสุดท้ายสำหรับการเรียนในมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษารุ่นนี้ เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาว่ามีจุดเด่นหรือจุดที่ควรพัฒนาอย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัย รวมไปถึงการจัดโครงการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับปัญหาด้านการวิจัยในชั้นเรียนของผู้เรียนให้มีพร้อมและสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา 2565

สมมติฐานในการวิจัย

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา 2565 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 และมีทักษะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับมาก

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา 2565 รุ่นรับเข้าปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 หมู่เรียน รวม 59 คน จำแนกเป็นนักศึกษาหมู่เรียนที่ 1 จำนวน 29 คน และหมู่เรียนที่ 2 จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ประจำปีการศึกษา 2565 รุ่นรับเข้าปีการศึกษา 2561 หมู่เรียนที่ 1 ทั้งหมดนี้เลือกโดยความสมัครใจ มีนักศึกษาที่สนใจสมัครเข้าร่วมเป็นประชากร จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน มีประเด็นความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนที่ใช้ในการทดสอบ จำนวน 12 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน 2) ประเภทของการวิจัย 3) การกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 4) การกำหนดวัตถุประสงค์ คำถาม และสมมติฐานการวิจัยในชั้นเรียน 5) ตัวแปรการวิจัยในชั้นเรียน 6) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียน 7) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8) การออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน 9) การสร้างเครื่องมือการวิจัย 10) การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย 11) การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียน และ 12) การเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน (Safkolam et al., 2022, p. 279) โดยข้อสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 66 ข้อ และนำไปใช้ในการทดสอบจริงจำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางในการออกแบบทดสอบที่ควรออกข้อสอบ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามของแบบทดสอบ

ประเด็นความรู้ที่ทดสอบ	จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น	จำนวนข้อคำถามที่นำไปใช้ทดสอบจริง
1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน	4	2
2. ประเภทของการวิจัย	3	2
3. การกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	5	3
4. การกำหนดวัตถุประสงค์ คำถาม และสมมติฐานการวิจัย	7	5

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามของแบบทดสอบ

ประเด็นความรู้ที่ทดสอบ	จำนวนข้อคำถาม ที่สร้างขึ้น	จำนวนข้อคำถาม ที่นำไปใช้ทดสอบจริง
5. ตัวแปรการวิจัย	7	5
6. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9	5
7. การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5	3
8. การออกแบบงานวิจัย	4	2
9. การสร้างเครื่องมือการวิจัย	5	3
10. การตรวจสอบและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	8	5
11. การวิเคราะห์ข้อมูล	4	2
12. การเขียนรายงานวิจัย	5	3
รวม	66	40

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2565 ตามความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านการออกแบบการวิจัย 2) การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 3) ด้านสถิติ ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย 4) ด้านการเขียนรายงานการวิจัย และ 5) เจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัย โดยแต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ และเลือกไปใช้จริง จำนวนด้านละ 7 ข้อ รวม 35 ข้อ

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการวิจัยในชั้นเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนารอบความรู้ที่จำเป็น และข้อกำหนดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวิจัยที่นักศึกษาครูจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาให้เกิดเป็นสมรรถนะ จากการศึกษาพบประเด็นเนื้อหา 12 ประเด็น

1.2 พัฒนาโครงสร้างเนื้อหาและจำนวนข้อคำถามของแบบทดสอบ และพัฒนาเป็นข้อคำถาม

1.3 นำแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับประเด็นการทดสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นนักวิชาการในมหาวิทยาลัยและครูประจำการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนจริง จำแนกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1.3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยและภาษาไทย จำนวน 3 คน

1.3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล สถิติและการวิจัย จำนวน 2 คน

1.4 นำผลการประเมินวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00 จึงจะยอมรับให้สามารถนำมาเป็นข้อคำถามในแบบทดสอบได้ (Chuchuy, P., Meechan, S. & Langka, W. 2022: 393)

1.5 เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนตามที่ระบุในโครงสร้างข้อคำถาม เพื่อจัดทำแบบทดสอบฉบับจริง จำนวน 40 ข้อ

1.6 นำแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้นักศึกษาหมู่เรียนที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ รุ่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ต่างหมู่เรียน คัดเลือกแบบตามสะดวกหรือสมัครใจ (Convenient or Volunteer sampling) จำนวน 14 คน

1.7 นำผลคะแนนมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบอิงกลุ่มด้วยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ด้วยสูตร KR-20 (Phatthiyathani, 2017, p. 223) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบทดสอบทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .72 โดยค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้มีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ถือว่าแบบทดสอบชุดนี้มีความน่าเชื่อถือได้

1.8 นำแบบทดสอบมาปรับปรุงรายละเอียดและจัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

2. แบบสอบถามสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2565

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการวิจัยในชั้นเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยทางการศึกษา จากการศึกษาพบโครงสร้างประเด็นเนื้อหา 5 ด้าน

2.2 พัฒนาโครงสร้างข้อคำถามและจำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม

2.3 นำแบบทดสอบที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาดูความสอดคล้องของแบบทดสอบกับประเด็นการทดสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นนักวิชาการในมหาวิทยาลัยและครูประจำการที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนจริง จำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

2.3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยและภาษาไทย จำนวน 3 คน

2.3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล สถิติและการวิจัย จำนวน 2 คน

2.4 นำผลการประเมินวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00 จึงจะยอมรับให้สามารถนำมาเป็นข้อคำถามในแบบทดสอบได้ (Chuchuy et al., 2022,p.393)

2.5 เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวนตามที่ระบุในโครงสร้างข้อคำถาม เพื่อจัดทำแบบสอบถาม ด้านละ 7 ข้อ รวมเป็น 35 ข้อ

2.6 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้นักศึกษาหมู่เรียนที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ รุ่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ต่างหมู่เรียน คัดเลือกแบบตามสะดวกหรือสมัครใจ (Convenient or Volunteer sampling) จำนวน 14 คน

2.7 นำผลมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามแบบครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Phatthiyathani, 2017, p. 223) ซึ่งพบว่ามีค่าเท่ากับ .96

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และการวิเคราะห์สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ เป็นการวิเคราะห์ผลจากคะแนนการทำแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก โดยให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน หากเลือกคำตอบได้ถูกต้อง และให้ 0 คะแนน เมื่อเลือกตัวเลือกผิด จำนวนแบบทดสอบ 40 ข้อ คิดเป็น 40 คะแนน หลังจากทราบคะแนนสอบแต่ละบุคคลจะนำมาพิจารณาเทียบเกณฑ์ในการผ่านโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1.1 คะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป (คิดเป็นจำนวนข้อ คือ 24 ข้อ หรือ 24 คะแนนขึ้นไป) ถือว่าผ่านเกณฑ์การทดสอบสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านความรู้

1.2 คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 (คิดเป็นจำนวนข้อ คือต่ำกว่า 24 ข้อ หรือ 24 คะแนน) ถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์

2. สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านทักษะและเจตคติในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการทำแบบสอบถามที่มีคำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เป็นมาตรประมาณค่าลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความมั่นใจในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความมั่นใจในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความมั่นใจในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความมั่นใจในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความมั่นใจในระดับน้อยที่สุด

โดยอาศัยเกณฑ์ในการแปลความหมายตาม Sisa-at, B. (2013: 121)

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความมั่นใจในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความมั่นใจในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความมั่นใจในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความมั่นใจในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 1.49 หมายถึง มีความมั่นใจในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

บทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และผลการวิเคราะห์สมรรถนะด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

เมื่อพิจารณาผลการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนพบว่าในภาพรวมนักศึกษามีคะแนนผ่านเกณฑ์ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบทดสอบ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

สิ่งที่ศึกษา	N	k	$\bar{x}$	S.D.
คะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	24	40	28.67	4.167

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้ผ่านคือร้อยละ 60 หรือที่ 24 คะแนน จึงสรุปได้ว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนผ่านเกณฑ์

หากพิจารณาคะแนนรายบุคคล พบว่า นักศึกษามีค่าระดับคะแนนปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าคะแนน ร้อยละ และผลการประเมินรายบุคคล

ลำดับที่	คะแนน	ร้อยละของคะแนนสอบ	สรุปผล
1	37	92.50	ผ่าน
2	25	62.50	ผ่าน
3	27	67.50	ผ่าน
4	20	50.00	ไม่ผ่าน
5	30	75.00	ผ่าน
6	31	77.50	ผ่าน
7	26	65.00	ผ่าน
8	26	65.00	ผ่าน
9	27	67.50	ผ่าน
10	28	70.00	ผ่าน
11	31	77.50	ผ่าน
12	29	72.50	ผ่าน
13	26	65.00	ผ่าน
14	26	65.00	ผ่าน
15	23	57.50	ไม่ผ่าน
16	34	85.00	ผ่าน
17	27	67.50	ผ่าน
18	32	80.00	ผ่าน
19	32	80.00	ผ่าน
20	24	60.00	ผ่าน
21	26	65.00	ผ่าน
22	34	85.00	ผ่าน
23	32	80.00	ผ่าน
24	35	87.50	ผ่าน

จากตารางที่ 3 พบว่านักศึกษาที่สามารถทำคะแนนได้ผ่านเกณฑ์มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 และมีนักศึกษาที่คะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 นักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์มีสัดส่วนที่สูงมากสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 ระดับสมรรถนะด้านทักษะและเจตคติในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน

สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การออกแบบการวิจัย 2) เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย 3) สถิติ ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย 4) การเขียนรายงานการวิจัย 5) เจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัย ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

สมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ผลการวิจัยปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน

สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนรายด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
ด้านการออกแบบการวิจัย	4.01	.102	มาก
ด้านเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย	3.77	.074	มาก
ด้านสถิติ ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย	3.77	.072	มาก
ด้านการเขียนรายงานการวิจัย	3.99	.062	มาก
ด้านเจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัย	4.38	.122	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามีระดับสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนระดับมากทุกด้าน โดยด้านเจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.38 สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาคือด้านการออกแบบงานวิจัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ 4.01 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความมั่นใจในระดับมากว่าตนเองสามารถออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียนได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย และด้านสถิติ ผลการวิจัยสรุปผลการวิจัย ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.77 แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดความมั่นใจในด้านกระบวนการในการสร้างเครื่องมือการวิจัยและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ รวมไปถึงการใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่าง ๆ กล่าวโดยสรุปคือมีความมั่นใจเกี่ยวกับสถิติน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

สมรรถนะด้านการออกแบบการวิจัย หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการออกแบบการวิจัยในชั้นเรียน ตั้งแต่การกำหนดชื่อเรื่องการวิจัยที่สอดคล้องกับเนื้อหา การวิจัย เข้าใจภูมิหลัง และความมุ่งหมายในการทำวิจัย มีความชัดเจนและเข้าใจวิธีการในการเลือก ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เข้าใจการกำหนดขอบเขตการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม มีความสามารถในการอธิบายความหมายของนิยามศัพท์เฉพาะ และมีทักษะในการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และมีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ จากการศึกษาการออกแบบการวิจัย ในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามรายการประเมิน ผลการศึกษาปรากฏตาม ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการออกแบบงานวิจัย

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสามารถในการออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน	3.71	.690	มาก
2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเข้าใจความมุ่งหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาแต่ละกรณี	3.79	.509	มาก
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความชัดเจนและเข้าใจวิธีการในการเลือกประชากร/กลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียน	4.08	.830	มาก
4. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความเข้าใจและสามารถกำหนดขอบเขตการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม	4.08	.654	มาก
5. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสามารถในการอธิบายความหมายของนิยามศัพท์เฉพาะในการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.92	.654	มาก
6. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องตามหลักการทำวิจัย	4.29	.690	มาก
7. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถระบุตัวแปรที่สำคัญในรายงานวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้อง	4.21	.779	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะด้านการออกแบบงานวิจัยในประเด็นการเขียนรายงานวิจัยได้ถูกต้องมากที่สุด รองลงมาคือสามารถระบุตัวแปรสำคัญในงานวิจัยลงในรายงานวิจัยได้อย่างถูกต้อง ส่วนประเด็นที่มีความมั่นใจน้อยที่สุดในด้านการออกแบบงานวิจัยคือความสามารถในการออกแบบงานวิจัยในชั้นเรียน และความเข้าใจความมุ่งหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาแต่ละกรณีตามลำดับ โดยมีข้อสังเกตว่าประเด็นความเข้าใจความมุ่งหมายในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาแต่ละกรณีมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยที่สุด

สมรรถนะด้านเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ หมายถึง ความรู้ ความสามารถของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย การสร้างเครื่องมือ ได้ถูกต้องตามหลักวิชาและขั้นตอนได้อย่างมีคุณภาพ สามารถหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ สามารถเลือกใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และสามารถใช้เครื่องมือวิจัย ได้เหมาะสมกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาสมรรถนะด้านเครื่องมือและการหาคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามรายการประเมิน ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียน	3.75	.608	มาก
2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถสร้างเครื่องมือการวิจัยสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ	3.75	.794	มาก
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเลือกใช้เครื่องมือวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชั้นเรียน	3.79	.779	มาก
4. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถอธิบายขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียนได้	3.83	.816	มาก
5. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสามารถในการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องตามหลักการวิจัย	3.67	.761	มาก
6. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเลือกใช้สถิติในการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม	3.71	.751	มาก
7. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเลือกใช้เครื่องมือวิจัยในชั้นเรียนได้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล	3.92	.830	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะด้านเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือในประเด็นการเลือกใช้เครื่องมือวิจัยในชั้นเรียนได้เหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล รองลงมาคือ รู้ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียน ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือความสามารถในการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องตามหลักการวิจัย

สมรรถนะด้านสถิติ ผลการวิจัย และสรุปผล หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสถิติสำหรับงานวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย การมีทักษะในการใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล มีความสามารถในการแปลผลข้อมูลทางสถิติมาเป็นสรุปผลการวิจัย และสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน พร้อมกับสามารถระบุปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการต่อยอดสู่การวิจัยในครั้งต่อไป จากการศึกษาศมรรถนะด้านสถิติ ผลการวิจัย และสรุปผล การวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามรายการประเมิน ผลการศึกษปรากฏตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านสถิติ ผลการวิจัย และสรุปผล

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียน	3.63	.711	มาก
2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในชั้นเรียนได้สอดคล้องกับมาตรวัดตัวแปรระดับต่าง ๆ	3.63	.824	มาก
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยได้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียน	3.83	.917	มาก
4. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถทดสอบสมมติฐานทางสถิติในงานวิจัยทางการศึกษาได้	3.75	.794	มาก
5. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถในการแปลผลข้อมูลทางสถิติ การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยในชั้นเรียนได้	3.88	.741	มาก
6. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถอธิบายผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่าง ๆ ได้	3.71	.751	มาก
7. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถระบุปัญหาและนำเสนอข้อเสนอในการต่อยอดสู่การวิจัยในชั้นเรียนครั้งต่อไป	4.00	.722	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะของตนด้านสถิติ ผลการวิจัย และสรุปผลในประเด็นความสามารถระบุปัญหาและนำเสนอข้อเสนอในการต่อยอดสู่การวิจัยในชั้นเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ความสามารถในการแปลผลข้อมูลทางสถิติ การสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถิติพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียน และความสามารถเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในชั้นเรียนได้สอดคล้องกับมาตรวัดตัวแปรระดับต่าง ๆ

สมรรถนะด้านการเขียนรายงานการวิจัย หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในการจัดทำรายงานวิจัยในชั้นเรียน โดยสามารถเขียนรายงานการวิจัยได้อย่างเป็นระบบตามโครงสร้างรายงานการวิจัยที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาไม่บิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง สามารถเขียนเนื้อหารายงานวิจัยได้อย่างครบถ้วนตามองค์ประกอบของการเขียนรายงานการวิจัย มีทักษะในการเขียนรายงานการวิจัยในแต่ละส่วนให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องเชื่อมโยงกัน มีความคงเส้นคงวาในการเขียนรายงานวิจัย รวมถึงการแบ่งสัดส่วนต่าง ๆ เนื้อหาในการเขียนรายงานตรงประเด็นตามปัญหาการวิจัยและผู้เขียนรายงานการวิจัยจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณในการเขียนรายงานการวิจัย จากการศึกษาสมรรถนะด้านการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามรายการประเมิน ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านการเขียนรายงานการวิจัย

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสามารถในการจัดทำรายงานการวิจัยในชั้นเรียน	3.83	.761	มาก
2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถอธิบายโครงสร้างของรายงานวิจัยในชั้นเรียน	4.04	.908	มาก
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนโดยมีความถูกต้องตามหลักวิชาไม่บิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง	4.00	.834	มาก
4. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเขียนเนื้อหารายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างครบถ้วนตามองค์ประกอบของการเขียนรายงานการวิจัย	4.13	.741	มาก
5. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความคงเส้นคงวาในการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนรวมถึงการกำหนดสัดส่วนประเด็นต่าง ๆ ในรายงานวิจัยได้อย่างเหมาะสม	3.71	.806	มาก
6. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความสามารถเขียนรายงานการวิจัยที่ตรงประเด็นตามปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน	4.00	.834	มาก
7. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณในการเขียนรายงานการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญ	4.25	.737	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะด้านการเขียนรายงานการวิจัยในประเด็นการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณในการเขียนรายงานการวิจัยเป็นสิ่งสำคัญ รองลงมาคือความสามารถในการเขียนเนื้อหารายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของการเขียนรายงานการวิจัย

ส่วนด้านความสามารถในการเขียนเนื้อหาารงานการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างครบถ้วนตามองค์ประกอบของการเขียนรายงานการวิจัยเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสมรรถนะน้อยที่สุด

สมรรถนะด้านเจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัย หมายถึง เจตคติของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย การมีความรับผิดชอบต่อการทำวิจัยที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างไร เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัยโดยไม่มองเป็นภาระ มีความมุ่งมั่นและรักในการทำวิจัย มีความอดทนในการหาความรู้และคำตอบของการวิจัย เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ นอกจากนี้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยังต้องคำนึงถึงการเห็นประโยชน์ของการทำวิจัย และมีจิตใจที่กว้าง พร้อมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่น จากการศึกษสมรรถนะด้านเจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามรายการประเมิน ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านเจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัย

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสมรรถนะ
1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความรับผิดชอบต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.29	.806	มาก
2. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.33	.816	มาก
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.17	.761	มาก
4. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเห็นถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน	4.29	.690	มาก
5. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีจิตใจกว้างรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น	4.67	.482	มากที่สุด
6. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีทัศนคติที่ดีในการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.46	.588	มาก
7. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.42	.654	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 มีความเชื่อมั่นในสมรรถนะด้านเจตคติของผู้วิจัยต่อการทำวิจัยในประเด็นมีจิตใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น รองลงมาคือ มีทัศนคติที่ดีในการทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนประเด็นมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาคำครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 และศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา ซึ่งผลการศึกษามีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การศึกษาคำเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนพบว่า นักศึกษาส่วนมาก ร้อยละ 91.67 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ที่กำหนดไว้ หรือคิดเป็น 24 คะแนน จากการศึกษาคำคะแนนเฉลี่ย 28.67 ซึ่งสูงกว่าคะแนนที่กำหนดไว้ที่ 24 คะแนน แสดงให้เห็นว่าคะแนนที่ผ่านสูงกว่าค่าเฉลี่ยนั้นคือ นักศึกษาที่สอบผ่านและส่วนมากทำคะแนนได้สูง ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของการเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรนี้มีการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา การวัดและประเมิน การวิจัยทางภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาที่จัดการเรียนในชั้นปีที่ 3 และ 4 ก่อนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในชั้นปีที่ 5 และในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกำหนดให้ในภาคเรียนที่ 2 นักศึกษาต้องทำงานวิจัยในชั้นเรียนส่ง จึงเป็นช่วงเวลาที่สุดคละงกับช่วงเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ความสดใหม่ของการเรียนและการทำงานวิจัยจึงอาจส่งผลต่อค่าคะแนนในการทำแบบทดสอบที่สูง และมีความมั่นใจในการทำงานวิจัยในชั้นเรียน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Safkolam et al. (2022, p. 284) ได้ศึกษาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้จากการทำแบบทดสอบที่ได้ทดสอบความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีค่าเท่ากับ 27.94 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านความรู้ผ่านเกณฑ์” ซึ่งความสอดคล้องของผลการวิจัยพบว่า ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาเช่นเดียวกัน ส่วนผลการวิจัยที่แตกต่างจากงานวิจัยของ Srikham (2018, p. 157) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนให้บุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งหนึ่งในประเด็นสำคัญของงานวิจัยเรื่องนี้คือ การศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า “ครูผู้สอนส่วนมากยังไม่ได้ลงมือทำการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะในการทำการวิจัยในชั้นเรียน ครูบางคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ถูกต้อง” จากความแตกต่างของผลการวิจัยข้างต้นมีประเด็นที่เป็นตัวแปรที่อาจส่งผลให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน มีข้อสังเกตที่สนใจอภิปรายคือ ในงานวิจัยนี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นครูประจำการ ซึ่งอาจเป็นครูที่ปฏิบัติหน้าที่มานานหรือสำเร็จการศึกษาล่วงมาหลายปี ระยะเวลาจึงมีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน เพราะมนุษย์มีข้อจำกัดในเรื่องความจำ และครูส่วนมากหลังสำเร็จการศึกษามาปฏิบัติหน้าที่ครูก็ไม่ได้พัฒนางานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การใช้ความรู้ในด้านนี้มีอย่างจำกัดและเสี่ยงต่อการเลือนหายตามกาลเวลา และอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายบางส่วนเป็นครูที่ปฏิบัติงาน กล่าวคือเป็นครูที่สำเร็จการศึกษามานานก่อนที่จะมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูที่ต้องมีความรู้ มีสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน ครูเหล่านี้จึงไม่ได้ศึกษาและดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สะท้อนผลการศึกษาในประเด็นต่อมา คือ เมื่อได้ดำเนินการพัฒนาครูตามรูปแบบการพัฒนาที่งานวิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจที่สูงขึ้น จึงเป็นการย้ำให้เห็นว่าระยะเวลาที่ผลต่อความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครู และผลงานวิจัยของผู้เขียนที่สอดคล้องกันจะพบว่าใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ตีความได้ว่าทั้งผ่านการศึกษารียนรู้ในด้านการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ยังมี

ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา ฉะนั้นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูจึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการ โดยเฉพาะกับครูที่สำเร็จการศึกษาก่อนที่จะมีการกำหนดมาตรฐานด้านการวิจัย การขาดสมรรถนะด้านความรู้ในการทำวิจัยทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้ และยังเป็นความล้มเหลวในการยกระดับสมรรถนะด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน สมรรถนะด้านความรู้ การวิจัยนับเป็นสิ่งที่สำคัญ การมีสมรรถนะการวิจัยอยู่ในระดับน้อยทำให้ครูมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการวิจัยส่งผลให้ครูไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Benkam, 2005); (Boonphadung, 2014) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuchuausuan (2019) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาพบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูล สูงที่สุด ด้วยเหตุนี้ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยสำหรับครู เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนและเป็นการทบทวน ทักษะกระบวนการวิจัยให้คงอยู่คู่กับการทำงานต่อไป

ส่วนที่สองได้ทำการศึกษาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ด้าน ผลการศึกษาแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะช่วงเวลาของการวิจัยเป็นเวลาที่ นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดหนึ่งในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษามีความเข้าใจและเชื่อมั่นในสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยไม่แตกต่างจากงานวิจัยหลายงานที่ศึกษามาก่อนหน้า เช่น งานวิจัยของ Saffkolam et al. (2022, p. 284) ได้ศึกษาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านทักษะของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก รวมถึงทุกทักษะ การวิจัยในชั้นเรียนนักศึกษามีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนด้านการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนเป็นทักษะที่นักศึกษามีมากที่สุด ตามด้วยทักษะการสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียนและทักษะการเขียนรายงานการวิจัย ส่วนด้านการวิเคราะห์ ข้อมูลถือเป็นด้านที่มีน้อยที่สุด นอกจากนี้ด้านเจตคติของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังจะสำเร็จการศึกษา จึงมีความตื่นเต้นที่จะ ได้นำความรู้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ครู และสะท้อนให้เห็นถึงเจตคติของนักศึกษา ที่มองการวิจัยเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะประเด็นการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่นักศึกษามีความมั่นใจในน้อยที่สุด
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาหลายๆ รุ่น เพื่อให้เห็นความสอดคล้องหรือความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละรุ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางและนโยบายในการปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาวิจัยและหลักสูตร
3. หลักสูตรและสาขาวิชาควรนำผลการประเมินไปพิจารณาทั้งรายข้อและรายบุคคล เพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียน รวมถึงการพัฒนานักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาบัณฑิตของหลักสูตรในอนาคต

References

- Benkarn, P. (2005). **The Promotion of self-efficiency in the Development Process of teacher classroom action research** (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University Prasanmitra. (In Thai)
- Boonphadung, S. (2014). The Development of Teachers' Research Competency based on Vygotsky's Zone of Proximal Development (ZPD) and Partnership. **Journal of Education Naresuan University**, 16 (4), 22-33. (In Thai)
- Chuchuaiy, P., Meechan, S. & Langka, W. (2022). The priority needs to promote the research competency of student teachers of faculty of education and Liberal arts, Hatyai university. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**, 7 (8), 389-400. (In Thai)
- Chuchuaitsuwan, P. (2019). **Guidelines of developing classroom research competency. for Teachers in Primary School: Complete needs assessment** (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Phatthiyathani, S. (2017). **Educational Assessment (11th ed.)**. Kalasin: Prasan Printing. (In Thai)
- Safkolam, R., Dueramae, R., Madahae, S. (2022). Classroom Action Research Competency for the Local Development Student Teachers. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**, 7 (2), 275-293. (In Thai)
- Sisa-at, B. (2013). **Introduction to Research (9th ed.)**. Bangkok: Suwiriyan. (In Thai)
- Srikham, O., Sirimakha W., Wattanasuk, S., Wongtongcharoen, B., Romyen K. & Jojokkrud, S. (2018). The Development of Classroom Action Research of Educational to Develop Students in Teacher training Programs Academic. **Journal of Buriram Rajabhat University**, 10 (2), 157-169. (In Thai)
- The National Educational Commission. (2002). **The National Educational Act 1995 Revised (2nd ed.) 1995**. Bangkok: The Teachers Council of Thailand Lat Phrao. (In Thai)
- The Secretariat of the Teachers Council of Thailand. (2003). **Guideline for Submission for Verification of Knowledge (Transfer, test, Training)**. Bangkok: The Teachers Council of Thailand Lat Phrao. (In Thai)

การใช้ภาษาสร้างจินตภาพและคุณค่าในสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล

The Use of Language to Create Image and Value in Non-Fiction
“Water Currents and Memories” of Theeraparp Lohitkul

รัชดา ลาภใหญ่ / Rachada Lapyai

ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี 12000, ประเทศไทย
Thai Language for Communication Department, College of Liberal Arts, Rangsit University,
Pathumthani 12000, Thailand

E-mail: liginrsu@gmail.com

Received: July 10, 2023

Revised: August 16, 2023

Accepted: August 19, 2023

Abstract

This research article aimed to study language used to create imagery and value in Non-Fiction “water current and memories” of Theeraparp Lohitkul. The result of the study revealed the wordplay used to create imagery such as rhyme, assonance, use of word to express the condition or posture, shape, color, sound, touch, scent, light, compound word, colloquialism, repetition, word use in new context and antonym words. Figure of speech used were: simile, personification, onomatopoeia and symbol. Value interpolated in the text reflected social problems in environment, deforestation, chemical problems, water resources problems and also pointed out other problems such as prostitution, minority and government and border problems between Myanmar. These values also pointed out to some knowledge tips in Thai and Foreign history, tourism and environment protection and honor of people who are beneficial to the country.

Key words: Imaginary, value, non-fiction, water current and memories

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อสร้างจินตภาพและคุณค่าในสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล ผลการวิจัยพบการใช้ภาษาเพื่อสร้างจินตภาพในด้านการเล่นเสียงทั้งการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะและสระ การใช้คำเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ รูปร่าง สี เสียง สัมผัสกลิ่น แสง คำซ้อน คำที่เป็นภาษาพูด การซ้ำคำ การสร้างคำใช้ในบริบทใหม่ การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม การใช้ภาพพจน์พบการใช้ อุปมา บุคลาธิษฐาน สัทพจน์และสัญลักษณ์ ส่วนในด้านคุณค่าที่สอดแทรกในเนื้อหาพบว่าสะท้อนสภาพปัญหาและสังคมในปัจจุบันด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นป่าไม้ถูกรุกราน การใช้สารเคมี แหล่งน้ำถูกทำลาย สะท้อนสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโสเภณี ปัญหาชนกลุ่มน้อยกับผู้นำประเทศ ปัญหาชายแดนไทย เมียนมา สะท้อนเกร็ดความรู้ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเกร็ดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทยและต่างประเทศ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของไทยและต่างประเทศ และสะท้อนอุดมการณ์ของผู้เขียนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและการยกย่องบุคคลสำคัญที่ทำคุณประโยชน์แก่แผ่นดิน

คำสำคัญ: ภาษาจินตภาพ, คุณค่า, สายน้ำและความทรงจำ

บทนำ

สารคดีนับเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับของผู้่านจำนวนมาก เพราะเป็นงานสร้างสรรค์ที่ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน (Phanthumsut, 2001, p. 717) เช่น “ไกลบ้าน” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว “ฉากญี่ปุ่น” และ “ถกเขมร” ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช “จดหมายถึงเพื่อน” ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ เป็นต้น เนื้อหาของสารคดีจะมุ่งแสดงความรู้ ความคิด ความจริง ประสบการณ์และเหตุผลเป็นสำคัญ อาจเขียนในลักษณะอธิบาย วิเคราะห์ แน่นาสั่งสอน ชักชวน บอกเล่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ ตัวบุคคล หรือสถานที่โดยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงเป็นหลัก

ปัจจุบันมีนักเขียนสารคดีท่องเที่ยวจำนวนมากซึ่ง ธีรภาพ โลหิตกุล เป็นนักเขียนสารคดีท่องเที่ยวคนหนึ่งที่เป็นที่รู้จักและมีผลงานเป็นที่ชื่นชอบของผู้่าน ผลงานที่ปรากฏมีทั้งหนังสือสารคดีท่องเที่ยวและบทความที่เขียนลงนิตยสาร เช่น คินสู่ฟงไฟร์และสายน้ำ ขอกแซกสเปน – โปรตุเกส สีสันบนรอยทางแม่น้ำเจ้าพระยา สายน้ำและความทรงจำ ความทรงจำที่ลำน้าหอม สายน้ำ ภูหนาว เงาอดีต เรื่องข้างยังไม่จิด บันทึกผู้มาเยือน สายน้ำตะวันออก คินไร่จันทร์บนสวรรค์แห่งอาวู เพลงไปไม่ว่าจากภูกระตัง มหัทธรรณภูมิ คนเลี้ยงม้า บันทึกผู้มาเยือน แรงดลใจ ฯลฯ งานเขียนสารคดีท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นมีงานเขียนหลายเรื่องที่ได้รับรางวัล หนึ่งในจำนวนดังกล่าว คือ “สายน้ำและความทรงจำ” ซึ่งเป็นหนังสือที่ได้รับคัดเลือกจากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน ให้เป็น 1 ใน 500 เล่มหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน (Federation Organization for Development of Books and Reading, 2011)

ด้วยเหตุที่สมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่านได้คัดเลือกหนังสือดังกล่าวข้างต้น เป็นหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชนย่อมสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือสารคดีเล่มนี้เป็นหนังสือสารคดีที่มี องค์ประกอบของหนังสือสารคดีครบถ้วน มีเนื้อหาที่ให้สาระสำคัญแก่ผู้อ่านทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ภาษาที่ใช้ย่อมต้องประกอบไปด้วยวรรณศิลป์ที่สามารถก่อให้เกิด “จินตภาพ” และสอดแทรก “คุณค่า” ให้แก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจน เช่น

ดวงตาแว่วอนคู่นั้นทำให้ข้าพเจ้าทั้งสมเพชและตื่นตระหนกเพราะมันดูราวกับซากศพที่ยังมีลมหายใจ ยืนมือมาเคาะกระจกรถที่ปิดสนิท ลูกตาที่บุตโปนปานจะกล่นออกจากเบ้า ปากที่ บุตเบี้ยว และฟันเหยินยื่น จ้องมองข้าพเจ้าอยู่เป็นเวลานาน เบือนหน้าไปอีกทางก็เผชิญหน้า แม้ลูกอ่อนในสภาพที่เสื่อมโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ (Lohitkul, 1996, p. 117)

จากตัวอย่างปรากฏการใช้ภาษาสร้างจินตภาพให้แก่ผู้อ่าน 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำ และความเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ “บุตโปน” “บุตเบี้ยว” “เหยินยื่น” และ “เสื่อมโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ” เพื่อแสดงสภาพหรืออาการของขอทานเร่ร่อนและอดีตทหารที่พิการจาก สงครามอินโดจีนในประเทศเวียดนาม และใช้อุปมา “ราวกับ” “ปาน” เพื่อเปรียบเทียบลักษณะ ดวงตาของขอทานเร่ร่อนและอดีตทหารที่พิการว่าเหมือนกับซากศพที่ยังหายใจได้และดวงตานั้น แทบจะกล่นออกจากเบ้าตาเนื่องจากความผอมจากการขาดอาหารซึ่งช่วยทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ และจินตนาการภาพได้ชัดเจนมากขึ้น

งานเขียนด้านสารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล ได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จมาตลอดนับจาก ธีรภาพ โลหิตกุล เริ่มงานเขียนสารคดีจบจนกระทั่งปัจจุบัน โดยเฉพาะหนังสือ “สายน้ำและความทรงจำ” ซึ่งเป็นงานเขียนที่ได้รับรางวัลจากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่านก็ยังคงมีผู้อ่านจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นว่าหนังสือดังกล่าวมาอ่านและครอบครอง จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาหนังสือ สารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล ว่ามีการใช้ภาษาเพื่อสร้าง “จินตภาพ” และ “คุณค่า” ใดบ้างที่ทำให้งานเขียนเรื่องนี้ได้รับรางวัลจากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับและได้รับการตอบรับอย่างต่อเนื่องและสามารถครองความสนใจของผู้อ่านมา ได้อย่างยาวนาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ “การใช้ภาษาสร้างจินตภาพ” ในงานเขียนสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของ ธีรภาพ โลหิตกุล
2. เพื่อวิเคราะห์ “คุณค่า” ที่สะท้อนจากงานเขียนสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของ ธีรภาพ โลหิตกุล

ขอบเขตของการวิจัย

เก็บข้อมูลจากหนังสือสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล ซึ่งประกอบไปด้วยบทความสารคดีท่องเที่ยวทั้งหมด 17 เรื่อง ได้แก่ 1. ชงเหือบ้าน-ชงฮาน รอยรันทรราชนิกุลเว้ 2. วิญญานเสรีที่บ้านโนบิ่งใหญ่ บรัสเซลล์ 3. รินน้ำตาที่เชียงตุง 4. ละครชีวิตสองฝั่งคลองอัมสเตอร์ดัม 5. ข้าว ข้าวจะแพ้ ผืนไร่ของสายน้ำ..ปากะญอ 6. หาดไม้ขาว เต่ามะเฟือง และเต่าทะเลใจอารี 7. กระบี่อยู่ที่ใจ ในวิถีชีวิตชาวเว้ 8. โศกนาฏกรรมไพร อินทนนท์รำไห่ 9. ความทรงจำใต้ร่มนารี 10. กังหม่อ : ผู้กล้าไร้เหรียญตราอัศวิน 11. บทเรียนแห่งสายน้ำ มหานทีสีทันดร 12. ประสบการณ์ น้ำตา สาละวิน 13. อาดังราวี คัดศรี อัดตา 14. อัมสเตอร์ดัม : สองฝั่งคลอง ภาค “ลองแมน” 15. ปืทองอันแสนสุขที่ไม่อาจหวนคืน 16. จากจตุรัสลิปาร์คถึงเจ้าพระยา 17. ลักเซมเบิร์ก : ร่างกายฉันคือแม่น้ำ คือต้นไม้ คือขุนเขา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบ “การใช้ภาษาสร้างจินตภาพ” ในสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล
2. ทำให้ทราบ “คุณค่า” ที่สะท้อนจากสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีทางด้านเสียง คำ ภาพพจน์ ที่ก่อให้เกิดจินตภาพในภาษานั้นมีผู้ให้คำอธิบายไว้หลายคน เช่น Manlikamat (1975. p. 36) อธิบายการสร้างจินตภาพในงานวรรณกรรมกระทำได้ 2 วิธี ได้แก่ การกล่าวแบบตรงไปตรงมาและการกล่าวแบบภาพพจน์ ลักษณะการกล่าวแบบตรงไปตรงมาเป็นการบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านสร้างภาพได้ตามความหมายของคำด้วยการเลือกใช้คำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ส่วนการกล่าวแบบภาพพจน์เป็นการใช้การบรรยายเปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมยโดยแปลความหมายของศัพท์เชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ

นอกจากนี้ Chaisin (1994, pp. 98-108) กล่าวถึงพลังเสียงของคำไว้ว่า การเลือกเสียงของคำก่อให้เกิดพลัง สร้างอารมณ์ ความรู้สึก เสียงของคำในนี้มีได้หมายถึงเฉพาะเสียงสัมผัสเพียงอย่างเดียว หากหมายรวมถึงการเล่นคำ การใช้คำซ้ำในลักษณะต่าง ๆ และการหลกคำ ดังนี้การเล่นเสียงสัมผัสหมายถึง การใช้เสียงสระ หรือพยัญชนะในแต่ละพยางค์ให้สอดคล้องกัน อาจปรากฏในลักษณะสัมผัสพยัญชนะ หรือ สัมผัสอักษร และการใช้สัมผัสสระ รวมทั้งยังสามารถใช้การเล่นคำหมายถึง การใช้คำคำเดียวแต่ความหมายต่างกัน คำซ้ำ หมายถึง คำ ๆ เดียวเขียนติดกัน เป็นลักษณะหนึ่งของการประสมคำเพื่อให้เกิดความหมายเน้นหรือหนักแน่นขึ้น การซ้ำคำ คือ การใช้คำเดียวในบริบทเดียวกัน คำเดียวกันความหมายเดียวกันแต่นำมาใช้คนละตำแหน่งกันเพื่อเน้นความหมาย

สำหรับ Suwanchomphu (2000, pp. 44-49) ได้กล่าวถึงภาพพจน์เพื่อสร้างจินตภาพไว้ว่า คือถ้อยคำที่ทำให้เกิดภาพในใจโดยใช้ขั้นเชิงในการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีพลังที่จะสัมผัสอารมณ์ของผู้อ่านจนเกิดความประทับใจ เกิดความลึกซึ้ง สะเทือนใจมากกว่าถ้อยคำที่กล่าวตรงไปตรงมา ภาพพจน์ มีดังต่อไปนี้

อุปมา อุปลักขณ์ สัญลักษณ์ นามนัย อติพจน์ บุคลาธิษฐาน ปฏิทรศน์ ปฏิพจน์ คำถามเชิงวาทีศิลป์ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและสัมพจน์

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาสร้างจินตภาพมีหลายเล่มเช่นกัน เช่น ThongSian (2008) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์วรรณศิลป์ในนวนิยายของแดนอรัญ แสงทอง” โดยพบว่าบทประพันธ์เรื่องเงาสีขาว มีวรรณศิลป์ที่เป็นจุดเด่นของเรื่อง คือ การนำเสนอด้านมิติของมนุษย์ ด้านการใช้ภาษาเต็มไปด้วยคำและความอันเร้าอารมณ์ความรู้สึกรวมทั้งโครงเรื่องซึ่งมุ่งเสนอความคิดสำคัญว่าธรรมชาติมีอำนาจและความยิ่งใหญ่เกินกว่าที่มนุษย์จะสามารถเอาชนะได้ Niannatsakun (2001) ศึกษาเรื่อง “จินตภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติในกวีนิพนธ์ของอุชเชนี เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ไพโรจน์ทร์ ขาวงาม” โดยพบจินตภาพที่เกิดจากการใช้พรรณนาโวหาร การใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ กวีเลือกใช้คำกริยาแสดงอาการ การใช้คำกริยาแสดงสภาพ การใช้คำขยายบอกแสง สี เสียง กลิ่น สัมผัส การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ และการใช้ภาพพจน์ สัญลักษณ์ ลักษณะการใช้ภาษามุ่งสร้างจินตภาพที่สอดคล้องกับสาระสำคัญของเรื่อง ความคิดและสาระสำคัญที่กวีต้องการนำเสนอ ได้แก่ การสร้างความหวังและกำลังใจ ปลอบประโลมใจผู้ทุกข์ยาก การปลุกฝังอุดมคติที่ติงแก่ผู้คน การแสดงสภาพสังคม และปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การนำเสนอและอธิบายหลักปรัชญาและธรรมะในศาสนา Phongpheng (2004) ศึกษาเรื่อง “ลักษณะการใช้ภาษาจินตภาพในเรื่องไกลบ้าน พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” โดยพบการเรียบเรียงคำให้เกิดเสียงสัมผัสพยางค์และสระระหว่างคำ การสร้างคำโดยการประกอบคำขึ้นใหม่ การเรียกสิ่งแปลกใหม่รวมทั้งการสรรคำโดยเลือกใช้คำแสดงสี แสง เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูปร่างและอาการ รวมทั้งนำคำมาใช้ในบริบทใหม่ ใช้ประโยคที่มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ประโยคที่มีโครงสร้างขยายความแบบพิเศษและประโยคที่มีการซ้ำโครงสร้างเพื่อขยายภาพ ใช้ภาพพจน์อุปมา อุปลักขณ์ บุคลาธิษฐานและสัพพจน์ การใช้ภาษาจินตภาพส่งผลให้เกิดคุณค่า 2 ประการ คือทำให้เป็นสารคดีท่องเที่ยวยุคแรกที่ถ่ายทอดสิ่งแปลกใหม่ให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพอย่างแจ่มชัด ประการที่สอง คือทำให้เกิดวรรณศิลป์ในพระราชนิพนธ์เรื่องไกลบ้าน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่าแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์เสียง คำ ภาพพจน์ ฯลฯ ที่ก่อให้เกิดจินตภาพสามารถปรากฏได้หลายลักษณะตามลีลาและลักษณะการเขียนของผู้เขียน แต่ละคน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนแต่ละคนยังมีการสอดแทรกสาระสำคัญรวมถึงคุณค่าในด้านต่างๆ ไว้อย่างแยบยลควบคู่กับการใช้ภาษาได้อย่างมีจินตภาพอีกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนประเภทสารคดี หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเขียนประเภทการใช้ภาษาสร้างจินตภาพ
2. คัดเลือกแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลจากหนังสือสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของ ธีรภาพ โลหิตกุล โดยใช้เกณฑ์หนังสือที่ได้รับรางวัลจากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน ให้เป็น 1 ใน 500 เล่มหนังสือดีสำหรับเด็กและเยาวชน
3. วิเคราะห์ “การใช้ภาษาสร้างจินตภาพ” และ “คุณค่า” ในงานเขียนสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของ ธีรภาพ โลหิตกุล
4. นำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การใช้ภาษาสร้างจินตภาพ แบ่งผลการศึกษาได้ 3 ประเภท ได้แก่ 1.1 การเล่นเกม 1.2 การใช้คำ 1.3 การใช้ภาพพจน์ และ 2. คุณค่าที่สะท้อนจากงานเขียนสารคดี แบ่งผลการศึกษาได้ 3 ประเภท ได้แก่ 2.1 สะท้อนสภาพปัญหา และสังคมในปัจจุบัน 2.2 สะท้อนเกร็ดความรู้ในด้านต่างๆ 2.3 สะท้อนอุดมการณ์ของผู้เขียนในด้านต่าง ๆ ดังรายละเอียด

1. การใช้ภาษาสร้างจินตภาพ

1.1 การเล่นเกม

1.1.1 การเล่นเกมสัมผัส

ผู้วิจัยพบว่าการเล่นสัมผัสของ ชีรภาพ โลहितกุล ปรากฏ 2 รูปแบบ ได้แก่ การเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะ และการเล่นเกมสัมผัสสระโดยผู้แต่งใช้สัมผัสพยัญชนะหรือสระเดียวกันวางเรียงติดกัน และใช้สัมผัสพยัญชนะหรือสระเดียวกันวางเรียงใกล้กัน การใช้สัมผัสพยัญชนะจะช่วยทำให้มีความไพเราะ เพิ่มความต่อเนื่องของเสียง เกิดสัมผัสที่คล้องจองกัน และช่วยสร้างให้ภาษามีวรรณศิลป์ ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้ตามอารมณ์ที่คล้ายตามความไพเราะของภาษาโดยเฉพาะสัมผัสพยัญชนะเดียวกันวางเรียงติดกันหลายพยางค์จะช่วยทำให้มีสัมผัสที่แพรวพราวมากขึ้นและช่วยเสริมสร้างจินตนาการให้ผู้อ่านได้เข้าถึงเนื้อเรื่องได้ง่ายขึ้น ดังนี้

1.1.1.1 การเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะ

ก) การเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะเดียวกันวางเรียงติดกัน

(1) ผู้เฒ่าเบลเจียนออกมาเดินเล่น แล้วนั่งมองความเป็นไปรอบกายอย่าง

ไม่เร่งรีบร้อนบนเก้าอี้ไม้สีเขียว (Lohitkul, 1996, p. 30)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะ /ร/ “เร่งรีบร้อน” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพความเร่งรีบอย่างมาก แต่เนื่องจากในเนื้อความนี้มีคำว่า “ไม่” ปรากฏอยู่ข้างหน้า “เร่งรีบร้อน” จึงสื่อความหมายและแสดงภาพว่าทำตามสบาย ค่อยๆ ทำ

(2) เณรน้อยสนุกสนานกับการถ่อพลั่วเล็กล่องลอยออกไปกลางหนองน้ำ

ท่ามกลางความสงบงามของเมืองเล็กๆ ที่ดูมีเสน่ห์แห่งนี้ (Lohitkul, 1996, p. 37)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะ /ล/ “ลั่วเล็กล่องลอย” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพแพที่มีขนาดใหญ่ กะทัดรัด กำลังลอยลำอยู่ท่ามกลางหนองน้ำที่เงียบสงบ

ข) การเล่นเกมสัมผัสพยัญชนะเดียวกันวางเรียงใกล้กัน

(3) บรรดาเจ้าตัวเล็กตัวน้อยรู้จักกันเข้ามารายล้อม บ้างกระดิกหาง บ้างส่งเสียงร้องและบ้างก็เข้าไปเคล้าแข้งและเคลียขาประจบเจ้านายผู้อารี (Lohitkul, 1996, p. 63)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ /ค/ /ข/ “เคล้าแข้ง” และ “เคลียขา” ทั้งยังเล่นจังหวะของเสียงเป็น /คค/ /ข/ -/คค/ /ข/ ซึ่งปรากฏพยัญชนะเดียวกันวางเรียงใกล้กันโดยมีคำอื่นคั่น เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพสัทลักษณ์แสดงอาการดีใจเมื่อพบเจ้าของ

(4) สำหรับบางสถานที่กาลเวลาได้กั๊กกร่อนกระทั่งกลืนกินไปเสียจนบางที่เราก็หลงลืมไปเสียแล้ว (Lohitkul, 1996, p. 85)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ /ก/ /กร/ และ /กล/ /ก/ ดังตัวอย่าง “กั๊กกร่อน” เล่นจังหวะของเสียงเป็น /ก//กร/ และ “กลืนกิน” เล่นจังหวะของเสียงเป็น /กล/ /ก/ ซึ่งปรากฏพยัญชนะเดียวกันวางเรียงใกล้กันโดยมีคำอื่นคั่น เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพสถานที่ที่อาจแปรเปลี่ยนสภาพไปตามกาลเวลา

1.1.1.2 การเล่นเสียงสัมผัสสระ

ก) การเล่นเสียงสัมผัสสระเดียวกันวางเรียงติดกัน

(5) สายวันหนึ่งที่อากาศแปรปรวนรรวนเรเสียยิ่งกว่าใจมนุษย์ รถไฟได้เดินวิ่งผ่านสายฝนปรอย ๆ นำข้าพเจ้าสู่จุดหมายปลายทางชานกรุงศรีเซลล์ (วิญญานเสรีที่บ้านในบึงใหญ่, บรัสเซลล์ :24)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเสียงสัมผัสสระ /อว/ โดยมีตัวสะกดที่มีเสียงท้ายเดียวกัน คือ /น/ ดังตัวอย่าง “ปรวน” “รวน” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพอากาศที่ผิดปกติ

(6) เพราะไม่ต้องไปแก่งแย่งท่ามาหากินกับใคร วัน ๆ ก็แช่ตัวเย็นฉ่ำอยู่ในสายน้ำท่ามกลางธรรมชาติและวิหคกร้องก้องไพร (Lohitkul, 1996, p. 122)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเสียงสัมผัสสระ /อ/ โดยมีตัวสะกดที่มีเสียงท้ายเดียวกัน คือ /ง/ ดังตัวอย่าง “แก่ง” “แย่ง” และ /อ/ โดยมีตัวสะกดที่มีเสียงท้ายเดียวกัน คือ /ง/ ดังตัวอย่าง “ร้อง” “ก้อง” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพชีวิตชาวบ้านริมฝั่งโขงที่มีอาชีพร่อนทรายหาผงแร่ทองคำที่มีความสุขไม่ต้องชวนขายหางานในเมือง

ข) การเล่นเสียงสัมผัสสระเดียวกันวางเรียงใกล้กัน

(7) ขณะเดียวกันก็มีพื้นที่ราบลุ่มน้อยนิดอยู่ประชิดภูเขาจึงไม่เหมาะที่จะทำทั้งการเกษตรและอุตสาหกรรม (Lohitkul, 1996, p. 13)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเสียงสัมผัสสระ /อิ/ โดยมีตัวสะกดที่มีเสียงท้ายเดียวกัน คือ /ด/ ดังตัวอย่าง “นิด” และ “ชิด” โดยปรากฏสระเดียวกันวางเรียงใกล้กันโดยมีคำอื่นคั่น เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพสถานที่ราบลุ่มที่ไม่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ

(8) ข้าพเจ้าบันทึกเรื่องราวของเขาไว้ในความทรงจำและจดจำดวงตาแดงงั่วที่งั่วด้วยหยาดน้ำตาของผู้ชายคนหนึ่ง (Lohitkul, 1996, p. 19)

จากตัวอย่างเป็นการเล่นเสียงสัมผัสสระ /อ/ โดยมีตัวสะกดที่มีเสียงท้ายเดียวกัน คือ /ม/ ดังตัวอย่าง “ก่ำ” และ “งั่ว” โดยปรากฏสระเดียวกันวางเรียงใกล้กันโดยมีคำอื่นคั่น เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงให้เห็นภาพดวงตาที่ผ่านการร้องไห้มาอย่างหนักหน่วง

1.2 การใช้คำ

การใช้คำในงานเขียนของธีรภาพ โลหิตกุลปรากฏหลายวิธี เช่น การใช้คำเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ รูปร่าง สี เสียง กลิ่น สัมผัส แสง คำซ้อน คำที่เป็นภาษาพูด การซ้ำคำ การสร้างคำไว้ในบริบทใหม่และการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม ผู้เขียนเลือกสรรคำได้สอดคล้องกับบริบทเพื่อกระตุ้นและสร้างจินตภาพให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของสิ่งที่บรรยายได้เพราะมีการขยายรายละเอียดให้เด่นชัดมากขึ้น การใช้คำลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเกิดภาพในความรู้สึกนึกคิด เกิดจินตนาการไปตามข้อความที่ผู้เขียนบรรยายไว้ในขณะเดียวกันจะส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกบางอย่างตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อความด้วยดังตัวอย่าง

1.2.1 การใช้คำเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ

(9) เพียงไม่ถึง 10 นาทีที่ลงไปแช่ ฟันของข้าพเจ้าก็กระทบกันกึกกักราวกับจะดังลั่นไปทั้งป่า ไม่ต้องพูดถึงยามราตรีที่ต้องขดตัวนอนเป็นกิ้งกืออยู่ข้างกองไฟ (Lohitkul, 1996, p. 86)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ “กระทบกันกึกกัก” และ “ขดตัวนอนเป็นกิ้ง” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงสภาพหรืออาการของผู้เขียนที่ต้องทนกับอากาศหนาวเย็นมากจนฟันกระทบกันเพราะอาการตัวสั่นจากความหนาวจนต้องขดตัวนอนใ้งอเป็นวงกลมมากที่สุดเพื่อสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกาย

(10) ดาบริเวนผืนน้ำตื้น ๆ ก็จะได้เห็นปะการังหลากหลายชนิด ได้สัมผัสความน่ารักของปลาการ์ตูนตัวน้อย ๆ ที่แหวกว่ายเหมือนคอยเล่นเอาเกิดเจ้าล่อกับมนุษย์ผู้มาเยือน อยู่ตามกิ่งก้านของปะการังอ่อนพลิ้วไหวสวยงาม (Lohitkul, 1996, p. 135)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ “ตื้น ๆ” “ตัวน้อย ๆ” และ “อ่อนพลิ้วไหวสวยงาม” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงสภาพของทะเลที่ผู้เขียนพบเจอว่าสามารถดำน้ำได้ง่ายเพราะน้ำตื้น มีปลาตัวเล็กและปะการังพลิ้วไหวในน้ำสวยงามมาก

1.2.2 การใช้คำเพื่อแสดงรูปร่าง

(11) ปาเล่าพลางลูบหัวลูกหมาตัวโปรดที่ชื่อ “ไอ้ปุย” ไปพลาง มั่นคิดปากว่าตัวอื่นๆ แต่ด้วยความที่มันอ้วนอืดอาด การอยู่ใกล้ปากก็เป็นความเคราะห์ร้ายอยู่เสมอ (Lohitkul, 1996, p. 70)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงรูปร่าง “อ้วนอืดอาด” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงรูปร่างของสุนัขที่อ้วนกว่าตัวอื่นๆ จึงทำให้เคลื่อนไหวตัวลำบาก

(12) ฝรั่งเศสวันตกที่เข้ามาในกรุงศรีอยุธยา เขาฉณนฉายเหลือเกินว่าคนไทยตัวดำ ๆ ใช้ชีวิตในเรื่องลำประดู่สัจจริงกันไปมาสบายใจเลิปลได้อย่างไร? (Lohitkul, 1996, p. 157)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงรูปร่าง “ลำประดู่” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงรูปร่างของเรือที่เล็กมาก ๆ จึงทำให้ชาวต่างชาติแปลกใจว่าคนไทยนั่งในเรือลำเล็กนี้ได้อย่างไร

1.2.3 การใช้คำเพื่อแสดงสี

(13) ข้าพเจ้าพึงพอใจที่จะมีโลกส่วนตัวด้วยการเดินเล่นหรือวิ่งออกกกำลังกายกระทั่งขั้วรถวนไปรอบๆมหาวิทยาลัยจนเลยไปถึงทุ่งนาด้านหลังที่ยังมีสีเขียวบริสุทธิ์และสายลมสะอาดให้สัมผัส (Lohitkul, 1996, p. 95)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงสี “สีเขียวบริสุทธิ์” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงสีของทุ่งนาที่ยังคงเป็นสีเขียวธรรมชาติ ไม่มีสิ่งปลูกสร้างของมนุษย์เจือปน

(14) ในวันฝนพรำ ใบบัวร้องไห้อ และบรรยากาศหม่นเศร้าเสียเหลือเกินแต่สีส้มอมแดง เขียวสลับเหลืองของใบบัวยามนี้กลับนำเอาความสงบงามแปลกประหลาดเข้ามาสิงสถิตในหัวใจข้าพเจ้าโดยมิรู้เนื้อรู้ตัว (Lohitkul, 1996, p. 24)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงสี “สีส้มอมแดง เขียวสลับเหลือง” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงสีของใบบัวไม่เป็นสีเขียวกันทั้งใบ มีสีสลับกันอย่างสวยงาม

1.2.4 การใช้คำเพื่อแสดงเสียง

(15) เมื่อแม่น้ำทั้งหลายอุจุนตัวตกลงมากลายเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ ส่งเสียงอื้ออึงไปไกลหลายกิโลเมตร (Lohitkul, 1996, p. 123)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงเสียง “ส่งเสียงอื้ออึง” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงพลังเสียงของน้ำตกว่าเป็นน้ำตกขนาดใหญ่มาก สามารถได้ยินเสียงจากระยะทางที่ไกลมาก

(16) ในทันใดนั้นมีเสียงอะอะไว้วายดังขึ้นใกล้ ๆ สักอึดใจก็เห็นเด็กชายวัยรุ่นดูจากการแต่งกายก็รู้ว่าเป็นนักศึกษา วิ่งฝ่าคลื่นคนหนีหลุดออกมาจากธรรมศาสตร์อย่างไม่คิดชีวิต (Lohitkul, 1996, p. 133)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงเสียง “เสียงอะอะไว้วาย” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงเสียงของเหตุการณ์ขุมนเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ที่เกิดเหตุการณ์การประท้วงและก่อเหตุทำร้ายร่างกายกันที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.2.5 การใช้คำเพื่อแสดงสัมผัส

(17) อีกทั้งการสัญจรเพื่อประทับรอยเท้าแรกลงบนดอยอินทนนท์ในครั้งนั้นยังทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการหนาวจับขั้วหัวใจเป็นอย่างไร! (Lohitkul, 1996, p. 88)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงสัมผัส “หนาวจับขั้วหัวใจ” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงสัมผัสของอากาศบนดอยอินทนนท์ว่าหนาวมากจนคนปกติแทบจะทนไม่ไหว

(18) เมื่อขบวนรถไฟจอดที่สถานีอัมสเตอร์ดัมแดดแรกของวันเพิ่งแย้มแสงผ่านกลีบเมฆลงมาช่วยเพิ่มอุณหภูมิไม่ให้เย็นยะเยือกจนเกินไป (Lohitkul, 1996, p. 44)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงสัมผัส “เย็นยะเยือก” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงสัมผัสของอากาศที่สถานีรถไฟอัมสเตอร์ดัมว่าหนาวมาก

1.2.6 การใช้คำเพื่อแสดงกลิ่น

(19) กังหมอบุดพลาฟ มือก็สับรากสมุนไพรโยนใส่ลงหม้อไปพลาง ไม่ก็อดใจหม้อยาก็เดือดควั่นโขม ส่งกลิ่นหอมอบอวล (Lohitkul, 1996, p. 114)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงกลิ่น “กลิ่นหอมอบอวล” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงกลิ่นของยาสมุนไพรที่ถูกต้มจนได้ที่ส่งกลิ่นหอมโชยไปทั่ว

1.2.7 การใช้คำเพื่อแสดงแสง

(20) กังหมอบเอามือป้องแดดซอนลูกตา เพ่งมองไป แฉวเรืองไป (Lohitkul, 1996, p. 114)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงแสง “แดดซอนลูกตา” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงลักษณะของแสงแดดที่สว่างจ้าพุ่งแยงไปยังนัยน์ตาจนต้องใช้มือป้องเพื่อลดทอนความสว่างจ้าของแสงแดดลง

(21) เมื่อขบวนรถไฟจอดที่สถานีอัมสเตอร์ดัมแดดแรกของวันเพิ่งแย้มแสงผ่านกลีบเมฆ ลงมา (Lohitkul, 1996, p. 44)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำเพื่อแสดงแสง “แย้มแสงผ่านกลีบเมฆ” เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงลักษณะของแสงแดดอ่อนๆ ที่ค่อยๆ ส่องออกมาจากเมฆทีละน้อย ๆ

1.2.8 การใช้คำซ้อน

(22) พื้นฐานของเผ่าพันธุ์ที่รักสงบ ทำให้พวกเขาเลือกที่จะปิดปากเงียบแล้วดำเนินชีวิตไปอย่างเรียบง่าย สงบเสงี่ยม มากกว่าแข็งขันแล้วถูกจับกุมคุมขัง หรือถูกแทงบัญชีจำหน่วยหายสาบสูญไปอย่างที่เคยเป็นตัวอย่าง (Lohitkul, 1996, p. 39)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำซ้อน “แทงบัญชีจำหน่วยหายสาบสูญ” เป็นการใช้ภาษาที่มีความหมายเหมือนกันเพื่อเสริมให้ความหมายของคำหนักแน่นขึ้น ช่วยแสดงหรือบรรยายการกระทำให้เด่นชัดเพิ่มมากขึ้น ในที่นี้ต้องการเน้นให้เห็นภาพว่าชนกลุ่มน้อยของเมียนมาร์เลือกใช้ชีวิตแบบไม่เป็นปฏิกิริยาต่อทางการเพื่อลดการถูกทำให้เสียชีวิตและหายสาบสูญ

(23) ป่อยครั้งที่เราต้องสงบเสงี่ยมเจียมตัว ก้มหน้าก้มตาเดิน ไม่ออกแนวไปมองหน้าใคร (Lohitkul, 1996, p. 148)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำซ้อน “สงบเสงี่ยมเจียมตัว” เป็นการใช้ภาษาที่มีความหมายเหมือนกันเพื่อเสริมให้ความหมายของคำหนักแน่นขึ้น ช่วยแสดงท่าทางหรืออาการให้เด่นชัดเพิ่มมากขึ้น ในที่นี้ต้องการเน้นให้ทราบว่าในหลายๆโอกาสเราต้องระมัดระวังกิริยาและวาจาเพื่ออยู่ในสถานที่ที่อาจไม่มีความปลอดภัยมากนัก

1.2.9 การใช้คำที่เป็นภาษาพูด

(24) เผ่าทะเลลูบหัวเจ้าตัวน้อย ขานรับอาการกระดี๊กระด๊าของพวกเขา (Lohitkul, 1996, p. 63)

จากตัวอย่างเป็นการใช้ภาษาพูด “กระดี๊กระด๊า” เพื่อทำให้ภาษามีความน่าสนใจ สร้างภาพและให้รายละเอียดที่ชัดเจนโดยไม่ต้องตีความและจินตนาการ ในที่นี้ต้องการเน้นว่าเหล่าสัตว์เลื้อยต่างแสดงอาการว่าดีใจอย่างมากเมื่อเจ้าของมาหาและเล่นด้วย

(25) หมดงานวันนี้นักไปขายของแพง ๆ ในวัดแห่งใหม่ บู๊บู๊พิพิจนหน้าใจแล้วก็ไปหาหาทรายแห่งใหม่ (Lohitkul, 1996, p. 172)

จากตัวอย่างเป็นการใช้ภาษาพูด “บู๊บู๊”และ “หน้าใจ”เพื่อทำให้ภาษามีความน่าสนใจ สร้างภาพและให้รายละเอียดที่ชัดเจนโดยไม่ต้องตีความและจินตนาการ ในที่นี้ต้องการเน้นว่าผู้ประกอบกิจการที่เกาะพิพิใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ทะนุถนอมเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าและความสนใจของตนเอง

1.2.10 การซ้ำคำ

(26) ผมตัดสินใจจะลงแต่ก็ลงไม่ได้เพราะคลื่นคนอัดแน่น ขยับไปไหนไม่ได้ มองไปบนฝั่งก็มีคนนอนตายเกลื่อนกลาด บ้างถูกทหารเหี้ยวยิง บ้างป่วยตาย บ้างเป็นลมเพราะความหิว (Lohitkul, 1996, p. 19)

จากตัวอย่างเป็นการซ้ำคำ “บ้าง” เพื่อช่วยทำให้เกิดจินตภาพในเรื่องของจำนวนหรือปริมาณว่ามีบางสิ่งบางอย่างจำนวนหนึ่ง ในที่นี้ต้องการเน้นให้เห็นปริมาณคนที่อพยพหนีภัยสงครามว่าหลายคนโดนยิงเสียชีวิต บางคนเสียชีวิตระหว่างทางจากอาการป่วย บางคนไม่มีแรงจากการขาดอาหาร

(27) พวกหวานนั้นลืมนาทีขึ้นดูโลกก็เป็นโลกที่โคลงเคลงของลำเรือ กินนอนก็ โคลงเคลงอยู่ในเรือ มันโยกไปยกมาเหมือนมีคนไกวเปลให้อยู่ตลอดเวลา (Lohitkul, 1996, p. 81)

จากตัวอย่างเป็นการซ้ำคำ “โคลงเคลง” เพื่อช่วยทำให้เกิดจินตภาพในเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ในที่นี้ต้องการเน้นให้เห็นภาพของชาวหวานว่าใช้ชีวิตอยู่ในเรือตั้งแต่เกิดคุ้นชินกับชีวิตในเรือที่เอียงไปมาตลอดเวลาตามกระแสน้ำ

1.2.11 การสร้างคำไว้ในบริบทใหม่

(28) พื้นฐานของเผ่าพันธุ์ที่รักสงบ ทำให้พวกเขาเลือกที่จะปิดปากเงียบแล้วดำเนินชีวิตไปอย่าง เรียบง่าย (Lohitkul, 1996, p. 39)

จากตัวอย่างเป็นการสร้างคำไว้ในบริบทใหม่ “เรียบง่าย” การสร้างคำในบริบทใหม่เป็นการนำคำมาใช้ให้ต่างไปจากที่เคยใช้หรือมีใช้กันทั่วไปเพื่อแสดงความแปลกใหม่ ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านพยายามคิดและนึกภาพไปตามคำที่สร้างในบริบทใหม่นั้นๆ ในที่นี้ต้องการเน้นให้เห็นภาพว่าชนกลุ่มน้อยของเมียนมาร์เลือกใช้ชีวิตแบบง่ายๆ ไม่ต้องการเป็นจุดเด่นเพื่อความปลอดภัยในชีวิต

(29) เวียงเต๋มไปด้วยโบราณวัตถุ-โบราณสถานที่ราชวงศ์เหวียนสร้างสมไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแก่คนเวียดนามรุ่นหลัง (Lohitkul, 1996, p. 15)

จากตัวอย่างเป็นการสร้างคำไว้ในบริบทใหม่ “สร้างสม” การสร้างคำในบริบทใหม่เป็นการนำคำมาใช้ให้ต่างไปจากที่เคยใช้หรือมีใช้กันทั่วไปเพื่อแสดงความแปลกใหม่ ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านพยายามคิดและนึกภาพไปตามคำที่สร้างในบริบทใหม่นั้นๆ ในที่นี้ต้องการเน้นให้เห็นภาพว่าในขณะที่อาณาจักรของวงศ์เหวียนได้สร้างวัตถุและโบราณสถานไว้มากมายจนสะสมกลายเป็นมรดกโลกในเวลาถัดมา

1.2.12 การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม

(30) ชงฮานแปลว่าแม่น้ำที่เย็นฉ่ำ แต่ในความทรงจำของผม แม่น้ำนี้เต็มไปด้วยความร้อนรุ่ม รุนแรง ชงฮานไหลแรงกว่าชงเฮียง เรื่องราวรัตนตของชายหนุ่มคนหนึ่งก็ไหลล่งพรุ่งพรูออกมาไม่แพ้กัน (Lohitkul, 1996, p. 17)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม “เย็นฉ่ำ”-“ร้อนรุ่ม รุนแรง” เป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามเพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างของสองสิ่งที่มีบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวพันกันอยู่ ในที่นี้ต้องการเน้นว่าแม่น้ำที่ผู้คนคิดว่าเย็นชุ่มฉ่ำนั้นกลับมีเบื้องหลังที่น่าโหดร้ายเพราะเป็นสถานที่ในการลี้ภัยสงครามของคนเวียดนามที่ถูกทารุณ ถูกสังหารอย่างโหดเหี้ยม

(31) ข้าพเจ้ามองย้อนไปในอดีต แล้วประจักษ์แก่ใจตนเองว่า นี่คือดินแดนที่มีเสน่ห์แต่เสมือนต้องคำสาปให้ต้องเผชิญกับความร้ายวันทดเสมอมา (Lohitkul, 1996, p. 37)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม “มีเสน่ห์”-“ต้องคำสาป” เป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามเพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างของสองสิ่งที่มีบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวพันกัน ในที่นี้ต้องการเน้นว่าเชียงตุงเป็นดินแดนที่มีธรรมชาติงดงามแต่มีประวัติศาสตร์ที่ยากลี้มนเพราะชนกลุ่มน้อย “ไทยจีน” ถูกกวาดล้างอย่างหนักจากทหารเมียนมาร์จนเสียชีวิตจำนวนมาก บางส่วนลี้ภัยมาที่ประเทศไทย

1.3 การใช้ภาพพจน์

การใช้ภาพพจน์ปรากฏหลายประเภท ได้แก่ อุปมาเพื่อเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้เห็นภาพและจินตนาการเรื่องราวหรือเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจน บุคลาธิษฐานเพื่อทำให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ทำกิจรยาของมนุษย์ เป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างภาพให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะท่าทางของสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น สัทพจน์ทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงเสียงและความเคลื่อนไหวของสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายได้ การใช้สัญลักษณ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านใช้ความคิดว่าดังกล่าวนั้นมีความหมายหรือแทนสิ่งใด การใช้ภาพพจน์ช่วยสร้างเสริมจินตภาพ ช่วยขยายภาพให้ละเอียดชัดเจน ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของสิ่งที่บรรยายได้อย่างแจ่มชัด

1.3.1 การใช้อุปมา

(32) หมู่เมกะเหี้ยนนักถ่อแพมีดวงอันดับหนึ่งแห่งกลุ่มน้ำแม่แดง ผู้มีสายตาไวราวกับเหยี่ยว เรียวแรงมหาศาลราวกับแรมโบ้ (Lohitkul, 1996, p. 57)

จากตัวอย่างเป็นการใช้อุปมา “ราวกับ” เป็นการเปรียบเทียบคนถ่อแพว่ามีสายตาว่องไวเหมือนนักถ่อแพเหยี่ยว และเปรียบเทียบว่าคนถ่อแพมีแรงมากเหมือนนักรบแรมโบ้ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพและจินตนาการภาพได้ชัดเจนมากขึ้น

(33) ร่างที่นักศึกษาคนนั้นถูกหัวตัวไปอย่างสะบักสะบอม เสมือน ร่างที่ไร้วิญญาณ ข้าพเจ้าหอบหัวความรู้สึกที่ชาตวัน และร่างกายอ่อนระโหยประคองตัวจนกลับไปถึงบ้าน แล้วร่ำให้กับตักแม่ ดั่ง เด็กน้อยไม่อายุใคร (Lohitkul, 1996, p. 133)

จากตัวอย่างเป็นการใช้อุปมา “เสมือน” “ดั่ง” เป็นการเปรียบเทียบร่างนักศึกษาที่ถูกทำร้ายจนบาดเจ็บกับร่างที่ไม่มีวิญญาณ และเปรียบเทียบกับตัวผู้เขียนเองว่าเป็นเด็กที่เมื่อมีความทุกข์ ร้องไห้ก็กลับไปนอนซบที่ตักแม่ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพและจินตนาการภาพได้ชัดเจนมากขึ้น

1.3.2 การใช้บุคลาธิษฐาน

(34) ข้าพเจ้าสังเกตเห็นเกล็ดน้ำแข็ง เกาะ ตามกิ่งไม้สองข้างทางได้ไม่ยากนัก (Lohitkul, 1996, p. 43)

จากตัวอย่างเป็นการใช้บุคลาธิษฐาน “เกาะ” เป็นการทำให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ คือ เกล็ดน้ำแข็งทำกริยาของมนุษย์ เป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างภาพโดยทำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะท่าทางของบางสิ่งได้ง่ายมากขึ้น

(35) รถไฟใต้ดิน วิ่งผ่านสายฝนปรอย ๆ นำข้าพเจ้าสู่จุดหมายปลายทางชานกรุงศรี (Lohitkul, 1996, p. 24)

จากตัวอย่างเป็นการใช้บุคลาธิษฐาน “วิ่งผ่านสายฝนปรอย ๆ” เป็นการทำให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ คือ รถไฟใต้ดินทำกริยาของมนุษย์ เป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้างภาพโดยทำให้ผู้อ่านเข้าใจกริยาอาการของบางสิ่งได้ง่ายมากขึ้น

1.3.3 สัทพจน์

(36) หญิงชราร่างกายทรุดโทรมพยายามติดกีตาร์พลาสติกของเด็กเล่นให้พอเกิดเสียง ก้องกังว ได้ (Lohitkul, 1996, p. 45)

จากตัวอย่างเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติ “ก้องกังว” ทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงเสียงและความเคลื่อนไหวของสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายได้ว่าหญิงชรา กำลังเล่นกีตาร์จนเกิดเสียงดังก้องกังว

(37) ถ้าข้าพเจ้าร้องแง แง ปูหรือไม่กี่คุณย่าจะอุ้มข้าพเจ้าไปนั่งเล่นในเรือตุ้ง โดยเอามือหมุนพวงมาลัยไปมากี่เย็บกริบ เรือตุ้งที่ว่านี้ก็คือเรือเมล์ชั้นเดียวสมัยเก่า ที่เขาเรียกกันว่า เรือเหาหัว เพราะจะติดเครื่องแต่ละที่ต้องเอาตะเกียงมาเหาหัวนั้นเสียก่อน เสียงของมันจะ ดังตุ้ง ๆ เรียกง่าย ๆ ว่าเรือตุ้ง (Lohitkul, 1996, p. 157)

จากตัวอย่างเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติ “ตุง ๆ” ทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงเสียงและความเคลื่อนไหวของสิ่งที่ผู้เขียนบรรยายได้ว่าเรือตุงเวลาแล่นจะมีเสียงดังตุง ๆ จนกลายเป็นที่มาของชื่อเรือตุง

1.3.4 การใช้สัญลักษณ์

(38) ความทรงจำได้เริ่ม**นนทรี** พุทธศักราช 2536 ปีครบรอบกิ่งศตวรรษแห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ข้าพเจ้าได้จบการศึกษาจากสถาบันนี้มาครบ 10 ปีเต็ม พอดี (Lohitkul, 1996, p. 95)

จากตัวอย่างเป็นการใช้สัญลักษณ์ “**นนทรี**” แทนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปลูกต้นนนทรีเป็นจำนวนมากและใช้เป็นสัญลักษณ์ที่คนทั่วไปกล่าวถึงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. คุณค่าที่สะท้อนจากงานเขียนสารคดี

ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนสอดแทรกคุณค่าสำคัญในด้านต่างๆ ไว้ 3 ส่วน ได้แก่ 2.1 สะท้อนสภาพปัญหาและสังคมในปัจจุบัน แบ่งผลการวิเคราะห์ได้ 3 ส่วน ได้แก่ 2.1.1 สะท้อนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้ ปัญหาป่าไม้ถูกกรุกราน ปัญหาการใช้สารเคมี ปัญหาแหล่งน้ำถูกทำลาย 2.1.2 สะท้อนสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ดังนี้ ปัญหาโสเภณี ปัญหาชนกลุ่มน้อยกับผู้นำประเทศ ปัญหาชายแดนไทย เมียนมาร์ 2.2 สะท้อนเกร็ดความรู้ในด้านต่างๆ แบ่งผลการวิเคราะห์ได้ 4 ส่วน ได้แก่ เกร็ดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทย เกร็ดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ต่างประเทศ เกร็ดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของไทย เกร็ดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของต่างประเทศ 2.3 สะท้อนอุดมการณ์ของผู้เขียนในด้านต่างๆ แบ่งผลการวิเคราะห์ได้ 2 ส่วน ได้แก่ อุดมการณ์การอนุรักษ์ธรรมชาติ อุดมการณ์การยกย่องบุคคลสำคัญที่ทำคุณประโยชน์แก่แผ่นดิน ดังรายละเอียด

2.1 สะท้อนสภาพปัญหาและสังคมในปัจจุบัน

2.1.1 สะท้อนสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ก) ปัญหาป่าไม้ถูกกรุกราน

(39) พื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์กว่า 100 แห่งในโลกกำลังถูกคุกคามและบุกรุกทำลายอย่างหนักและในจำนวนนั้นมีอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์และอุทยานแห่งชาติเขาสมร้อยยอดรวมอยู่ด้วย สถานที่หลังนั้นถูกบุกรุกพื้นที่เพื่อทำบ่อเลี้ยงกุ้งจนป่าชายเลนซึ่งเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำทั้งพืชน้ำพันธุ์สัตว์น้ำ ในขณะที่ยุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ถูกชาวเขาบุกรุกทำลายเพื่อลักลอบปลูกฝิ่นและกะหล่ำปลี คิดเป็น 15% ของพื้นที่อุทยาน 301,500 ไร่ (Lohitkul, 1996, pp. 89-90)

ข) ปัญหาการใช้สารเคมี

(40) ภัยร้ายแรงจากการปลูกกะหล่ำปลีในพื้นที่ลาดชันยังไม่หมดเท่านั้น กิเลสของคนที่ยอยากจะรวยเร็วจึงเร่งทำให้ชาวเขาจำนวนมากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างไม่บันยะบันยังถึงขั้นผสมยาในแหล่งน้ำแล้วต่อสปริงเกอร์ฉีดลงไปในไร่เลยทีเดียว เมื่อฝนตกก็ชะสารเคมีปนเปื้อนลงไปกับน้ำในลำห้วยลำธาร ผ่านน้ำตกไหลลงสู่แม่น้ำซึ่งอาจมองดูใสสะอาดแต่แฝงไว้ด้วยพิษภัยที่จะเข้าไปสะสมในร่างกายนานนับสิบปีกว่าจะแสดงผล (Lohitkul, 1996, p. 90)

ค) ปัญหาแหล่งน้ำถูกทำลาย

(41) เมื่อปีที่แล้วมีโอกาสนั่งรถไฟยังหมู่เกาะพีพี ข้าพเจ้าเกิดความเศร้าใจไม่ต่างไปจากเมื่อเห็นแม่น้ำวังในวันนี้เพราะวัฒนธรรม “พืथा” บัดนี้ได้ถูกลามมาถึงสมัยและพีพีเรียบร้อยแล้ว บาร์เปียร์ เวทิมวย มอเตอร์ไซด์ซิ่ง ร้านรวงผุดขึ้นราวกับสลัมชายหาด แต่สิ่งที่น่าเศร้าไปกว่านั้น คือ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ไร้สำนึกแห่งความรับผิดชอบจำนวนมากขนเอาขยะลงเรือไปแอบทิ้งทะเล กระทั่งเศษขยะและถุงพลาสติกถูกคลื่นซัดเข้ามาบนชายหาด ทำลายธรรมชาติอันงดงามแต่ดั้งเดิมของพีพีอย่างเลวร้ายที่สุด นี่เรายังไม่ได้พูดถึงเกาะเสม็ด สมุย แม่ฟ้าหลวง แม่ฟ้าหลวง แม่น้ำปาก แม่ฟ้าปิงและสายน้ำอีกมากมายที่กำลังประสบปัญหาเดียวกัน (Lohitkul, 1996, pp. 170-172)

งานเขียนของธีรภาพ โลหิตกุลสะท้อนสภาพปัญหาและสังคมในปัจจุบันไว้อย่างหลากหลาย และเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาป่าไม้ที่ถูกบุกรุกอย่างหนักจนส่งผลต่อแหล่งอาหารของสัตว์ป่า รวมถึงการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอันจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการบริโภคของมนุษย์และสัตว์และปัญหาแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่ถูกรุกรานและใช้ประโยชน์จากนักธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและความเสียหายที่เกิดขึ้น

2.1.2 สะท้อนสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

ก) ปัญหาโสเภณี

(42) แต่ใครๆ ก็รู้ดีว่าย่านเรดโลนคือแหล่งชุมชนสถานบริการทางเพศของมหานครแห่งนี้ ที่นี้มีการค้าประเวณีอย่างเปิดเผย ในยามราตรีจะมีลักษณะเหมือนตู้โชว์หรือ “ดิสเพลย์” โดยในตู้โชว์ผู้หนึ่งจะมีหญิงบริการหนึ่งคน หรืออย่างมากสองคนแต่งกายในชุดล่อแหลมหรือชุดต่างๆ บางคนมีเพียงชุดชั้นในสองชิ้นปกปิดกาย นั่งอยู่ในท่าเย้ายวนชวนเชิญลูกค้าอย่างถึงที่สุด หากลูกค้าคนไหนสนใจซื้อบริการก็จะ ตกลงราคากันแล้วนื้อนลีแลงประจักษ์ตาผู้คนที่ผ่านไปมาจนกว่ากิจการจะเสร็จสิ้น หลายครั้งที่เราบังเอิญเห็นพวกจิ้งกัสดิสโลนที่ไม่ยอมส่งค่าคุ้มครองอย่างโหดร้ายทารุณ (Lohitkul, 1996, pp. 146-147)

ข) ปัญหาชนกลุ่มน้อยกับผู้นำประเทศ

(43) ในปี พ.ศ.2505 เหมือนฟ้าแผ่นดินพม่า เมื่อคณะนายทหารนำโดย นายพลเนวินก่อการรัฐประหารยึดอำนาจแล้วปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยเผ่าต่างๆ เหมือนเป็นพลเมืองชั้นสอง ทำให้เชิญผู้นำชนกลุ่มน้อยมาประชุม นัยว่าจะให้อำนาจปกครองตนเองแต่กลับหักหลังจับกุม เช่นฆ่าผู้นำชนกลุ่มน้อยอย่างโหดร้ายทารุณ แผ่นดินพม่าถูกเป็นไฟ เกิดกบฏชนกลุ่มน้อยตามชายแดนรပ်พ่งกันไม่มีที่สิ้นสุด เจ้าชายหลวง พระเจ้าแผ่นดินของไทยเชียงใหม่ต้องคลุกทำยถูกจำคุกพร้อม ๆ กับเจ้าฟ้าไทใหญ่ ราชินิกุลเชื้อสายไทเขินหลายท่านหลบหนีภัยเผด็จการแตกกระสานซ่านเซ็นไปอยู่ในไทยและอีกหลายประเทศ (Lohitkul, 1996, p. 39)

ค) ปัญหาชายแดนไทย-เมียนมาร์

(44) ข้าพเจ้าอยากเรียกแม่น้ำเมยบริเวณนี้ว่า “คลอง” แทนไม่น่าเชื่อว่านี่คือเส้นแบ่งเขตแดนไทย-พม่า พื้นที่ชายแดนฝั่งพม่าบริเวณนี้เป็นเขตอิทธิพลของกะเหรี่ยง จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่หากวันใดกองทหารพม่าบุกเข้ามาปราบหรือเอาเฮลิคอปเตอร์มายิงกราด พวกกะเหรี่ยงก็แค่เลือกหัวเรือเข้ามาฝั่งไทยเท่านั้น ทหารพม่าก็ทำอะไรไม่ได้ ยกเว้นวันไหนเกิดเอียนขึ้นมา ทหารพม่าจึงตามเข้ามาฝั่งไทย คนรับเคราะห์ก็มักเป็นราษฎรไทย แล้วก็มีการประท้วงในระดับรัฐบาล จากนั้นอีก 4-5 วัน หรือ 4-5 เดือนก็ยิ่งกันใหม่ วนเวียนอยู่อย่างนี้จนเสมือนนี่คือชีวิตที่ต้องเดินและเป็นไปของชายแดนไทย-พม่า (Lohitkul, 1996, pp. 127-128)

งานเขียนของธีรภาพ โลหิตกุลสะท้อนสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่เกิดขึ้นจริงในหลายท้องที่ทั้งในและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโสเภณีที่เกิดขึ้นทั่วโลกซึ่งนับเป็นปัญหาสังคมที่ไม่ควรมองข้าม ปัญหาชนกลุ่มน้อยกับผู้นำประเทศที่ทวีความรุนแรงทั่วทุกพื้นที่และคร่าชีวิตผู้คนเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการลี้ภัย ทำให้คนในประเทศสูญเสียสัญชาติและไร้อิสรภาพ รวมถึงปัญหาชายแดนไทย-เมียนมาร์ ที่ยังคงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนคนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนโดยไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือแก้ไขอย่างจริงจัง

2.2 สะท้อนเกร็ดความรู้ในด้านต่างๆ

2.2.1 เกร็ดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทย

(45) ช่วงปี พ.ศ.2482 ฝรั่งเศส เป็นมหาอำนาจทางทะเลและเจ้าอาณานิคม ผู้ครอบครองอินโดจีนประกาศสงครามกับเยอรมนี ร้องขอให้รัฐบาลไทยทำสัญญาไม่รุกรานอินโดจีน รัฐบาลไทยตอบตกลงภายใต้เงื่อนไขว่าฝรั่งเศสต้องปรับปรุงเส้นแบ่งเขตแดนไทย-อินโดจีนให้แต่ฝรั่งเศสไม่ตกลงยินยอม ส่งเรือรบที่มีแม่เหล็กหัวและลูกลำน่าน้ำไทย ทางด้านเกาะช้าง จังหวัดตราด ด้วยหมายระดมยิงหัวเมืองชายทะเล 17 มกราคม 2488 เรือลาดตระเวน “ลามอตต์ปิเกต์” และเรือดำน้ำของฝรั่งเศส 9 ลำ เผชิญหน้ากับเรือรบหลวงสงขลา เรือรบหลวงชลบุรี และเรือรบหลวงธนบุรีของกองทัพไทยบริเวณ น่านน้ำระหว่างเกาะช้างกับเกาะลิ้ม เกาะสลักและเกาะไม้ซี้ ทหารเรือไทยสูญเสียเรือรบหลวงทั้ง 3 ลำ พร้อมชีวิตทหารเรือไทยอีก 16 นาย แต่ก็สร้าง

ความเสียหายให้ฝรั่งเศษอย่างหนักจนต้องล่าถอยไปในที่สุด 17 มกราคมของทุกปีจึงเป็นวันกระทำพิธีสวดและบำเพ็ญกุศลให้ข้าราชการและทหารของกองทัพเรือที่เสียชีวิตในการสู้รบ (Lohitkul, 1996, pp.107-108)

2.2.2 เกิดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ต่างประเทศ

(46) อัมสเตอร์ดัม เป็นภาษาถิ่นของชาวดัตช์ หมายถึง “waterland” แผ่นดินนี้ก่อกำเนิดขึ้นโดยการถมทะเลแล้วสร้างเขื่อนกั้นน้ำทะเลเอาไว้ก่อนจะก่อร่างสร้างเมืองขนาดใหญ่ขึ้นมาให้ประจักษ์ตาในปัจจุบัน คราวที่แล้วที่คนของเขาจะทราบข่าว เมืองไหนๆ ในยุโรปต่างอ้างว่าพระเจ้าสร้างแต่อัมสเตอร์ดัมของเขานั้นสร้างขึ้นจากมันสมองและสองมือของบรรพชนของพวกเขาเอง อัมสเตอร์ดัมมีคลองอยู่มากมายเป็นตาตาราง จนได้รับสมญานามว่าเป็น “เวนิสแห่งยุโรปเหนือ” ข้าพเจ้าเชื่อเช่นนั้น เพราะเดินพ้นจากคลองหนึ่งเพียงไม่ถึงสิบห้านาทีก็พบอีกคลองหนึ่ง (Lohitkul, 1996, p. 44-45)

2.2.3 เกิดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของไทย

(47) ข้าพเจ้าตะลึงพริ้งเพริดกับภาพชีวิตใต้น้ำบริเวณรอบๆ เกาะอาดังราวีในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล ที่นี่เป็นแหล่งดูปะการังชั้นดีอย่างหนึ่ง เพราะปะการังอยู่ตื้นเสียจนไม่ต้องดำน้ำ เพียงแค่ “สกินไดฟ์” คือดำบริเวณผิวน้ำตื้นๆ ก็จะได้เห็นปะการังหลากหลายชนิด ได้เห็นเต้านกกับหอยเม่น ได้ดีตาตื่นใจกับปลิงทะเลและปลาอีกหลายชนิด และปะการังรูปร่างต่างๆ ประกอบรวมกันเข้าเป็นโลกอีกโลกหนึ่งซึ่งไม่มีสถาบันกษัตริย์คนใดในโลกจะรังสรรค์ได้ดีไปกว่า...ธรรมชาติ (Lohitkul, 1996, pp. 135-136)

2.2.4 เกิดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่างประเทศ

(48) ลักเซมเบิร์กมีพื้นที่เป็นภูเขาและป่าทึบซึ่งเป็นต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธารและทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม โดยเฉพาะดินแดนทางใต้เต็มไปด้วยแหล่งแร่เหล็กและถ่านหิน เป็นประเทศที่ผลิตถ่านหินและเหล็กกล้าปริมาณมากติดอันดับหนึ่งในสิบของโลก แม้จะเป็นประเทศที่ยินยอมได้ด้วยอุตสาหกรรมหนักแต่ลักเซมเบิร์กได้ชื่อว่ารักษาสภาพแวดล้อมไว้ได้ดีเยี่ยมเป็นดินแดนสงบงามที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกใฝ่ฝันจะสัญจรไปถึง และเป็นประเทศที่มีผู้สูงอายุมากกว่าประเทศอื่นๆ ในยุโรป พูดง่ายๆ ว่าคนที่นี่มีอายุยืนกว่าที่อื่นเพราะอากาศและสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย (Lohitkul, 1996, pp. 180-181)

งานเขียนของธีราภพ โลหิตกุลสะท้อนเกิดความรู้ในด้านต่างๆ ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเกิดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ไทย เช่น วันกระทำพิธีสวดและบำเพ็ญกุศลให้ข้าราชการและทหารของกองทัพเรือที่เสียชีวิตในการสู้รบทุกวันที่ 17 มกราคมของทุกปี เกิดความรู้ด้านประวัติศาสตร์ต่างประเทศ เช่น ประวัติศาสตร์ของอัมสเตอร์ดัมที่ทำให้ผู้อ่านทราบว่าแผ่นดินที่เกิดขึ้นจากการถมทะเลแล้วสร้างเขื่อนกั้นน้ำทะเลเอาไว้เพื่อสร้างเมืองให้เป็นที่อยู่อาศัย เกิดความรู้ด้านสถานที่

ท่องเที่ยวสำคัญของไทยและต่างประเทศ เช่น เกาะอาดังราวี ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล ที่เป็นแหล่งดูปะการังที่สวยงามของประเทศไทย หรือลักเซมเบิร์กซึ่งเป็นพื้นที่ที่รักษาสภาพแวดล้อมไว้ได้อย่างดีเยี่ยม เป็นดินแดนสงบงามที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกต่างใฝ่ฝันไปเยี่ยมเยือน

2.3 สะท้อนอุดมการณ์ของผู้เขียนในด้านต่างๆ

2.3.1 อุดมการณ์การอนุรักษ์ธรรมชาติ

(49) ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ในนามชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม โรงเรียนเทพศิรินทร์เดินทางสู่ดอยอินทนนท์พร้อมกับเพื่อน ๆ ชมรมอนุรักษ์อีกหลายสิบชีวิต หากไปเพื่อแสดงเจตนารมณ์บางอย่างให้ผู้ปกครองประเทศได้รับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำลำธารที่ดำรงคุณค่าตั้งต้นธารแห่งชีวิตและวัฒนธรรมของแผ่นดิน...แม้ไม่อาจพิทักษ์รักษาผืนป่าอันอุดมไว้ได้ทั้งหมดแต่ก็ทำให้พื้นที่การทำลายป่าเพื่อสร้างสถานีเรดาร์และสิ่งอำนวยความสะดวกสะดวกสบายลดลงจาก 300 ไร่ เหลือเพียงไม่ถึง 100 ไร่ (Lohitkul, 1996, p. 86)

2.3.2 อุดมการณ์การยกย่องบุคคลสำคัญที่ทำความประโยชน์แก่แผ่นดิน

(50) วันนั้นฝรั่งเศสมันยิ่งมาตึง...ตึง ตึงตึงยังไม่ทันรุ่งสาง บนเกาะช้างนี้ได้ยินเสียงซัด ข้าพเจ้าถามถึงเหตุการณ์ในวันที่ 17 มกราคม พ.ศ.2484 หรือ 52 ปีมาแล้ว ...ไปถึงนั่น เรือสกลาจมไปแล้ว ทหารเรือลอยคอเต็มไปหมด ไ้ฝรั่งเศสเอาเครื่องบินปีกร่อนมายิงกราด ทหารเรือตายเพราะถูกยิงในทะเลไปหลายคน พอมันบินผ่านไปแล้วก็รีบแจวเรือไปช่วยทหารที่ยังรอดชีวิต...ตอนนั้นมันไม่นึกกลัวแล้ว เลือดมันขึ้นหน้า ทั้งแคนไ้ฝรั่งเศส ทั้งสสารทหารไทย แจวไปอุดขึ้นเรือได้หลายคน ที่ตายลอยน้ำก็ขนไปกองบนหาดตายฉนั้น กังหมอช่วยชีวิตทหารเรือที่ลอยคอตกแดด รอคอยตายอยู่กลางทะเลใกล้เกาะช้างได้ถึง 20 นาย และที่เสียชีวิตอีก 9 ศพที่ทยอยขึ้นขึ้นมาบนฝั่ง ไม่มีเหรียญผู้กล้ามาคล้องคอ ไม่มีแม่ชื้อจารึกในตำนานวีรกรรมยุทธนาวี ไม่มีแม่มาลัยคารวะจากคนรุ่นหลัง กระทั่งกล่าวได้ว่าบางที่ประวัติศาสตร์ได้ตกหล่นหลงลืมเขาไปเสียแล้ว แต่สำหรับข้าพเจ้า “กังหมอ” คือโล่คัลฮีโร่ไ้เหรียญอัคริน ผู้จะสถิตอยู่ในใจข้าพเจ้าไปเป็นนิรันดร์ บางที...สถานการณ์ก็ไม่ได้สร้างวีรบุรุษลีโอนาม หากสร้างเพียงคนดีธรรมดาๆ...แต่มีค่าครองเมือง! (Lohitkul, 1996, pp. 112-114)

งานเขียนของธีรภาพ โลหิตกุลสะท้อนอุดมการณ์สำคัญของผู้เขียนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ผู้เขียนได้อธิบายไว้ในบทต่าง ๆ ว่าเกิดปัญหาถูกรุกรานและเสื่อมโทรมอย่างหนักจนต้องได้รับการฟื้นฟูรวมทั้งการให้ความสำคัญแก่บุคคลที่สร้างชื่อเสียงและสิ่งามให้แก่ดิน เช่น กังหมอ ผู้เป็นแพทย์พื้นบ้านที่รักษาโรคให้ชาวบ้านในละแวกที่ตนเองอาศัยอยู่โดยมิได้คาดหวังเงินทองจากการรักษาและเป็นผู้ช่วยชีวิตทหารเรือไทยหลายนายในการทำสงครามกับฝรั่งเศสในปี พ.ศ.2482 โดยมีเคยได้รับรางวัลเหรียญเออย์ถึงจากผู้คนในสังคมและรัฐบาลเลย

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ “การใช้ภาษาสร้างจินตภาพ” และ “คุณค่า” ที่สะท้อนจากงานเขียนสารคดี เรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” ของธีรภาพ โลหิตกุล ผลการวิจัยพบว่าผู้เขียนใช้ภาษาเพื่อสร้างจินตภาพหลายลักษณะทั้งสัมผัสผัสขณและสัมผัสสระในรูปแบบสัมผัสผัสขณและสัมผัสสระวางเรียงติดกันหรือใกล้กัน การใช้คำนั้นปรากฏหลายวิธี เช่น การใช้คำเพื่อแสดงสภาพหรืออาการ รูปร่าง สี เสียง สัมผัส กลิ่น แสง คำซ้อน คำที่เป็นภาษาพูด การซ้ำคำ การสร้างคำไว้ในบริบทใหม่ การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม การใช้ภาพพจน์ปรากฏหลายประเภท ได้แก่ อุปมา บุคลาธิษฐาน การเลียนเสียงและสัญลักษณ์ นอกจากนี้ผู้เขียนสอดแทรกคุณค่าสำคัญไว้อย่างหลากหลาย ได้แก่ สภาพปัญหาและสังคมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สะท้อนสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สะท้อนเกร็ดความรู้ในด้านต่าง ๆ และสะท้อนอุดมการณ์ของผู้เขียน

ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีในการสร้างจินตภาพของธีรภาพ โลหิตกุล มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ไม่ว่าจะเป็น Manlikamat (1975) ในด้านการใช้ภาษาเพื่อสร้างจินตภาพแบบกล่าวแบบตรงไปตรงมาและกล่าวแบบภาพพจน์สอดคล้องกับแนวคิดของ Suwanchomphu (2000) ในเรื่องการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีพลังที่จะสัมผัสอารมณ์ของผู้อ่านจนเกิดความประทับใจ สะท้อนใจ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chaisin (1994) เรื่องการเลือกใช้พลังเสียงและคำที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก ไม่จะเป็นการเล่นเสียงสัมผัสผัสขณ สัมผัสสระ รวมถึงใช้การเล่นคำลักษณะต่างๆ เพื่อสร้างภาพ เน้นอารมณ์ ความรู้สึก รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ThongSian (2008) Niannatsakun (2001) และ Phongpheng (2004) ที่วิเคราะห์การใช้ภาษาในงานลักษณะต่าง ๆ โดยพบว่าแต่ละงานแสดงการใช้ภาษาอย่างมีชั้นเชิง เลือกใช้คำที่หลากหลายในการแสดงและถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก เลือกใช้ภาพพจน์ได้สอดคล้องกับสาระสำคัญของเรื่องและมุ่งสร้างจินตภาพให้ผู้อ่านได้อีกทั้งเนื้อหายังสอดแทรกคุณค่า สारประโยชน์จากการอ่านไว้ได้อย่างมากมายอีกด้วย

จากการวิเคราะห์งานเขียนสารคดีเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” พบว่าจุดเด่นของสารคดีเล่มนี้ คือ การที่ผู้เขียนเลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสร้างจินตภาพได้อย่างหลากหลายและลงตัวทั้งการใช้เสียง คำ ภาพพจน์ มีการใช้ภาษาแบบกล่าวตรงไปตรงมาเพื่อบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพของบางสิ่งที่ต้องการเอ่ยถึง และการใช้คำที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส การใช้คำเหล่านี้ช่วยกระตุ้นและสร้างจินตนาการให้ผู้อ่านเห็นภาพสิ่งที่บรรยายได้ชัดเจนและในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดความรู้สึกบางอย่างที่ผู้เขียนต้องการได้อีกด้วย สารคดีเล่มนี้มีการใช้ภาษาที่กระตุ้นความสนใจและสร้างภาษาให้มีลักษณะเด่นส่งผลให้ผู้อ่านจดจำได้หลายประการ เช่น การสร้างคำในบริบทใหม่ ได้แก่ เียบง่าย สร้างสม เป็นการสร้างคำใหม่ให้มีความหมายโดยเฉพาะในงานเขียนนี้โดยมุ่งเน้นในงานเขียนมีเอกลักษณ์เด่นเป็นของตัวเอง เป็นการสร้างคำแปลกใหม่ให้ผู้อ่านจดจำและเกิดความสับสนตลตา สะดุดใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้มีการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามเพื่อแสดงความขัดแย้ง ความแตกต่างกันระหว่างสองสิ่งที่มีบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวพันกันอยู่ ถือเป็นศิลปะการใช้ภาษาที่แสดงข้อเด่นข้อด้อยของสองสิ่งที่น่าสนใจไม่ได้ในเวลาเดียวกัน รวมทั้งมีการใช้ภาษาพูดจำนวนมากเพื่อลดทอนความเป็นทางการ แสดงความสนิทสนมคุ้นเคยเสมือนผู้เขียนเป็นเพื่อนและมาเล่าเรื่องราวที่พบเจอสู่กันฟัง ทั้งยังปรากฏการใช้คำซ้อน การซ้ำคำ เพื่อช่วยเสริมความหมายของคำให้หนักแน่นและช่วยทำให้ผู้อ่านจินตนาการภาพจำนวนหรือปริมาณของ

บางสิ่งบางอย่างที่ผู้เขียนกล่าวถึงได้อย่างชัดเจน สำหรับคุณค่าที่ผู้เขียนสอดแทรกไว้นั้นส่วนใหญ่เป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและยังได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังซึ่งนับเป็นจุดเด่นของธีรภาพ โลหิตกุล ในการเขียนสารคดีที่น่าเสนอปัญหาพร้อมทั้งเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ที่เกิดปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านทราบภูมิหลัง ประวัติศาสตร์และความสำคัญของสถานที่นั้น ๆ ได้อย่างแยบยล แต่ในทางกลับกันอาจเป็นจุดด้อยสำหรับผู้อ่านที่ชื่นชอบสารคดีท่องเที่ยวที่อ่านง่าย สนุกสนาน เพราะสารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล มักมุ่งเน้นการนำเสนอปัญหาหลักและปัญหานักที่เกิดขึ้นจริงในสังคมเป็นส่วนใหญ่ สำหรับข้อเรื่อง “สายน้ำและความทรงจำ” นั้นผู้เขียนสร้างข้อโต้แย้งคัดค้านกับเนื้อหาและเรื่องราวที่น่าเสนอไว้ในตัวเล่มทั้งหมด 17 เรื่องเพราะทุกเรื่องล้วนมีภูมิหลังและเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง ณ สายน้ำต่างๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศผสมผสานกับความทรงจำทั้งด้านดีและด้านร้ายของผู้เขียนต่อเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ณ สายน้ำแต่ละแห่ง

อาจกล่าวได้ว่าผู้เขียนสามารถสอดแทรกคุณค่าไว้ได้อย่างครบครัน รอบด้านเพราะปรากฏทั้งความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักในการช่วยกันอนุรักษ์ธรรมชาติและส่งเสริมให้สังคมเห็นคุณค่าของบุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่แผ่นดินเกิด นับว่างานเขียนสารคดีเล่มนี้มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ภาษาสร้างจินตภาพและการสอดแทรกคุณค่าด้านต่างๆ ไว้อย่างมากมาย นับเป็นงานเขียนที่คู่ควรกับการได้รับรางวัล 1 ใน 500 เล่มหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนจากสมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่านแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการวิเคราะห์การใช้ภาษาสร้างจินตภาพและคุณค่าในหนังสือสารคดีของนักเขียนท่านอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบว่ามีลักษณะร่วมหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรมีการวิเคราะห์การใช้ภาษาสร้างจินตภาพและคุณค่าในหนังสือสารคดีกับสารคดีในสื่ออื่น ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ ยูทูบ ว่าลักษณะการนำเสนอ การใช้ภาษา การสอดแทรกคุณค่ามีลักษณะอย่างไร

References

- Chaisin, R. (1994). **Isan literature**. Loei: Rungsang Press. (In Thai)
- Federation Organization for Development of Books and Reading. (2011, June 1). Young –adult fiction. <http://www.ryt9.com> (In Thai)
- Lohitkul, T. (1996). **Water currents and Memories**. Bangkok: Phraew Publishing. (In Thai)
- Manlikamat, K. (1975). **Literary Criticism**. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (In Thai)
- Niannatsakun, B (2001). **Nature imagery in the poetry of Ujeni, Naowarat Pongpaiboon and Paiwarin Khaongam** (Master’s thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phanthumsut, S (2001). **Thai language 6: Writing for Teacher**. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Phongpheng, W. (2004). **The language of imagery in King Chulalongkorn’s Klai Ban** (Master’s thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Suwanchomphu, C. (2000). **Thai Language for Communication**. Silpakorn University. (In Thai)
- ThongSian, T (2008). **An Analysis of Dan Aran Saeng Tong’s Novel Writing Techniques** (Master’s thesis). Naresuan University. (In Thai)

**การพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ
โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**

**The development of the ability of oral interpretation of poetry of the quatrain
by using the self-learning process of students majoring in Thai language,
Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University**

โชคธีรภักดิ์ ธนเศรษฐวัฒนา / Chokthiraphak Thanasetthawatthana

*โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย 57100, ประเทศไทย
Lecturer of the Thai language program, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University
Chiang Rai 57100, Thailand*

Email : kroyokruyo@gmail.com

Received: July 28, 2023

Revised: August 18, 2023

Accepted: August 20, 2023

Abstract

This research article aimed to 1) compare the scores for the student's reading ability of the oral interpretation of poetry of the quatrain, before and after learning by using the self-learning process, 2) to study the progression of the score ability of oral interpretation of poetry of the quatrain by using a self-learning process and 3) to study the students' satisfaction towards the self-learning process. The sample group was 24 students of the 2nd year in the AB group majoring in Thai language, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University, who enrolled in course of the art of oral reading in the second semester of the academic year 2022, obtained by purposive sampling. There were 4 types of research tools: 1) a tool used to develop the ability of oral interpretation of poetry of the quatrain, 2) a tool used to test, 3) tools used to assess the test and 4) a tool to measure student's satisfaction towards learning activities. The Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test. The results showed that 1) The ability to test the oral interpretation of poetry of the quatrain by using a self-learning process of students after learning was significantly higher than before learning at the .01 level. 2) For progression of proficiency test scores in

oral interpretation of poetry, the overall score of all tests was 84.15 percent, which was higher than the specified criteria and 3) the student's satisfaction towards the self-learning process was higher than the specified criteria, which has the highest level.

Key words: oral interpretation of poetry, quatrain, self-learning process

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา 2) ศึกษาความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะระหว่างเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปะการอ่านออกเสียง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้แก่ หมู่เรียน AB จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการทดสอบ และ 4) เครื่องมือวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการทดสอบอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความก้าวหน้าของคะแนนทดสอบความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะระหว่างเรียนโดยรวมของการทดสอบทั้งหมด ได้ร้อยละ 84.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านทำนองเสนาะ, โคลงสี่สุภาพ, การเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทนำ

การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการและเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างฐานพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับครูและอาจารย์ผู้สอนในระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยในรายวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพได้ เนื่องจากเป็นช่วงวัยระดับการศึกษาที่มีศักยภาพและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Thanasetthawatthana (2018, p. 59) ได้กล่าวว่า แนวคิดทฤษฎีในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ โดยสามารถนำความรู้เดิมและความรู้ใหม่ผนวกเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ Bell (1993:41) ได้อธิบายสอดคล้องว่า การเรียนรู้ไม่ใช่การเติมสมองที่ว่างเปล่าของผู้เรียนให้เต็ม หรือ

ไม่ใช่ได้มาซึ่งความคิดใหม่ ๆ ของผู้เรียน แต่เป็นการพัฒนาความคิดที่มีอยู่แล้ว ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้สร้างความคิดมากกว่าการดูดซึมความคิดใหม่ ๆ และสร้างความหมายจากประสบการณ์ด้วยตนเอง สำหรับ Cobb (1994, p.12) ได้กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ ซึ่งการสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางสังคม และเป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่ง Vygotsky (1978) นักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ได้แสดงแนวคิดว่า “ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา” รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาซึ่งเชื่อว่า ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ในทำนองเดียวกัน Saduak Kan (2000, p.102) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นรูปแบบที่มาจากผู้เรียนช่วยกันแก้ปัญหาในการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนจะเริ่มต้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา คือ ประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหา คัดค้าน จนกระทั่งหาเหตุผล หรือหลักฐานในเชิงประจักษ์มาขัดความขัดแย้งทางปัญญาภายในตนเอง

จากข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นแนวคิดการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา (Cognitive theory) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียนแต่ละคนที่อาจมีความแตกต่างกัน โดยมีกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากปัญหาหรือข้อขัดแย้งทางความคิด โดยผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ความคิดเดิมในการสร้างฐานความรู้ใหม่ ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียน มีการอภิปราย คัดค้าน อธิบายเหตุผล แสดงหลักฐานเพื่อขัดความขัดแย้งทางปัญญาให้เกิดความรู้ความคิดใหม่จากประสบการณ์การเรียนรู้ในสังคมของผู้เรียนที่ร่วมกันคิดค้นและแก้ปัญหาพร้อมกัน ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้เพื่อหาคำตอบจากสิ่งที่ค้างคาใจหรือความไม่ชัดเจนทางความคิด ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากข้อสงสัยหรือปัญหา คิดค้น สืบค้น ยกประเด็น แก้ปัญหา อธิบายความรู้ใหม่ และพัฒนาทักษะต่างๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจต่อการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองในด้านความสามารถอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพได้ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดเรียนรู้ด้วยตนเองได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย เช่น Butdanoi (2021, p. 194) ได้แสดงความเชื่อมั่นว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งมาจากแนวคิดของ Driver & Bell (1986) สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แนวคิดสำคัญที่ถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโจทย์ปัญหาได้โดยการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนคือ 1) ชี้นำ 2) ชื่นชอบทวนความรู้เดิม 3) ขึ้นปรับเปลี่ยนความคิด 4) ชี้นำความคิดไปใช้ และ 5) ชื่นชอบทวน ซึ่งกระบวนการวิจัยดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

การอ่านทำนองเสนาะ ถือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาไทยอีกทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสามารถในการอ่านออกเสียงในภาษาไทยอย่างถูกต้องตามอักขรวิธีของภาษารวมทั้งท่วงทำนองและลีลาของคำประพันธ์ไทยแต่ละชนิด ได้แก่ ทำนองโคลง ร่าย ฉันท์ กาพย์ กลอน นอกจากการส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้อง การอ่านทำนองเสนาะยังส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาและรสของวรรณคดีไทย มีความซาบซึ้งในท่วงทำนองและสุนทรียภาพของคำประพันธ์ รักและหวงแหนสืบทอดในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชาติได้ Khunphakdi (1994, p. 120) ได้อธิบายถึงการอ่านทำนองเสนาะซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนคือช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจและจำวรรณคดีที่วินพนธ์ได้เร็วขึ้น ทำให้อ่านอ่านบทต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยในการศึกษาและถ่ายทอดเผยแพร่วรรณคดีให้กว้างขวางขึ้น ขณะที่ Akanitthada (2013, p. 1) ได้กล่าวว่า คำว่าทำนองเสนานั้นมีความหมายจำเพาะเจาะจงถึงการอ่านออกเสียงคำประพันธ์ร้อยกรองเป็นทำนองต่างๆ ตามรูปแบบและลักษณะเฉพาะของคำประพันธ์นั้น ๆ ซึ่งการอ่านทำนองเสนานี้มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งถึงคุณค่าของวรรณคดีที่วินพนธ์อันเป็นมรดกสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ สามารถอ่านร้อยแก้วหรือร้อยกรองได้ถูกต้องตามทำนอง จังหวะ และลีลาของคำประพันธ์ เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานในการอ่านเป็นถ้อยคำคล้องจอง (Akanitthada, 2013, p. 34) ทั้งนี้ Thonglo (2000, p. 581) ได้อธิบายถึงการอ่านทำนองเสนานี้ไว้ว่า เป็นการอ่านที่มีเสียงสูงต่ำ ยาว สั้นหนัก เบา ทอดเสียง เลื่อนเสียง เน้นจังหวะเน้นสัมผัสให้ชัดเจนไพเราะ มีจังหวะและคลื่นเสียงเป็นกวางขึ้นลง ทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปตามทำนองเสียงนั้น ขณะเดียวกัน Tangthawi (1983, p. 57) ได้กล่าวว่า การอ่านทำนองเสนานี้เป็นการอ่านออกเสียงประเภทหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยการใช้ระดับเสียงต่างๆ ให้มีจังหวะและทำนองเพื่อให้เกิดความไพเราะเพราะพริ้ง เพลิดเพลินเจริญใจแก่ผู้ฟัง หรือผู้อ่านเอง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังเห็นความสำคัญของการอ่านร้อยแก้วร้อยกรองตลอดจนการอ่านทำนองเสนานะ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ฉบับปรับปรุง ปีพุทธศักราช 2562 นอกจากมีเป้าหมายในการผลิตครูที่มีคุณภาพสู่สังคมแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความรู้และทักษะในทางภาษาไทย และวรรณคดีไทย ซึ่งในโครงสร้างหลักสูตรยังได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนในรายวิชาศิลปะการอ่านออกเสียง จำนวน 3 หน่วยกิต สัปดาห์ละ 4 คาบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้อย่างถูกต้องเกิดความซาบซึ้งในภาษาและวรรณคดีไทย ตลอดจนเนื้อหาและท่วงทำนองการประพันธ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะครูในอนาคตได้ (Thai language program, p. 2019)

ปัญหาการอ่านทำนองเสนานะ ผู้วิจัยได้ค้นพบจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะการอ่านออกเสียง ซึ่งผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาดังกล่าว ได้พบว่าการจัดการเรียนการสอนประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น 1) นักศึกษาขาดความสนใจในการอ่านทำนองเสนานะตั้งแต่ต้น 2) นักศึกษาตระเวนการเรียนรู้ในการฝึกฝนการอ่านทำนองเสนานะที่ถูกต้อง 3) ในโรงเรียนที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษามานั้น นักศึกษาไม่เคยได้ฝึกฝนการอ่านทำนองเสนานะ 4) นักศึกษาไม่มีความมั่นใจในการอ่านทำนองเสนานะ 5) นักศึกษาขาดความเข้าใจในท่วงทำนองของคำประพันธ์ทำให้อ่านไม่ถูกต้องตามท่วงทำนอง และ 6) นักศึกษาขาดความรู้และทักษะในการเปล่งเสียง เช่น ออกเสียงไม่ชัดเจน เอื้อนเสียง ครั้นเสียง หลบเสียง ผ่อนเสียง ไม่เป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านทำนองเสนานะประเภทโคลงสี่สุภาพ ซึ่งพบว่าการทดสอบการอ่านออกเสียงทำนองเสนานะประเภทโคลงสี่สุภาพ คะแนนการทดสอบของนักศึกษาทั้งหมดโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุดของการอ่านคำประพันธ์ชนิดอื่น ซึ่งนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้มีทักษะและความสามารถในการอ่านทำนองเสนานะประเภทโคลงสี่สุภาพให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในอนาคตได้

สำหรับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเพื่อนำมาออกแบบกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยการพัฒนาศักยภาพในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้วยมีความคาดหวังว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย นอกจากจะมีความรู้เกี่ยวกับการสอนและวิชาเฉพาะด้านภาษาและวรรณคดีไทยตามเนื้อหาของหลักสูตรแล้ว จำเป็นต้องมีพื้นฐานและทักษะในการอ่านทำนองเสนาะที่ดี เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยได้ในอนาคต เนื่องจากในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดทักษะในการอ่านออกเสียง การอ่านทำนองบทยาว ตลอดจนการเรียนรู้วรรณคดีไทยผ่านการอ่านบทยาวและทำนองเสนาะในแบบเรียนระดับชั้นต่างๆ ได้เกิดความซาบซึ้งในรสของวรรณคดี และท่วงทำนองของคำประพันธ์ไทยอย่างเห็นคุณค่า

จากข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ เป็นคำประพันธ์ที่มีความงดงามไพเราะ มีเอกลักษณ์ของท่วงทำนอง แต่ก็ยังมีท่วงทำนองในการอ่านถ่ายทอดเสียงสูงต่ำ ซึ่งเนื้อหา คำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพในบางเรื่องมีความแตกต่างกันในการขึ้นเสียงสูง เสียงต่ำ ทำให้ผู้ฝึกฝนการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพเกิดความสับสนในท่วงทำนอง สีสการออกเสียง ไม่รู้จังหวะถ่ายทอดอารมณ์ไม่สอดคล้องกับบท ซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องเข้าใจเนื้อหาและจังหวะในการอ่าน ตลอดจนศิลปะในการอ่านออกเสียง นอกจากนี้คำประพันธ์ประเภทโคลงถือได้ว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าที่มีความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ซึ่งปรากฏหลักฐานในวรรณคดีไทยประเภทโคลงเรื่องแรก คือลิลิตโองการแช่งน้ำ ซึ่งสันนิษฐานว่าแต่งขึ้นในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ประมาณปี พ.ศ. 1893 โดยใช้แต่งสลับกับร้อย ซึ่งเรียกลักษณะการแต่งนี้ว่าลิลิต (Romyanan, 1997, p. 81) นอกจากนี้ยังปรากฏหลักฐานทางวรรณคดีที่สะท้อนถึงเรื่องราวสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น ลิลิตยวนพ่าย ในสมัยอยุธยาตอนต้น รัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งเป็นวรรณคดีสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แต่งขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระมหาจักรี ซึ่งกวีส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในการแต่งโคลงเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม ตลอดจนงานพระราชพิธีที่สำคัญ เช่น พิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ดังนั้นบทบาทของการอ่านทำนองเสนาะ การขับเห่ จึงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตวัฒนธรรมและกิจกรรมทางสังคม ดังเช่น กาพย์เห่เรือเจ้าฟ้ากุ้ง ได้นำมาใช้ขับเห่ประกอบในพระราชพิธีเสด็จพยุหยาตราทางชลมารค

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ถือเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและความสามารถที่ดีขึ้น และเห็นว่าการใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแนวคิดทฤษฎีในการเรียนรู้ที่น่าสนใจต่อการปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการฝึกฝนการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยในหัวข้อเรื่อง การพัฒนาศักยภาพในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยมีความมุ่งหวังว่าจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. คะแนนการทดสอบความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน
2. ความก้าวหน้าของคะแนนการทดสอบความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพในระหว่างเรียนแต่ละครั้งโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีการพัฒนาที่สูงขึ้น
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

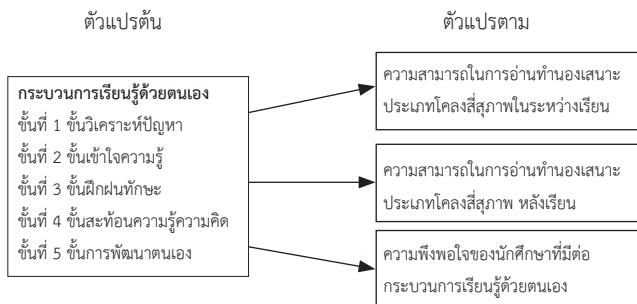
1. ตัวแปรต้น ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย หลังเรียน
 - 2.2 ความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพในระหว่างเรียนแต่ละครั้งของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
 - 2.3 ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ การพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประเภทกลุ่มเดียว สำหรับกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณา

จากหมู่เรียนของนักศึกษาที่มีคะแนนในการทดสอบอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพต่ำสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มประชากรทั้งสองหมู่เรียน ดำเนินการวิจัยโดยใช้แผนกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเองในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 7 แผนกิจกรรม ครั้งละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 14 คาบ กิจกรรมการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นเข้าใจความรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกฝนทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนความรู้ความคิด และ ขั้นที่ 5 ขั้นการพัฒนาตนเอง ซึ่งในระหว่างเรียน

1) มีการฝึกทักษะและทดสอบเก็บคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ จำนวน 7 ครั้ง โดยใช้เนื้อหาคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจากระรณคดีไทยมาสร้างแบบฝึกและแบบทดสอบ โดยมีเครื่องมือประเมินการทดสอบการอ่านทำนองเสนาะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 2) ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการทดสอบความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือประเมินการทดสอบการอ่านทำนองเสนาะ ซึ่งเป็นชุดและเกณฑ์เดียวกันกับการทดสอบระหว่างเรียน และ 3) หลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ดังแผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปะการอ่านออกเสียง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 หมู่เรียน ได้แก่ หมู่เรียน AA และ หมู่เรียน AB จำนวนทั้งสิ้น 52 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปะการอ่านออกเสียง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ได้แก่ หมู่เรียน AB จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณาจากหมู่เรียนของนักศึกษาที่มีคะแนนในการทดสอบอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพต่ำสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มประชากรทั้งสองหมู่เรียน

2. เครื่องมือ การสร้างและหาคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ประเภท ได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ซึ่งได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งหมด 14 คาบ ซึ่งในแต่ละแผนประกอบไปด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นเข้าใจความรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกฝนทักษะ ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนความรู้ความคิด และ ขั้นที่ 5 ขั้นการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ในแผนกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การทดสอบ และการวัดและประเมินผล และหาคุณภาพ คือ 1) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความสอดคล้องของเนื้อหา โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 4.86 หรือในระดับมากที่สุด และ 2) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 22 คน ซึ่งเป็นนักศึกษา ระดับชั้นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 แผน เพื่อหาข้อบกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนตรวจสอบเวลาเนื้อหาให้เหมาะสมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนอื่นๆ ซึ่งพบว่า ระยะเวลาและเนื้อหามีความเหมาะสม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียน และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ก่อน และหลังเรียน ซึ่งแบบทดสอบวัดความสามารถระหว่างเรียน ก่อนและหลังเรียน ซึ่งแบบทดสอบทั้ง 2 ชนิด มีลักษณะที่เหมือนกันคือ คัดเลือกเนื้อหาคำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจาวรรณคดีไทยมาเป็นเนื้อหาในการทดสอบอ่านทำนองเสนาะ ผู้วิจัยได้หาประสิทธิภาพแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาแบบทดสอบกับจุดประสงค์ โดยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ในด้านความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้อง โดยเทียบกับเกณฑ์การทดสอบ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการทดสอบ 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบประเมินการทดสอบการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียน และ 2) แบบประเมินการทดสอบการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ก่อนและหลังเรียน ซึ่งแบบประเมินการทดสอบทั้งสองชนิด มีลักษณะและเกณฑ์ในการประเมินที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นแบบประเมินการทดสอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท Likert, (1971, p. 175-176, as cited in Wongrattana, 2010, p.138) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพในการประเมินการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ซึ่งมีรายละเอียดของการประเมิน คือ 1) อ่านได้ถูกต้องตามทำนองและถูกต้องตามฉันทลักษณ์ 2) อ่านออกเสียงคำได้ถูกต้องตามอักขรวิธี 3) อ่านเว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง 4) มีลีลาและจังหวะในการออกเสียง เช่น การเอื้อน หลบเสียง ครั้นเสียง 5) ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกได้เหมาะสมกับบท และ 6) น้ำเสียง มีความไพเราะ มีความหนัก

เบาและความชัดเจน ผู้วิจัยได้หาคุณภาพแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาแบบทดสอบกับจุดประสงค์ โดยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในด้านความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องของเนื้อหาการทดสอบ โดยเทียบกับเกณฑ์การทดสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2.4 เครื่องมือวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะเป็นข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ เพื่อวัดระดับความพึงพอใจ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผู้วิจัยได้หาคุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาแบบทดสอบกับจุดประสงค์ โดยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมในด้านความตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องของเนื้อหาการทดสอบ โดยเทียบกับเกณฑ์การทดสอบ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (Tanya, 2013, p. 179-180)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ทดสอบก่อนเรียน เพื่อวัดความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของนักศึกษา จำนวน 4 บท

3.2 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน กิจกรรมการเรียนรู้ แผนกิจกรรมละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 14 คาบ โดยมีการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียน จำนวน 7 ครั้ง

3.3 ทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของนักศึกษา จำนวน 4 บท

3.4 เก็บข้อมูลแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการทดสอบอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และการทดสอบค่าทีแบบเปรียบเทียบก่อนหลังทีละคู่ (Paired t-test)

4.2 วิเคราะห์ความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการทดสอบ

อ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียน จากแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 7 แผนกิจกรรม จำนวน 7 ครั้งโดยการหำร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.

4.3 วิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีต่อการบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการหำร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าคะแนนทดสอบความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การทดสอบ	n	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	t-test
T1	24	69.72	20.92	3.92	15.92**
T2	24	85.69	25.71	3.47	
ค่าความแตกต่าง		15.97	4.5	00.45	

** $p \leq .01$

2. การวิเคราะห์ความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งพบว่าคะแนนความก้าวหน้าระหว่างเรียน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ได้ร้อยละ เท่ากับ 84.15 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ มีค่าเท่ากับ 25.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.06 ทั้งนี้ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่างเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

กิจกรรมการทดสอบอ่าน	n	คะแนน	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.
ลิลิตตะเลงพ่าย	24	30	83.89	25.17	0.70
ลิลิตพระลอ	24	30	84.03	25.21	0.88
โคลงพาสีสอนน้อง	24	30	83.47	25.04	1.20
โคลงโลกนิติ	24	30	83.75	25.13	0.99
นิราศนรินทร์	24	30	84.17	25.25	1.11
กาพย์เห่เรือเจ้าฟ้ากุ้ง	24	30	84.58	25.38	1.13
ลิลิตเพชรมงกุฏ	24	30	85.14	25.54	1.47
ผลรวม	24	210	84.15	25.24	1.06

3. การวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ร้อยละ เท่ากับ 87.22 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.77 โดยคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากแบบสอบถามทั้งหมด 15 ข้อ พบว่า ลำดับที่ 1 คือ ทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวิชาชีพครูภาษาไทยของท่านในอนาคต มีค่ามากที่สุด ได้ร้อยละ เท่ากับ 93.33 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.67 ลำดับที่ 2 คือ การฝึกทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพมีประโยชน์ในด้านการออกเสียงภาษาไทย มีค่ามากที่สุด ได้ร้อยละ เท่ากับ 91.67 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.72 ลำดับที่ 3 คือ ความพึงพอใจต่อการส่งเสริม เรียนรู้ พัฒนาทักษะ และการเห็นคุณค่าของการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของอาจารย์ผู้สอน มีค่ามากที่สุด ร้อยละ เท่ากับ 90.83 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.59 ลำดับที่ 4 คือ ความพึงพอใจต่อรูปแบบ เครื่องมือ วิธีการ เกณฑ์ ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถในการอ่านโคลงสี่สุภาพ มีค่ามากที่สุด ได้ร้อยละ เท่ากับ 90.00 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.72 และลำดับที่ 15 เป็นลำดับสุดท้าย คือ พึงพอใจต่อเนื้อหาทฤษฎีหลักการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพที่อาจารย์ผู้สอนนำมาใช้ ได้ร้อยละ เท่ากับ 81.67 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.83 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รายการประเมินความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับความพึงพอใจ
1. การฝึกทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพมีประโยชน์ ในการออกเสียงภาษาไทยของท่านในระดับใด	4.58	0.72	91.67	มากที่สุด
2. ทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในวิชาชีพครูภาษาไทยของท่านในอนาคตในระดับใด	4.67	0.64	93.33	มากที่สุด
3. ท่านพึงพอใจต่อระยะเวลาที่เนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละครั้งที่อาจารย์ผู้สอนกำหนดในระดับใด	4.21	0.83	84.17	มากที่สุด
4. ท่านพึงพอใจต่อเนื้อหาโคลงสี่สุภาพที่นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะ การอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพที่อาจารย์ผู้สอนกำหนด ในระดับใด	4.13	0.80	82.50	มากที่สุด
5. ท่านพึงพอใจต่อเนื้อหาทฤษฎีหลักการอ่านทำนองเสนาะประเภท โคลงสี่สุภาพที่อาจารย์ผู้สอนนำมาใช้ในระดับใด	4.08	0.83	81.67	มากที่สุด
6. ท่านพึงพอใจต่อการรับรู้ เข้าใจความรู้ เกิดทักษะ ในการฝึกอ่าน ทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของอาจารย์ผู้สอนในระดับใด	4.21	0.83	84.17	มากที่สุด
7. ท่านพึงพอใจต่อรูปแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อาจารย์ ผู้สอนกำหนดให้ในระดับใด	4.42	0.78	88.33	มากที่สุด
8. ท่านพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นการวิเคราะห์ปัญหาการอ่าน โคลงสี่สุภาพของท่านในระดับใด	4.38	0.92	87.50	มากที่สุด
9. ท่านพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นเข้าใจความรู้การอ่านโคลง สี่สุภาพของท่านในระดับใด	4.29	0.91	85.83	มากที่สุด
10. ท่านพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นฝึกฝนทักษะการอ่านโคลง สี่สุภาพของท่านในระดับใด	4.38	0.65	87.50	มากที่สุด
11. ท่านพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นสะท้อนความรู้ความคิด การอ่านโคลงสี่สุภาพของท่านในระดับใด	4.46	0.72	89.17	มากที่สุด
12. ท่านพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ ชั้นการพัฒนาตนเองการอ่าน โคลงสี่สุภาพของท่านในระดับใด	4.33	0.76	86.67	มากที่สุด
13. ท่านพึงพอใจต่อสื่อที่นำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านทำนอง เสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพในระดับใด	4.25	0.90	85.00	มากที่สุด
14. ท่านพึงพอใจต่อรูปแบบ เครื่องมือ วิธีการ เกมฯ ในการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถในการอ่านโคลงสี่สุภาพ ในระดับใด	4.50	0.72	90.00	มากที่สุด
15. ท่านพึงพอใจต่อการส่งเสริม เรียนรู้ พัฒนาทักษะ และการเห็น คุณค่าของการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของอาจารย์ ผู้สอนในระดับใด	4.54	0.59	90.83	มากที่สุด
รวม	4.36	0.77	87.22	มากที่สุด

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าคะแนนทดสอบความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการขั้นตอนที่มีลำดับขั้นความสำคัญของการเรียนรู้คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์เรียนรู้โดยให้ความสำคัญของการทบทวนความรู้เดิมเพื่อนำมาใช้ในการสร้างความรู้และประสบการณ์ใหม่โดยผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่า ขั้นวิเคราะห์ปัญหา เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียนที่ผู้สอนได้กระตุ้นให้นักศึกษาได้อ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ โดยใช้ทักษะความรู้เดิมในการอ่าน จากนั้นนักศึกษาได้วิเคราะห์ปัญหาในการอ่านเพื่อหาข้อผิดพลาดของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาการอ่านทำนองเสนาะให้ดียิ่งขึ้น ส่วนปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษานั้นจะเห็นได้ว่าขั้นสะท้อนความรู้ความคิด เป็นขั้นที่นักศึกษาแต่ละคนมีโอกาสดำเนินการฝึกฝนทักษะการอ่านทำนองเสนาะจนเป็นที่พอใจของตนเอง จากนั้นนักศึกษาจับคู่กันแล้วอ่านให้เพื่อนฟัง โดยให้เพื่อนที่ฟังได้มีการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการอ่านทำนองเสนาะ เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบถึงข้อบกพร่องในการพัฒนาทักษะของตนเองและเกิดความตระหนักในการฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในขั้นการพัฒนาตนเองเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากที่นักศึกษาได้จับคู่อ่านทำนองเสนาะให้เพื่อนฟัง นักศึกษาได้นำข้อเสนอแนะของเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนไปปรับใช้ในการพัฒนาการอ่าน ซึ่งเป็นการปรับโครงสร้างความรู้เดิมและประสบการณ์ความรู้ใหม่ไปพัฒนาการอ่านทำนองเสนาะให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Bell (1993:41) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสอดคล้องว่า การเรียนรู้ไม่ใช่การเติมสมองที่ว่างเปล่าของผู้เรียนให้เต็ม หรือไม่ใช่ได้มาซึ่งความคิดใหม่ ๆ ของผู้เรียน แต่เป็นการพัฒนาความคิดที่มีอยู่แล้วของผู้เรียน ซึ่งหมายถึงผู้เรียนเป็นผู้สร้างความคิดมากกว่าการดูดซึมความคิดใหม่ ๆ และผู้เรียนสร้างความหมายจากประสบการณ์ด้วยตนเอง นอกจากนี้ Cobb (1994, p. 12) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างความรู้ว่า เป็นกระบวนการที่ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ ในการสร้าง การรวบรวม และการตกแต่งความรู้ ซึ่งการสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางสังคม และเป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้ Thanasetthawattana, (2018, p.59,187) ได้ศึกษา ในหัวข้อเรื่องวัตรกรรมแก้ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษากลุ่มชาติพันธุ์อาข่าในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวทฤษฎีในการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ และความต้องการ โดยมีการนำความรู้เดิมและความรู้ใหม่ผนวกเข้าด้วยกัน ซึ่งในกระบวนการวิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยวัตรกรรมบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาการออกเสียงตามแนวภาษาศาสตร์ของนักเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับ Butdanai (2021, p. 136) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองร่วมกับกลวิธี STAR

ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีเรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎี การสร้างความรู้ด้วยตนเองร่วมกับ กลวิธี STAR มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความก้าวหน้าของคะแนนความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพระหว่าง เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ซึ่งพบว่าคะแนน ความก้าวหน้าระหว่างเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีร้อยละ เท่ากับ 84.15 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ มีค่าเท่ากับ 25.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 1.06 ทั้งนี้ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับสมมติฐาน ซึ่งการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้้อย่างอิสระ โดยสามารถเรียนรู้และพัฒนาการอ่าน ทำนองเสนาะของตนเองได้จากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนได้คอยแนะนำ แหล่งสารสนเทศให้สามารถเข้าถึงสื่อได้สะดวกและรวดเร็ว ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการอ่านได้ ด้วยตนเอง ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองยังสามารถทำให้นักศึกษาได้นำเอาความรู้เดิม ทักษะเดิม มาวิเคราะห์เพื่อหาจุดบกพร่องในการอ่านพัฒนาทักษะของตนเอง ทำให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยง ความรู้ใหม่ผ่านประสบการณ์ที่เรียกว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคม คือ เพื่อน และอาจารย์ผู้สอนมีบทบาท ในการรับฟังและให้ข้อเสนอแนะให้กำลังใจ อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งทำให้นักศึกษาเกิด ความรู้และทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพได้ดีขึ้น โดยวิธีการเรียนรู้ตามขั้นตอน คือ 1) ขั้นวิเคราะห์ปัญหา 2) ขั้นเข้าใจความรู้ 3) ขั้นฝึกฝนทักษะ 4) ขั้นสะท้อนความรู้ความคิด และ 5) ขั้นการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ Vygotsky (1978, as cited in Khae Mani, 2005, pp.90-91) กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง หรือทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ เป็น ทฤษฎีพัฒนาการทาง เชาว์ปัญญา ซึ่งมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิด ซึ่งนอกจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ แล้วยังมีสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่แต่ละสังคมสร้างขึ้น สถาบันต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สถาบัน ครอบครัวจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกับ Wan Yen, (2013, pp. 110 - 111) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่องการเขียนเพื่อ การสื่อสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อันเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้มีการสร้างอย่างเป็นระบบด้วยหลักการออกแบบ 5 ขั้นตอนได้ผ่านการประเมินคุณภาพและปรับปรุงตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ผ่านกระบวนการประเมินค่า ความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทำให้อาจารย์ผู้สอนได้ตรงตามจุดประสงค์ การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจ มีเป้าหมาย สามารถ วางแผนการเรียนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการค้นคว้าและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน แลกเปลี่ยนความรู้กัน ระหว่างเรียน จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

3. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ร้อยละ เท่ากับ 87.22 ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 0.77 โดยคะแนน ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยมีผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ ด้วยตนเอง มีแนวคิดทฤษฎีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น นอกจากนี้

กิจกรรมการเรียนการสอนและเครื่องมือการวัดประเมินผลได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จนทำให้เครื่องมือที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ ส่งผลให้นักศึกษามีความชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพมากขึ้น จากดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wan Yen, (2013, p. 111) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ เรื่องการเขียนเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งได้วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการออกแบบและพัฒนาขึ้นตามความต้องการของผู้เรียนมีกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระดานสนทนา กระดานข้อความในการแสดงความคิดเห็น และรายงานผลการศึกษาค้นคว้าให้นักเรียนได้ทราบผลการศึกษาค้นคว้าของตนเองและเห็นตัวอย่างผลงานของเพื่อน ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 การวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีการทดสอบเป็นรายบุคคลเพียงอย่างเดียว ทำให้มี การใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนาน โดยเฉพาะในกระบวนการทดสอบซึ่งเป็นการทดสอบ ปฏิบัติการอ่านทีละคน ซึ่งแต่ละคนใช้เวลาในการทดสอบนาน ผู้สอนควรมีการวางแผนกิจกรรมการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับเวลา

1.2 แบบทดสอบในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพ ซึ่งได้คัดมาจากวรรณคดีไทย ทั้งหมด มีเนื้อหาค่อนข้างอ่านยาก บทอ่านควรคัดมาจากวรรณกรรมและบทกวีที่มีความหลากหลาย เช่น บทกวีนิพนธ์ร่วมสมัยในปัจจุบัน เพื่อจะได้กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองในกิจกรรมขั้นตอนต่าง ๆ ส่งผลต่อการเรียนรู้และ ความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะประเภทโคลงสี่สุภาพของนักศึกษาได้สูงขึ้น ดังนั้นควรมีการนำไปใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านทำนองเสนาะประเภทอื่น ๆ เช่น ร่าย ฉันท์ กาพย์ กลอน อาจทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านทำนองเสนาะได้ดียิ่งขึ้น

2.2 กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปต่อยอดในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนสาขาภาษาไทย เช่น คติชนวิทยา และภาษาศาสตร์

References

- Akanitthada, N. (2013). **Melody path to aesthetics**. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Bell, B.F. (1993). **Children's Science, Constructivism and Learn in Science**. Gelong : Deakin University Press.
- Butdanoi, P. (2021). **The Development of Learning Activities Based on Constructivist Theory and STAR Strategy to Enhance the Word Problem-Solving Ability and Learning Achievement in Chemistry on the Topic of Stoichiometry for Grade 10 Students** [Master's thesis]. Mahasarakham University. (In Thai)
- Cobb, P. Wood L. and Yakel, E. (1994). **Constructivist Approach to Second Grade Mathematics**. in E. Von Glasersfeld (ed.). **Radical Constructivism in Mathematics Education** (pp. 157 – 176). Springer: Netherlands.
- Driver, R. and Bell. (1986). Students Thinking and the Learning of Science: A Constructivist View. **School Science Review**, 67 (240), 443 – 456.
- Khae Mani, T. (2005). **Teaching theory: Knowledge for organizing an effective learning process**. Bangkok : Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Khunphakdi, K. (1994). **Characteristic of reading melody**. Nakhon Pathom : Silpakorn University. (In Thai)
- Romyanan, W. (1997). **Evolution of Thai Literature**. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Saduak Kan, P. (2000). **Untying what one ties with the wisdom in line with the theory constructivism**. Bangkok : Education Reform. (In Thai)
- Tanya, S. (2013). **Research Methodology in Education**. Nakhon Rachasima : Nakhon Rachasima Rajabhat University. (In Thai)
- Tangthawi, S. (1983). **Reading Thai**. Bangkok : Odeon Store. (In Thai)

- Thai Language Program. (2019). **Bachelor of Education Program in Thai Language, Revised Edition 2019**. Chiang Rai : Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (In Thai)
- Thanasetthawatthana, C. (2018). **A Linguistics -Based Innovation for Solving Thai pronouncing Problems of Akha Primary School Students in Chiang Rai province** [Doctoral dissertation]. University of Phayao. (In Thai)
- Thonglo, K. (2000). **Thai grammar** (11th ed.). Bangkok: Amorn Publishing House. (In Thai)
- Vygotsky, L. (1978). **Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes**. Harvard : Harvard University Press.
- Wanyen, D. (2013). **Management of teaching and learning on online social networks about writing for Communicate using a self-learning process. To study the learning achievement in Thai subjects for students in grade 3**. [Master's thesis] . Bangkok: King Mongkut's University of Technology Thonburi. (In Thai)
- Wongrattana, C. (2010). **Techniques for using statistics for research**. Bangkok : Graduate base. (In Thai)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ของคนไทเกาะกง ประเทศกัมพูชา

Relationship between Language and Identity of Tai Koh Kong in Cambodia

สัมพันธ์ แฮม / Samphos Hem

ภาควิชาภาษาไทย สถาบันภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา
Department of Thai, Institute of Foreign Languages, Royal University of Phnom Penh, Cambodia

Email: samphos77@gmail.com

Received: August 4, 2023

Revised: August 19, 2023

Accepted: August 20, 2023

Abstract

This research paper aimed to study the relationship between language and identity of Tai Koh Kong in Koh Kong Province Cambodia. In this study, the researcher used the concept of ethnic identity to collect ethnographic data in three communities: Tropeang Rung, Koh Kapi, and Praek Svay in Khemarak Phoumin District, Koh Kong Province, Cambodia. To conduct the study, the survey was applied for participant and non-participant observation including the method of conversation with the Tai Koh Kong people by asking their personal history, community history, beliefs, rituals and daily life in the community. The results showed that language and identities of Tai Koh Kong were inextricably linked. Language was a tool that presents the identity of the Tai Koh Kong people by using names, the use of language in daily life and ethnography of communication. Therefore, the use of language can make the people of Tai Koh Kong present their identity and adopt themselves in a society that are same and different from others.

Key words: Ethnography for Communication, Identity, Tai Koh Kong, Language

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ของคนไทเกะกง ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และภาษาศาสตร์เชิงสังคม โดยเก็บข้อมูลเชิงชาติพันธุ์วรรณนาในสามชุมชนได้แก่ ชุมชนตรอเปียงรุ่งในอำเภอเกาะกง ชุมชนเกาะกะปิในอำเภอเกาะกง และ ชุมชนแปรกวางในอำเภอเขมรภูมิหนัต จังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา ในการดำเนินการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจพื้นที่ การสังเกตการณ์โดยมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งใช้วิธีการสนทนากับคนไทเกะกง โดยขอให้เล่าถึงประวัติส่วนตัว ประวัติของชุมชน ความเชื่อ พิธีกรรม และการดำรงชีวิตประจำวันในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ภาษาและอัตลักษณ์ของคนไทเกะกงมีความสัมพันธ์กันที่สามารถแยกออกจากกันได้ ภาษาเป็นเครื่องมือที่ได้นำเสนออัตลักษณ์ของคนไทเกะกงได้อย่างเด่นชัดจากการใช้ชื่อในฐานะเป็นป้ายฉลาก ลักษณะของการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และชาติพันธุ์วรรณนาเพื่อการสื่อสาร ดังนั้น จากการใช้ภาษานั้นสามารถทำให้คนไทเกะกงได้นำเสนอและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนในสังคมที่มีความเหมือนและความแตกต่างจากคนอื่น

คำสำคัญ: ชาติพันธุ์วรรณนาเพื่อการสื่อสาร, อัตลักษณ์, ไทเกะกง, ภาษา

บทนำ

จังหวัดเกาะกงเป็นจังหวัดที่มีคนเชื้อสายไทยมากที่สุดในกัมพูชา เนื่องจากด้วยลักษณะภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์การเมือง ปัจจุบันเกาะกงเป็นจังหวัดชายแดนของกัมพูชาที่ติดกับอ่าวไทยและจังหวัดตราด ประเทศไทย และมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจคือ ตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 เป็นช่วงเวลาที่สยามแพร่อำนาจทางการเมืองเข้ามาในดินแดนทางบกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นช่วงเวลาที่อาณาจักรเขมรได้เสื่อมอำนาจในการปกครองดินแดนและเสียดินแดนให้สยาม ต่อมาสยามจึงได้ปกครองภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา (จังหวัดพระตะบอง ศรีโสภณ และเสียมราฐ) จนมาถึงปีคริสต์ศักราช 1907 ฝรั่งเศสกับสยามได้ลงนามสนธิสัญญาเพื่อยกคืนจังหวัดพระตะบอง ศรีโสภณ และเสียมราฐ ให้แก่กัมพูชา ในขณะที่เดียวกันฝรั่งเศสก็คืนจังหวัดตราดให้แก่สยาม (Schliesinger, 2011, pp. 63-64) ในสมัยรัชกาลที่ 4 พื้นที่เกาะกงถูกเปลี่ยนชื่อเป็น “ปัจจันตคีรีเขตร” ต่อมารัฐบาลไทยกับฝรั่งเศส ได้ตกลงทำสัญญาแบ่งปันดินแดนกันขึ้นใหม่อีกฉบับ ลงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2449 หรือ ร.ศ. 125 ฝรั่งเศสยอมคืนเมืองตราดให้แกไทย แต่ไม่ได้ยกพื้นที่เกาะกงให้กับไทย เกาะกงจึงกลายเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของประเทศกัมพูชา ความสัมพันธ์ของไทยกับกัมพูชามีกระทบกระทั่งกันมาก และมีการตึงเครียดทางทหารหลายครั้ง ช่วงที่ความสัมพันธ์ไทยกับกัมพูชามีความตึงเครียดนั้น รัฐบาลกัมพูชาได้ปฏิบัติอย่างเข้มงวดกับคนไทเกะกง พยายามตัดแปลงคนไทเกะกงให้กลายเป็นกัมพูชาให้มากที่สุด เช่น การส่งพระภิกษุชาวกัมพูชาเข้าประจำตามวัดต่าง ๆ นำแบบแผนการบำเพ็ญกุศลและประเพณีต่าง ๆ เพื่อไปเผยแพร่นั่นคนไทเกะกงส่งครูไปสอนหนังสือภาษาเขมร ภาษาฝรั่งเศสให้แก่เด็ก ส่วนภาษาไทย หนังสือไทย ห้ามพูดห้ามสอนโดยเด็ดขาด และได้ออกกฎหมายบังคับห้ามพูดภาษาไทย ถ้าใครพูดจะถูกปรับเป็นเงินครั้งละ 50 เรียล (สกุลเงินเขมร) หากพูดอีกจะถูกลงโทษเป็นทวีคูณ การลงโทษคนที่พูดภาษาไทยลงโทษกันได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นนายทหาร ข้าราชการ ก็มีสิทธิลงโทษได้ บางครั้งมีการเขียนป้ายแขวนคอเป็นคำสาปภาวความผิดเพื่อประจานให้คนทั่วไปได้รู้ (Yothaphirom, 2008) ทำให้คนไทเกะกงที่อาศัยอยู่ในเกาะกงต้องอพยพย้ายถิ่นฐาน

เข้าไปอยู่ในพื้นที่จังหวัดตราด เพราะปัญหาการเมืองระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา และปัญหาการเมืองภายในของกัมพูชาเอง เกาะกงได้ถูกยกระดับให้เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศกัมพูชาเมื่อปี ค.ศ.1959

จากประวัติความเป็นมาของจังหวัดเกาะกงดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าคนไทยเกาะกงได้ปักหลักจับพื้นที่อยู่ในพื้นที่เกาะกงจากรุ่นสู่รุ่น แม้ว่าฝรั่งเศสได้คืนพื้นที่เกาะกงให้แก่กัมพูชาแล้วก็ตาม คนกลุ่มนี้ยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคนไทยจังหวัดตราด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ไทยเกาะกงตามแนวการศึกษาของ Phakdeephasook (2561) ที่ได้ศึกษาภาษาเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในมิติต่างๆ โดยนำแนวคิดอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ (ethnic identity) และแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) ของชาววิลลธ รอยักษ์ มาช่วยอธิบายเพิ่มเติมเรื่องการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์อีกด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษากับอัตลักษณ์ของคนไทยเกาะกง ประเทศกัมพูชา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเชิงพื้นที่

ผู้วิจัยจะเลือก 3 ชุมชน เป็นพื้นที่วิจัย ได้แก่ ชุมชนเกาะกบิ ชุมชนตระเปียงรุง และชุมชนแปรงสวาย สำหรับเหตุผลเลือกชุมชนดังกล่าว มีดังนี้

- 1) ทั้ง 3 ชุมชน กลุ่มคนสามารถใช้ได้ทั้งภาษาเขมรและไทย
- 2) กลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนดังกล่าวยังใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
- 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยในชุมชนดังกล่าวยังจัดพิธีกรรมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษากับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยเกาะกงในประเทศกัมพูชา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มคนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่อยู่ในชุมชนตระเปียงรุง เกาะกบิ และแปรงสวาย โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักมาสัมภาษณ์ในแต่ละพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงภาษาศาสตร์สังคมด้านชาติพันธุ์วรรณนา (ethnography) ที่ศึกษาสิ่งต่าง ๆ ในสภาพธรรมชาติพยายามทำความเข้าใจ หรือตีความปรากฏการณ์ในแง่ของความหมายที่ผู้คนนำมาสู่พวกเขา” (Denzin & Lincoln, 2000, p. 3) ในการวิจัยเชิงคุณภาพ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติถูกมองว่าเป็นแหล่งโดยตรงและองค์ประกอบสำคัญสำหรับการศึกษา และเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพได้รับการคัดเลือกเนื่องจากลักษณะของการออกแบบ และมุ่งเน้นที่สถานการณ์เฉพาะหรือ

ผู้คนโดยเน้นที่ค่ามากกว่าข้อมูลตัวเลข (Maxwell, 2005) การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพให้ข้อมูลตามบริบทและประสบการณ์ส่วนตัวเพื่อช่วยให้นักวิจัยตีความข้อมูลในแง่ที่ว่าข้อมูลประกอบขึ้นเป็นความรู้ที่สร้างทางวัฒนธรรม (Mannik & McGarry, 2017) กล่าวโดยย่อ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถใช้เพื่อ “สำรวจประเด็นสำคัญที่ไม่เคยมีใครรู้จักเพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจใหม่ ๆ และสามารถชี้เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ซับซ้อนเกี่ยวกับปรากฏการณ์ เช่น ความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ที่ยากจะดึงออกมาหรือเรียนรู้ ด้วยวิธีการวิจัยอื่น ๆ” (Strauss & Corbin, 1998, p. 11)

ชาติพันธุ์วรรณา (ethnography) การศึกษาวิจัยชาติพันธุ์วรรณาอาจเชื่อมโยงกับความเข้าใจเหตุการณ์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมภายในบริบททางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจง (Prasad, 1997) การศึกษาชาติพันธุ์วรรณานามักจะดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อชีวิตของปัจเจกบุคคลที่มี “การแยกส่วนและแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก” (Knoblauch, 2005, p. 1) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าคนไทเกะกงสร้างและรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของพวกเขาอย่างไร ดังนั้น การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาจึงดูเหมือนจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นอย่างดี เนื่องจากวัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนามนุษยวิทยาชาติพันธุ์ (Rashid, Caine & Goetz, 2015) โดยพื้นฐานแล้ว ชาติพันธุ์วรรณาคือการศึกษาผ่านการสังเกตการวิจัยโดยตรงในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยประเภทนี้คือการได้รับข้อมูลเชิงลึกว่าผู้เข้าร่วมได้ตอบกับสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพวกเขาอย่างไร

วิธีการศึกษา (method) เครื่องมือหลักที่ใช้โดยนักชาติพันธุ์วรรณา ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกตผู้เข้าร่วม และการทำงานภาคสนามเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันของผู้เข้าร่วมและความหมายทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเฉพาะ (Brewer, 2000) ในการศึกษาที่ใช้การสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นในการตอบคำถามการวิจัย เนื่องจากการทำวิจัยทางชาติพันธุ์วรรณาต้องการให้ผู้วิจัยอยู่ในชุมชนที่กำลังศึกษาอยู่เพื่อที่จะเข้าใจชีวิตส่วนตัวของผู้เข้าร่วมอย่างแท้จริง เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลนั้นเหมือนจริง เพื่อสนับสนุนสิ่งนี้ ชาติพันธุ์วรรณาที่มุ่งเน้นคือการตอบสนองต่อชีวิตของปัจเจกบุคคลที่มี “การแยกส่วนและแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก” (Knoblauch, 2005, p. 1) อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ยังคงต้องการข้อมูลทฤษฎีซึ่งมาจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา การศึกษานี้จึงใช้เอกสาร การสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ในพื้นที่วิจัย

มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลทฤษฎี

การเก็บรวบรวมข้อมูลทฤษฎี ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม อัตลักษณ์ และชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร เพื่อนำทฤษฎีเหล่านั้นมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.2 ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านข้อมูลพื้นที่ กลุ่มชาติพันธุ์ และภาษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้วทั้งที่เป็นเอกสารภาษาเขมร ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ งานวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทในจังหวัดเกาะกง ทั้งในภาพรวมและเชิงลึก โดยใช้กระบวนการในการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 การสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่วิจัย โดยเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพ จำนวนกลุ่มชาติพันธุ์ ภาษาที่ใช้ในชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

2.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในพื้นที่วิจัย

2.3 การสังเกต ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสารทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งทางด้านเอกสารและภาคสนามมาวิเคราะห์โดยใช้แนววิธีการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้

4. การนำเสนองานวิจัย

การนำเสนอวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะ

คนไทเกาะกง หมายถึง กลุ่มคนที่มีเชื้อสายไทย และมีบรรพบุรุษอยู่ในจังหวัดเกาะกงตั้งแต่ดั้งเดิมซึ่งอยู่ในช่วงเวลาที่สยามมีอำนาจทางการเมืองอยู่ในพื้นที่นี้ ส่วนสาเหตุที่ผู้วิจัยใช้คำว่า “ไท” ไม่มี เนื่องจากเป็นกลุ่มคนไทยที่อยู่นอกประเทศไทยเช่น ไทอาศัยเวียดนาม ไทลื้ออยู่พม่า เป็นต้น

คนไทโกงกาง หมายถึง ชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเกาะกงที่ถูกเรียกโดยคนกัมพูชา และจะใช้เรียกคนที่พูดภาษาไทยหรือภาษาเขมรไม่ชัด อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์ไทไม่เคยเรียกว่า ตัวเองเป็นไทโกงกาง แต่ก็ยอมรับการเรียกชื่อนี้เนื่องจากต้องการให้ตนเองอยู่ในสังคมได้ ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนได้กล่าวว่า การเรียกชื่ออย่างนี้เป็นการเยาะเย้ยหรือดูถูก และเนื่องด้วยพื้นที่ที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์นี้เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยต้นโกงกางก็อาจจะเป็นการเรียกเพื่อแบ่งแยกกลุ่มคนชาติพันธุ์ไทจากคนเขมรในพื้นที่

ผลการวิจัย

ภาษาและอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ซึ่งการศึกษาเรื่องภาษาและอัตลักษณ์นั้น ต้องทำความเข้าใจว่า เราเป็นใครในความคิดของเราและของคนอื่น แล้วคนอื่น ๆ ที่เราได้พบ ได้ฟัง หรือได้อ่านนั้นเป็นใคร (Joseph, 2006, pp. 13-14) ดังนั้น ภาษาจะแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และอัตลักษณ์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับภาษาเช่นกัน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษา กับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทเกาะกง มีดังนี้

1. ชื่อในฐานะฉลากระบุอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทเกาะกง
2. ลักษณะการใช้คำของคนไทเกาะกงกับการแสดงทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์
3. ชาติพันธุ์วรรณาเพื่อการสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะกง

1. ชื่อในฐานะฉลากระบุอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทเกาะกง

ชื่อเฉพาะเป็นประโยชน์ในการเรียกคน สัตว์ สิ่งของ และสถานที่ ในขณะที่เดียวกัน การตั้งชื่อต่าง ๆ ก็มีความสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ในแง่ที่เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นครชนนี้บ่งชี้อัตลักษณ์ โดยอ้อม (Ochs, 1992) ชื่อต่าง ๆ จะทำหน้าที่เป็นนครชนที่ชื่ออัตลักษณ์ได้ก็ต่อเมื่อผู้ใช้ภาษามีความรู้กับวิถีปฏิบัติในการตั้งชื่อและใช้ชื่อลักษณะนั้นๆ โดยคนกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้การใช้ภาษาในการตั้งชื่อสามารถบ่งชี้ความเกี่ยวข้องระหว่างชื่อกับผู้นั้น ๆ ได้ การศึกษาการตั้งชื่อช่วยให้เห็นวิถีปฏิบัติและวิธีคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการตั้งชื่อและการแสดงมิติบางประการของอัตลักษณ์บุคคลผ่านชื่อ (Phakdeephasook, 2008, p. 206) ศิริพร ได้เสนอการศึกษาภาษาในฐานะฉลากระบุอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ โดยผ่านชื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ และ ชื่อ-นามสกุลของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ ในการวิจัยนี้ นอกเหนือจากการศึกษาชื่อทั้งสองกลุ่มดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำเรื่องชื่อเรียกสถานที่มาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เห็นถึงการนำเสนออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทเกาะกง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์

ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์เป็นป้ายฉลากที่ใช้ในการระบุและจำแนกแยกแยะกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งออกจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เกณฑ์อย่างหนึ่งที่จำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้ชัดเจนคือ ภาษาที่คนในกลุ่มชาติพันธุ์นั้นๆ ใช้ แล้วชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับชื่อภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ (Phakdeephasook, 2018, p. 169) ดังนั้น การเรียกชื่อว่า “คนไทเกาะกง” นั้น ก็หมายถึง กลุ่มคนนี้สามารถพูดภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในพื้นที่จังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา แล้วการเรียกชื่อตนเองหรือถูกเรียกก็ตาม จะเป็นการแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์อย่างใด นอกเหนือจากนี้ ยังมีการเรียกชื่อต่าง ๆ กับกลุ่มชาติพันธุ์นี้อีกด้วย อย่างเช่น ไทโกงกาง ไทไปไหน ไทเปรสวาย และไทตวลก็ เป็นต้น จะมีนัยทางชาติพันธุ์อย่างใด ซึ่งจะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก) ไทเกาะกง

คำเรียกชื่อว่า “ไทเกาะกง” ได้มาจากคำว่า “ไท” ที่หมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่อยู่นอกประเทศไทยตามที่ Chit Phumisak (2016, as cited in Suwattana Liamprawat, 2008, p. 46) ให้ความเห็นว่า ควรเขียนคนไท เพื่อแยกเป็นที่แจ่มชัดว่ามีได้หมายถึงคนไทยที่มีสัญชาติไทยอย่างในประเทศไทย หากหมายถึงประชาชนของประเทศต่าง ๆ เช่น อินเดีย เวียดนาม จีน ฯลฯ ที่มีเชื้อสายดั้งเดิมสืบมาจากชนเผ่าไทหรือไตซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งที่อยู่อาศัยกระจัดกระจายกันอยู่ในดินแดนของประเทศต่างๆ หลายประเทศและในบางประเทศก็มีจำนวนมากและยังมีภาษาวัฒนธรรมของตนเอง ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะกลุ่มคนไทเกาะกงหรือผู้คนที่เชื้อสายไทยที่อยู่ในจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชาเท่านั้น โดยไม่ได้รวมกับคนไทเกาะกงที่ได้อพยพเข้าไปอยู่ในประเทศไทย ส่วนคำว่า “เกาะกง” เป็นชื่อจังหวัดหนึ่งของประเทศกัมพูชาที่อยู่ภาคตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งติดชายแดนกับอ่าวไทยและจังหวัดตราดของประเทศไทย ดังนั้น “ไทเกาะกง” หมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทยหรือผู้ที่มีเชื้อสายไทยที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในจังหวัดเกาะกงประเทศกัมพูชา ในขณะที่เดียวกัน ก่อนหน้านั้นก็มีศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์นี้ โดยได้เขียนชื่อเป็น “ไทยเกาะกง” ซึ่ง “ไท” มี “ย” อย่างเช่น Adisak (2015) Kasampolkoon (2556) และ Boonwanno (2555) แม้ว่า การกำหนดเขียนชื่อไทเกาะกงโดย “ไท” มี “ย” หรือไม่มี “ย” ก็ตาม แต่จากข้อมูลส่วนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์นี้จะหมายถึงกลุ่มผู้คนที่เชื้อสายไทยที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในจังหวัดเกาะกง อย่างไรก็ตาม ในการจัดกลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา ไม่ได้กำหนดผู้ที่มีเชื้อสายไทยหรือไทเกาะกงนั้น

เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อยแต่อย่างไร (Koh Kong Provincial Report, 2019) ซึ่งการเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “ไทเกาะกง” เกิดขึ้นจากกลุ่มคนมีเชื้อสายไทยที่ได้เรียกตนเองในจังหวัดเกาะกง และคนไทยในประเทศไทยที่เรียกคนกลุ่มนี้ การเรียกตนเองเป็นคนไทเกาะกงนั้นต้องการแสดงให้เห็นความเป็นตัวตนและบ่งบอกกลุ่มของตนเป็นคนในหรือพวกเรา (emic) ส่วนคนกัมพูชาและอื่นๆ เป็นคนนอกหรือพวกเขา (etic) อย่างกรณี นายสมหวัง เกววงศ์ เป็นคนไทเกาะกงอยู่เกาะกงปี ได้กล่าวว่า “ผมเป็นคนไทเกาะกงนี้แหละ คนไทเกาะกงนี้แหละเป็นนายไตนายโตเดียวเดียวอยู่นี้เป็นคนไทเกาะกงนี้แหละ” ซึ่งจากคำกล่าวของ สมหวัง เกววงศ์ ได้แสดงให้เห็นว่า เขาต้องการแสดงตัวตนว่าเขาเป็นใคร ซึ่งไม่ใช่เป็นคนติดเชื้อสายกัมพูชา แต่เป็นคนติดเชื้อสายไทยอยู่ในจังหวัดเกาะกง ดังนั้น เขาอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในจังหวัดเกาะกง กล่าวคือ “คนไทเกาะกง” การกำหนดชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองอย่างนี้ถือว่าเป็นนาเสนอให้ตนเองต่างจากกลุ่มอื่นด้วยทั้งการใช้ภาษาและประเพณีวัฒนธรรม อีกอย่างหนึ่ง จากคำพูดดังกล่าวที่บอกถึงผู้หลักผู้ใหญ่ของกัมพูชานั้นก็ได้แสดงให้เห็นว่า เขาต้องการนำเสนอตัวบุคคลสำคัญที่เป็นคนไทเกาะกงได้รับตำแหน่งหน้าที่สำคัญและฐานะทางการเมืองสูงสุดของกัมพูชา ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของคนไทเกาะกง อีกอย่างหนึ่งก็จะเป็นที่พึงและสร้างแรงบันดาลใจให้คนไทเกาะกงสามารถใช้ชีวิตความเป็นอยู่ในพื้นที่จังหวัดเกาะกงด้วยความสุขและมีสวัสดิการทางสังคมเหมือนคนกัมพูชาทั่วไปด้วย

ข) ไทโกงกาง

นอกจากเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่าเป็นไทเกาะกงแล้ว ยังมีการเรียกชื่อว่า “ไทยโกงกาง” อย่างเช่น Schliesinger (2011) และ Keo & Ly (2009) ได้บอกเหตุผลที่เรียกว่าไทยโกงกาง เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีอาชีพประมงแล้วอยู่ตามแนวป่าโกงกาง ซึ่งพวกเขาเป็นนักประมงตามชายฝั่งจากการอธิบายดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงกลุ่มคนไทในพื้นที่จังหวัดเกาะกงนั้นชอบอยู่ตามป่าโกงกาง เกาะกงเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าโกงกางใหญ่ที่สุดของประเทศกัมพูชา ซึ่งมีป่าโกงกางครอบคลุมประมาณ 62,000 เฮกตาร์ (MFF-Cambodia Factsheet, Online, June 25, 2021) ประชาชนในจังหวัดเกาะกงก็ได้ใช้ประโยชน์ต่าง ๆ จากป่าโกงกาง โดยเฉพาะเรื่องการประมง ในขณะเดียวกัน เนื่องด้วยคนไทเกาะกงส่วนมากมีอาชีพหลักเป็นนักประมงซึ่งจับปลา ตักปู ตักกุ้งอยู่ในพื้นที่ป่าโกงกาง ทำให้คนกัมพูชามองเห็นว่ากลุ่มคนนี้ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ กับป่าโกงกาง แล้วอีกอย่างหนึ่ง กลุ่มคนนี้ก็ยังไม่ได้จัดชัดเจนว่าเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มใด หรือเป็นคนกัมพูชาแท้ ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเลือกใช้คำว่า “ไทโกงกาง” ซึ่งคำว่า “ไท” ที่หมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่นอกประเทศไทย และ “โกงกาง” หมายถึงต้นไม้ชนิดหนึ่งที่อยู่ป่าชายเลน ซึ่งก็ได้กำหนดเรียกชื่อ ไทโกงกาง โดยหมายถึงว่า ผู้คนมีเชื้อสายไทยที่อยู่ในพื้นที่ป่าโกงกางจังหวัดเกาะกง

อย่างไรก็ตาม ภาย อวย เป็นคนไทเกาะกงอยู่ในชุมชนตรอยรุง ได้บอกว่า “การเรียกชื่อว่า ไทโกงกางนั้นคือคนเขมรเป็นคนเรียกเพื่อเยาะเย้ยคนที่พูดไทยนี้เอง แต่ว่าบางคนคิดว่าคนพูดภาษาไทยเนี่ยไม่ใช่คนเขมรโดยกำเนิด เป็นคนไทยอพยพมาอยู่ แต่ตามจริงไม่ใช่ คือเป็นคนกำเนิดอยู่ที่นี้ ตั้งแต่กำเนิดมา ปู่ย่าตายายเป็นคนที่นี่แหละ เรียกไทโกงกางเหมือนชนชาติส่วนน้อย” จากคำพูดของ ภาย อวย ชี้ให้เห็นว่าการเรียกชื่อว่า ไทโกงกางนั้นไม่ใช่เรียกเองซึ่งคนกัมพูชาได้เรียกคนไทเกาะกง หรือ คนพูดภาษาไทยนั้นเป็น ไทโกงกางที่มีนัยทางความหมายในการเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ว่า ไม่ใช่เป็นคนกัมพูชา เป็นคนติดเชื้อสายไทยหรือบางทีอาจหมายถึงคนเขมรที่พูดภาษาไทยไม่ชัด พูดภาษาเขมรไม่ชัด

ไทโกงกางอาจจะหมายถึงกลุ่มคนไทที่คนกัมพูชาเรียกชื่อเนื่องจากคนไทกลุ่มนี้มีอาชีพประมงและส่วนมากอยู่ที่ป่าโกงกาง แต่การเรียกชื่อนี้กลุ่มชาติพันธุ์ไทไม่นิยมให้เพราะรู้สึกตัวเองถูกเหยียด

ทางชาติพันธุ์ว่า เป็นกลุ่มคนที่มีความเชื่อชาติไม่ชัดเจน โดยอาจมองว่า จะเป็นคนกัมพูชาหรือไม่ใช่ จะเป็นคนไทยหรือไม่ใช่ ดังนั้น จึงถูกจัดเป็นคนอื่น (others) ไม่มีสิทธิ์ เสรีภาพเหมือนประชาชนทั่วไป

ค) ไทไปไหน และ อื่นๆ

นอกจากการเรียกชื่อทั้งสองดังกล่าวแล้ว ยังมีการเรียกชื่อว่า “ไทไปไหน” ซึ่งการเรียกชื่อไทเกาะก่งอย่างนี้อยู่ช่วงหลังเขมรแดง ปี ค.ศ.1979 ซึ่งหมายถึงคนมีเชื้อสายไทยแล้วอยู่ช่วงสมัยเขมรแดง กลุ่มคนเหล่านี้ไม่รู้ตัวตนเองจะไปไหนดี ถ้าอยู่กัมพูชาก็เจอสงครามและจะไปไทยก็ต้องเผชิญปัญหาคนพลัดถิ่น ดังนั้น กลุ่มคนนี้จึงถูกเรียกว่า “ไทไปไหน” ซึ่งก็หมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะก่งนั่นเอง นอกจากนี้ การเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์คนไทเกาะก่งก็มีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ที่เขาอยู่ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะใช้คำว่า “ไท” นำหน้า ตามด้วยชื่อพื้นที่ อย่างเช่น ไทปึงลุง (ไทตรองเปียงลุง) ไทตวลกี ไทเกาะปอ ไทเกาะกะปิ ไทคองบา และไทคองม่วง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ชื่อทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ก็เป็นส่วนย่อยของชื่อว่า ไทเกาะก่ง ที่ได้รับการนิยามเรียกโดยทั่วไป

กล่าวโดยสรุปแล้ว การเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะก่งนั้นได้แสดงให้เห็นถึงการนำเสนอตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ไท เพื่อบ่งบอกว่า พวกเขาเป็นใคร และถูกคนอื่นมองพวกเขาว่าเป็นใคร ทั้งชื่อว่า ไทเกาะก่ง ไทโกงกาง ไทไปไหน ไทปึงลุง ไทคองม่วง เป็นต้น แต่สองชื่อข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงการต่อรองทางชาติพันธุ์และการสร้างตัวตนให้สังคมยอมรับได้ ซึ่งผู้มีเชื้อสายไทยนั้นต้องการมีพื้นที่ทางสังคมด้วยการเรียกชื่อกลุ่มคนพวกเขาเป็นไปตามจิตสำนึกทางสังคมและประวัติศาสตร์ เพื่อให้รู้ว่า พวกเขาก็เป็นคนในพื้นที่และต้องการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนของตนอย่างมีความสุข ส่วนไทโกงกางที่เป็นการเรียกกันสำหรับคนในพื้นที่ หรือ คนกัมพูชาในเกาะก่งได้เรียกชื่อนี้ก็เป็นการแยกกลุ่มคนไทเกาะก่งให้อยู่นอกพื้นที่ซึ่งได้เพียงแต่เป็นกลุ่มคนที่ได้มาทำการประมงตามป่าโกงกางแล้วไม่มีสิทธิ์จับจองพื้นที่เป็นชุมชนของตน ซึ่งอาจจะเป็นการเหยียดทางชาติพันธุ์ที่คนไทเกาะก่งได้รับความรู้สึกเช่นนี้ อีกอย่างหนึ่ง การเรียกชื่อไทโกงกางนั้นคนกัมพูชาในพื้นที่เกาะก่งเท่านั้นใช้สำหรับเรียกคนไทยในเกาะก่ง ซึ่งถ้าคนกัมพูชาจากจังหวัดอื่นก็ไม่ได้เรียกกลุ่มคนนี้ว่าเป็นชื่ออะไร เพียงแต่รู้ว่าอยู่จังหวัดเกาะก่งมีผู้มีเชื้อสายไทย และมีคนสามารถพูดไทยได้ ดังนั้นจึงไม่มีชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะก่งอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์กัมพูชา อย่างเช่น กลุ่มชาติพันธุ์พวน จาราย เป็นต้น คนไทเกาะก่งได้เป็นสัญชาติกัมพูชา โดยไม่ได้ระบุเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แต่อย่างใด

1.2 ชื่อคนไทเกาะก่ง

นอกเหนือจากการเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะก่งดังกล่าวมาแล้ว ชื่อตัวและชื่อสกุลของคนไทเกาะก่งนั้นก็เป็นกรณีหนึ่งที่น่าสนใจและการประกอบสร้างทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ได้อีกด้วยเช่นกัน การตั้งชื่อตัวและชื่อสกุลจะได้เกิดขึ้นกับภาษาที่ชุมชนนั้นซึ่งใช้อยู่เป็นประจำทั้งภาษาแม่และภาษาทางการของแต่ละสังคม ดังนั้นการตั้งชื่อตัวและชื่อสกุลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งชื่อในภาษาแม่ของชุมชนนั้นจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นภาษาทางการไปเรื่อยๆ จนบางที่ไม่สามารถแยกออกได้ว่าเป็นคนอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ใด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการตั้งชื่อตัวและชื่อสกุลเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถธำรงรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของตนได้ คนไทเกาะก่งยังคงตั้งชื่อตัวและชื่อสกุล โดยเลือกคำศัพท์ในภาษาไทยและในภาษาเขมรมาตั้งชื่อลูกหลานของตน ซึ่งสังเกตได้ว่า การตั้งชื่อลูกหลานนั้นมีหลายรูปแบบทั้งเรื่องโครงสร้างของชื่อและการใช้คำศัพท์ ซึ่งจะมียาวละเอียดดังนี้

1.2.1 โครงสร้างของการตั้งชื่อ

โครงสร้าง หรือ รูปแบบชื่อบุคคลของไทยคือ ส่วนแรก เป็น ชื่อ และส่วนที่ 2 คือ นามสกุล ส่วนโครงสร้างของชื่อบุคคลของคนกัมพูชา มี 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็น นามสกุล ส่วนที่สองเป็น ชื่อ ดังนั้น เห็นว่า โครงสร้างการตั้งชื่อของคนไทยและคนกัมพูชามีความแตกต่างกันระหว่างตำแหน่งของชื่อและนามสกุล ซึ่งในภาษาไทยตำแหน่งชื่อยู่ก่อนนามสกุล โดยเป็นโครงสร้างแบบ ชื่อ-นามสกุล ส่วนในโครงสร้างชื่อของคนกัมพูชาคือ ตำแหน่งนามสกุลอยู่ก่อนชื่อ โดยมีโครงสร้างแบบ นามสกุล-ชื่อ สำหรับคนไทเกาะกงในปัจจุบันมีการใช้ทั้งโครงสร้างชื่อแบบไทยและแบบกัมพูชา เมื่อสมัยก่อนคนไทเกาะกงชอบใช้โครงสร้างชื่อบุคคลแบบไทย แต่ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างมาแบบคนกัมพูชา สำหรับการใช้องค์กรสร้างแบบไทยนั้นส่วนมากมีใช้เฉพาะผู้หลักผู้ใหญ่หรือผู้เฒ่าผู้แก่อยู่ในชุมชนอย่างเช่น ไส่ ภูทอง, ยุทธ ภูทอง, มิถุนา ภูทอง, รุ่ง พราหมเกษร, ไพฑูรย์ พราหมเกษร, เสรีียง อภัยวงศ์ เป็นต้น ส่วนคนไทเกาะกงอยู่ในชุมชนส่วนมากจะบอกชื่อแบบไทยนั้นเมื่อเวลาพูดคุยกันในชีวิตประจำวัน อย่างกรณีเวลาผู้วิจัยได้สอบถามชื่อคุณยายอยู่ที่ชุมชนแพรกสายนัน คุณยายได้ตอบว่า “ชื่อ จินดา แฟ้ม... แฟ้ม จินดา ภาษาเขมร” ซึ่งคุณยายได้ตอบด้วยทันทีว่า ชื่อตนเองเป็นลักษณะแบบไทยแล้วต่อมาก็ได้ปรับมาเป็นแบบเขมร ดังนั้น จากตัวอย่างที่ได้นำมาดังกล่าว สังเกตเห็นได้ว่าคำว่า “ไส่, ยุทธ, มิถุนา, รุ่ง, จินดา, เสรีียง” นั้นเป็นชื่อส่วนคำว่า “ภูทอง, พราหมเกษร, แฟ้ม, อภัยวงศ์” เป็นนามสกุล ซึ่งคนไทเกาะกงยังรักษาโครงสร้างตั้งชื่อเป็นแบบไทย ในขณะที่เดียวกัน ปัจจุบัน คนไทเกาะกงส่วนมากได้ปรับโครงสร้างชื่อแบบไทยมาเป็นโครงสร้างชื่อแบบกัมพูชา เพื่อไม่ให้มีความแปลกแยกจากคนกัมพูชา อย่างกรณีทำบัตรประชาชน หนังสือเดินทาง และทำหนังสือต่างๆ โดยใช้ชื่อสกุลนำหน้าชื่อตัว อย่างเช่น กาย พลอยณิ, กาย อวย, กาย กรุง, เล็ก ลาวณย์, ไร่ เต็ม ซึ่งคำว่า “กาย, เล็ก, ไร่” เป็นนามสกุล และคำว่า “อวย, กรุง, ลาวณย์” นั้น เป็นชื่อ ยิ่งกว่านี้ บางครอบครัวของคนไทเกาะกงได้ตั้งชื่อของสมาชิกของตน โดยหนึ่งคนมีสองชื่อ ซึ่งมีทั้งชื่อและโครงสร้างชื่อแบบไทยและแบบกัมพูชา อย่างเช่น

โครงสร้างชื่อแบบไทย	โครงสร้างชื่อแบบกัมพูชา	(ถ้าถอดชื่อตามรูปคำเขมร)
จารึก สิงห์พันธ์	น้ำ จารึก	(ណាំ ចារិក)
ธีรพงศ์ สิงห์พันธ์	ไทร ธีรพงศ์	(សែ ធីរផុ)
พิเศษ สิงห์พันธ์	ไทร พิเศษ	(សែ ពិសេស)
จิรา สิงห์พันธ์	ไทร สบาย	(សែ សបាយ)
จินดา แฟ้ม	แฟ้ม จินดา	(ហែម ចិន្តា)
อวยชัย สระศรีปทุม	กาย อวย	(កាយ អុយ)

อย่างไรก็ตาม การตั้งชื่อโดยมีโครงสร้างแบบไทยนั้นไม่ได้นำมาใช้เป็นทางการได้ ซึ่งคนไทเกาะกงส่วนหนึ่งที่ได้ตั้งชื่อแบบไทยมีความประสงค์ต้องการได้สัญชาติไทย และต้องการธำรงรักษาวิธีการตั้งชื่อของบรรพบุรุษของพวกเขาตั้งแต่ดั้งเดิมมาด้วย จากคำบอกเล่าของคุณอา กาย อวย ได้กล่าวถึงสมัยก่อนนั้น การตั้งชื่อลูกหลานเป็นแบบไทยซึ่งมีชื่อนำหน้านามสกุล แต่ปัจจุบันส่วนมากได้ปรับเปลี่ยนมาเป็นโครงสร้างชื่อแบบกัมพูชาแล้ว อย่างกรณีคุณอา กาย อวย นั้น เคยมีชื่อเป็นภาษาไทยว่า อวยชัย สระศรีปทุม ซึ่งทุกคนในญาติพี่น้องของท่านใช้นามสกุล สระศรีปทุม ทั้งหมด แต่เมื่อได้รับเป็นข้าราชการในรัฐบาลกัมพูชา ก็ได้เปลี่ยนมาเป็นแบบชื่อสั้นเรียกง่าย โดยได้นำชื่อของพ่อมาตั้งเป็นชื่อสกุล ซึ่งเรียกว่า กาย อวย อย่างไรก็ตาม

แม้ว่าสังคมวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงจนมาถึงปัจจุบันก็ตาม คนไทเกาะยังคงรักษาลักษณะโครงสร้างชื่อแบบไทยทั้งด้วยการตั้งชื่อเป็นทางการกับชื่อที่ใช้เรียกในการพูดคุยกัน ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นความต้องการนำเสนอตัวตนแบบหนึ่งที่มีความแตกต่างกันจากกลุ่มคนอื่น

1.2.2 การใช้คำศัพท์ในการตั้งชื่อ

นอกเหนือจากการดูเรื่องการใช้โครงสร้างชื่อแล้ว การใช้คำศัพท์มาตั้งชื่อนั้นก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำมาประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนได้เช่นกัน ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้เขาสามารถปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตความเป็นอยู่อยู่กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้ด้วยโดยการใช้คำศัพท์ที่ไม่ใช่ภาษาของตน หรือ ใช้ปะปนกัน ถ้าสังเกตดูคำศัพท์ที่คนไทเกาะกงได้นำมาตั้งชื่อให้ลูกหลานนั้นจะเห็นได้ว่ามีการใช้คำศัพท์ไทยโดยส่วนมาก แต่อาจจะมีการปรับเสียงให้มาเป็นภาษาเขมร ในขณะเดียวกันก็มีการใช้คำศัพท์ในภาษาเขมรมาตั้งชื่อประสมกับภาษาไทยด้วย นอกจากนี้ทั้งสองภาษาแล้วยังคงมีคำศัพท์ภาษาจีนและอื่นๆ มาปะปนกันอีกด้วย เนื่องด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมและการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์ คำศัพท์ที่ใช้เป็นภาษาไทยนั้นส่วนมากจะเป็นนามสกุล ส่วนชื่อตัวมีการใช้ทั้งคำศัพท์ไทยและเขมรดังรายชื่อต่อไปนี้

ชื่อเขียนเป็นภาษาเขมร ชื่อถอดเสียงเป็นสัทอักษรจากคำเขมร ชื่อถอดเสียงเป็นภาษาไทย

มูย ฝ้ายเกสร	muaj phlaamkeesoon	มวย ฟลามเกสร (พราหมเกสร)
ส่าย ภูอิง	saaj phuuthoon	ส่าย ภูทอง
ยงกุล หิรัญ:สุรณ	magkul ?inthasovaan	มังกร อินทสุวรรณ
สุภัก ชาติ	sophak khaarit	สุภักตร์ ชาฤทธิ์
เบ: โสธธ	be? seencan	เบะ แสงจันทร์
สุยว้าง เกวียง	sumwan kawwong	สมหวัง เกววงศ์
อุ้ง วิเชียร	khong wichian	คง วิเชียร
ธงคำ ฉัตรแก้ว	thongkham chatkeew	ทองคำ ฉัตรแก้ว
จิต บุนธาท	tit bunthaat	ทิตย์ บุนธาด
ไส ธีรพงษ์	saj thiiraphong	ไทร ธีรพงศ์
ไส พิเศษ	saj pisee?	ไทร พิเศษ
ไส สบาย	saj sapbaaj	ไทร สบาย
นาม จารึก	nam caaruk	นำ จารึก
กาย อย	kaj ?uaj	กาย อย
กาย พลอยมณี	kaj phloojmunii	กาย พลอยมณี
กาย เพชรมณี	kaj pheetmunii	กาย เพชรมณี
ไร่ เต็ม	raj tem	ไร่ เต็ม
เนย กิมยง	nyxj kimjong	เนย กิมยง
อุ้ง สำรวน	khong samruan	คง สำรวน
วัน เพ็ญ	wan phoen	วัน เพ็ญ
อ้ง พิก้า	?am phikaa	อ้ง พิก้า
สิริ พร	siri phoon	สิริ พร

เก็ช ทย	krɯm caaj	เกม จาย
นู ญ	nuu luaɯ	หนู ลวย
กาย สัมรุษ	kaj samruam	กาย สำรวม
กาย กฺรฺ	kaj kroŋ	กาย กรุง
ยาย นา	jaaɯ niaw	ยาย เหนี่ยว
มฺง สาย	muang saɯ	มวง สาย
เนือส ฅຸ	nwan cumpuu	เนียน ชมพู
เหมือ สอเขง	thiam sokheeng	เทียม สุขเฮง
เล ฎาญ	le laawan	ลี ลาวันย
สา ฝัหฺ	saa phajwong	สา ไพวงศ์
ลาญ ฤก	lianɯ lat	เลียง ลัด
ฉาย กิส	chaaɯ koon	ชาย กอน
ไถม ธาร	teem can	แตม จันทร

จากรายชื่อดังกล่าว สังเกตเห็นว่า คนไทเกาะกงส่วนมากแล้วยังใช้คำศัพท์เป็นภาษาไทยนำมาตั้งชื่อของลูกหลานแล้วก็มีกรอการรักษานามสกุลเดิมของตนอย่างเช่น นามสกุล phlaamkeesoon, Paŋphon ส่วนชื่อก็ได้ตั้งเป็นภาษาไทยและภาษาเขมร อย่างเช่น ชื่อตัวตั้งเป็นภาษาไทยได้แก่ cumpuu, samruam, tem, thiraphon และชื่อตัวตั้งแบบเขมรได้แก่ sophak เป็นต้น

โดยสรุป จากการตั้งชื่อดังกล่าวจะชี้ให้เห็นถึงการบ่งบอกถึงเชื้อสายของกลุ่มคน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติระหว่างไทยกับกัมพูชา การตั้งชื่อของกลุ่มคนไทเกาะกงได้แสดงให้เห็นถึงการนำเสนอและประกอบสร้างทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์แม้ว่าพวกเขาอยู่ในดินแดนปกครองของกัมพูชาก็ตาม แต่พวกเขาสามารถแสดงความเป็นตัวตนได้จากการตั้งชื่อลูกหลานอยู่ในชุมชนได้ พวกเขาสามารถตั้งชื่อของตนเองทั้งแบบไทยและแบบกัมพูชา โดยอาจจะรักษานามสกุลเดิม ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของกลุ่มคนในสมัยปัจจุบันที่ต้องปฏิบัติตามสังคัมวัฒนธรรมที่ตนกำลังดำรงชีวิตอยู่ในขณะเดียวกัน คนอื่นก็สามารถแยกแยะพวกเขาได้จากคนกัมพูชาหรือ กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่ได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น การแสดงอัตลักษณ์ของไทเกาะกงได้ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอภายใต้ของรัฐชาติกัมพูชา โดยปรับเปลี่ยนให้เข้าตามบริบทสังคมกัมพูชาเพื่อให้ได้สิทธิเป็นพลเมืองในสังคม

1.2.3 ชื่อเรียกสถานที่

คนไทเกาะกงจะเรียกชื่อสถานที่ต่างๆ ในชุมชนของตนเป็นสองแบบคือเรียกชื่อเป็นภาษาไทยและภาษาเขมร สำหรับการเรียกชื่อภาษาไทยได้เกิดขึ้นกับการสนทนาในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะกับคนในชุมชนที่เป็นคนไทเกาะกงด้วยกัน จะเลือกเรียกชื่อเป็นภาษาไทย และสนทนาเป็นภาษาไทย อย่างกรณีผู้วิจัยได้สนทนากับคนในชุมชนนั้นเขาก็บอกชื่อหมู่บ้านเป็นไทย แต่เมื่อสลับมาพูดภาษาเขมร หรือ พูดคุยกับคนนอกชุมชน พวกเขา ก็เรียกชื่อเป็นภาษาเขมร ตัวอย่างเช่น คนในชุมชนแปรงสวาย จะเรียกชื่อเป็นภาษาไทยว่าชื่อว่า “คลองม่วง” ซึ่งถ้าเทียบกับคำในภาษาไทยมาตรฐานคือ “คลองมะม่วง” แล้วเรียกเป็นภาษาเขมรว่า “แปรงสวาย” (ព្រែកស្វាយ) เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกการเรียกชื่อสถานที่ในชุมชนของคนไทเกาะกงเป็นสองส่วนสำคัญคือ ลักษณะการเรียกชื่อสถานที่และโครงสร้างของชื่อสถานที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก) ลักษณะการเรียกชื่อสถานที่ของชุมชนไทเกาะกง

สำหรับลักษณะการเรียกชื่อสถานที่ของชุมชนไทเกาะกงนั้นแบ่งออกเป็นสองแบบคือ การเรียกชื่อสถานที่ภาษาไทยและภาษาเขมรในความหมายเหมือนกัน และการเรียกชื่อภาษาเขมรเลียนเสียงชื่อท้องถิ่น

ก.1) การเรียกชื่อสถานที่เป็นภาษาไทยและภาษาเขมรในความหมายเหมือนกัน

ดังที่ชื่อชุมชนแปรงสวาย ซึ่งเรียกตามภาษาราชการของกำปูชา แต่คนในชุมชนหรือคนไทเกาะกงจะเรียกพื้นที่นี้ว่า คองม่วง สำหรับการเรียกชื่อว่า คองม่วง นั้น ไม่เฉพาะแต่ชื่อหมู่บ้าน แต่จะเรียกชื่อวัดในชุมชนนี้ว่า วัดคองม่วงอีกด้วย แม้ว่าวัดนั้นมีชื่อเป็นทางการว่า อ้อมปอดิยาราม (អូម្ពិយារាម) ก็ตาม (โดยปกติชื่อวัดจะเรียกตามชื่อของหมู่บ้าน) สำหรับคำว่า “คองม่วง” นั้นเป็นคำไทยซึ่งมาจากภาษาไทยมาตรฐานเรียกว่า “คลองมะม่วง” การที่ได้เปลี่ยนชื่อสถานที่ต่าง ๆ มาเป็นภาษาเขมรนั้น หลังจากรัฐกำปูชาได้ยกฐานะพื้นที่เกาะกงมาเป็นจังหวัดเมื่อปี ค.ศ. 1959 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุทธการกำปูชาต้องการรวบรวมประเทศให้มั่นคงภายหลังที่ได้พ้นจากการปกครองของอาณานิคมฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. 1953 อย่างไรก็ตาม การเรียกชื่อสถานที่ต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่แล้วชื่อแต่ละพื้นที่ที่มีความหมายเหมือนกันทั้งที่เรียกเป็นภาษาไทยและภาษาเขมร สำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน คนไทเกาะกงยังเรียกชื่อสถานที่ต่างๆ เป็นภาษาไทย ยกเว้นพื้นที่ที่เพิ่งแบ่งแยกเป็นเขตแดนใหม่ ส่วนทางราชการและคนกำปูชาจะเรียกชื่อเป็นภาษาเขมร อย่างเช่น “เมืองเกาะกงหรือเขมรภูมินทร์” นั้น ถ้าคนไทเกาะกงจะเรียกว่า “เสารง” ตั้งแต่ดั้งเดิมมาจนถึงปัจจุบัน ถ้าไม่ใช่คนในพื้นที่จะไม่รู้จักชื่อนี้ที่หมายถึงเมืองเกาะกง แต่รู้จักเพียงเป็นตลาด “ตองตุง” และท่าเรือ “ตองตุง” เท่านั้น ซึ่งคำว่า “ตองตุง” นั้นได้มาจากคำว่า “เสารง” นอกจากนี้ ชื่อของหมู่บ้าน “แปรงสวาย” (ព្រែកស្វាយ) เป็นชื่อทางการที่ได้กำหนดโดยราชการของกำปูชา แต่คนไทเกาะกงจะเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “คองม่วง” ซึ่งทั้งสองชื่อนี้มีความหมายเหมือนกัน โดยสามารถแยกได้คำว่า “แปรง” หมายถึง “คอง” (คอง คือคลอง) และคำว่า “สวาย” หมายถึง “ม่วง” (ม่วง คือมะม่วง) นอกเหนือจากนี้ ยังมีชื่อเรียกสถานที่อื่น ๆ ในลักษณะเช่นนี้ ได้แก่

ชื่อเรียกสถานที่เป็นภาษาเขมร

โจรยปราะ (ច្រើយប្រស់)

เกาะเสด็จ (កោះស្រុច)

ตุมเนียบคปิระ (ទំនាបខ្ពស់)

แปรงอึ้งกัญญ (ព្រែកអង្គុញ)

แสร์อ้อมบิล (ស្រែអំបិល)

สตั้งแวง (ស្ទឹងធំ)

ชื่อเรียกสถานที่เป็นภาษาไทย

แหลมเปาะ

เกาะเจ้า

ตลิ่งสูง

คองสะบ้า

นาเกือ

คองยาง

จากรายชื่อสถานที่ที่ได้กล่าวมาแล้ว สังเกตเห็นว่า คนไทเกาะกงยังคงนำเสนอชื่อที่คนในชุมชนของตนได้เรียกกันเป็นภาษาไทยนั้นมาจนถึงทุกวันนี้ แม้ว่าชื่อดังกล่าวมีเรียกอยู่เป็นทางการในภาษาเขมรที่รัฐบาลกำปูชาได้กำหนดไว้ก็ตาม การใช้คำเรียกชื่อสถานที่ดังกล่าวได้แสดงให้เห็นการธำรงรักษาอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของตนให้คงอยู่ากรุ่นสู่รุ่น แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเกิดขึ้นหลังจากคนไทเกาะกงรุ่นต่อไปไม่นิยมใช้ภาษาไทยแล้วหันกลับมาใช้ภาษาเขมรที่เป็นภาษาทางการก็ไม่ได้ รวมทั้งการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์และการประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมต่าง ๆ อาจจะทำให้ชุมชน

มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามนั้นได้เช่นกัน อย่างกรณีชื่อเมืองสาธิตที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นสมัยก่อนเป็นชื่อที่รู้จักทั่วไปแต่ปัจจุบันได้ถูกทิ้งไปด้วยเรียกใช้เมืองเกาะกงหรือเขมรภูมินทร์แทน จากตรงนี้ ชื่อเรียกสถานที่อื่น ๆ ที่เรียกกันเป็นภาษาไทยนั้น จะค่อย ๆ หายไปและถูกแทนด้วยชื่อภาษาเขมร

ก.2) การเรียกชื่อภาษาเขมรเปลี่ยนเสียงชื่อท้องถิ่น

ดังการเรียกชื่อสถานที่ที่มีความหมายเหมือนกันและชื่อสถานที่บางแห่งยังคงรักษาชื่อเดิมที่เป็นภาษาไทยอยู่แต่มีการปรับเสียงพยัญชนะและสระมาเป็นภาษาเขมร ได้แก่

ชื่อเรียกสถานที่เป็นภาษาไทย

เกาะกะปิ

แหลมด่าน

ปากคลอง

บ้านคนช้าง

บางกะสอบ

ชื่อเรียกสถานที่เป็นภาษาเขมร

เกาะกาปิ (เกาะ:กาทิ)

ลำด้า (อุฎฺถ์)

ปากคลอง (ปาก:อุฎฺถ์)

บ้านคนช้าง (บ้าน:บุรณ)

เปียมกระสอบ (เกาะ:บุรณ)

ลักษณะการเรียกชื่อแบบนี้จะเป็นการอ้างรักษาคือเดิมได้ยาวนานไม่เหมือนกรณีการเรียกชื่อสถานที่ที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งเพียงแต่มีการปรับเสียงให้ออกแบบภาษาเขมรเท่านั้น สำหรับการเรียกชื่อนี้ช่วยให้คนไทยเกาะกงสามารถรักษาคือสถานที่ที่ได้เรียกเป็นภาษาไทยได้จากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากไม่มีแปลหรือเปลี่ยนคำเป็นภาษาเขมรทั้งสิ้น โดยรัฐบาลกัมพูชาได้เขียนชื่อแบบเปลี่ยนเสียงชื่อเดิมที่คนในท้องถิ่นได้เรียกตั้งแต่ตั้งเดิมมา

ตารางเปรียบเทียบชื่อสถานที่ภาษาไทยกับภาษาเขมร

ชื่อเรียกสถานที่เป็นภาษาเขมร

แปรงสวาย (เกาะ:บุรณ)

เกาะกาปิ (เกาะ:กาทิ)

ลำด้า (อุฎฺถ์)

ตรอเปียงรุ่ง (เกาะ:บุรณ)

แปรงอึ้งกัญ (เกาะ:บุรณ)

เตี้ยต้อมเนียบ (เกาะ:บุรณ)

สตึงแวง (เกาะ:บุรณ)

แซอ้อมบิล (เกาะ:บุรณ)

บ้านคนช้าง (บ้าน:บุรณ)

ปากคลอง (ปาก:อุฎฺถ์)

เปียมกระสอบ (เกาะ:บุรณ)

เสม็ดเมียนเจย (เกาะ:บุรณ)

ดองตุง (เกาะ:บุรณ)

เกาะสดจ (เกาะ:บุรณ)

โจรยเปราะ (เกาะ:บุรณ)

เกาะปอ (เกาะ:บุรณ)

ชื่อเรียกสถานที่เป็นภาษาไทย

คองม่วง

เกาะกะปิ

แหลมด่าน

ปึงลึง

คองบ้า

ตลิ่งสูง

คองยา

นาเกือ

บ้านคนช้าง

ปากคลอง

บางกะสอบ

เสม็ดเมียดงาม

เสาธง

เกาะเจ้า

แหลมเปาะ

เกาะปอ

ตาลกอเกี๋ย (จูณทกักร)

ตาลกอเกี๋ย

ตาจาก (ถาถถ)

ตาจาก

ข) โครงสร้างชื่อสถานที่ของชุมชนไทเกาะกง

โครงสร้างชื่อสถานที่ของชุมชนไทเกาะกงแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนหลัก และ ส่วนขยาย ซึ่งสอดคล้องกับวากยสัมพันธ์ของนามวลีและคำประสมในภาษาไทย เช่น หนังสือ นิตาน เรือพาย ซึ่งคำว่า “หนังสือ และ เรือ” เป็นส่วนหลัก และคำว่า “นิตาน และ พาย” เป็นส่วนขยาย สำหรับโครงสร้างชื่อเรียกสถานที่ของคนไทเกาะกงนั้น ส่วนหลักจะเป็นภูมิประเทศ และส่วนขยายเป็นอาจจะจะมีและไม่มี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภูมิประเทศ+ (ลักษณะเฉพาะ)

คองม่วง “คอง” เป็นส่วนหลัก “ม่วง” เป็นส่วนขยาย หมายถึง พื้นที่คลองที่มีต้นมะม่วง
คองบ้า “คอง” เป็นส่วนหลัก “บ้า” เป็นส่วนขยาย หมายถึง พื้นที่คลองที่มีต้นสะบ้า
เกาะกะปิ “เกาะ” เป็นส่วนหลัก “กะปิ” เป็นส่วนขยาย หมายถึงเกาะที่เป็นพื้นที่ทำกะปิ
เกาะเจ้า “เกาะ” เป็นส่วนหลัก “เจ้า” เป็นส่วนขยาย หมายถึง เกาะที่เป็นของเจ้า
แหลมด่าน “แหลม” เป็นส่วนหลัก “ด่าน” เป็นส่วนขยาย หมายถึงพื้นที่แหลมที่มีที่ตั้งด่าน
ปากคอง “ปาก” เป็นส่วนหลัก “คอง” เป็นส่วนขยาย หมายถึง พื้นที่ติดกับริมคลอง
ปึงลูง “ปึง” เป็นส่วนหลัก “ลูง” เป็นส่วนขยาย หมายถึง สระน้ำหรือบ่อน้ำที่มีรูง
ในพื้นที่นั้น

นาเกลือ “นา” เป็นส่วนหลัก “เกลือ”เป็นส่วนขยาย หมายถึง พื้นที่นาทำเกลือ
เสาธง “เสา” เป็นส่วนหลัก “ธง” เป็นส่วนขยาย หมายถึง พื้นที่มีเสาธงอยู่

ภูมิประเทศ + (คุณสมบัติ)

คองยา “คอง” เป็นส่วนหลัก หมายถึง คลอง “ยา” เป็นส่วนขยาย หมายถึง ยาว
ตลิ่งสูง “ตลิ่ง” เป็นส่วนหลัก หมายถึง ตลิ่ง ๆ “

ภูมิประเทศ + ชื่อเฉพาะ

แหลมเปี๊ยะ “แหลม” เป็นส่วนหลัก เปี๊ยะ เป็นส่วนขยาย หมายถึง แหลมมีชื่อเปี๊ยะ
เกาะปอ “เกาะ” เป็นส่วนหลัก “ปอ”เป็นส่วนขยาย หมายถึง เกาะชื่อปอ
ปึงคุณช้าง “ปึง” เป็ส่วนหลัก “คนช้าง” เป็นช่วยขยาย หมายถึง ปึงของคุณช้าง

จากโครงสร้างของชื่อเรียกสถานที่ต่างๆ ของคนไทเกาะกงนั้นจะเน้นเรื่องภูมิประเทศส่วนหลัก เนื่องด้วยพื้นที่ในจังหวัดเกาะกงนั้นเป็นพื้นที่มีภูเขาและคลองที่เชื่อมต่อกับทะเลมากมาย การใช้โครงสร้างคำเรียกชื่อดังกล่าว ก็ได้แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทเกาะกงที่อยู่กับทะเลกับคลอง โดยได้ประกอบอาชีพเป็นนักประมงเป็นหลัก

โดยสรุป การเรียกชื่อสถานที่ด้วยยังใช้คำศัพท์เป็นภาษาไทยนั้น ได้แสดงให้เห็นว่า คนไทเกาะกงยังต้องการนำเสนออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ผ่านชื่อสถานที่ แม้ว่าทางราชการกำหนดให้เรียกชื่อเป็นภาษาเขมรก็ตาม แต่การเรียกชื่อสถานที่นี้ทำให้พวกเขาสามารถรับรู้ว่าคนที่ติดต่อนั้นจะอยู่ในกลุ่มเดียวกันซึ่งเป็นคนไทเกาะกงเหมือนกัน ถ้าหากว่าไม่ใช่เป็นคนในชุมชนก็ไม่สามารถรู้จักชื่อสถานที่

ดังกล่าวได้ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่พวกเขาสามารถใช้ในการสื่อสารกันได้ในกลุ่มของตน

2. ลักษณะการใช้คำของคนไทเกาะกงกับการแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

การใช้ภาษาสนทนากันในชีวิตประจำวันก็ได้ช่วยแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ได้เช่นกัน นอกเหนือการเรียกชื่อดังกล่าวแล้ว การใช้ภาษาที่สามารถแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของคนไทเกาะกงนั้นคือ อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาษาถิ่น (dialects) ที่มีความเกี่ยวข้องกับหมวดคำต่างๆ เช่น คำเรียกญาติ คำทักทาย คำลงท้าย และ คำนับเวลา

2.1 การใช้คำเรียกญาติ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะกง มีการใช้คำเรียกญาติเป็นภาษาไทย แต่มีปัจจัยบางส่วนที่ต่างจากภาษาไทยมาตรฐานในเรื่องการออกเสียงคำเรียกญาติโดยบางคำไม่มีวรรณยุกต์เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากภาษาเขมร ในขณะเดียวกัน ก็ยังมีคำเรียกญาติในภาษาจีนมาใช้อีกด้วย ได้แก่ ก่ง อี้ กู เตีย โช และ กิม นอกจากนี้แล้วแม้ว่าคำเรียกญาติของคนไทเกาะกงจะมีการเรียกกันเป็นคำไทยก็ตาม แต่บางคำได้แปรเสียง หรือ ใช้คำอื่นแทนอย่างเช่น คำว่า แม่ คนไทเกาะกงจะออกเสียงว่า แม่ /meʔ³/ หรือคำว่า ยาย คนไทเกาะกงจะเรียกว่า แก่ /keɛ¹/ หรือ แม่แก่ /meʔ³ keɛ¹/ แต่กรณีคนไทเกาะกงพูดภาษาเขมร จะใช้คำเรียกญาติภาษาเขมรเช่น /boon/ (พี่) /banʔoon/ (น้อง) /meɛ/ (แม่) /puk/ (พ่อ) /taa/ (ตา) /jiaj/ (ยาย/ย่า) เป็นต้น

จากการใช้คำเรียกญาติดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นถึงการนำเสนอและประกอบสร้างอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทเกาะกงที่ได้นำคำเรียกญาติของตนร่วมกับคำเรียกญาติเป็นภาษาจีน ในขณะเดียวกันก็จะมี การใช้คำเรียกญาติเป็นภาษาเขมรเมื่อได้พูดคุยกันคนกัมพูชา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า คนไทเกาะกงกำลังปรับเปลี่ยนตัวเองให้เข้ากับสังคมกัมพูชามากขึ้น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่จะเริ่มใช้ภาษาเขมรมากกว่าผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน

2.2 การใช้คำลงท้าย

การใช้คำลงท้ายของคนไทเกาะกงในการสนทนาชีวิตประจำวันได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางเพศของผู้พูด ซึ่งผู้หญิงจะนิยมใช้คำว่า “จ๋า” ผู้ชายจะใช้คำว่า “คับ” อย่างเช่น “ฉันไม่ค่อยจะรู้จ๋า” และ “ผมมีลูกสองคนคับ” จากการสังเกตและสนทนากับคนไทเกาะกงเห็นว่า ไม่ค่อยนิยมใช้คำลงท้าย “คะ, ครับ, จ๋า” มากนักโดยส่วนมากจะพูดแบบไม่มีคำลงท้ายบอกเพศเหมือนกับภาษาเขมร นอกจากการใช้คำลงท้ายเพื่อบอกเพศของผู้พูดแล้ว คนไทเกาะกงจะใช้คำลงท้ายที่บ่งบอกถึงสถานภาพของผู้พูดและสถานการณ์ที่ใช้ในการสื่อสารกับคนอื่น ซึ่งมีดังนี้ “ไม่มีอะ” “ต้องเช่นนี้ละ” “บ้านยายลื้อเกีย เขาลื้อไปไหนไม่รู้หลอก” “ไม่เคยได้อินเลย” “วัดนี้ ไทยเป็น เขมรเป็น วัดอื่น ๆ เขมรทั้งนั้นแหละ” “ผมเป็นคนไทเกาะกงนี่แหละ” “เห็นอยู่แม๊บๆ” “ว่าจั้นเหอะ” “เจอกันก็พูดภาษาไทยทั้งหมดกัน” “มาคุยกันนี้” “บางคังเขมมั้ง ไม่เขมมั้ง” และ “ของหนูเกีย”

คำลงท้าย “ อ๊ะ, เนะ, เฝียะ, หลอก, เลย, นี่แหละ, นั้นแหละ, แม๊บ, เหอะ, นี่, มั้ง, เกีย, หมดกัน” เป็นคำลงท้ายที่คนไทเกาะกงชอบใช้ในชีวิตประจำวัน แต่จำนวนคำที่ใช้ันั้นไม่จำนวนมากนักแล้ว มีความแตกต่างกันจากคำลงท้ายในภาษาไทยมาตรฐานอย่างเช่นคำลงท้ายว่า “แม๊บ, เหอะ, เกีย, หมดกัน” เป็นต้น กลุ่มคำลงท้ายนี้ก็ได้ช่วยให้รู้ว่าผู้พูดนั้นอยู่ในพื้นที่เกาะกง ซึ่งเป็นภาษาถิ่นกำเนิดของพวกเขา

2.3 การใช้คำทักทาย

จากการสังเกตและสนทนากับคนไทเกาะกงนั้นเห็นว่า การใช้คำทักทายกันนั้นขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่พักเขาได้พบกันและความรู้จักกันอย่างไรเช่น

ถ้าพบกันช่วงเที่ยงจะทักว่า “กินข้าวยัง”

ถ้าพบกันระหว่างการเดินทางก็จะทักว่า “ไปไหนมา”

ถ้ามาหาผู้พูดที่บ้านหรือที่ทำงานจะทักว่า “เอามาทำอะไร”

ถ้าไม่ค่อยได้เจอกันนานแล้วหรือเป็นคนไปทำงานของนอกชุมชนจะทักว่า “มาเมื่อไหร่”

ถ้าสอบถามความสุขทุกข์กันก็จะทักว่า “เป็นไงบ้าง” เป็นต้น

ดังนั้น การใช้คำทักทายของคนไทเกาะกงจะเป็นการใช้ภาษาแบบเรียบง่าย ซึ่งจะใช้เป็นภาษาชาวบ้านทั่วไป ไม่ได้เน้นภาษาทางการ โดยไม่นิยมใช้คำ “สวัสดิ์ครับ/ค่ะ” “สบายดีไหมครับ/ค่ะ” เป็นต้น

2.4 คำบอกเวลา

การใช้คำบอกเวลาของคนไทเกาะกงมีลักษณะเหมือนกับภาษาไทยมาตรฐานและมีลักษณะเฉพาะบางคำที่ แสดงให้เห็นถึงตัวตนของกลุ่มคนนี้ อย่างเช่น บ่ายหนึ่ง (13 นาฬิกา) สามโมงเย็น (15 นาฬิกา) เจ็ดโมงเย็น (19 นาฬิกา) แปดโมงคืน (20 นาฬิกา) เก้าโมงคืน (21 นาฬิกา) สิบโมงคืน (22 นาฬิกา) สิบเอ็ดโมงคืน (23 นาฬิกา) และ สิบสองโมงคืน (24 นาฬิกา)

จากคำบอกเวลาดังกล่าว สังเกตเห็นได้ว่า มีลักษณะเฉพาะบางคำที่ได้บอกเวลาที่แตกต่างกันจากภาษาไทยในถิ่นต่างๆ เช่น สามโมงเย็น เจ็ดโมงเย็น แปดโมงคืน เก้าโมงคืน สิบโมงคืน สิบสองโมงคืน เป็นต้น นอกจากนี้ ก็ยังมีคำที่ใช้เชื่อมกับประโยคต่าง ๆ ที่ใช้แตกต่างกัน เช่น ตะกอน หมายถึง ตั้งแต่ก่อนเมื่อก่อน เป็นต้น การใช้ลักษณะภาษาสำหรับคำบอกเวลาที่แตกต่างกันเช่นนี้ ก็ได้ช่วงแสดงให้เห็นตัวตนของคนไทเกาะกงที่แตกต่าง ๆ จากคนในถิ่นอื่น ๆ ทั้งในประเทศไทยและนอกประเทศไทย

3. ขาดิพนัธวัธรรณนาแห่งการสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะกง

กลุ่มชาติพันธุ์ไทเกาะกงมีกิจกรรมสำคัญๆ ทั้งการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม สังคมเศรษฐกิจ และการเมือง การเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว คนไทเกาะกงจะได้นำเสนอและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตนเป็นไปตามสังคมที่อยู่ โดยเฉพาะการเข้าร่วมงานประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างเช่น งานผมเบญจซึ่งเป็นงานเทศกาลใหญ่ที่สุดของกัมพูชา ส่วนคนไทเกาะกงจะเรียกงานนี้ว่า งานวันสารทผู้วิจัยได้เข้าร่วมงานนี้กับคนไทเกาะกงอยู่ที่วัดปรกสวย ซึ่งเป็นวัดที่มีคนไทเกาะกงมาทำบุญกันมากที่สุดในจังหวัดเกาะกง จากการเข้าร่วมงานนี้ โดยนำแนวคิดของ Saville-Troike มาช่วยอธิบาย ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดงาน ผมเบญจ เป็นสถานการณ์การสื่อสาร และเหตุการณ์ที่อยู่ในงานวันผมเบญจ มีดังนี้

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงวันแรกของงานผมเบญจนั้น พบว่า มีฉากเกิดขึ้นอยู่ที่ศาลาอันของวัดปรกสวย (คนไทเกาะกงจะเรียกว่า วัดคองม่วง) โดยมีผู้เข้าร่วมในงานนี้ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดและคณะ พระสงฆ์ คณะกรรมการวัด (ซึ่งเป็นชาวบ้านและผู้เฒ่าผู้แก่) และผู้คนที่มาร่วมทำบุญ สำหรับจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วม คือ การมาทำบุญเพื่อส่งกุศลผลบุญให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว รวมทั้งปรารถนาให้ส่วนล้าดับการกระทำที่เกิดขึ้นในช่วงวันจัดพิธีนั้นเช่น การจัดสถานที่ตักบาตร การจัดสถานที่สวดมนต์

และแสดงพระธรรมเทศนา การจัดทำอาหารของกลุ่มคนในวัด การสวดมนต์ของพระสงฆ์ช่วงคณะผู้ว่าราชการจังหวัดได้มาถึง การฉันทเพลของพระสงฆ์ และการรับประทานอาหารด้วยกันของผู้คนที่ได้มาทำบุญ ลำดับการกระทำที่พบ อาจจะมีเคราะหที่ไดดังนี้ คือ ผู้คนที่ได้มาช่วยงานวัดซึ่งส่วนมากเป็นคนไทเกาะกง จะพูดคุยกันช่วงทำอาหารและงานต่าง ๆ เป็นภาษาไทย แต่ช่วงที่พบคนนอกเข้ามาก็ได้ทักทายเป็นภาษาเขมร แล้วพระก็ได้สวดมนต์แบบเขมร และช่วงรับประทานอาหารด้วยกันหลังพระฉันทเพลแล้ว คนไทเกาะกงก็เริ่มพูดคุยกันเป็นภาษาไทยด้วยใช้น้ำเสียงเป็นภาษาไทยที่ใกล้เคียงกับคนไทยในจังหวัดตราด แต่จะสังเกตเห็นได้ชัดเจนคือภาษาไทยของคนไทเกาะกงนั้นจะไม่มีใช้เป็นคำควบกล้ำ แล้วคำที่มีพยัญชนะต้น ร ก็เปลี่ยนมาเป็น ล ส่วนคำที่เป็นคำควบกล้ำ กว ขว คว ได้แปรเสียง เป็น ฟ เช่น กว แปรเสียงเป็น ฟา อีมากกว่านี้ คนไทเกาะกงได้ใช้ภาษาเป็นกันเองมากโดยมีเสียงดังเบา หัวเราะกัน และใช้ภาษาทำทางมาช่วยเพิ่มความหมายให้ชัดเจนอีกด้วย สำหรับการพูดคุยกันในช่วงงานวัดนั้น สังเกตเห็นได้ว่า คนไทเกาะกงจะพูดคุยกันเรื่องการช่วยงาน การแบ่งทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น การทำกับข้าว การเตรียมตักข้าวและยกอาหารถวายพระสงฆ์ การพูดถึงงานประจำวันที่การประกอบอาชีพทำมาหากิน เป็นต้น ดังนั้น จากลำดับเหตุการณ์ดังกล่าว เห็นว่า คนไทเกาะกงจะใช้ภาษาไทยส่วนมากจะอยู่ในแวดวงชุมชนของตน ซึ่งถ้าเป็นงานหรือพิธีกรรมเป็นทางการจะใช้ภาษาเขมร ส่วนในงานนี้จะมีการใช้เครื่องมือสำคัญเช่น อาหารเป็นข้าวและกับข้าวแบบอาหารทะเล น้ำพริก ผัดเผ็ด เป็นต้น เครื่องดื่มก็เป็นน้ำดื่มที่ผลิตในกัมพูชา และน้ำดื่มตราสิงห์ที่นำเข้ามาจากประเทศไทย ดังนั้น กิจกรรมในงานบุญครั้งนี้ ได้แสดงให้เห็นการสื่อสารคนในชุมชนและนอกชุมชน โดยผ่านการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือและการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของงานวิจัยนี้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ไทเกาะกงจะเห็นว่า จากการศึกษาลักษณะภาษาของไทเกาะกง รวมทั้งอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ พบว่า มีการเชื่อมโยงกันระหว่างการใช้ภาษาไทยในการดำรงชีวิตอยู่ประจำวันทั้งเรื่องชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ การตั้งชื่อคนไทเกาะกง ชื่อเรียกสถานที่ และการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งงานประเพณีวัฒนธรรมที่คนไทเกาะกงได้ปฏิบัติตั้งแต่เดิมและปรับเปลี่ยนไปตามสมัยกาลจนมาถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ถือว่าเป็นภาพตัวแทนที่ได้แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ นอกเหนือจากนี้ในเรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสารจากงานประเพณีต่าง ๆ เช่น งานผจญเบญจก็ได้ช่วยให้มองเห็นถึงตัวตนของคนไทเกาะกงได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Phakdeephasook (2018) และ Angaphanitchakit (2014) ในเรื่องของการใช้กรอบแนวคิดในการศึกษา ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ทั้งเรื่องการใช้ชื่อเป็นตรรกะในการแสดงและประกอบสร้างอัตลักษณ์ เรื่องการเสนอภาพตัวแทน เรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร

การที่คนไทในเกาะกงได้แสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนผ่านวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตน การตั้งชื่อบุคคลตามโครงสร้างแบบไทย การเรียกชื่อสถานที่ และการใช้ภาษา ได้แก่ คำเรียกญาติ คำลงท้าย คำทักทาย และคำบอกเวลา รวมทั้งการสื่อสารผ่านวัฒนธรรมและประเพณี ก็เพื่อนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองให้แตกต่างจากกลุ่มคนกัมพูชาที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งหมดนี้เป็นไปตามจิตสำนึกทางสังคมและประวัติศาสตร์ แต่ในขณะเดียวกัน คนไทในเกาะกงก็ยอมรับการปรับเปลี่ยนชื่อตามโครงสร้างแบบกัมพูชา เพื่อต้องการมีพื้นที่ทางสังคม เป็นการให้สังคมและรัฐกัมพูชาจัดตระหนักรู้พวกเขาเป็นคนในพื้นที่และต้องการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนของตนอย่างมีความสุขในฐานะพลเมือง

ของรัฐกัมพูชา เหล่านี้ทำให้เห็นถึงลักษณะของการต่อรองทางชาติพันธุ์และการสร้างอัตลักษณ์ให้สังคม และรัฐกัมพูชายอมรับ ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับ Kongsirirat (2005, p.78) ที่กล่าวถึงการสร้างและการต่อรองอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมว่า “อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์จะถูกสร้างหรือทำให้แตกต่างจากชาติพันธุ์อื่น ๆ ก็ต่อเมื่อกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นหรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมานี้จะมีลักษณะของความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา โดยขึ้นอยู่กับบริบทสังคม การเมือง ความเป็นรัฐชาติ หรือกลไกในการต่อรองอำนาจ”

References

- Adisak, S. (2015). **Thai people in Koh Kong**. Retrieved from http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=2454&filename=index
- Angaphanitchakit, C. (2014). **Discourse Analysis**. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Auer, P. (1998). **Code-Switching Conversation. Language, interaction and Identity**. Routledge.
- Boonwanno, T. (2012). **Who is the Thai diaspora of Thai descent from Koh Kong**. Retrieved from <https://prachatai.com/journal/2012/02/39041>.
- Brewer, J., D. (2000). **Ethnography**. Buckingham: Open University Press.
- Court, C. (1972). **The Tones of Trat Dialect**. In Harris and R.B. Noss.J.G. (Ed.), *A conference on Tai Phonics and Phonology* (pp.47-49). Mahidol University
- Keo, C., & Ly, V. (2009). **The ethnic groups in Cambodia. Lao and Thai ethnic groups in Cambodia**. Phnom Penh: Centre for Advanced Study.
- Denzin, N., K, & Lincoln, Y., S. (2000). **Handbook of qualitative research**. Thousand Oaks: Sage Publication.
- De Fina, A. (2007). **Code-switching and the construction of ethnic identity in the community practice**. *Language in Society*.
- Joseph, J.E. (2004). **Language and Identity: National, Ethnic, Religious**. Hampshire: Palgrave Macmillan.

- Kasampolkoon, A. (2013). “**Bhalmueng Koh Kong**” and “**Patchantanakaropamakhatha**”: Buddhist literature and the represent of Thai Diaspora of Koh Kong citizens. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/JOS/article/view/3835>.
- Knoblauch, H. (2005). **Focused ethnography**. The State of the Art of Qualitative Research in Europe, 6(3).
- Hem, S., Hongsuwan, P., & Salee, B. (2021). **Ethnic Identity Construction of Tai Koh Kong in Cambodia**. Doi: 10.17051/ilkonline.2021.06136.
- Hem, S., Hongsuwan, P., & Salee, B. (2022). **Language Use and Ethnic Identity of Tai Koh Kong in Cambodia**. Neuroquantology, 20 (10), 6468-6477.
- Kongsirirat, S. (2005) Laotian Identity and the Identity Formation through Primary School Textbooks. **Journal of Humanities Naresuan University**, 2 (2), 76-87
- Liamprawat, S. (2008). **The Study of Dialects: Family Language of Tai**. Silpakorn University. (In Thai)
- Maxwell, J., A. (2005). **Qualitative research design: an interactive approach**. Thousand Oaks, CA: Sage publications.
- Ministry of Planning. (2019). **The report of information of economic and society in Koh Kong province**. Ministry of Planning, Cambodia.
- Phakdeephasook, S. (2018). **The relationship between language and Identity: and Approaches to Analyzing in Thai language**: Bangkok, Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Rashid, M., C., V., & Goetz, H. (2015). **The encounters and challenges of ethnography as a methodology in health research**. International Journal of Qualitative Methods, 1-16.
- Schliesinger, J. (2011). **Ethnic groups of Cambodia. Vol. 3. profile of Austro-Thai-and Sinitic-speaking peoples**. Bangkok: White Lotus.
- Yothaphirom, P. (2008). **Patchan Khiri khet Koh Kong: Ancient province**. Phra Nakhon Sri Ayutthaya: Rajabhat Phra Nakhon Sri Ayutthaya. (In Thai)

การใช้คำในวงไพ่ฟองไทย

The use of words in Thai Pong cards

รัช มั่นต่อการ / Tach Montokarn

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก, 65000, ประเทศไทย
Department of Thai, Faculty of Humanities, Naresuan University, Phitsanulok, 65000, Thailand

Email : Tachmonto@gmail.com

Received: July 10, 2023

Revised: August 21, 2023

Accepted: August 27, 2023

Abstract

This research article has three objectives: 1) to study the process of using words, 2) to study the use of specific words and 3) to study the process of using words in Thai Pong cards. For research method, the researcher interviewed 12 players and collect word usage data by joining as a player in the Thai Pong card circle as well. The results of the research showed that the 8 Thai Pong cards circles in total 134 words as follows: 9 words describing cards, 42 words naming card, 9 words describing order and ranking, 7 words describing player's name, 30 words describing playing method, 5 words describing noun classifier, 51 slangs, and 17 condemned words.

Key words: use of words Thai Pong Card circle of cardse

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการใช้คำ 2) เพื่อศึกษาการใช้คำเฉพาะ และความหลากหลายของการใช้คำในวงไพ่ผ่องไทย สำหรับวิถีศึกษา ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เล่นจำนวน 12 คน และเก็บข้อมูลการใช้คำด้วยการเป็นผู้เล่นในวงไพ่ผ่องไทยด้วย ผลวิจัยพบการใช้คำในวงไพ่ผ่องไทย 8 ประการ ได้แก่ คำอธิบายลักษณะไพ่ จำนวน 9 คำ คำเรียกชื่อไพ่ จำนวน 42 คำ คำแสดงลำดับและศักดิ์ จำนวน 9 คำ คำเรียกชื่อผู้เล่น จำนวน 7 คำ คำอธิบายวิธีการเล่น จำนวน 30 คำ คำลักษณะนามจำนวน 5 คำ คำสแลง จำนวน 15 คำ และคำค่า จำนวน 17 คำ รวมทั้งสิ้น จำนวน 134 คำ

คำสำคัญ: การใช้คำ, ไพ่ผ่องไทย, วงไพ่

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์ล้วนแล้วแต่เชื่อมั่นในเทพเจ้าและภูตผีปิศาจว่าให้คุณให้โทษแก่ชีวิต ดังนั้นจึงเกิดพิธีอ้อนวอนบนบานให้เทพเจ้าหรือภูตผีปิศาจต่าง ๆ ช่วยเหลือตนเอง ซึ่งปรากฏในรูปของการสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาตลอดจนถึงการเสี่ยงทายผลดีผลร้าย เป็นต้น เครื่องมือเสี่ยงทายในสมัยโบราณก็แล้วแต่มนุษย์จะสร้างหรือทำขึ้นตามสมควรที่กรณีนั้น ๆ ในยุคต่อ ๆ มา เครื่องมือเสี่ยงทายได้พัฒนาจากการใช้เพื่ออ้อนวอนบนบานต่อเทพเจ้าหรือภูตผีปิศาจกลายเป็นการเสี่ยงเพื่อวัดดวงเสี่ยงโชค ความหลากหลายของเครื่องมืออาจทำจากวัสดุต่าง ๆ และปรากฏรูปลักษณ์ต่าง ๆ เช่น รูปเทพเจ้า รูปคน รูปสัตว์ รูปต้นไม้ นอกจากนี้ยังพบเครื่องมือเสี่ยงทายปรากฏเป็นกระดาดตัวเลข กระดาดจกแต้ม เป็นต้น ส่วนวิธีการเสี่ยงทายอาจจะมีการปิดตาจับกระดาดตัวเลข หรือให้สัตว์เสี่ยงคาบหรือทำให้เคลื่อนที่จากที่เดิม การเสี่ยงทายเหล่านี้จึงเป็นความเพลิดเพลินของชุมชน (Bunphakdi, 1967)

เมื่อการทำกระดาดตัวเลขเสี่ยงทายได้พัฒนาตามลำดับ ไพ่จึงถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้แทนกระดาดตัวเลข ไพ่ผ่องเงินเกิดขึ้นในยุคสมัยราชวงศ์ชางและเป็นต้นแบบของไพ่ผ่องไทยซึ่งรับเอาวิธีการเล่น ศิลปกรรมที่ปรากฏในไพ่ คำที่ใช้เรียกชื่อไพ่ ตลอดจนถึงตัวละครต่าง ๆ ที่ปรากฏนามในไพ่ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากไพ่ผ่องเงินทั้งสิ้น สำหรับไทยนั้นรับเอาไพ่ม้าตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหง ส่วนไพ่ผ่องไทยที่ได้รับอิทธิพลจากไพ่ผ่องเงิน ได้รับความนิยมน้อยที่สุด ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ไพ่ผ่องไทยในยุคแรก ๆ ปรับปรุงลดทอนด้านศิลปกรรมจากของไพ่ผ่องเงินโบราณ ต่อมาโรงงานไพ่ของกรมสรรพสามิตได้ปรับปรุงลดทอนในตัวไพ่ให้มีความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างข้อมูล ต่อไปนี้

ไพ่ผ่องเงินโบราณ

ไพ่ผ่องเงินยุคแรกในเมืองไทย

ไพ่ที่เขียนขึ้นใหม่

ที่มา: Bunphakdi, 1967, p. 17

วงไฟฟ้่องไทยมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการพนันอื่น ๆ ด้านกายภาพของวง ต้องใช้อุปกรณ์การเล่นหลากหลายชนิด ต้องมีสมาชิกหรือผู้เล่นจำนวนไม่ต่ำกว่า 6 คน ต้องมีสถานที่เล่นมิดชิด ต้องมีการขออนุญาตเล่นอย่างเป็นทางการในแต่ละวัน ในแง่การขยายของวงไฟ Sukkhao (2013) อธิบายว่าเกิดจากการต้องการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเป็นเวทีของการพูดคุยสารทุกข์สุกดิบเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในหมู่ของคนที่ว่างงานเหมือนกัน สำหรับในวงไฟฟ้่องไทย ภาษาที่ใช้ในการสนทนาปราศรัยขณะเล่น จึงเป็นภาษาเฉพาะกลุ่ม เฉพาะด้านและผู้ที่ใช้เล่นไฟฟ้่องไทยไม่เป็น อาจไม่เข้าใจภาษาเฉพาะของวงไฟฟ้่องไทย

การศึกษาวิจัยการใช้คำในวงไฟฟ้่องไทยนี้ ผู้วิจัยศึกษาการใช้คำในวงไฟฟ้่องไทย หมู่บ้านหนองขวางลี้ ตำบลตองทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีผู้เล่นไฟฟ้่องไทยเหลืออยู่เพียงไม่กี่หมู่บ้านและนับวันจะไม่มีผู้ที่สามารถเล่นไฟฟ้่องไทยนี้ได้อีก เนื่องจากไฟฟ้่องไทยเป็นไฟที่มีรายละเอียดในการเล่นหมยหมยและต้องใช้ทักษะตลอดจนถึงความจำมากกว่าปกติ กล่าวกันว่าผู้เล่นหนึ่งคนอาจจะเล่นไฟฟ้่องไทยเป็นต้องใช้เวลานานนับปี เหตุผลสำคัญในการศึกษา ก็คือ วงไฟฟ้่องไทยเป็นสังคมการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มซึ่งบุคคลภายนอกที่ใช้เล่นไฟฟ้่องไทยไม่เป็นไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ได้ในวงได้ ตัวอย่าง เช่น คำว่า เอี้ยว ที่ใช้อธิบายลักษณะไฟชนิดหนึ่ง ไม่ได้มีความหมายเหมือนคำว่า เอี้ยว ในความเข้าใจของสาธารณชนทั่วไป หรือ คำว่า เสียร คำว่า ก๊วย และคำว่า ผ่อง เป็นต้น คำเหล่านี้มีความหมายเฉพาะในหมูสมาชิกผู้เล่นไฟฟ้่องไทยเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์การใช้คำในวงไฟฟ้่องไทยเพื่อสืบทอดและรักษามรดกคำในวงไฟฟ้่องไทยซึ่งนับวันจะสูญหายและไม่มีผู้ทราบความหมายในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิจัยการใช้คำเฉพาะในวงไฟฟ้่องไทย
2. เพื่อศึกษากระบวนการการใช้คำในวงไฟฟ้่องไทย
3. เพื่อศึกษาความหลากหลายของการใช้คำในวงไฟฟ้่องไทย

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาวิจัยคำและการใช้คำในวงไฟฟ้่องไทยนี้ ผู้วิจัยเลือกหมู่บ้านที่ผู้วิจัยถือกำเนิดตั้งแต่เด็ก และเป็นสถานที่ที่ผู้วิจัยคุ้นเคย เนื่องจากสถานที่อื่นได้รับการจัดให้เป็นบ่อน ยากแก่การลงพื้นที่เก็บข้อมูล เพราะผู้เล่นในบ่อนไม่ประสงค์จะบอกข้อมูลและเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง สำหรับหมู่บ้านที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ผู้ให้ข้อมูลไฟฟ้่องไทยจำนวน 12 คน ทุกคนเป็นผู้เล่นไฟฟ้่องไทยมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปีและอนุญาตให้เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวได้ สำหรับวิธีศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกข้อมูลเก็บรวบรวมคำสัมภาษณ์ผู้เล่น จำนวน 12 คน และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมด้วยการเป็นผู้เล่นในวงไฟฟ้่องไทยเพื่อสังเกตการใช้คำอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากคำปกติอีกด้วย อนึ่งวิธีดำเนินการวิจัยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลักและยึดหลักระเบียบวิธีวิจัย 4 ประการ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การกำหนดขอบเขตพื้นที่ในการเลือกเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งการรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ประการ ได้แก่ 1) การเก็บข้อมูลเพื่ออธิบายเสริมหัวข้อวิจัย 2) การเก็บข้อมูลจากแหล่งเกิดข้อมูลโดยการลงพื้นที่เล่นไพ่ด้วยตนเองและสัมภาษณ์ผู้เล่นร่วมวง

1.1 การเก็บข้อมูลเพื่ออธิบายเสริมหัวข้อวิจัยหมายถึง การเก็บข้อมูลจากแหล่งค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยนเรศวร หอสมุดประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร หอสมุดสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กระทรวงวัฒนธรรม ฐานข้อมูลค้นคว้าคำและการใช้ จาก TDC หรือ Thai Digital Collection ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของ ThaiLIS

1.2 การเก็บข้อมูลจากแหล่งเกิดข้อมูล หมายถึง ผู้วิจัยร่วมเล่นจริงในวงไพ่ผ่องไทยตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ในขอบเขตพื้นที่ จากนั้นสังเกตวิธีการใช้คำพูดของผู้เล่นในขณะที่กำลังเล่น นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ เพื่อเก็บคำ สำนวน ที่ปรากฏในวงไพ่ผ่องไทย

2. ขอบเขตพื้นที่ในการเลือกเก็บข้อมูล

ขอบเขตพื้นที่ในการเลือกเก็บข้อมูล หมายถึง พื้นที่ที่มีการเล่นไพ่ผ่องไทยเป็นประจำ ในคำจำกัดความนี้ ผู้วิจัยระบุถึงสถานที่ที่มีผู้เล่นไพ่ผ่องไทยเป็นประจำแต่ไม่ใช่เป็นการพนัน คำว่า เล่นประจำ คือ เล่นทุกวัน หรือเกือบทุกวันในแต่ละสัปดาห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือก บ้านหนองกวางลี หมู่ 8 ตำบล ดอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแหล่งเก็บข้อมูล เนื่องจากสถานที่เล่นไพ่นี้นับว่ามีบ้านนี้ ไม่ใช่เป็นการพนัน เจ้าของสถานที่หรือเจ้าของบ้านจะยื่นคำร้องต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อขอเล่นสนุกคลายเครียดในแต่ละวันและเสียค่าธรรมเนียมขออนุญาตเล่นต่อฝ่ายปกครองวันต่อวัน เกณฑ์การคัดเลือกหมู่บ้านนี้ เพราะผู้วิจัยคุ้นเคยกับผู้เล่นแต่ละคน อีกทั้งจะได้ข้อมูลเชิงลึกกว่าการลงพื้นที่ในบ่อนเปิดตามสถานที่ต่าง ๆ การสัมภาษณ์ผู้เล่นในบ่อนที่ไม่คุ้นเคยมักไม่ได้ข้อมูลในเชิงลึก เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์มักไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเบื้องต้น สันนิษฐานว่าเกิดจากความกลัวและความอาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ประการ คือ 1) เครื่องมือเก็บข้อมูล 2) เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับเครื่องมือเก็บข้อมูลผู้วิจัยสร้างเครื่องจำนวน 5 ชุด มีผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ตรวจสอบและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ จากนั้นผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปจัดเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาแบ่งกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ตามทฤษฎีที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ออกจากการรวบรวมมาวิเคราะห์โดยกำหนดการวิเคราะห์ไปตามลำดับ ตั้งแต่คำที่ใช้อธิบายลักษณะไพ่ คำที่เรียกชื่อไพ่ เป็นต้น โดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องคำและการใช้คำกำหนดทิศทางในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยค่าและการใช้ในวงไพ่มงไทย พบการใช้ในวงไพ่มงไทย 8 ประการ ได้แก่ คำอธิบายลักษณะไพ่ คำเรียกชื่อไพ่ คำแสดงลำดับและศักดิ์ คำเรียกชื่อผู้เล่น คำระบุวิธีการเล่น คำลักษณะนาม คำสแลง และคำด่า

1. คำอธิบายลักษณะไพ่

คำอธิบายลักษณะไพ่ หมายถึง คำที่ใช้อธิบายหรือบอกรูปร่างลักษณะของไพ่ในแต่ละใบที่มีลักษณะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มไพ่ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อสังเกตให้ผู้เล่นได้จดจำลักษณะไพ่ และเป็นการพัฒนาความจำสำหรับผู้สูงอายุอีกด้วย จากการศึกษาวิจัยพบคำอธิบายลักษณะไพ่จำนวน 9 คำ ได้แก่ คำว่า เอี้ยว สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า

คำว่า เอี้ยว เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ 2 ชนิด คือ เอี้ยวที่มีลักษณะหัวเต็มและเอี้ยวที่มีลักษณะหัวบาก คำว่า สอง เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่มีปุ่มกลมมนบนหัวไพ่ด้านบนขวาและด้านล่างซ้าย สอง มี 3 ชนิด ได้แก่ สองคณฑี สองตา และสององคต คำว่า สาม เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่มีปุ่มแหลมเสี้ยวด้านบนขวาและด้านล่างซ้าย สาม มี 3 ชนิด ได้แก่ สามคณฑี สามตา สามนก คำว่า สี่ เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่มีปุ่มกลมมนปรากฏตรงกลางขอบด้านบนและขอบด้านล่างของสี่ มี 3 ชนิด ได้แก่ สี่คณฑี สี่มะเขือ และสี่นม คำว่า ห้า เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่มีเว้าลึกจากขอบไพ่ด้านบนและขอบด้านล่างปรากฏรอยเว้า 2 รอย ห้า มี 3 ชนิด ได้แก่ ห้าคณฑี ห้าแตงโม และห้านก คำว่า หก เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่ด้านบนขวาและด้านล่างซ้ายของไพ่จะมีเส้น 2 เส้น เส้นด้านบนจะลากยาวจนสุดขอบ เส้นด้านในเป็นเส้นสั้น ๆ ลากสุดแค่ขอบด้านในของไพ่เท่านั้น ทั้งสองเส้นมีขนาดเท่า ๆ กัน หก มี 3 ชนิด ได้แก่ หกคณฑี หกตา หกละเอียด คำว่า เจ็ด เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่มีเว้าลึกจากขอบไพ่ด้านบนและขอบด้านล่างปรากฏรอยเว้า 3 รอยเฉียงไปทางด้านขวา เจ็ด มี 3 ชนิด ได้แก่ เจ็ดคณฑี เจ็ดพัด และเจ็ดนก คำว่า แปด เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่มีเว้าลึกตรงกลางขอบไพ่ด้านบนและขอบด้านล่างปรากฏรอยเว้า 1 รอย แปด มี 3 ชนิด ได้แก่ แปดคณฑี แปดตา และแปดละเอียด คำว่า เก้า เป็นคำอธิบายลักษณะไพ่ที่ด้านบนขวาและด้านล่างซ้ายของไพ่จะมีเส้น 1 เส้น เส้นจะลากยาวจนสุดขอบ เก้า มี 3 ชนิด ได้แก่ เก้าดำ เก้าจันและเก้าแดง ดังตัวอย่างข้อมูลที่ปรากฏต่อไปนี้

ที่	คำแสดงลักษณะ	หัวเต็ม	หัวบาก	-	หมายเหตุ
1	เอี้ยว				เอี้ยวที่มีลักษณะหัวบากมี 5 ชนิด ที่แสดงในลำดับที่ 1 คอลัมน์ที่ 4 ชื่อ เอี้ยวแดง
2	สอง				คอลัมน์ 3 สองคณฑี คอลัมน์ 4 สองตา คอลัมน์ 5 สององคต

ที่	คำแสดงลักษณะ	หัวเต็ม	หัวบาก	-	หมายเหตุ
3	สาม				คอลัมน์ 3 สามคนซ์ คอลัมน์ 4 สามตา คอลัมน์ 5 สามนกเตี้ย
4	สี่				คอลัมน์ 3 สี่คนซ์ คอลัมน์ 4 สี่มะเขือ คอลัมน์ 5 สี่นม
5	ห้า				คอลัมน์ 3 ห้าคนซ์ คอลัมน์ 4 ห้าแดงโม คอลัมน์ 5 ห้านก
6	หก				คอลัมน์ 3 หกคนซ์ คอลัมน์ 4 หกตา คอลัมน์ 5 หกละเอียด
7	เจ็ด				คอลัมน์ 3 เจ็ดคนซ์ คอลัมน์ 4 เจ็ดพัด คอลัมน์ 5 เจ็ดนก
8	แปด				คอลัมน์ 3 แปดคนซ์ คอลัมน์ 4 แปดตา คอลัมน์ 5 แปดละเอียด
9	เก้า				คอลัมน์ 3 เก้าดำ คอลัมน์ 4 เก้าจัน คอลัมน์ 5 เก้าแดง

2. คำเรียกชื่อ

คำเรียกชื่อ หมายถึง คำที่ใช้เรียกชื่อไฟผ่องไทยแต่ละชนิดในขณะในการเล่น ผลการศึกษาวิจัยพบคำเรียกชื่อแบ่งเป็นจำนวน 5 กลุ่มคำเรียก ได้แก่ คำเรียกชื่อว่า คนซ์ ตาน ละเอียด และคำเรียกชื่อห้อง

2.1 คำเรียกชื่อว่า คนซ์ ไม่พบความหมายโดยตรงของคำนี้ งานเขียนเกี่ยวกับไฟผ่องไทยบางเล่มใช้ คำว่า คน ก็มี คำว่า คนซ์ กับ คำว่า คน มีความหมายแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คนซ์ ที่ปรากฏในไฟผ่องไทย สันนิษฐานว่าเรียกชื่อตามศิลปกรรมที่ปรากฏในไฟและเมื่อพิจารณาตามศิลปกรรมที่ปรากฏตรง

กับ คำว่า คมที่ ในภาษาไทย หมายถึง เครื่องปั้นดินเผาศิลปะสมัยสุโขทัย ซึ่งเกิดขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 19-20 ลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องปั้นดินเผาท้องกับกับลายศิลปกรรมในไฟ่องไทยอยู่พอสมควร นอกจากนี้จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ พบว่ามีการเรียกชื่อ คมที่ แผลมาเป็น คน แต่ไม่ได้เรียกระบุคำว่า คน โดยตรง ทั้งนี้ผู้เล่นบางคนจะเรียกไฟที่มีชื่อเรียกว่า คน โดยเรียกใหม่ว่า มนุษย์ คำว่า มนุษย์ ในกรณีนี้ หมายถึง คำว่า คน นั่นเอง (T. Montokarn, personal communication, May 19, 2021)

2.2 คำเรียกชื่อไฟว่า ตา พบว่าใช้เรียกชื่อตามลักษณะลวดลายดวงตาที่ปรากฏในไฟ

2.3 คำเรียกชื่อไฟว่า นก พบว่าใช้เรียกไฟที่มีลักษณะลวดลายรูปนกที่ปรากฏในไฟ

2.4 คำเรียกชื่อไฟว่า ละเอียด พบว่า ใช้เรียกชื่อไฟที่มีลวดลายศิลปกรรมที่ปรากฏเป็นรูปนก ยืนหันหน้าตรง

2.5 คำเรียกชื่อฟอง คำเรียกชื่อฟองในวงไฟ่องไทย ปรากฏชื่อฟองจำนวน 12 ชื่อ ได้แก่ ชื่อฟองกับตำแหน่งทางการปกครอง ได้แก่ คำว่า พญา เป็นคำเรียกชื่อเอียว ผู้วิจัยพบว่า เอียวพญา ยังได้รับการเรียกขานในวงไฟ่องชื้ออื่น ๆ อีก เช่น เรียกว่า ผู้ใหญ่ ไอ้โต้ง ไอ้กู เป็นต้น (T. Montokarn, personal communication, May 19, 2021) ชื่อฟองกับสัตว์ ได้แก่ คำว่า หู เป็นคำเรียกชื่อไฟ่องชนิดที่มีเลข 1 ไทย ปรากฏในภาพ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้เล่นบางคนเรียกเอียวหนูว่า หนึ่ง ก็มี (T. Montokarn, personal communication, May 12, 2021) คำว่า หนึ่งนี้ สันนิษฐานว่าเรียกตามเลข 1 ไทย ที่ปรากฏในไฟ่องชื้อฟองกับสมณเพศ ได้แก่ คำว่า ซี เป็นคำเรียกชื่อไฟ่องเอียวอีกชนิดหนึ่ง การเรียกชื้อว่า ซี นี้ สันนิษฐานว่า เรียกตามชื่อเขียนหรือชื่อผู้กล้าแห่งเขาเหลียงซานในสมัยราชวงศ์ซ่ง

ซึ่งเป็นยุคสมัยกำเนิดไฟ่องจีน โดยผู้ผลิตไฟ่องจีนในสมัยนั้นนำศิลปกรรมสมัยราชวงศ์ซ่ง และภาพเหล่าผู้กล้าหรือเขียนมาวาดและพิมพ์ลงในไฟ่องเพื่อเชิดชูเกียรติ ครั้นเปลี่ยนเป็นไฟ่องไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลจากไฟ่องจีน มีการเขียนภาพไฟ่องเอียวขึ้นมาใหม่ตามแบบอย่างของไฟ่องไทย แต่ชื่อเรียกยังคงเหมือนเดิม นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า การเรียกเอียวซีในวงไฟ่องไทย มีการเรียกเพี้ยนไปจากเดิมบ้าง เช่น เรียกว่า ยายซี แม่ซี ผักซี หรือ ผัก เป็นต้น ชื่อฟองกับของใช้ ได้แก่ คำว่า เกือก และ พัด คำว่า เกือก เป็นคำเรียกชื่อไฟ่องเอียวอีกชนิดหนึ่ง การเรียกชื้อว่า เกือก นี้ สันนิษฐานว่าเรียกตามลักษณะรูปเกือกม้าหรือรองเท้าม้าที่ปรากฏในไฟ่อง นอกจากนี้ยังมีการเรียกชื่อเอียวเกือกอย่างอื่นอีกด้วย เช่น เรียกว่า สัน สันเท้า สันตีน รองเท้า ส่วน คำว่า พัด เป็นคำเรียกชื่อ ไฟ่อง แม้จะมีลักษณะเหมือนพัดตา แต่ก็ไม่ปรากฏการเรียกว่า เจ็ดตา เหมือนไฟ่องตา แปดตา สองตาหรือสามตา เป็นต้น นอกจากจะเรียกว่า พัดแล้ว ในวงไฟ่องไทย ยังปรากฏการเรียกชื้ออื่น ๆ อีก เช่น เรียกว่า พัดลม แอร์ ร้อนไหม เย็นไหม (เรียกลักษณะเชิงถาม ในขณะที่เปิดไฟ่องนี้จากกองหรือกำลังจะทิ้งไฟ่องนี้ไป) (T. Montokarn, personal communication, June 15, 2021) ชื่อฟองกับมาตราวัด ได้แก่ คำว่า ยาว เป็นคำเรียกชื่อเอียวอีกชนิดหนึ่ง สันนิษฐานว่าเรียกตามลักษณะภาพนกที่ปรากฏในไฟ่องซึ่งมีลำตัวยาว ในไฟ่องจีนโบราณ ลักษณะลำตัวและจะงอยปากของนกจะมีขนาดยาวกว่าภาพตาในไฟ่องไทยของไทย นอกจากจะเรียกชื้อว่า ยาว แล้ว ในวงไฟ่องไทย ยังปรากฏคำเรียกชื้ออื่นอีก เช่น เรียกว่า ยืด ไอ้ยืด ยาวเจื้อย (T. Montokarn, personal communication, June 20, 2021) ชื่อฟองกับตัวละครในวรรณคดี ได้แก่ คำว่า องคต เป็นคำเรียกชื่อ ไฟ่อง ซึ่งฟองกับคำว่า องคต ซึ่งเป็นตัวละครนตัวหนึ่งในเรื่อง รามเกียรติ์ นอกจากเรียกว่า องคต แล้ว ไฟ่องนี้ยังปรากฏชื้อเรียกอื่นในวงไฟ่องไทยว่า ต้อง ไอ้ต้อง ลุงต้อง ลุง (T. Montokarn, personal communication, June 20, 2021) ชื่อที่ฟองกับอวัยวะ ได้แก่ คำว่า นม คำว่า นม เป็นคำเรียกชื่อไฟ่อง ได้แก่ สีมม ไฟ่องนี้เวลาผู้เล่นที่เป็นผู้หญิงจำใจไข่มมมึงเขาไปใส่ตะที่หน้าอกให้ผู้เล่นคนอื่น ๆ รู้ว่าเป็นสีม

นอกจากนี้ไฟนี่ยังปรากฏชื่ออื่นในวงไฟผ่องไทยว่า อีตูต (T. Montokarn, personal communication, June 23, 2021) ชื่อที่พ้องกับพืชสวนครัว ได้แก่ คำว่า มะเขือ เป็นคำเรียกชื่อไฟสี่ บางครั้งการอธิบายลักษณะของไฟใบนี้ เมื่อผู้เล่นจั่วไฟสี่มาจะไม่เรียกตรง ๆ แต่จะบอกลักษณะ เช่น พุดว่า ต้มกันไหม หมายถึง มะเขือต้มในครัว เป็นต้น (T. Montokarn, personal communication, June 23, 2021) ชื่อที่พ้องกับผลไม้ ได้แก่ คำว่า แดงโม เป็นคำเรียก ไฟห้า ไฟใบนี้ยังปรากฏการเรียกชื่ออื่นอีก เช่น เรียกว่า ตาหวาน บางครั้งก็เรียกกร่อนคำสั้น ๆ เป็น ห้าโม ไฟห้าแดงโมนี้ เป็นไฟอยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า ตา แต่ไม่เรียกว่า ตา เหมือน สองตา สามตา หกตา แปดตา เป็นต้น (T. Montokarn, personal communication, June 26, 2021) ชื่อที่พ้องกับสี ได้แก่ คำว่า แดง ดำ คำว่า แดง และคำว่า ดำ นั้น มีชื่อเรียกอื่นอีก เช่น เรียกว่า นางแดง แดงแจ้ (T. Montokarn, personal communication, June 26, 2021) สำหรับคำว่า ดำ เป็นชื่อเรียกไฟเก้า ที่เรียกชื่อว่า ดำ สันนิษฐานเรียกตามลักษณะพื้นภาพของไฟ ซึ่งมีสีดำทั้งใบ นอกจากนี้ ผู้เล่นบางคนมักเรียกไฟนี้ว่า มิด คำมิด บางคนเรียก เก้าคณต์ตามกลุ่มไฟที่มีเลขไทยปรากฏอยู่ (T. Montokarn, personal communication, June 29, 2021) ชื่อที่พ้องกับเครื่องหมายวรรคตอน ได้แก่ คำว่า ดอกจัน คำว่า ดอกจันนั้น เป็นชื่อของไฟเก้า ที่เรียกว่า ดอกจัน สันนิษฐานว่าเรียกตามลายไฟที่ปรากฏเหมือนเครื่องหมายวรรคตอนแบบหนึ่ง เป็นรูปกลม ๆ เป็นแฉก หากพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่ง พบว่าดอกจันที่ปรากฏเหมือนรูปดอกจันของงูเห่าที่กำลังแผ่พังพาน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียกบางคนจะเรียกชื่อไฟใบนี้ว่า จัน ดอกไม้จัน ไข่เห่า เป็นต้น (T. Montokarn, personal communication, July 3, 2021)

3. คำแสดงลำดับและศักดิ์

คำแสดงลำดับและศักดิ์ในวงไฟผ่องไทย หมายถึง การกำหนดนับไฟตามลำดับศักดิ์ ไฟที่มีศักดิ์สูงที่สุดจะได้รับการจัดให้อยู่เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งนับว่าแตกต่างจากการนับลำดับและศักดิ์อื่น ๆ จากการศึกษาวิจัยพบคำแสดงลำดับและศักดิ์ จำนวน 9 คำ ได้แก่ เอี้ยว สอง สาม สี่ ห้า หก เจ็ด แปด เก้า

4. คำเรียกชื่อผู้เล่น

คำเรียกชื่อผู้เล่นในวงไฟผ่องไทย หมายถึง คำที่ใช้เรียกกลุ่มคนร่วมเล่นไฟผ่องไทยจำนวน 1 วง วงละ 6 คน จากการศึกษาวิจัย พบคำที่ใช้เรียกชื่อ 7 คำ ได้แก่ คำว่า สมาชิก ขา คู่ขา วงใหญ่ วงเล็ก เจ้า ลูกมือ

4.1 คำว่า สมาชิก หมายถึง คำที่ใช้เรียกจำนวนผู้เล่นไฟผ่องไทย สมาชิกไฟผ่องไทย 1 วง ต้องประกอบด้วยสมาชิก 6 คนเป็นอย่างต่ำ

4.2 คำว่า ขา หมายถึง คำที่ใช้เรียกกลุ่มผู้เล่น มีความหมายเหมือนคำว่า สมาชิก ทั้งนี้ คำว่า ขา พบว่า มักใช้บ่อยกว่า คำว่า สมาชิก สันนิษฐานว่าเพราะเป็นคำพยางค์เดียวและใช้คล้องปากกว่าคำว่า สมาชิก (T. Montokarn, personal communication, July 13, 2021)

4.3 คำว่า คู่ขา หมายถึง คำที่ใช้เรียกสมาชิกวงไฟ จำนวน 2 คน ซึ่งเล่นอยู่ในวงเดียวกัน แต่ไม่กินกันหรือเล่นไม่เอาสตางค์กัน ใน 1 วงไฟผ่องไทยอาจจะมิคู่ขา 1 คู่ หรือ 2 คู่ แล้วแต่ผู้เล่นจะตกลงกันเอง จากการศึกษาวิจัยพบว่าสมาชิกที่เป็นคู่ขากันส่วนมากมักเป็นสามีภรรยา เป็นญาติหรือเป็นเพื่อนสนิทกัน นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกบางคนมีเค้าหรือเงินงบนในการเล่นน้อย มักจะขอเป็นคู่ขากับสมาชิกคนอื่นในวง ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในการเสียพนัน สำหรับผู้ที่จะเป็นคู่ขากันนั้นต้องนั่งตรงกันข้ามกัน

โดยอยู่คนละฝั่งของวงไฟและมีผู้เล่นคนอื่นคั่นอยู่ 2 คนเสมอ

4.4 คำว่า วงใหญ่ หมายถึง กลุ่มผู้เล่นไฟผ่องไทยที่กำหนดเงินในวงเล่นแพงมากกว่าปกติ คำว่า วงใหญ่นี้ พบว่ามีกรเรียกเฉพาะกลุ่มที่เล่นไฟผ่องไทย หมู่ 8 บ้านหนองกวาดลี ตำบลตอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเท่านั้น ทั้งนี้ไม่ปรากฏคำนี้ในพื้นที่อื่น ๆ (T. Montokarn, personal communication, July 13, 2021)

4.5 วงเล็ก หมายถึง กลุ่มผู้เล่นไฟผ่องไทยที่กำหนดเงินในวงเล่นไม่แพงมากนัก ส่วนมากเป็นการเล่นแบบคล้ายเครื่องตลกสนุกสนาน เป็นกิจกรรมยามว่างของผู้สูงอายุที่อยู่บ้านไม่ได้ทำงานในแต่ละวัน (T. Montokarn, personal communication, July 13, 2021)

4.6 คำว่า เจ้า หมายถึง ผู้เล่นซึ่งทำหน้าที่แจกไฟให้สมาชิกคนอื่นในวงจากการศึกษาวิจัยพบการใช้คำว่า เจ้า 2 คำ โดยการประสมกับอื่น ได้แก่ คำว่า เจ้ามือและคำว่า เจ้าปลอม เจ้ามือ หมายถึง ผู้เล่นที่ทำหน้าที่แจกไฟให้สมาชิกคนอื่นจากสาเหตุที่ตนกินไฟในรอบที่ผ่านมา ส่วนคำว่า เจ้าปลอม หมายถึง ผู้เล่นหรือสมาชิกในวงไฟคนที่ไม่ได้กินไฟแต่นั่งอยู่ได้มือของคนกินไฟที่คนถูกกินต้องจ่ายเงินมากเป็นพิเศษ มี 4 กรณี คือ กินตก 4 ตัว กินล้ม กินตัน กินล้มเอี้ยว คนกินไฟที่ได้เงินมากในรอบนั้นต้องทำหน้าที่ทำไฟ ส่วนคนที่นั่งได้มือต้องแจกไฟและเป็นเจ้าปลอม นอกจากนี้ การเป็นเจ้าปลอมจะได้เปรียบผู้ตรงที่ได้ไฟในรอบที่แจกเพิ่มขึ้นอีก 1 ใบ (T. Montokarn, personal communication, July 15, 2021)

4.7 คำว่า ลูกมือ หมายถึง สมาชิกคนอื่นนอกจาก เจ้า เจ้ามือ หรือเจ้าปลอม ลูกมือในวงไฟผ่องไทยจะได้รับการแจกไฟน้อยกว่าเจ้ามือ 1 ใบ สมาชิกไฟ 1 วงตามปกติ จะประกอบด้วย ลูกมือ จำนวน 5 คน และเจ้า เจ้ามือ หรือเจ้าปลอม จำนวน 1 คนเสมอ (T. Montokarn, personal communication, July 15, 2021)

5. คำระบุวิธีการเล่น

คำที่ระบุวิธีการเล่นนั้น จากการศึกษาวิจัย พบว่า มี จำนวน 30 คำ ได้แก่ คำว่า ค่าต่ง ค่าไฟ ตั่งวง ทำ ตัด เลือกเจ้า นับไฟ แจก จัดไฟ ตีไฟ เก็บ จั่ว ผ่อง คอย รอ คั่ว เตี้ย กิน ทุบ เฆา คน (คุล) คู่ ก๊วย คู่คว่ำ ตอง เสียร โจ๊ก ขาแข็ง เสียบไฟ ทับหลัง ดังข้อมูลต่อไปนี้

5.1 คำว่า ค่าต่ง หมายถึง การเก็บเงินให้เป็นค่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ สำหรับสมาชิกที่เป็นเจ้าบ้าน การเก็บค่าต่ง มีลักษณะการเก็บ 2 ประการ ได้แก่ การเก็บยกและการเก็บบางส่วน

5.2 คำว่า ค่าไฟ หมายถึง การเก็บเงินในวงไฟเพื่อคืนเงินแก่ผู้ออกค่าไฟก่อน จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ออกเงินซื้อไฟมักเป็นผู้ประสานในการหาสมาชิกวงไฟ โดยผู้ประสานจะนัดแนะวันเวลาและสถานที่ให้ นอกจากนี้ผู้ประสานยังจัดเตรียมอุปกรณ์การเล่น ได้แก่ ไฟ เสือ ไม้เขี่ย ผู้ประสานบางคนจัดหาหมอนอิง ผ้าปูนั่ง เบาะสำหรับรองนั่ง เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุอีกด้วย สำหรับค่าไฟมักเก็บคืนให้ผู้ออกเงินก่อนโดยเก็บคืนมากกว่าราคาจริง 1 เท่า ตัวอย่างเช่น ไฟผ่องไทย 1 ส้ารับราคา 150 บาท จะเก็บค่าไฟคืนให้ผู้ออกเงินก่อน 300 บาท เป็นต้น

5.3 คำว่า ตั่งวง หมายถึง คำที่ใช้เพื่อจะบอกสถานที่เล่น การตั่งวง คือ การสอบถามถึงสถานที่การเล่น เช่น ถามว่า ตั่งวงที่ไหน เล่นบ้านใคร

5.4 คำว่า ทำ หมายถึง การทำไฟด้วยวิธีการนำไฟมากระจายเพื่อมิให้ไฟชุดเดียวกันเรียงติดกัน จากการศึกษาวิจัยพบการทำไฟ มี 2 ประการ ได้แก่ การรวบทำและการสลับทำ

5.5 คำว่า ตัด หมายถึง การนำไฟที่ทำเสร็จแล้วแยกออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่ตัดแล้ว เจ้ามือถือเพื่อแจกกับส่วนที่ตัดแล้ววางไว้กลางวงสำหรับจั่ว

5.6 คำว่า เลือกเข้า หมายถึง การกำหนดให้สมาชิกหรือผู้เล่นคนใดเป็นเจ้ามือเพื่อแจกไฟ การเลือกเจ้ามือให้ผู้เล่นที่แกะไฟจากกล่องแล้วทำไฟคนแรกเป็นเจ้าเพื่อตอบแทนในการทำไฟ เพราะผู้ที่เป็นเจ้าของจะได้รับไฟมากกว่าสมาชิกคนอื่น 1 ใบ ซึ่งมีโอกาสที่ไฟจะดีมีต้อมมีเตียมมากกว่าผู้อื่นเพิ่มโอกาสในการกินไฟมากขึ้น

5.7 คำว่า นับไฟ หมายถึง การนับจำนวนไฟแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ การนับไฟก่อนเริ่มเล่น และการนับไฟในแต่ละรอบที่เล่น

5.8 คำว่า แจก หมายถึง การจ่ายไฟไปรอบวงให้ผู้เล่นแต่ละคน การแจกมี 2 ประการ ประกอบด้วย การแจกไฟให้เจ้ามือ การแจกไฟให้ลูกมือ การแจกไฟให้เจ้ามือ หมายถึง เจ้ามือ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แจกต้องแจกไฟให้ตนเองก่อน สำหรับจำนวนไฟที่จะต้องแจกให้สมาชิกแต่ละคนในแต่ละรอบหรือแต่ละต้อมมีจำนวน 11 ใบ ยกเว้นเจ้ามือจะได้ไฟ 12 ใบ การแจกไฟให้เจ้ามือจะแจก 2 ครั้ง ครั้งที่แจก 6 ใบ ครั้งที่ 2 แจก 6 ใบ รวมเป็น 12 ใบ ส่วนการแจกไฟให้สมาชิกในวงไฟฟ่องไทยนั้น จะแจกเวียนไปทางขวาของเจ้ามือเรียกว่าทักษิณาวรรต ส่วนการแจกไฟให้ลูกมือ หมายถึง เจ้ามือหลังจากแจกไฟให้ตนเองก่อนแล้ว ก็แจกไฟให้ลูกมือที่อยู่ด้านขวาของตน ซึ่งเรียกในวงไฟฟ่องไทยว่า ได้มือ สำหรับลูกมือจะได้ไฟจากการแจก 2 ครั้ง ครั้งแรกได้ไฟจำนวน 6 ใบ ครั้งที่ 2 ได้ไฟจำนวน 5 ใบ รวม 11 ใบ

5.9 คำว่า จัดไฟ คำว่า หมายถึง การเตรียมไฟอีก 1 สำหรับเพื่อไว้เล่นในรอบหรือตาต่อไป จากการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดไฟนั้น เจ้าบ้านซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่จะเตรียมมาไว้สำหรับใส่ไฟเพื่อแจกในรอบต่อไป การเล่นไฟฟ่องไทยในแต่ละรอบนั้นจะมีไฟสองสำหรับ แบ่งออกเป็นสองสี คือ สำหรับที่มีหลังไฟสีส้มจำนวน 120 ใบ และสำหรับที่มีหลังไฟสีเขียว จำนวน 120 ใบ หากรอบใดใช้ไฟที่มีหลังสีใดสีหนึ่งเล่นไฟอีกสำหรับหนึ่งจะได้รับการจัดให้อยู่ในจานเพื่อรอใช้เล่นในรอบหรือตาถัดไป การทำเช่นนี้ สันนิษฐานว่าไฟฟ่องไทยมีจำนวนไฟมากไป และขนาดใบก็เล็กยากแก่การทำไฟหรือรวบไฟ หากจะรอไฟที่ใช้เล่นในรอบที่แล้ว จะใช้เวลาานานเกินไปไม่เหมือนไฟป็อกหรือไฟรมี่ซึ่งมีจำนวนใบน้อยกว่าและขนาดใบใหญ่กว่า เป็นต้น

5.10 คำว่า ดีไฟ หมายถึง สมาชิกในวงไฟฟ่องไทยทั้งไฟไปไม่ต้องการลงด้านขวามือตนเอง จากการศึกษาวิจัยพบว่ากติกาดีไฟหรือการทิ้งไฟ มี 2 ประการ ได้แก่ การดีไฟของเจ้ามือและการดีไฟของลูกมือ การดีไฟของเจ้ามือ หมายถึง เจ้ามือผู้มีไฟจำนวน 12 ใบในรอบแรกซึ่งมากกว่าผู้เล่นคนอื่น 1 ใบ ตามกติกาการเล่นไฟฟ่องไทยกำหนดให้ผู้เล่นแต่ละคนมีไฟจำนวน 11 ใบ เจ้ามือซึ่งมีสิทธิได้ไฟมากกว่าสมาชิกคนอื่นเมื่อเริ่มรอบหรือเริ่มตาแล้วเจ้ามือจึงต้องดีไฟหรือทิ้งไฟให้เหลือ 11 ใบ เท่ากับสมาชิกคนอื่น ก่อน การดีไฟของเจ้ามือจึงต้องดีไฟก่อนจั่วหรือดีไฟก่อนทำอย่างอื่น การดีไฟของลูกมือ หมายถึง สมาชิกผู้เล่นที่มีไฟ 11 ใบ น้อยกว่าเจ้ามือ 1 ใบ ดังนั้น ก่อนจะดีไฟสมาชิกผู้เล่นที่ไม่ใช่เจ้ามือจะต้องมีไฟ 12 ใบ ก่อน ซึ่งจะทำให้ได้ในกรณีที่เก็บไฟจากสมาชิกเหนือมือที่ดีไฟให้หรือจั่วไฟ ในกรณีที่สมาชิกเหนือมือดีไฟแล้วไม่ตรงกับความต้องการจึงต้องจั่วไฟในกองให้ครบ 12 ใบ จากนั้นก็ดีไฟตัวที่ตนเองไม่ต้องการออกจากมือไป 1 ใบ เพื่อให้เหลือ 11 ใบเท่าเดิม

5.11 คำว่า เก็บ หมายถึง การนำไฟของผู้เล่นนั้นอยู่เหนือด้านซ้ายมือของตนทิ้งแล้วมาเก็บรวมกับไฟที่ตนมีอยู่มือเพื่อจัดให้เข้าพวกกัน จากการศึกษาวิจัยพบว่า การเก็บไฟของผู้เล่นนั้นมุ่งหมายการเก็บ 6 ประการ ได้แก่ การเก็บเข้าคู่ การเก็บเป็นเมี่ยม การเก็บเข้าต้อม การเก็บเข้าเตียม การเก็บเทียบ การเก็บไว้ทิ้งไว้ไฟได้มือ

5.12 คำว่า จั่ว หมายถึง การดึงไฟจากกองมาเปิด หรือการเปิดไฟในกองตามสิทธิ์ของผู้เล่น ในแต่ละรอบ จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในการจั่วแต่ละครั้งผู้เล่นจะไม่เสียซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นเองสำหรับใช้ในวงไพ่ของไทยเพื่อใช้เปิดหรือจั่ว ทั้งนี้เพราะผู้เล่นไฟของไทยแต่ละคนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุไม่เสียจึงอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เล่นโดยไม่ต้องเอื้อมแขนหรือโน้มตัวเพื่อจั่วไฟ

5.13 คำว่า ผ่อง หมายถึง การออกเสียงว่า ผ่อง ของผู้เล่นคนใดคนหนึ่งที่ต้องการไฟของผู้จั่วเมื่อมีการผ่องเกิดขึ้น ผู้เล่นคนใดจั่วไฟต้องสละไฟตัวที่จั่วนั้นให้คนที่ออกเสียงว่า ผ่อง แม้ว่าไฟใบนั้นผู้จั่วจะต้องการเป็นอย่างมากก็ตาม จากการศึกษาวิจัยพบว่า วิธีการผ่องไฟ ผู้ผ่องจะต้องออกเสียงให้ดังชัดเจนได้ยินทั่ววงหรือบางครั้งอาจต้องใช้ไม้เขี่ยตีสบบนเสื้อปรองเล่นส่งสัญญาณให้ผู้จั่วไฟรู้ตัว สาเหตุที่ต้องใช้ไม้เขี่ยตีสบบนเสื้อปรองเล่น เพราะผู้เล่นบางคนสูงวัยและหูตึง การออกเสียงว่าผ่องบางครั้งอาจไม่ได้ยินก็ได้ ถ้าผู้จั่วเสียไฟเข้าตำแหน่งในมือแล้วทั้งไฟลง ผู้เล่นคนอื่นไม่สามารถจะผ่องไฟได้อีก

5.14 คำว่า คอย หมายถึง การรอไฟตัวสำคัญ จากการศึกษาวิจัยพบว่า คำว่า คอย แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ คำว่า คอยเสีย หมายถึง การรอไฟ 2 ตัว เพื่อนำมาประกบและคอยกิน คำว่า คอยเสีย ในวงไพ่ของไทยนี้ ใช้เฉพาะไฟพวกเดียวกัน คำว่า คอยเทียบ หมายถึง การรอไฟ 1 ตัว เพื่อนำมาเทียบสำหรับใช้คว่หรือรอกิน จากการศึกษาวิจัยพบว่า การคอยเทียบปรากฏเฉพาะการเทียบที่เป็นไฟตรงกันเท่านั้น และคำว่า คอยกิน หมายถึง การรอไฟเพื่อกินแล้วชนะพนันในรอบนั้น จากการศึกษาวิจัยพบว่า การคอยกิน มี 7 ประการ ด้วยแก่ กินช่อง หมายถึง การกินไฟในช่องทางแบบธรรมดาและเงินรางวัลในรอบนั้นไม่มากนัก จากการศึกษาวิจัยพบว่า การกินช่องเป็นการชนะพนันไฟของไทยแบบง่ายที่สุดแม้เงินรางวัลจะไม่มากแต่ผู้เล่นส่วนใหญ่นิยมกินช่อง มักมีคำพูดว่า กินช่องถึงจะกินน้อยก็กินไว้ก่อนดีกว่าไม่ได้กิน การกินช่องนั้นผู้คว่ไฟสามารถกินไฟได้จากจั่วไฟของผู้เล่นคนใดก็ได้ เมื่อไฟถูกจั่วหรือเปิดจากกองแล้วตรงกับช่องที่คว่ ผู้คว่ก็สามารถกินได้ทันที กินถก หมายถึง การกินไฟทุกช่องทางแต่เป็นการจั่วเองกินเอง จากการศึกษาวิจัยพบว่าคำว่า ถก ยังใช้ คำว่า ถลก ได้ด้วย กินลัม หมายถึง การกินไฟในลักษณะที่ไฟทุกชุดและทุกใบของผู้กินต้องไม่เหมือนกันยกเว้นกินลัมเอี้ยว จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าการกินลัมมี 5 ประการ ได้แก่ กินลัมเดียว กินลัมเอี้ยว กินลัมสามดับ กินลัมสามแดง กินลัมสามงอน กินตัน หมายถึง ไฟทุกไฟของผู้กินต้องเป็นไฟเข้าตองทั้ง 4 พวก จากการศึกษาวิจัยพบว่า นอกจากจะเรียกว่า กินตันแล้ว ยังเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า กิน 4 ตอง กินสี่ตัว หมายถึง การกินไฟในลักษณะพิเศษและค่อนข้างยากเนื่องจากการคว่ไฟตัวที่ 4 ของชุดซึ่งเหลือเพียงใบเดียวโอกาสที่จะเป็นไปได้แทบไม่มี กินเขี้ยวเปรี้ยว หมายถึง ไฟของผู้เล่นที่ปรากฏในมือเข้าพวกแล้ว 3 เติร์ แต่ไฟที่คว่หรือรอกินมีความแตกต่างจากไฟอื่น กินเขี้ยวหวาน หมายถึง ไฟของผู้เล่นที่ปรากฏในมือเข้าพวกแล้ว 3 ตอง แต่ไฟที่คว่หรือรอกินมีความแตกต่างจากไฟอื่น (T. Montokarn, personal communication, July 22, 2021)

5.15 คำว่า คั่ว หมายถึง การคอยกิน หรือการรอกินไฟตัวที่ต้องการ จากการศึกษาวิจัยพบว่า การคว่ไฟ แบ่งออกเป็น 7 ประการ ได้แก่ คั่วช่อง คั่วสองช่อง คั่วสามช่อง คั่วสี่ช่อง คั่วสี่ตัว คั่วลัม คั่วตัน

5.16 คำว่า เต้ย หมายถึง ไฟใบที่ 4 ในสุดท้ายของชุด หากมีผู้ผ่องไฟเข้าตอง 3 ใบ ในสุดท้ายที่เหลืออยู่จะเรียกว่า ตัวเต้ย จากการศึกษาวิจัยพบว่า ไฟตัวเต้ยนั้นส่วนมากไม่เป็นที่ต้องการของผู้เล่นเนื่องจากมีประโยชน์น้อยที่จะเข้าพวกกับไฟอื่นแล้ว

5.17 คำว่า ทูป หมายถึง ไฟของผู้เล่นปรากฏในมือเข้าพวกแล้ว 3 ตอง แต่ไม่มีไฟคู่เพื่อรอกิน 4 สี่ตอง หรือกินตัน ผู้เล่นจึงทูปไฟ เพื่อกันไม่ให้คนอื่นกินไฟในตาขึ้น

5.18 คำว่า เฉา หมายถึง การเล่นไฟฟ่องไทยแต่ละตา หากต้องจั่วไฟไปจนถึงใบสุดท้ายแล้ว ไม่มีผู้กินไฟหรือชนะไฟในตานั้น อีกทั้งในกองด้านล่างไม่มีไฟให้ต้องเปิดจั่วอีกต่อไปลักษณะเช่นนี้เรียกว่า เฉา คำนี้สันนิษฐานว่ามาจากคำว่า อับเฉา

5.19 คำว่า หลก ละ หมายถึง ไฟที่เจ้ามือแจกให้ลูกมือไม่มีไฟคู่ ไม่มีไฟเสีย ไม่มีไฟก๊วย 11 ใบที่ปรากฏในมือไม่เข้าพวกกันเรียกว่า หลก หรือ ละ บางคราวมีคำพูดจากสมาชิกในวงเรื่องไฟหลก ว่าละเป็นซีไอ้อู้งา สิบสองหน้ารวมหน้าเจ้าของบ้าง เป็นต้น

5.20 คำว่า คู่ หมายถึง ไฟที่เหมือนกันสองใบปรากฏในมือของผู้เล่น คู่นี้อาจเกิดจากการตีต่าง ๆ เช่น เกิดจากไฟที่ได้รับแจกในครั้งแรก เกิดจากไฟที่ตนเองจั่วขึ้นมาแล้วตรงกับไฟที่มีอยู่บนมือ และเกิดจากผู้เล่นเหนือมือทั้งมาตรงกับไฟที่มีอยู่บนมือ

5.21 คำว่า ก๊วย หมายถึง ไฟพวกเดียวกันแต่คนละชนิด เมื่อนำไฟพวกเดียวกันแต่คนละชนิด จำนวนสองใบมาประกบกัน เรียกว่า ก๊วย สำหรับไฟที่ประกบเป็นก๊วยแล้ว จำเป็นต้องหาไฟพวกเดียวกัน แต่คนละชนิดอีกหนึ่งในมาผสมให้ครบ เมื่อผสมครบสามใบแล้วเรียกว่า เสียร

5.22 คำว่า คู่คว่ำ หมายถึง ไฟพวกเดียวกันและชนิดเดียวกันปรากฏในมือขณะที่แจกไฟและผู้เล่นตกลงกันว่าจะเล่นคู่คว่ำคือการนำไฟสองใบบนมือที่เป็นไฟพวกเดียวกันชนิดเดียวกัน ลงไปคว่ำกับพื้นด้านหน้าตนเองเพื่อรอไฟตัวตรงกับคู่ที่คว่ำซึ่งผู้เล่นจะจั่วขึ้นมาจากกอง คู่คว่ำของผู้เล่นคนใดตรงกับไฟในกองที่มีผู้เล่นเปิดขึ้นมาคู่คว่ำของผู้เล่นคนนั้นก็ชนะกินคู่คว่ำในรอบนั้น

5.23 คำว่า ตอง หมายถึง ไฟสามใบที่เป็นพวกเดียวกัน ชนิดเดียวกัน ปรากฏบนมือของผู้เล่น ตั้งแต่เริ่มแจกไฟในบรรดาตองนั้น เก้าตา นับว่าเป็นไฟตองที่มีศักดิ์ใหญ่สุดกว่าไฟทั้งหมด

5.24 คำว่า เสียร ในวงไฟฟ่องไทย หมายถึง ไฟพวกเดียวกันแต่คนละชนิดรวมกันสามใบ เรียกว่า เสียร หากไฟในมือผู้เล่นใดครบหมดทั้งสี่เสียรผู้นั้นถือว่ากินลัมหรือ กินลัมเสียรในรอบนั้น

5.25 คำว่า โจ๊ก หมายถึง ไฟพิเศษที่ผู้เล่นตกลงกันไว้ว่าจะเลือกไฟใดเป็นโจ๊กที่มีคุณสมบัติพิเศษ คือ จะนำไปประสมกับเป็นไฟตองหรือไฟเสียรหรือประสมกับไฟต่างพวกก็ได้ โดยความหมายก็คือ ใช้แทนไฟใบใดก็ได้ตามที่ต้องการ ส่วนในวงไฟปัจจุบันไม่นิยมเล่นไฟโจ๊กเนื่องจากปัญหาการคว่ำเร็วเกินไป

5.26 คำว่า ได้มือ หมายถึง สมาชิกวงไฟที่นั่งอยู่ด้านซ้ายมือของผู้อื่น และสามารถเก็บไฟที่ผู้เล่นซึ่งนั่งอยู่ด้านซ้ายมือตนเองหรือที่เรียกว่าเหนือมือทั้งมาให้ สมาชิกที่นั่งอยู่ได้มือคนอื่นสามารถเรียกไฟได้สามทาง ได้แก่ 1) จั่วเอง 2) สมาชิกเหนือมือทั้งให้ 3) ผ่องไฟที่ใครก็ได้ในวงจั่วขึ้นมา สำหรับคำว่าได้มือนั้นบางครั้งก็เรียกว่า ชาล่าง

5.27 คำว่า เหนือมือ หมายถึง สมาชิกในวงไฟที่นั่งอยู่ด้านซ้ายมือของผู้อื่น สมาชิกเหนือมือสามารถทั้งไฟเสียรข้อหรือทั้งตามผู้เล่นที่นั่งได้มือตนเอง เช่น ผู้เล่นที่นั่งได้มือทั้งไฟ สอง สมาชิกเหนือมือ ก็ทั้งไฟสองเพื่อไม่ให้ผู้ที่อยู่ได้มือเก็บไฟ การตั้งแบบนี้เรียกว่า ขับ หรือ ไล่ เป็นต้น สำหรับคำว่า เหนือมือ บางครั้งก็เรียกว่า ขาบน หรือ มือบน

5.28 คำว่า ชาแข็ง หมายถึง ผู้เล่นที่มีไฟเกิน เช่น เมื่อมีการจั่วและทั้งไปจนรอบวงแล้ว ผู้เล่นคนใดเพียงจะนับไฟและปรากฏว่าไฟตนเองขาด ไม่ครบสิบเอ็ดใบหรือไฟเกินกว่าสิบเอ็ดใบในตานับรอบนั้น ผู้เล่นคนนั้นแม้จะกินไฟและชนะในรอบนั้น ก็ไม่มีสิทธิ์ได้เงินพนันจากคนอื่นและเรียกว่า ชาแข็ง

5.29 คำว่า เสียบไฟ ในวงไฟฟ่องไฟ หมายถึง การเก็บหรือจั่วไฟจากกองแล้วนำขึ้นมาเสียรระหว่างไฟพวกเดียวกันหรือไฟชนิดเดียวกันผู้เล่นที่เสียรชาจะหงั้นสังเกตุว่าผู้เล่นคนใดเก็บไฟใบที่สมาชิกเหนือมือทั้งให้หรือแม้แต่จั่วเองและเก็บไปไว้ การเสียบไฟมักบอกถึงไฟนั้นสำคัญหรือไม่ สำหรับผู้เล่นที่ถือไฟ

มีหลักสังเกตว่า ไฟโบในสุดที่อยู่ชิดนิ้วหัวแม่มือ มักเป็นไฟสำคัญเสมอ ส่วนไฟที่อยู่บริเวณนิ้วชี้มักเป็นไฟที่รื้อทิ้ง

5.30 คำว่า ทับหลัง หมายถึง ไฟที่ผู้เล่นคนหนึ่งคอยกิน ซึ่งอยู่ถัดไปจากไฟของผู้เล่นอีกคนหนึ่ง ซึ่งคว่ำและกินติดหน้าก่อน เมื่อหยางไฟดูปรากฏว่าไฟที่ผู้เล่นคนหนึ่งคอยจะมาที่หลังหรือเรียงอยู่ในลำดับถัดไป กรณีที่กินไม่ทันคนอื่นแบบนี้เรียกว่า ทับหลัง

6. คำลักษณะนาม

คำลักษณะนามที่ปรากฏในวงไฟผ่องไทย ได้แก่ คำว่า สำหรับ ขอน และคำว่า ใบ คำว่า สำหรับ หมายถึง การมัดและห่อไฟผ่องไทยด้วยกระดาษบางขนาด 0.1 มิลลิเมตรเข้าด้วยกัน โดยแบ่งไฟ 1 สำหรับ ออก 2 ห่อ ได้แก่ ห่อสี่เหลี่ยมหนึ่งห่อ มีไฟในห่อหนึ่งสำหรับ จำนวน 120 ใบ และห่อสี่แสด 1 ห่อ มีไฟในห่อหนึ่งสำหรับจำนวน 120 ใบ รวมไฟสองสี เป็น 2 สำหรับ จำนวน 240 ใบ ในการเล่นไฟผ่องไทยแต่ละครั้ง จะใช้ไฟเวียนเล่นโดยผู้เล่นจะเลือกไฟสีใดก่อนก็ได้เพื่อแจกเล่น แต่ผู้เล่นส่วนใหญ่มักเลือกห่อสี่เหลี่ยมก่อน ข้อนี้สันนิษฐานว่าไฟผ่องไทยห่อสี่เหลี่ยมจะเป็นสีที่มองเห็นแล้วดูสบายตากว่า คำว่า ขอน หมายถึง ไฟจำนวน 240 ใบ แบ่งออกเป็น 2 มัด มัดที่ 1 เป็นไฟที่มีพื้นด้านหลังสีแสด มัดที่ 2 เป็นไฟที่มีพื้นด้านหลังสีเขียว ส่วนคำว่า ใบ เป็นลักษณะนามของไฟแต่ละตัว

7. คำสแลง

คำสแลงที่ปรากฏในวงไฟผ่องไทย หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้สื่อสารและเข้าใจกันเฉพาะกลุ่มที่เล่นไฟผ่องไทยด้วยกัน คำสแลงในวงไฟผ่องไทยนี้ไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักภาษา ไม่คำนึงถึงความหมาย ตลอดจนถึงไม่คำนึงถึงความสุภาพทางภาษา ตัวอย่าง เช่น คำว่า สวาบ ซึ่งหมายถึงการกินไฟหรือการนำชื่อคนดังในวงสังคมมาใช้เรียกไปบางชนิด เช่น เรียกเอี้ยวไต้งว่า ผู้ใหญ่บ้าง เรียกลุงตุ๋บ้าง เรียกสององคค์ว่า ลูกบ้าง ลุงต๋องบ้าง หรือจิกหัวเรียกว่า ไอ้ต๋องบ้าง เรียกสามนกเตี้ยว่า น้องแต่นบ้าง หรือหากมีคนในวงชื่อแดน ก็ไหลไปเรียกชื่อคนในวงว่า น้องแต่นบ้าง

8. คำคำ

คำคำที่ปรากฏในวงไฟผ่องไทย หมายถึง การใช้ผรสวาทจาจากคำห่อของตนเองที่ปรากฏในมือบ้าง ไฟที่จั่วแล้วไม่ได้ตามประสงค์บ้าง จากการศึกษาวิจัยพบคำคำในวงไฟผ่องไฟ จำนวน จำแนกประเภทตามกลุ่มความหมาย ได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอวัยวะ เช่น หัวรู้เลือด หัวรู้ทวาร หัวรู้แตต หน้าเข็ดแตต หน้าที หน้าเข็ดที นมน้อย กลุ่มบุคคล เช่น ไอ้ตุ๋ ไอ้ป้อม ไอ้แก้ว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 กลุ่มชาติพันธุ์-ชาติกำเนิด เช่น ไอ้ไพร่ พ่อมึงตาย ไอ้สารเลว ลูกกะเหรี่ยง เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยการใช้คำในวงไฟผ่องไทยทั้ง 8 ประการ คำที่ใช้อธิบายลักษณะไฟเป็นการใช้คำเพื่ออธิบายลักษณะเด่นที่ปรากฏและข้อควรสังเกตในไฟแต่ละชนิด ซึ่งจะมีข้อลักษณะแตกต่างกัน คำอธิบายลักษณะไฟช่วยให้ผู้เล่นไฟผ่องไทยจดจำชนิดของไฟได้รวดเร็ว การอธิบายลักษณะเด่นของไฟเพื่อให้จำได้อย่างแม่นยำนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liamkaew (1986) ที่กล่าวว่า ลักษณะที่

โดดเด่นหรือซับซ้อนของศิลปกรรมมักเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์จำได้ดี สำหรับไฟผ่องไทยนั้น ตั้งแต่ไฟเอี้ยวถึงไฟแก้ว มีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงและด้วยจำนวนใบไฟที่มีมากถึง 120 ใบ ผู้เล่นต้องจดจำลักษณะของไฟแต่ละใบให้ขึ้นใจ เพราะเคยปรากฏว่าผู้หัดเล่นใหม่บางคนผสมไฟผิดชนิดผิดพวกก็มี

ส่วนคำเรียกชื่อไฟ แบ่งเป็น การเรียกชื่อตามศิลปกรรมที่ปรากฏในไฟ เช่น ไฟชนิดใด ด้านหน้าไฟเป็นรูปนก ไฟชนิดนั้นส่วนมากมักเรียกว่า นก หรือไฟที่มีรูปดวงตาปรากฏอยู่ด้านหน้าไฟก็จะได้รับเรียกว่า ตา ไฟที่มีศิลปกรรมเหมือนลวดลายคนตีในสมัยสุโขทัยก็จะได้รับเรียกว่า คนตี หรือ คน คำเรียกชื่อตามศิลปกรรมที่ปรากฏในไฟนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saengsponsit (1997) ที่กล่าวว่า หลักการในการนำศิลปะมาออกแบบใช้ในงานต่าง ๆ ก็เพื่อให้งานนั้นเกิดความน่าสนใจ จดจำง่ายและประทับใจ ย่นนาน คำแสดงลำดับและศักดิ์ เป็นการแสดงลำดับชั้นของอำนาจและค่าในไฟผ่องไทยจาก ลำดับและศักดิ์ไฟที่มีค่าน้อยไปหาไฟที่ค่ามากที่สุด สำหรับข้อวิจัยนี้ สอดคล้องกับความคิดของ Phumsak (1979) ที่อธิบายเรื่องศักดิ์นาไว้ว่าเป็นการจัดระเบียบบนชั้นทางสังคมให้มีลำดับคนชั้นสูงคนชั้นล่างจากทาสไพร่ไปสู่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินการกำหนดค่าศักดิ์นาก็ใช้ไร่นาเป็นเครื่องวัดความมั่งคั่ง ผู้ที่มีอำนาจครอบครองที่ดินมากที่สุดก็ถือว่าเป็นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน

คำเรียกชื่อผู้เล่น สามารถเข้าใจกันได้ทันที เช่น คำว่า ขาไฟ สมาชิก เป็นต้น ผู้เล่นไฟต่องนั้นส่วนมากเป็นผู้สูงอายุในชุมชนที่มักมีเวลาว่างและไม่ได้ทำงานประจำ ข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrairwan (2010) ที่อธิบายว่า ส่วนใหญ่คนเฒ่าคนแก่ที่สูงวัยมักมีกิจกรรมยามว่างและกิจกรรมดังกล่าวก็หนีไม่พ้นการรวมตัวเล่นไฟกันในแต่ละวัน

ส่วนคำระบುವิธีการเล่น เป็นการอธิบายวิธีเล่นที่แตกต่างจากการเล่นไฟอื่นและในวงไฟต่องก็มีคำเฉพาะ อุปกรณ์เฉพาะสำหรับใช้เล่น วิธีการเล่นเบื้องต้นเริ่มจากการหาอุปกรณ์การเล่น ได้แก่ ไฟ เมื่อได้ไฟมาแล้วต้อง ทำ แจก ตัด ใช้เสื่อน้ำมันปูพื้น ใช้ไม้เชยเนื่องจากไฟผ่องไทยมีขนาดเล็กหยิบจับไม่สะดวก คำอธิบายวิธีการเล่นผ่องไทยนี้สอดคล้องกันกับความคิดของ Burutphat (1974) ที่กล่าวไว้ว่า การละเล่นหรือวิธีการเล่นไฟหรือการพนันบางอย่างของไทย ส่วนใหญ่ชาวจีนที่เข้ามาค้าขายกับคนไทยได้นำเข้ามาเผยแพร่ให้คนไทยได้เล่นกัน ความเป็นจริงก่อนหน้านี้การเล่นของคนไทยยังเป็นเพียงการ ขนไก่ กัดปลา แข่งเรือพาย เป็นต้น จากการศึกษาวิจัยคำและการใช้ไฟผ่องไทยในแง่ของคำที่หลากหลาย พบคำที่ใช้เฉพาะในวงไฟผ่องไทย แต่ไม่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป ได้แก่ คำว่า ว่า ไ้หน่ารูเลียด ซึ่งเป็นการดำไฟใบที่ตนเองไม่ต้องการแต่กลับจั่วขึ้นมามีมา เป็นการดาเทียบเคียงกับประจำเดือนของสตรีที่คนท้องถิ่นนับว่าเป็นของสกปรกอัปมงคลน่าแต่ความขมขื่นมาให้ ในความหมายนี้ ก็คือไฟขวยที่จั่วได้นั่นเอง นอกจากนี้ ยังพบคำว่า เสียร ที่ไม่มีความหมายว่า หัว หรือ ยอด แต่กลับมีความหมาย หมายถึง เรียง คำว่า เสียร ที่แปลว่า เรียง ในไฟผ่องไทย หมายถึง การเรียงของไฟพวกเดียวกันตามลวดลายศิลปกรรมที่ปรากฏตามลำดับและศักดิ์ไฟ พบคำว่า ก๊วย ซึ่งไม่มีการเก็บคำในงานนามกรของราชบัณฑิตยสถาน คำว่า ก๊วย ในวงไฟผ่องไทย หมายถึง การจับคู่ไฟพวกเดียวกันแต่คนละชนิด ไฟสองใบ จับคู่กันเรียกว่า ก๊วย เมื่อนำใบที่สามมาเพิ่มให้ครบชุดเรียกว่า เสียร เป็นต้น

References

- Bunphakdi, A. (1967). **Thai Pong cards**. Bangkok: The Excise Department. (In Thai)
- Burutphat, W. (1974). **History of Chinese people in Thailand**. Bangkok: Phrae Phitthaya. (In Thai)
- Liamkaew, S. (1986). Psychology and word learning. **Journal of Education, Faculty of Education, Prince Songkhla University, 4, 81-91**. 81-91. (In Thai)
- Phiriyarangsarn, S., Sonsuphap, R., & Kesapradit, B. (2014). **Changing the Role of the Government Lottery Office. In the Thai lottery business research project for development: Body of knowledge conceptual framework and guidelines for organizational development**. Nonthaburi: The Government Lottery Office. (In Thai)
- Phraiwan, R. (2010). **Thai idioms and Tong cards**. Bangkok: Dhonburi Rajabhat University. (In Thai)
- Phumsak, J. (1979). **The face of Thai feudalism**. Bangkok: Saengngoen. (In Thai)
- Ratchabandittayasathan. (2003). **Royal Institute Dictionary 2003**. Bangkok: Nanmeebooks. (In Thai)
- Saengponsit, P. (1997). **Communication Design 1 Faculty of Fine and Applied Arts Book: Suan Dusit University**. Bangkok: Pimlak. (In Thai)
- Sonsuphap, R. (2013). **Border Casino: Management Guidelines for Center Management study problem gambling**. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Sukkhao, K. (2013). **Transformation of Agricultural Social Structure and Modification of Meaning and Negotiation of Woman: A Study of the Expansion of Married Woman Card Party in a Sub-district of Nakhon Si Thammarat Province**. Nakhon Si Thammarat: Walailak University. (In Thai)

บทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน*

The Functions of Holy Things in Isan Folk Songs

สุทธินันท์ ศรีอ่อน / Suddhinan Sri-On

หลักสูตรภาษาไทยและการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี 34190, ประเทศไทย
Thai language and communication course, Faculty of Liberal Arts Ubon Ratchathani University,
Ubon Ratchathani 34190, Thailand

Email: suddhinan.s@ubu.ac.th, suddhinan77@gmail.com

Received: July 28, 2023

Revised: August 18, 2023

Accepted: August 20, 2023

Abstract

The aim of this research article was to study roles of sacred things as found in Mo Lam Luk Thung Isan (Isan folk Songs) based on the analysis of totally 43 songs posted in YouTube channel during the years 2007-2022, using the concept of functions in folklore and using qualitative research methods. The results of the analysis of the contents of Isan folksongs that mentioned all 43 sacred things were found to be classified into 8 groups, arranged by the content of the sacred things that mostly mentioned as follows: group of Pu-Ya ghost consisting of Chaopho ghost, Chaopho Phlanchai, Chaopho Kuan Mae Nang Thiam, Chaopho Surin (Phraya Surin Phakdi Sri Narong Changwang), Chao Pho Phaya Lae, Krom Luang Prachak Silpakhom, Phra Wo-Phra Ta , 2) group of City Pillar - City Pillar Shrine , consisting of the city pillar godfathers, the city pillar shrine, the city pillar godfather Mahesak, 3) the Naga group consisting of Phaya Srisuttho-Ya Sripatumma, Mae Ya Nakinee, Naga Phuek, 4) the Chao Mae group, consisting of the Chao Mae Arya Hak, Chao Mae Nang Non, and Chao Mae Song Nang, 5) group of gods and giant gods, consisting of

*บทความในโครงการวิจัยเรื่อง “พระพุทธศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน”
ทุนสนับสนุนการวิจัยเงินรายได้ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2565.

Thao Wessuwanno - Phra Rahu - Phra Pirap - Phiphek, 6) group of sacred things derived from Isan literature, including Phaya Kan Khak, Pha Daeng - Nang Ai and Phang Kee, 7) Phi Thai and Phaya Tan groups consisting of Phi Thai, Phaya Tan and 8) Miscellaneous groups consisting of Nang Kwak, Thao Suranaree, Phi Ta Haek, Thai King - King Rama IX, Phaya Tao Ngoy, Mae Ya Som, Khwan. , Nam Prai-Din Chet Phi Pa Cemetery. Making the group's Song reflect their beliefs and symbolises the ritual as well.

Key words: functions, sacred things, Luk Thung Mo Lam Isan (Isan folk Songs)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของบทความวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานจำนวน 43 เพลง จากการเผยแพร่ในโปรแกรมยูทูบระหว่างปี พ.ศ. 2550-2565 โดยใช้แนวคิดบทบาทหน้าที่ทางคติชนวิทยาและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งสิ้น 43 พบว่า จำแนกได้เป็น 8 กลุ่ม เรียงลำดับตามเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พบมากที่สุด ดังนี้ คือ 1) กลุ่มผีเจ้าพ่อและเจ้าเมืองที่ผู้คนเคารพนับถือประกอบด้วย ผีปู่-ผีย่า, ผีเจ้าพ่อ, เจ้าพ่อพลาญชัย, เจ้าพ่อกวนแม่นางเทียม, เจ้าพ่อสุรินทร์ (พระยาสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง), เจ้าพ่อพญาแล, กรมหลวงประจักษ์ ศิลปาคม, พระวอ-พระตา 2) กลุ่มเจ้าพ่อหลักเมือง-ศาลหลักเมือง มีเจ้าพ่อหลักเมือง, ศาลหลักเมือง, พ่อปู่เหตักดีหลักเมือง 3) กลุ่มพญานาค มีพญาศรีสุทโธ-ยาศรีพุมมา, แม่ย่านาคินี, นาคเผือก 4) กลุ่มเจ้าแม่มีเจ้าแม่อาญาอัก, เจ้าแม่นางนอน, เจ้าแม่สองนาง 5) กลุ่ม เทพเจ้าและยักษ์เทพเจ้า, ท้าวเวสสุวรรณโณ-พระราหู-พระพิราพ-ภิกโก 6) กลุ่มสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีที่มาจากรวมกรรมอีสาน มีพญาคันคาก, ผาแดง-นางไอ่ และพังซี 7) กลุ่มผีให้และพญาแถน มี ผีให้, พญาแถน และ 8) กลุ่มเบ็ดเตล็ด มี นางกวก, ท้าวสุรนารี, ผีตาแฉง, พระมหากษัตริย์ไทย-ในหลวงรัชกาลที่ 9, พญาเต่างอย, แม่ย่าหอม, ขวัญ, น้ำมันพราย -ดินเจ็ดผิป่าช้า ทำให้เพลงดังกล่าวสะท้อนความเชื่อและแสดงนัยพิธีกรรมของผู้คนในสังคมอีสาน

คำสำคัญ: บทบาทหน้าที่, สิ่งศักดิ์สิทธิ์, ลูกทุ่งหมอลำอีสาน

บทนำ

จากอดีตถึงปัจจุบันเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมมากทั้งในหมู่คนอีสานเองและคนไทยในภาคอื่น ดังเช่น เพลงสาวจันทร์กั้งโกบ ของพรศักดิ์ ส่องแสง เป็นเพลงที่ผู้คนชื่นชอบมากและทำให้พรศักดิ์ ส่องแสง เป็นนักร้องหมอลำอีสานที่มีชื่อเสียง ทำให้ผู้คนรู้จักเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานกันอย่างแพร่หลายผ่านเพลงรูปแบบดังกล่าวในปี พ.ศ. 2530 เพลงลักษณะนี้มักมีภาษาอีสานผสมผสานกับภาษาไทยกลาง บางเพลงดนตรีมีดนตรีอีสานแทรกกับดนตรีสากล จึงหว่าเข้าบ้างเร็วบ้างแต่ลักษณะเด่นคือมีดนตรีอีสานประกอบชัดเจน บางเพลงมีเนื้อเพลงประสมท่อนทำนองลำ แม้บางเพลงมีลักษณะคล้ายกับเพลงลูกทุ่งไทยทั่วไป กระนั้นก็มีลักษณะที่แตกต่างที่สำคัญคือ “เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน” มักมีภาษาอีสานประสมประสานชัดเจน มีดนตรี

อีสานประกอบทำนองเพลง อีกทั้งนักร้องมักเป็นคนอีสาน ครูเพลง/ผู้ประพันธ์ก็มักเป็นชาวอีสาน ลักษณะเด่นเช่นนี้ทำให้เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากเพลงลูกทุ่งทั่วไป ในด้านเนื้อหาของเพลงสะท้อนให้เห็นภาพของชีวิตชาวอีสานพลัดถิ่น เสนอเรื่องราวความรักของหนุ่มสาว ชาวอีสานแล้ว นอกจากนี้ยังเสนอภาพวิถีวัฒนธรรมของชาวอีสาน เช่น เพลงอาลัยพระธาตุพนม เดิมเทพพร เพชรอุบล ขับร้องคนแรก ต่อมาขับร้องโดยมนต์แคน แก่นคูน ได้เสนอภาพความเศร้าเสียใจ เมื่อครั้งพระธาตุพนมองค์เดิมหักทรุดลง เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2518 และ เพลงมหาชาติขาดน้อง ขับร้องโดย วันชัย ทองธรรมชาติ ประพันธ์โดย ดาว บ้านดอน เสนอภาพงานบุญเทศน์มหาชาติตามคติอีสาน เพลงเหล่านี้เป็นเพลงที่อยู่ในความทรงจำของชาวอีสานและได้รับความนิยมต่อเนื่องเช่นเดียวกับ เพลงลูกทุ่งไทย ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงเรียกเพลงที่มีลักษณะดังกล่าวว่า “เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน” เพราะมี ทั้งเพลงที่เป็นเพลงลูกทุ่งอีสาน มีดนตรีอีสานประกอบและเพลงที่มีทำนองลำ บางเพลงอาจจะเรียกว่าเพลง อีสานอินดี้หรือเพลงใต้ดิน แต่กลับพบว่าเพลงเหล่านี้ได้รับความนิยมมากกว่าเพลงลูกทุ่งและเพลง แนวอื่น ดังมีข้อมูลแสดงว่า เพลงเสียงแคนจากแมนชั่น ขับร้องโดยใหม่ไทย หัวใจศิลป์ เผยแพร่ครั้งแรก เมื่อ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547 มีจำนวนผู้เข้าชม 22,765,499 ครั้ง เพลงลักษณะเช่นนี้เป็นที่รู้จักของผู้คน ทั่วไปทั้งชาวอีสานและชาวไทยภาคอื่น ที่สำคัญนอกจากเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานจะนำเสนอภาพสะท้อน ทางวัฒนธรรม ความรัก ความเป็นไปของผู้คนในอีสานและให้ความบันเทิงแล้ว ยังพบว่า เพลงลูกทุ่ง อีสานมีจุดเด่นที่น่าสนใจกล่าวคือได้ถ่ายทอดเรื่องราวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้อีกด้วย ดังตัวอย่างเพลงวนยานาคี- ปุศรีสุทโธ ขับร้องโดยปอยฝ้าย มาลัยพร

ปุศรีสุทโธสร้างลำน้ำโขง
มีบั้งไฟพญานาคขึ้นฝั่งลำนาร
วันออกพรรษา
ผู้คนลือลั่น
ณ ริมฝั่งโขง เมืองนาคา
ล่องลอยลำโขงบ้างก็จุดบั้งไฟ
สื่อแสดงธรรมส่องใจ

ข้างลำน้ำลึกลงนั้นคือเมืองบาดาล
ทุกๆ ปีฝั่งนี้หนองคายบึงกาฬ
เวียนมานา้อัศจรรย์
หลั่งมาทั่วฟ้าเมืองไทย
หมู่เหล่าเทวาจุติมาจำแลงกาย
จากบาดาลสู่เมืองมนุษย์สุโขทัย
ส่องฝั่งธารลูกหลานพุทธองค์
(Poyfai Channel Official, 2017)

จากเนื้อหาเพลงข้างต้นพบว่า ได้บอกเล่าที่มาของลำน้ำโขงว่าเกิดจากพญานาคปุศรีสุทโธ และ ด้านล่างเป็นที่อยู่ของพญานาคคือเมืองบาดาล กล่าวถึงเทศกาลออกพรรษาที่ผู้คนต่างได้ชื่นชมบั้งไฟ พญานาค อีกทั้งเชื่อกันว่าเป็นเพราะเทวดาจำแลงกายมาสร้างปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาคให้ประชาชน ชาวไทย-ลาวสองฝั่งโขงได้ชื่นชม เนื้อหาเพลงยังแสดงให้เห็นว่า ประชาชนเชื่อเรื่องพญานาคและได้ปรากฏ ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานอย่างมีนัยสำคัญ อาจจะช่วยความเชื่อเรื่องดังกล่าวเป็นความเชื่อที่มีในลักษณะ วัฒนธรรมที่มีร่วมกันของผู้คนสองฝั่งโขงทั้งไทยและลาว ทั้งนี้ยังพบว่าเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานได้นำเสนอ สิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นตามความเชื่อชาวอีสาน เช่น ผี ยักษ์ อารักษ์บ้านอารักษ์เมือง ถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจและ ควรอธิบายไว้ ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงมีคำถามวิจัยและตั้งข้อสงสัยว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำ อีสานว่ามีบทบาทหน้าที่ต่อเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน หรืออาจจะสื่อให้เห็นภาพสะท้อนความเชื่อที่สัมพันธ์ กับสังคมวัฒนธรรมอีสานอย่างไร โดยใช้แนวคิดบทบาทหน้าที่ทางคติชนวิทยาในการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

กรอบแนวคิดและ/หรือทฤษฎี

งานวิจัยนี้จะใช้แนวคิด “บทบาทหน้าที่” ซึ่งเป็นแนวคิดในวงวิชาการคติชนวิทยา คำว่า “บทบาทหน้าที่” เป็นคำที่แปลจากคำในภาษาอังกฤษ “Function” ซึ่งเป็นศัพท์วิชาการที่ใช้กัน ในทางคติชนวิทยา วิลเลียมบาสคอม (William Bascom) ผู้เขียนบทความเรื่อง “Four Function of Folklore” (1969, pp. 281-298) เสนอแนวคิดว่า บทบาทหน้าที่ของคติชนในภาพรวมว่ามีด้วยกัน 4 ประการคือ 1) ใช้อธิบายที่มาและเหตุผลในการทำพิธีกรรม 2) ทำหน้าที่ให้การศึกษามโนคติที่ใช้ ประเพณีบอกเล่า 3) รักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคม 4) ให้ความเพลิดเพลินและ เป็นทางออกให้กับความคับข้องใจ สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ที่ Nathalang (2009, p. 363) อธิบาย และปรับแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของบาสคอม (Bascom) ในการวิเคราะห์คติชนในสังคมไทยไว้ 3 ประการสำคัญ ดังนี้

- 1) บทบาทคติชนในการอธิบายกำเนิดและอัตลักษณ์ของกลุ่มชนและพิธีกรรม
- 2) บทบาทคติชนในการให้การศึกษามโนคติ อบรมระเบียบสังคมและรักษามาตรฐานพฤติกรรมของสังคม
- 3) บทบาทคติชนในการเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคลอันเกิดจากเกณฑ์ทางสังคม

ใน An Encyclopedia of Beliefs, Customs, Tales, Music, and Art เสนอว่า ในการศึกษา คติชนหรือข้อมูลทางคติชนสิ่งสำคัญ และเห็นว่าหัวข้อสำคัญทางคติชนที่ต้องมีคือบทบาทหน้าที่นั่นเองคือ ความคาดหวังว่า ทุกสุภาสิต เรื่องราวนิทานหรือความเชื่อพื้นบ้าน หรือเพลงต้องมีบทบาทหน้าที่บางอย่าง เพื่อตอบสนองความสำคัญทางสังคม วัฒนธรรม หรือทางด้านจิตใจ มุมมองเช่นนี้ในทางคติชนวิทยาถือว่า ทุกอย่างในชีวิตของมนุษย์จะต้องมีบทบาทหน้าที่ ในระดับทฤษฎี functionalism มีความสำคัญและมีบทบาทมากในมิติของวรรณกรรมเชิงสังคมศาสตร์ (Thomas, 1997, p. 386) ดังนั้น บทความวิจัยนี้จึงเน้นที่จะศึกษาบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน เพราะเป็นที่น่าสังเกตว่า พระพุทธศาสนาได้มีบทบาทหน้าที่ต่อการรังสรรค์เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานจำนวนมาก ที่กล่าวเช่นนี้เพราะปรากฏหลักฐานว่าเพลงลูกทุ่งอีสานส่วนหนึ่งได้นำเรื่องราวสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็น “ข้อมูล” เพื่อรังสรรค์เพลง ลักษณะเช่นนี้ทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทหน้าที่ปลอบประโลมใจในยามท้อแท้ ประสบความทุกข์ทางใจ ความไม่มั่นคง เป็นต้น ผลดังกล่าวทำให้เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานได้เสนอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในแง่ต่าง ๆ ประสมประสานกับการทำเพลงชนิดดังกล่าวให้สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟังในยามรู้สึกชีวิตไม่มั่นคง ทางความรัก เศรษฐกิจ สังคมและภาวะทุกข์ท้ออื่น ที่กล่าวเช่นนี้เพราะเพลงบางเพลง เช่น เพลงวอน พญานาคปู่ศรีสุทโธ ขอพร ขั้บร้องโดยสมจิตร ปอทอง เพลงขอพรท้าวเวสสุวรรณวัดไร่ขิง ขั้บร้องโดย แอ้ม ชลธิชา เพลงวอนท้าวเวสสุวรรณ ขั้บร้องโดย ตักแตน ชลดา ได้รับความนิยมมาก ดังนั้น จึงควร

สมมติฐานได้ว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานน่าจะมีบทบาทหน้าที่สำคัญในยามที่ชาวอีสานประสบความไม่มั่นคงในชีวิต พร้อมกับมีบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิง แต่เมื่อเนื้อหาในเพลงได้กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อาจสื่อให้เห็นภาพสะท้อนทางสังคม มุมมอง วิถีคิด ระบบความเชื่อพระพุทธศาสนา ในอีกมุมมองหนึ่ง ที่ควรศึกษาไว้ โดยมีวิธีการศึกษาวิจัยและมีแนวทางการคัดเลือกข้อมูลการวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขั้วรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่แต่งด้วยภาษาอีสาน และ/หรือร้องด้วยนักร้องอีสานด้วยทำนองภาษาอีสาน

1.2 กลุ่มข้อมูลเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่มีการเผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์ (โปรแกรมยูทูบ) ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2565 เพราะระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่สื่อออนไลน์ หรือสื่อดิจิทัลเป็นได้รับความนิยมจำนวน 43 เพลง

2. รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

3. สืบหาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4. รวบรวมข้อมูลเนื้อเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่ปรากฏหรือเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

5. จัดกลุ่มข้อมูลเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

6. ศึกษาแนวคิด/ทฤษฎีทางคติชนวิทยาและวัฒนธรรมความเชื่อประกอบการอภิปราย

7. ขั้วศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีบทบาทหน้าที่และมีการสื่อความหมายในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานจากเนื้อเพลง/ถ้อยคำภาษาที่ใช้/เจตนาของผู้ประพันธ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ผ่านแนวคิด/ทฤษฎีเพื่อตอบโจทย์วิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางคติชนวิทยาและ/หรือวัฒนธรรมศึกษา

8. ขั้วสรุปและนำเสนอผลการวิจัย นำเสนอผลการวิจัยโดยการเรียบเรียงผลการวิจัยข้อสรุปการวิจัย และข้ออภิปรายโดยนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยบทความวิจัยนี้ได้เสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

- เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผ่านบทเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

บทความวิจัยนี้ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และคำว่า “สิ่งศักดิ์สิทธิ์” ในงานวิจัยนี้ทั้งหมด หมายถึง สิ่งที่ชาวอีสานเชื่อว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติ อาจให้คุณและสามารถอำนวยผลบางอย่างหรือทำให้ประสบสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วเชื่อกันว่ามาจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์อำนวยให้ เช่น ฝนเหตศักดิ์ เจ้าพ่อหลักเมือง พญายักษ์เวสสุวรรณ บทความนี้เน้นศึกษาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวคือ มีบทบาทต่อวิถีชีวิต ระบบความเชื่อ และวิถีวัฒนธรรมในโลกแห่งความเป็นจริง นอกจากนี้ยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์เพลงลูกทุ่งอีสานและมุมมองด้านวัฒนธรรมความเชื่อของชาวอีสาน

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานด้านเนื้อหาของเพลงจะพบว่า สามารถจัดแบ่งกลุ่มและทำให้ได้ข้อสรุปที่สำคัญ ดังนี้

1. สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสิ่งศักดิ์สิทธิ์จากเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานทั้งสิ้น 43 เพลง 8 กลุ่ม เรียงลำดับตามเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พบมากที่สุด ดังนี้ คือ 1) กลุ่มผีเจ้าพ่อและเจ้าเมืองที่ผู้คนเคารพนับถือ ประกอบด้วย ผีปู่-ผีย่า, ผีเจ้าพ่อ, เจ้าพ่อพญาชัย, เจ้าพ่อกวนแม่นางเทียม, เจ้าพ่อสุรินทร์ (พระยาสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง), เจ้าพ่อพญาแล, กรมหลวงประจักษ์ ศิลปาคม, พระวอ-พระตา 2) กลุ่มเจ้าพ่อหลักเมือง-ศาลหลักเมือง มีเจ้าพ่อหลักเมือง, ศาลหลักเมือง, พ่อปุมเหศักดิ์หลักเมือง 3) กลุ่มพญานาค มี พญาศรีสุทโธ-ยาศรีปฐมมา, แม่ย่านาคินี, นาคเผือก 4) กลุ่มเจ้าแม่มีเจ้าแม่อาญาอัก, เจ้าแม่นางนอน, เจ้าแม่สองนาง 5) กลุ่ม เทพเจ้าและยักษ์เทพเจ้า, ท้าวเวสสุวรรณโณ-พระราหู-พระพิราพ-ภิกษุ 6) กลุ่มสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีที่มาจากวรรณกรรมอีสาน มีพญาคันคาก, ผาแดง-นางไอ่ และพังคี่ 7) กลุ่มผีไ้และพญาแถน มี ผีไ้, พญาแถน และ 8) กลุ่มเบ็ดเตล็ด มี นางกวก, ท้าวสุรนารี, ผีตาแยก, พระมหากษัตริย์ไทย-ในหลวงรัชกาลที่ 9, พญาเต่างอย, แม่ย่าขอม, ขวัญ, น้ำมันพราย –ดินเจ็ดผิป่าช้า

ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวถึงในเพลงทั้งหมดมีเนื้อหาแสดงความต้องการสำคัญตามเนื้อหาที่สื่อถึงบทบาทหน้าที่สำคัญของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเนื้อหาคำร้องขอจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวถึงในเพลง

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับ การร้องขอ	เพลงที่ขอให้สมหวัง ในความรัก	เพลงที่ขอให้ประสบ ความสำเร็จในการ เป็นศิลปิน	เพลงที่ขอให้มีความสุข ร่ำรวย เจริญรุ่งเรือง เกิดสวัสดิมงคล คุ้มครอง และมีโชค
พญานาค, นางกวก, ผีเจ้า พ่อ, ท้าวสุรนารี, พญาคัน คาก, ศาลหลักเมือง, พระ มหากษัตริย์ไทย-ในหลวง รัชกาลที่ 9, พญาเต่างอย, เจ้าแม่สองนาง, พญาแถน, เจ้าแม่นางนอน, แม่ย่าขอม, ผีไ้, ผีปู่-ผีย่า, ท้าวสุรนารี, พ่อปุมเหศักดิ์หลักเมือง, แม่ ย่านาคินี, นาคเผือก, เจ้าพ่อ พญาแล, ท้าวเวสสุวรรณ, พระวอ-พระตา, เจ้าพ่อ พญาแล, พังคี่, เจ้าแม่ อาญาอัก, ผีตาแยก, ผาแดง-นางไอ่, เจ้าพ่อกวน แม่นางเทียม, เทพเจ้า, ท้าวเวสสุวรรณโณ-พระราหู-	วอนปู่ย่าโงง, นางกวก มหาเสน่ห์, วอนเจ้าพ่อ พญาชัย, ใจข้าที่คำ ชะโนด, มนต์อภัยมาน พญาแถน, ร่ำบวงสรวง ศาลหลักเมืองเลยบุญ เดือนเจ็ด, สัญญาอักที่ คำชะโนด, เต่างอย, วอนย่านาคีปู่ศรีสุทโธ, พญานาคผากรัก, ขอบคุณ เจ้าแม่นางนอน, วอนพ่อ พญาแถน, นางนอน, บอกแม่ย่าถ้ารักจริง, โคราขบ้านฉัน, เปลี่ยน คำอธิษฐาน, วอนองค์ นาคเผือก, สาวชัยภูมิ กลุ่มรัก, สัญญารัก	วอนเจ้าพ่อสุรินทร์, วอนเจ้าพ่อหลักเมือง, วอนเจ้าปู่กรมหลวงประ จักษ์ศิลปาคม, กราบ เท้าย่าโม	แม่ย่าขอม, ขอพรปู่ย่า, บารมีปู่ศรีสุทโธ, เทพ นาสี, สมโภชศาลมเหศักดิ์ หลักเมืองหนองหาน, หาว ลมที่ภูแลนคา, บูชาท้าวเวส สุวรรณ, จตุรเทพยักษ์

พระพิราพ-ภิเษก,	หนองหาร, ไปออน
พญาคันคาก, ขวัญ,	คำสาบาน, วอนผิตาแยก,
น้ำมันพราย -ดินเจ็ดผิป่าช้า,	ผาแดงนางไอ่, ผิดกฎ
เจ้าพ่อสุรินทร์ (พระยา	สวรรค์, ผิดาโชน,
สุรินทร์ภักดีศรีณรงค์	ล้านอสงไขยกับหนึ่งหัวใจ
จางวาง), เจ้าพ่อพลาญชัย,	ที่รอคอย, พญาคันคาก,
เจ้าพ่อหลักเมือง, กรมหลวง	อ้ายมันคนชั่ว, คุณไสย
ประจักษ์ศิลปาคม	เสกฮัก, วอนเจ้าพ่อ
	พลาญชัย, วอนเจ้าพ่อ
	พญาแล

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีผลต่อเพลงลูกทุ่งอีสานมีความหลากหลาย อาจแบ่งออกในลักษณะที่มา 8 กลุ่มคือ สามารถจัดตามระบบความเชื่อภายในกับภายนอก คือ (1) กลุ่ม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นความเชื่อดั้งเดิมในวัฒนธรรมของชาวอีสาน เช่น ผี ผีเมเหศักดิ์ ผีเจ้าพ่อหลักเมือง กลุ่มผีแถน ผีไท่ ตัวละครวรรณกรรมท้องถิ่นอีสาน เป็นต้น (2) กลุ่มสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีที่มาจากวัฒนธรรมภายนอก คือ พญานาคและยักษ์ และ (3) กลุ่มกลุ่มเบ็ดเตล็ด ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีบทบาทต่อ เพลงลูกทุ่งอีสานมีลักษณะประสมประสาน และใกล้เคียงกับวัฒนธรรมความเชื่อของชาวอีสาน เพลงลูกทุ่ง หมอลำอีสานทั้ง 43 เพลงได้นำเสนอบทบาทหน้าที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน 3 บทบาทอันนำไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญ ข้อที่ 2 ต่อไป

2. บทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

เนื้อหาเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การอำนวยการผล เกี่ยวกับความรัก และเป็นเนื้อหาที่กล่าวร้องขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือมากที่สุดดังข้อมูลที่ได้ศึกษา ดังนี้

2.1 บทบาทหน้าที่อำนวยการให้สมหวังในความรัก

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ในช่วงเวลา พ.ศ. 2550-2565 เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานได้นำเสนอ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในแง่มุมที่หลากหลาย แต่ที่พบจำนวนมากที่สุดคือ บทบาทหน้าที่อำนวยการให้สมหวังในความรัก จากเพลงที่ใช้เป็นข้อมูลทั้งสิ้น 43 เพลง พบว่ามีจำนวน 31 เพลงที่นำเสนอบทบาทหน้าที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่า มีอำนาจอำนวยการให้ความรักสมหวัง ตัวอย่างเพลงสัญญาอีกที่คำชะโนด ได้กล่าวถึงศาลพญานาคที่ผู้คน ศรัทธาคือ พญาปู่ศรีสุทโธนาคราช และย่าปทุมมา ดังนี้

ก่อนนี้ที่คำชะโนดรักหวาน	สองเราด้วยกันสาบานต่อหน้าศาลผูกพันสัญญา
วอนปู่ศรีสุทโธเป็นสักขีพร้อมย่าปทุมมา	โปรดรับรู้ในคำสัญญา ก่อนจากลางหน้าเมืองไกล
	(Hugdee record Channel Official, 2017)

เนื้อหาเพลงบอกเล่าว่า พญาปู่ศรีสุทโธและย่าปทุมมานาคราชมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็น

ลึกซึ้งพยายามความรักของหนุ่มสาว สะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อเรื่องพญานาคเป็นความเชื่อที่ปรากฏในวิถีชีวิตของชาวอีสาน และได้มีบทบาทหน้าที่ในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยรับรู้และเป็นสักขีพยานความรักของหนุ่มสาวอีสานในวัฒนธรรมกรรมเพลง เรื่องนาคนี้น่าจะเป็นความเชื่อร่วมชนเผ่าไทและจีน เพราะมีข้อมูลว่าพวกวังบางห้องที่ยังรักษาพิธีเช่นไหว้บูชาพระเสื้อเมือง พญานาค เป็นต้น อีกทั้งปรากฏหลักฐานสลักบนกลองมโหระทึกมีทั้ง มังกร และกบ (Yaen chong, 2005, p. 120) Nimmanhemin (2011, p. 21) ได้ตั้งข้อสันนิษฐานว่า “แนวความคิดความเชื่อเรื่องนาคที่แพร่หลายในประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์ น่าจะเป็นแนวความคิดความเชื่อที่รับมาจากอินเดียและศรีลังกา” เรื่องนาคปรากฏในตำนานอุรังคธาตุ (ตำนานพระธาตุพนม) ว่ามีพญานาคสองสหายพินทุโยนกนาคกับธนะมุลนาคทะเลาะวิวาทกันจนจนทำให้น้ำในหนองนั้นพุ่ง หลานพญานาคธนะมุลตนหนึ่งชื่อชื่อนาคได้ขุดวัดแม่น้ำออกไปตามลำคลองจนกลายเป็นแม่น้ำชื่อ “อุรังคนที หรือแม่น้ำอุ” (Fine Arts Department, 1984, p. 90-91) ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎกมีความตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงนาคว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย เหตุแห่งความปรากฏตามสภาพของนาคมีสองประการนี้ คือ เวลาเสพเมถุนธรรมกับนางนาคผู้มีชาติเสมอกัน 1 เวลาวางใจนอนหลับ 1” (Vi.Maha 4.128.177) นาคคนเป็นความเชื่อที่มีในวัฒนธรรมอินเดียโบราณ สำหรับชนเผ่าไทเองก็เชื่อเรื่องพลังอำนาจของงูใหญ่มาก่อนหน้าที่จะรับเอาคำ “นาค” เข้ามาในวัฒนธรรมภาษาของตน ก่อนหน้านั้นเรียกว่า “งู เจือก ลวง” เมื่อไทยได้รับวัฒนธรรมภาษาและศาสนาจากอินเดียจึงได้นำเอาคำ “นาค” มาใช้สื่อความถึงสัตว์ในจินตนาการ และพว้านาคได้พัฒนาเป็นรูปปั้นประติมากรรมคู่กับวัดในพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอีสานนิยมสร้างประติมากรรมรูปปั้นนาคเป็นราวบันไดขึ้นอุโบสถหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ความเชื่อเรื่องนาคในภาคอีสานได้พัฒนาให้มีการสร้างเป็นประติมากรรมคนกึ่งงูขึ้นที่คำชะโนด อ.บ้านดุง จ. อุดรธานี และเรียกชื่อว่า “ศรีสุทโธและศรีปทุมมา” ซึ่งมีเพลงที่กล่าวถึงพญานาคชื่อป่วนศรีสุทโธ และย่านาคปทุมมา ซึ่งตามตำนานเล่ากันว่า พญาศรีสุทโธนาคราชเป็นพญานาคที่ขุดคุ้ยทางน้ำจากหนองแส และทางที่ขุดคุ้ยแล้วไปมาคือแม่น้ำโขงในปัจจุบัน จากข้อมูลเพลงที่เป็นข้อมูลวิจัยยังพบว่า มีเพลงที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดั้งเดิมคือพญาแถนยังเป็นที่พึ่งในยามไม่ประสบผลสำเร็จเรื่องความรักตั้งเนื้อหาในเพลงวอนพ้อพญาแถน ขับร้องโดยแพรวพราว แสงทอง ดังนี้

โอยเด้ชายแถบนาฟ้าดลใจ้ายมาหลุกหล่าแหน	ยโสธรตอนนี้นักรักแล้วยังคอยเก๋อนั่งเหงา
วอนพ้อเจ้าดิงเขาย่อยคินมา	วอนพ้อเจ้าดิงเขาย่อยคินมา
ลูกลิซันอาสาถวายบังโพลัน	วอนพ้อพญาแถนศักดิ์สิทธิ์
วอนพ้อพญาแถนศักดิ์สิทธิ์	ช่วยไปสะกิดใจแพนลูกที่
ลูกป่วยใจเป็นรมบี	ตั้งแต่เขาหนีหน้าไม่มาเยือนฯ

(Topline Music Camnel Official, 2018)

จากเนื้อเพลงพบว่า พญาแถนมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้รับการบนบานของคนให้สมหวังด้านความรัก คติของชาวอีสานส่วนมากเชื่อว่าพญาแถนเป็นเทพบนฟ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจบันดาลให้น้ำฟ้าฝนสำหรับการเกษตร ทั้งอาจมีอำนาจอำนวยพรตามที่ปรารถนา เนื้อเพลงยังกล่าวถึงการใช้ของแก้บนคือบังโพลีด้วย แสดงถึงการกล่าวถ้อยคำบนบานด้วยบังโพลีซึ่งเป็นเครื่องเล่นในเทศกาลของชาวอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดยโสธรถือเป็นประเพณีบุญใหญ่ประจำจังหวัด นอกจากการตั้งศาลพญาคันคากแล้วยังพบว่ามีการสร้างรูปปั้นพญาแถน คติความเชื่อเรื่องแถนเป็นความเชื่อของชาวไทย-

ไทยเดิมทางล้านนา-อีสาน-ลาวเหนือ-เวียดนามเหนือ ต่างก็มีประเพณีโบราณในการทำพิธีเลี้ยงให้เลี้ยงแถน หรือที่เรียกกันว่าเลี้ยงผีฟ้าผีแลน ให้ความหมายว่าเป็นใหญ่ ส่วนแถนมีความหมายถึงเทพเจ้า (Yaen chong, 2005, p. 54) คนลาวในประเทศลาว ลาวในอีสาน ไทยดำ ไทขาวในเวียดนาม ล้วนมีความเชื่อเรื่องแถนหรือผีฟ้า ซึ่งมีพิธีบูชาแถนมากมายตั้งแต่เชื่อว่าแถนเป็นผู้สร้างมนุษย์ เป็นผู้ให้น้ำฝน (Na thalang, 2002, p. 32) ในตำนานขุนบรมราชาว่า “...ที่แท้คนทั้งหลายว่าผีฟ้าผีแลน ว่าอันที่แท้แม่นพระยาอินแล” (Wirawong 1994, p.14) และคำอธิบายของพระยาอนุมานราชธนที่กล่าวว่าคำ “แถน” ที่ไทยอีสานและลาวลุ่มน้ำโขงนำมาใช้ตรงกับคำว่า “ถัน” (จีนกลางตั้ง) “เทียน” (จีนแต้จิ๋ว) ที่แปลว่า “ฟ้า” ถ้าเป็นบุคคลก็หมายถึงผู้เป็นใหญ่ในเมืองฟ้าหรือเมืองบน เรียกชื่อเต็มว่า “พญาแถน” ซึ่งคงเป็นคำเดิมในภาษาไทย ภายหลังเมื่อไทยได้คืบมาจากอินเดีย เมืองบนเมืองฟ้าก็กลายเป็นสวรรค์ แถนก็กลายเป็นพระอินทร์ (Phraya Anumanratchathon, 1988, p. 65) จากการสำรวจข้อมูลวรรณกรรมชาดพื้นบ้านอีสานพบว่ากล่าวถึงพญาแถนด้วยกัน 3 เรื่อง คือ กำพรว้าฝิ่นน้อย กำกาดำ และพญาคันคาก นอกจากนี้แถนในเพลงนำจะเป็นพญาแถนที่มีที่มาจากชาดกเรื่องพญาคันคาก เพราะการสร้างให้มีสถานที่เกี่ยวเนื่องกับชาดกเรื่องดังกล่าวปรากฏทั้งชาลพญาคันคากและพญาแถน จึงควรเชื่อได้ว่า พญาแถนเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้มีอำนาจให้น้ำฝนแล้ว ทั้งยังมีอำนาจอำนวยพรสำหรับการร้องขอให้สมหวังในความรัก จึงควรเชื่อได้ว่า พญาแถนไม่เพียงเป็นเทพเจ้าในวิถีวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนนับถือบูชาในวรรณกรรมเพลงอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงมักพูดกันว่า “คาดแต่แถน แนนแต่ฟ้า” คือเพราะอำนาจของพญาแถนและสายสัมพันธ์ที่ฟ้าสูงกำหนดไว้ให้เป็นไปตามนั้น ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการแสดงความรัก ในฐานะพยานรักและเป็นผู้อำนวยพรให้ความรักของหนุ่มสาวสมหวัง

2.2 บทบาทอำนวยพรให้ประสบความสำเร็จในอาชีพศิลปิน

อาชีพศิลปินเป็นอาชีพอิสระที่ผู้เป็นศิลปินจะต้องสร้างสรรค์ผลงานและมีศิลปะในการขับร้อง จากข้อมูลเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน 43 เพลง มีจำนวน 4 เพลงที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทหน้าที่ในการอำนวยพรให้อาชีพศิลปินสำเร็จในอาชีพนี้ทั้งร้องหมอลำลูกทุ่งอีสาน ตัวอย่าง เพลงวอนเจ้าปู่กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ที่ขับร้องโดยศิลปินคู่แฝดโอ-เออ ดังนี้

ละสู่เสียงดวงหน้าบ้าน
เจ้าปู่กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม
คนบนบานป่าดมมือ ป่าดมมือ
ตอนนี้อยู่หลานชายกราบ
วอนให้เสียงล่ำล้องคนได้ฟังให้ใจอ่อน
ปานเสียงการเวกอ้อ
ละนำชื่อเสียงให้ใต้
ละคันเสียงเปกักวาน

.....
โอ้ยเดี๋ยอ ขอจงโอมคาถานำป้อง

หลานจิงมวอนวานบ้ายมฮ้อนอาคัยม
ชาวอุดรกราบไหว้เหนือใต้ได้นับถือ
ไหลหลั่งมาขอพร
พระองค์เจ้าทองก้อน
ให้เสียงส่งเสียงวอน
ดั่งก้องแมนกล่อมไพร
นอให้ใดคนฮู้ชื่อว่า โอ-เอ
ให้ปู่ตึงเข้ามาไว้ว่า

.....
คาถาลิ้นทองนำป้องนำป็น

แถวแดนดินในอุตรดิตถ์นี้เป็นที่เหนียวใจ หลานจึงได้มาราบปูพอร
 วอนให้ดังสมคิดอาชื้อเสียงคืนบ้าน ลูกหลานโอ-เอ โกลถิ่น
 สารุดือให้สมหวังตั้งใจ ขอย่าได้เป็นกระเจี๊วกระเจี๊ว

(Khu Faet O-A Channel Official, 2015)

จากเนื้อหาเพลงสังเกตได้ว่า ชาวอุตรดิตถ์ได้นับถือพ่อเมือง คือ “กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม” ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สะท้อนให้เห็นว่ากรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการประพันธ์เพลงชนิดนี้ อนุสาวรีย์ของกรมหลวงประจักษ์ได้ประดิษฐานอยู่ใจกลางเมืองอุตรดิตถ์ ทำให้ชาวจังหวัดอุตรดิตถ์ศรัทธามากและถือว่าเป็นพระหลักเมือง ในทำนองเดียวกับที่เจ้าพ่อพญาชัยเป็นผีเสื้อเมืองและเป็นผีผมหัศดีจังหวัดร้อยเอ็ด เพลงได้นำเสนอว่า มีผู้คนเคารพกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมจำนวนมากในฐานะผีบรรพบุรุษ และในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังความว่า “หลานจึงมาวอนวานบดยามฮ้อน อาศัยฮ่ม เจ้าปกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ชาวอุตรกราบไหว้เหนือใต้ได้นับถือ คนบนบานบชาดม้อ บชาดม้อ ไหลหลั่งมาขอพร” ตามประวัติแล้วกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมเป็นเจ้าเมืองอุตรดิตถ์คนแรกที่ชาวอุตรและหนองบัวลำภูนับถือเพราะมีตัวตนและมีคุณูปการในฐานะแม่ทัพปราบฮ่อในประวัติศาสตร์จริง ดังนั้นเมื่อความปรากฏในเอกสารเสด็จตรวจราชการ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยว่า กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ (ต้นราชสกุลทองใหญ่) ข้าหลวงต่างพระองค์มณฑลอุดร พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าทองกองก้อนใหญ่ กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม พระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 กับเจ้าจอมมารคาสังวาลย์ สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นแม่ทัพปราบฮ่อที่มณฑลอุดร และเป็นข้าหลวงต่างพระองค์สำเร็จราชการมณฑลอุดร ต้นราชสกุลทองใหญ่ (Fine Arts Department, 2021, p.136) เหตุที่เป็นผู้ปกครองเมืองอุตรดิตถ์และได้รับความเคารพนับถือว่าเป็นเจ้าเมืองอุตรดิตถ์คนแรก เมื่อสิ้นชีพิตักษัยแล้วจึงทำให้ผู้คนที่นี่เคารพนับถือท่านสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นกราบไหว้บูชา เพื่อระลึกถึงความดีและคุณูปการที่มีต่อชาวจังหวัดอุตรดิตถ์

เมื่อได้รับความเคารพศรัทธามากทำให้ชื่อกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความเคารพศรัทธาของผู้คนจำนวนมาก จึงทำให้พระองค์มีบทบาทหน้าที่ต่อวิถีชีวิตของศิลปินเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน จึงสันนิษฐานได้ว่า เหตุที่ศิลปินหมอลำอีสานต้องกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอ และเป็นเหตุให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทหน้าที่ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานเช่นนี้อาจเพราะความไม่แน่นอนในอาชีพ กล่าวคือ อาชีพศิลปินเป็นอาชีพที่ไม่แน่นอนว่าจะสร้างรายได้และเลี้ยงชีพได้มั่นคง เพราะศิลปินลูกทุ่งหมอลำอีสานที่ร้องเพลงแล้วโด่งดังเป็นที่รู้จักเท่านั้นจึงจะสร้างรายได้จำนวนมาก ดังนั้น เมื่ออาชีพนี้ถ่วงลูกทุ่งหมอลำอีสานมีความไม่แน่นอนและไม่มั่นคงนี้เอง จึงทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการรังสรรค์เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานในฐานะที่พึ่งทางใจ ลักษณะเช่นนี้ยังพบในอีกบทบาทหนึ่งคือต้องการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อำนวยการให้พ้นทุกข์

2.3 บทบาทหน้าที่อันช่วยให้ประสบความสำเร็จ ร่ำรวย เจริญรุ่งเรือง เกิดสวัสดิมงคลคุ้มครอง และมีโชค

บทบาทหน้าที่เช่นนี้ได้ปรากฏในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน จากการข้อมูลเพลงทั้งหมด 43 เพลง มีเพลงที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันช่วยพรตามี่ร้องขอในเรื่องดังกล่าวจำนวน 8 เพลง มีเพลงท้าวเวสสุวรรณ เพลงขอพรปู่ย่า เพลงบารมีปู่ศรีสุทโธ หรือเพลงเทพนาคี ดังตัวอย่างเนื้อหาเพลงวอนเจ้าแม่นางนอน

ที่ขับร้องโดยจินตหรา พูนลาภ ความดังนี้

วิงวอนเจ้าแม่ นางนอน
ลูกขอวิงวอนเจ้าแม่ นางนอนเมตตา
เยาวยงของไทย ที่ทุกคนเป็นห่วง
ยกมือสับสนุนวิงวอน
ทั่วไทยตั้งคารอศคอยคั่น
วอนเจ้าแม่ นางนอน ช่วยทีมฟุตบอลออกมา

ช่วยทีมฟุตบอลช่วยทีมฟุตบอลหมู่ป่า
ช่วยทีมหมู่ป่า ติดอยู่ในถ้ำหลวง
ติดถ้ำหลวงหลายวัน
เจ้าแม่ นางนอนช่วยเหลือสิบสามคนนั้น
ทั้งทีมจระเข้ ปลอดภัยด้วยหนา
คืนสู่อ้อมอกพ่อแม่
(Jintara Channel Official, 2018)

จากเนื้อเพลงข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า เพลงได้นำเสนอบทบาทหน้าที่ที่เจ้าแม่ นางนอนหรือศาลเจ้าแม่ถ้ำหลวง วนอุทยานถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สถานที่ดังกล่าวได้รับความสนใจเมื่อมีการค้นหาและกู้ภัยผู้ประสบภัย 13 ชีวิตที่ติดภายในถ้ำหลวง ระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน ถึง 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยสมาชิกทีมฟุตบอลเยาวชนในท้องถิ่น 12 คน และผู้ช่วยผู้ฝึกสอน 1 คน ที่เข้าไปสำรวจและหายตัวไป โดยทั้งหมดได้เข้าไปในถ้ำหลวงและกลับออกมาไม่ได้เนื่องจากเมื่อทั้ง 13 คนเข้าไปในถ้ำหลวงในขณะนั้นมีฝนตกหนัก และทำให้น้ำฝนไหลเอ่อเข้าท่วมถ้ำตามเส้นทางน้ำภายในถ้ำจากทั้งถอยผาหมีและจากปากทางเข้าถ้ำ รวมไปถึงรอยแยกบนเขาและสันเขาจนท่วมเอ่อบริเวณที่เป็นเหวหรือจุดต่ำสุดของถ้ำที่ทั้ง 13 คนต้องเดินทางผ่าน วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 จึงช่วยนักฟุตบอลและผู้ช่วยผู้ฝึกสอน ได้ครบทั้ง 13 คน

จากการพลัดหลงเข้าไปในถ้ำของทีมฟุตบอลและครูฝึกในครั้งนั้นทำให้ผู้คนรู้จักถ้ำหลวง และรู้จักเจ้าแม่ นางนอนมากขึ้นในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำถ้ำหลวงที่มีบทบาทในการช่วยให้การค้นหาคนหายทั้ง 13 คนสำเร็จและปลอดภัย ทั้งนี้เพราะในขณะนั้นมีพระภิกษุชาวไทยเชื้อสายไทยใหญ่คือครูบาบุญชุ่มได้อธิษฐานจิตต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาลเจ้าแม่ นางนอนทำให้การค้นหาสำเร็จ จนทำให้ผู้คนส่วนหนึ่งเชื่อว่าเป็นเพราะอำนาจของเจ้าแม่ นางนอน ดังนั้น จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์ถ้ำหลวงกับเจ้าแม่ นางนอนในคราวเดียวกัน อีกทั้งมีศาลเจ้าแม่ นางนอนปรากฏให้ผู้คนได้กราบไหว้บูชาตรงทางเข้าถ้ำอีก ยิ่งทำให้เจ้าแม่ นางนอนเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำถ้ำที่ยังเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและมีผู้คนมากราบไหว้ขอพรศาลเจ้าแม่ นางนอนจำนวนมาก ส่วนศาลเจ้าแม่ นางนอนที่อยู่ฝั่งถ้ำหลวงหรือถ้ำ “ขุนน้ำนางนอน” นั้น เป็นศาลที่มีผู้คนมีความเชื่อเคารพพรทธาให้สมหวังดังประสงค์ได้ทุกอย่าง และในเรื่องให้โชคลาภต่อผู้มาบนบานหลายคน (<https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1526873>) เนื้อหาเพลงนี้เสนอให้เห็นว่าการรังสรรค์เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานส่วนหนึ่งนักประพันธ์เพลงได้นำเอาข้อมูลปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลานั้น และเมื่อปรากฏเรื่องเจ้าแม่ นางนอนที่ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงเป็นที่มาและมีบทบาทหน้าที่ต่อการประพันธ์เพลง เนื้อหาเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานส่วนหนึ่งจึงเสนอสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกพื้นที่กล่าวคือได้นำสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนกำลังเคารพนับถือมาเป็นเนื้อหาในการแต่งเพลง ลักษณะเช่นนี้เองสะท้อนให้เห็นว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่นของไทยมีบทบาทหน้าที่สร้างขวัญกำลังใจ และมีบทบาทหน้าที่ในการสร้างสรรค์ความบันเทิงให้กับผู้คนทั้งชาวอีสานและคนไทย ที่เป็นเช่นนี้คงเพราะการสร้างสรรค์เพลงอิงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในเหตุการณ์จริงรู้จักเป็นที่นิยมและกล่าวถึงในสังคม สะท้อนให้เห็นการหยิบใช้ข้อมูลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันของเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน จนทำให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการกล่าว

ถึงมีบทบาทหน้าที่ที่สร้างขวัญและกำลังใจที่มีระบบความเชื่อของผู้คนเป็นฐาน ลักษณะเช่นเดียวกันนี้ยังปรากฏในเพลงวอนท้าวเวสสุวรรณ ขับร้องโดย ตึกแตน ชลดา ดังนี้

หอบใจอ่อนล้า มาวัดจุฬามณี	ลูกเหนื่อยเหลือเกินป็นี่
รักที่มีช่วงแสนทุกขทน	ติดหนี้รายวัน การงานไม่เดินการเงินขัดสน
ขอพรให้ลูกหลุดพ้น	ให้เจอคนเมตตาปราณี
เทพแห่งยักขนามว่าท้าวเวสสุวรรณ	วันนี้ใจลูกจบบัลย์ วอนพ่อนันได้โปรดช่วยที
มอบแสงสว่าง นำทางให้เจอสิ่งดี	ผ่านอุปสรรคที่มี เป็นผองสุถี มลายหายพิน
การงานไหลลื่น นอนตื่นให้ได้เงินแสน	มีคนรักใคร่ห่วงแหน ได้แฟนมีรักนิรันดร์
กราบอ้อนวอนขอ กับพ่อท้าวเวสสุวรรณ	หากพรสมตั้งใจฝัน ประทัดหนึ่งพัน มาจุดแก้บนฯ

(Takkataen chonlada Channel Official, 2022)

จากเนื้อเพลงสะท้อนให้เห็นว่า ระบบความเชื่อของชาวอีสานในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน มีลักษณะที่หลากหลาย เพราะสังเกตได้ว่านอกจากชาวอีสานจะมีความเชื่อเรื่องผีมีศักดิ์หลักเมือง แถน เจ้าพ่อหลักเมือง และอื่นๆ แล้ว ยังเชื่ออำนาจของยักษ์คือท้าวเวสสุวรรณอีกด้วย ในเนื้อเพลงพบว่า ผู้คนที่ประสบความทุกข์หรือความไม่สมหวังต่างๆ ได้ร้องขอความช่วยเหลือขอพรจากท้าวเวสสุวรรณ เพลงกล่าวถึงระบบการสื่อสารของมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้วยถ้อยคำอ่อนวอนให้ช่วย เพราะเป็นช่วงที่ชีวิตไม่สมหวัง อีกทั้งได้บันทึกพบยักษ์ท้าวเวสสุวรรณว่าถ้าสมหวังแล้วจะนำประทัด 1000 ดอกมาจุดแก้บน อีกด้วย ท้าวเวสสุวรรณที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานคือรูปปั้นท้าวเวสสุวรรณที่ประดิษฐานอยู่ที่ วัดจุฬามณี เลขที่ 93 หมู่ที่ 9 ถ. สมุทรสงคราม - บางแพ ตำบล บางช้าง อำเภออัมพวา สมุทรสงคราม Davids and Stede อธิบายคำว่า “เวสสุวรรณ” ไว้ในพจนานุกรม Pali-English Dictionary ว่า เวสสุวรรณเป็นชื่อของยักษ์ตนสำคัญ และเป็นเจ้าหรือเป็นนายยักษ์ทั้งหมด ชื่อของท้าวเวสสุวรรณมีชื่อเรียกอีกว่า “ภูเวร” เป็นหนึ่งในบรรดาท้าวโลกบาลผู้รักษาโลกทั้ง 4 (ท้าวธตรฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์ ท้าวเวสสุวรรณ) ท้าวเวสสุวรรณเป็นผู้ถือสาส์นของพญายมราชผู้เป็นเจ้าแห่งเมืองนรก ท้าวเวสสุวรรณหรือท้าวภูเวรเป็นเทพเจ้าแห่งความร่ำรวย ท้าวเธอและบริวารยักษ์เป็นผู้เก็บรักษาทรัพย์สมบัติใต้ดินและชุมทรัพย์ที่ซุกซ่อนอยู่ (Davids and Stede, 2004, p. 545) สังเกตได้ว่า การให้ความเคารพและเชื่อในเรื่องของท้าวจุลโลกบาลเป็นระบบความเชื่อจักรวาลทัศน์แบบพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อระบบความเชื่อของคนไทย ขณะเดียวกันคุณสมบัติท้าวเวสสุวรรณคือเป็นผู้พิทักษ์ทรัพย์สมบัติใต้แผ่นดิน ดังนั้น ลักษณะดังกล่าวจึงทำให้ผู้คนนิยมและเชื่อว่าเมื่อร้องขอคำอวยพร ความนิยมสักการบูชาท้าวเวสสุวรรณได้แพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว จากวัดจุฬามณีและต่อมาปรากฏว่ามีวัดในประเทศไทยจำนวนมากนิยมสร้างรูปเคารพและวัตถุมงคลท้าวเวสสุวรรณ ความเชื่อเช่นนี้ได้แพร่หลายไปแม้ในภาคอีสานก็นิยมสร้างรูปปั้นยักษ์ท้าวเวสสุวรรณกันจำนวนมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะเชื่อกันว่าเมื่อบูชาแล้วทำให้ประสบผลสำเร็จในเรื่องเงินทอง อีกทั้งประกอบกับในภาวะเศรษฐกิจและโรคโควิดแพร่หลายทำให้ผู้คนวิตกกังวลขาดที่พึ่ง และขาดสนจนทำให้ต้องพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อว่าเป็นเจ้าแห่งทรัพย์ใต้ดิน สภาพเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้เกิดความนิยมบูชายักษ์กันแพร่หลาย คงเพราะถือว่าท้าวเวสสุวรรณคือเจ้าแห่งทรัพย์สมบัติใต้แผ่นดิน ความนิยมท้าวเวสสุวรรณและถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อกันว่าสามารถอวยพรได้ตามที่ร้องขอจึงวอนแล้วจึงทำให้มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างกำลังใจในเพลงลูกทุ่งอีสานอีกด้วย การรับรู้ท้าวเวสสุวรรณมีความศักดิ์สิทธิ์

ผ่านบทเพลงน่าจะถือได้ว่า ยักษ์แม่เป็นอมมุขย์แต่เป็นอมมุขย์ที่มีบทบาทและให้คนแก่ผู้คนที่นับถือ และ เชื่อกันว่ามีบทบาทหน้าที่ในการสร้างความมั่งคั่งร่ำรวยให้ผู้คน บทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ บทบาททางพิธีกรรม

2.4 บทบาทหน้าที่เป็นเพลงพิธีกรรม

จากข้อมูลเพลงทั้ง 43 เพลงพบว่า เนื้อหาเพลงมีลำดับการเล่าเรื่องที่สำคัญ คือ เริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงความทุกข์ยากที่มนุษย์ได้ประสบ ส่วนที่สองกล่าวพรรณนาถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และส่วนท้าย มักร้องขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มาช่วยอำนวยพรให้สมหวัง ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงโครงสร้างเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสาน

ชื่อเพลง	กล่าวถึงความทุกข์ 36 เพลง	สรรเสริญคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 35 เพลง	ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 29 เพลง
วอนเจ้าพ่อพลาญชัย	✓	✓	✓
วอนปู่ลำโขง	-	-	✓
นางกวักมหาเสน่ห์	✓	✓	✓
ใจข้าที่คำ ชะโนด	✓	-	-
มนต์อักษิวนาพญาแลน	-	-	-
รำบวงสรวงศาลหลักเมืองเลย	✓	✓	✓
บุญเดือนเจ็ด			
สัญญาฮักที่คำชะโนด	✓	✓	-
เต่างอย	✓	✓	✓
วอนย่านาคี ปู่ศรีสุทโธ	-	✓	✓
พญานาคฝากรัก	✓	✓	-
ขอบคุนเจ้าแม่นางนอน	✓	✓	-
วอนพ่อพญาแลน	✓	✓	-
นางนอน	✓	✓	✓
บอกแม่อย่าถ้ารักจริง	-	✓	-
โคราชบ้านฉัน	-	✓	-
เปลี่ยนคำอธิษฐาน	✓	✓	✓
วอนองค์นาคเผือก	✓	-	✓
สาวชัยภูมิกลุ่มรัก	✓	-	✓
สัญญารักหนองหาร	✓	-	✓
ไปถอนคำสาบาน	✓	-	✓
วอนผีตาแสด	✓	✓	-
ผาแดงนางไอ่	✓	✓	-

ผดกภูสวรรณค์	✓	✓	-
ผิตาโชน	✓	✓	✓
ล้านอสงไขยกับหนึ่งหัวใจที่รอคอย	✓	✓	✓
พญาคนคาก	✓	✓	-
อ้ายมันคนชั่ว	✓	✓	✓
คุณไสย์เสกอีก	✓	✓	-
วอนเจ้าพ่อพลาญชัย 1	✓	✓	✓
วอนเจ้าพ่อพลาญชัย 2	✓	✓	-
วอนเจ้าพ่อพญาแล	✓	✓	✓
วอนเจ้าพ่อสุรินทร์	✓	✓	✓
วอนเจ้าพ่อหลักเมือง	✓	✓	✓
วอนเจ้าปู่กรมหลวง	✓	✓	✓
ประจักษ์ศิลปาคม			
กราบเท้าย่าโม	✓	✓	✓
แม่ย่าขอม	✓	✓	✓
ขอพรปู่ย่า	✓	✓	✓
บารมีปู่ศรีสุทโธ	✓	✓	✓
เทพนาคี	✓	✓	✓
สมโภชศาลมเหศักดิ์หลักเมือง	-	✓	✓
หนองหาน			
หนาวลมที่ภูแลนคา	-	-	✓
วอนท้าวเวสสุวรรณ	✓	✓	✓
จตุรเทพยักษ์	✓	✓	✓

จากตารางที่ 2 จะพบว่าตอนต้นของเพลงนิยมกล่าวพรรณนาถึงความทุกข์มากที่สุด รองลงมา ช่วงกลางจะสรรเสริญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และตอนท้ายขอคำอ้อนวณพร ข้อมูลแสดงว่าโครงสร้างตอนต้นจำนวน 43 เพลง แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาตอนต้นเป็นตอนที่เนื้อหาพรรณนาความทุกข์ และก่อนจะร้องขอให้ช่วยเหลือตอนกลางจะพรรณนาคุณสมบัติและอำนาจของเทพเจ้า คงเพราะต้องการความช่วยเหลือ เมื่อถึง ตอนท้ายเพลงเนื้อหาจะร้องขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อ้อนวณพรตามที่ร้องขอ โครงสร้างเนื้อหาเช่นนี้มีลักษณะ เช่นเดียวกันนี้พบในคำประณามบทบูชาพระรัตนตรัยในคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี (แต่งราว พ.ศ.900) เช่นในคัมภีร์สมันตปาสาทิกา พระพุทธโฆสะ (Siam Rat Tepitakattakatha, 1995, p. 1) กล่าวว่า “ข้าพเจ้าวันมัสการอยู่ซึ่งพระรัตนตรัยที่ควรแก่การนมัสการโดยส่วนเดียว ได้ประสบบุญอันยิ่งใหญ่ใหญ่พลญ ด้วยอานุภาพแห่งบุญอันเกิดจากการนมัสการนั้น ขอให้ข้าพเจ้ารอดพ้นจากอันตราย” และในอรรถกถา ปรมัตถทีปนี (ช.อุ.) พระธรรมปาละ (Siam Rat Tepitakattakatha, 1995, p. 1) กล่าวว่า “ด้วยเดช

แห่งบุญที่เกิดจากการวันทาพระรัตนตรัยดังพรรณนามาแล้ว**ขอให้ข้าพเจ้าจงแคล้วคลาดจากอันตรายในที่ทุกสถาน**” Gonda เสนอว่าถ้อยคำหรือถ้อยคำร้องขอความคุ้มครองดังกล่าวมานี้ถือว่าเป็นถ้อยคำในรูปบทแสดงความเคารพคืออาศิฐ (Gonda, 1989, p. 118) เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทหน้าที่ทำให้เพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานมีนัยแห่งพิธีกรรม เพราะจากการพิจารณาเชิงโครงสร้างเป็นเช่นเดียวกับวัฒนธรรมการแต่งคัมภีร์ และแต่งบทสรรเสริญเทพเจ้า ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้สื่อความว่า เพลงลักษณะดังกล่าวเป็นการใช้เสียงเชิงพิธีกรรม ใช้ถ้อยคำนำเสนอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผ่านบทเพลง แสดงให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพิธีกรรมสำหรับปัดเป่าความทุกข์ทางใจ คือเพื่อเสริมกำลังใจให้ทั้งผู้ร้องและผู้ฟังเพลง

บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลงานเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานทั้งหมด 43 เพลง ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2550-2565 ทำให้พบว่า เนื้อหาเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งสิ้น 43 พบว่าสามารถจำแนกได้เป็น 8 กลุ่ม เรียงลำดับตามเนื้อหาที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พบมากที่สุด ดังนี้ คือ 1) กลุ่มผีเจ้าพ่อและเจ้าเมืองที่ผู้คนเคารพนับถือ ประกอบด้วย ผีปู่-ผีย่า, ผีเจ้าพ่อ, เจ้าพ่อพลาญชัย, เจ้าพ่อกวนแม่ นางเทียม, เจ้าพ่อสุรินทร์ (พระยาสุรินทร์ภักดีศรีณรงค์จางวาง), เจ้าพ่อพญาแล, กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม, พระวอ-พระตา 2) กลุ่มเจ้าพ่อหลักเมือง-ศาลหลักเมือง มีเจ้าพ่อหลักเมือง, ศาลหลักเมือง, พ่อปู่เหตต์หลักเมือง 3) กลุ่มพญานาค มี พญาศรีสุทโธ-ยาศรีปทุมมา, แม่ย่านาคินี, นาคเผือก 4) กลุ่มเจ้าแม่มีเจ้าแม่อาญาฮัก, เจ้าแม่ นางนอน, เจ้าแม่สองนาง 5) กลุ่ม เทพเจ้าและยักษ์เทพเจ้า, ท้าวเวสสุวรรณโณ-พระราหู-พระพิราพ-ภิกษุ 6) กลุ่มสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีที่มาจากวรรณกรรมอีสาน มีพญาคันคาก, ผาแดง-นางไอ่ และพังคี 7) กลุ่มผีไต่และพญาแถน มี ผีไต่, พญาแถน และ 8) กลุ่มเบ็ดเตล็ด มี นางกวก, ท้าวสุรนารี, ผีตาแฮก, พระมหากษัตริย์ไทย-ในหลวงรัชกาลที่ 9, พญาเต่างอย, แม่ย่าหอม, ขวัญ, น้ำมันพราย-ดินเจ็ดผิป่าช้า

จากการศึกษาทำให้ทราบชัดว่า เหตุที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานสะท้อนการขอพรอำนาจพร ให้เป็นศิลปินนักร้อง สะท้อนการขอให้ร่ำรวย สะท้อนการทำให้พิธีกรรม เพราะเชื่อมโยงระบบความเชื่อของผู้คนในสังคมอีสานและระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับความบันเทิง ข้อสรุปสำคัญที่ได้คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พบในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานแสดงว่า การประพันธ์เพลงให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจอำนาจพรในตัวบทดังกล่าวเป็นข้อบ่งชี้ว่า วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานจำนวนหนึ่งเป็นภาพสะท้อนของเหตุการณ์ในสังคมและความเป็นไปของผู้คนในสังคม จึงทำให้ปรากฏบทบาทหน้าที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการทางจิตใจของผู้คน

เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าบทบาทหน้าที่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานสะท้อนระบบความเชื่อของสังคมและวัฒนธรรมอีสาน กล่าวคือ ชาวอีสานมีความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งภายในคือ ผี พญานาค พญาคันคาก พญาแถน เจ้าพ่อมหศักดิ์หลักเมือง และจากวัฒนธรรมภายนอกคือ พระพุทธศาสนาและเชื่ออื่นเช่นยักษ์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานมีความเชื่อมโยงกับความเชื่อและความนิยมของผู้คนในสังคมไทยส่วนหนึ่งในช่วงเวลานั้น และมีบทบาทหน้าที่ที่หล่อประโลมใจผู้ฟังในยามที่รู้สึกว้าชีวิตไม่มั่นคง เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้บทบาทหน้าที่ของเพลงลูกทุ่ง

หมอลำอีสานคือให้ความบันเทิง ขณะเดียวกันได้เสนอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้มอบบทหน้าที่อำนาจพรให้ ในยามไม่ประสบผลสำเร็จในความรัก คราวที่จิตใจไม่มั่นคงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงเป็นที่พึ่งทางใจ หรือในยาม ต้องการความร่ำรวย โชคลาภ หรือความสุขสิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็พึ่งให้ร้องขออำนาจพรให้ได้ นั่นคือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีผลต่อระบบคิดและความศรัทธาของผู้คนในวรรณกรรมเพลง ข้อสรุปสำคัญสุดท้ายที่ได้คือ เมื่อพิจารณา การเล่าเรื่องหรือโครงสร้างของเพลงเป็นเช่นเดียวกับการแต่งคัมภีร์ และแต่งบทสรรเสริญเทพเจ้า เพลง ลักษณะดังกล่าวเป็นการใช้เสียงเชิงพิธีกรรม กล่าวคือเป็นคำร้องที่ประสมประสานเสียงดนตรีเพื่อใช้ถ้อยคำ สื่อถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ผ่านบทเพลง และหากถือว่าเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพิธีกรรม แล้วย่อมถือเป็นพิธีกรรมสำหรับปิดเป่าความทุกข์ทางใจ คือเพื่อเป็นการเสริมกำลังใจให้ทั้งผู้ร้องและผู้ฟัง จากการศึกษาทำให้ทราบชัดว่า เหตุที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในเพลงลูกทุ่งหมอลำอีสานสะท้อนการขอพร อำนาจพร ให้เป็นคิลปินนักร้อง สะท้อนการขอให้ร่ำรวย สะท้อนการทำพิธีกรรม เพราะเชื่อมโยงระบบความเชื่อของ ผู้คนในสังคมอีสานและระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกับความบันเทิง

References

- Davids, T.W.R. & Willaiam, S. (2001). **Pali-English Dictionary**. New Delhi: Munshiram Manoharlal.
- Fine Arts Department. (1984). **The second stone inscription of Sukhothai**. Bangkok: United Printing Press Productions. (In Thai)
- Fine Arts Department. (2009). **Encyclopedia of Thai traditions and People's traditions: vol. 3 Beliefs**. Bangkok: Advance Vision Service. (In Thai)
- Fine Arts Department. (2021). **Official document on inspection tour of minister of Interior during 1900 - 1912**. Bangkok: Amarin Printing and Publishing. (In Thai)
- Gonda, J. (1989). **Prayer and Blessing Ancient Indian Ritual Terminology**. Leiden. Netherlands: E.J. Brill.
- Hug Dee Record Channel Official. (2017). **The promise of Love at Kham Chanot**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=Gl6hlt4eOYM>. (In Thai)
- Jintara Channel Official. (2018). **Invoking the Nangnon godmother**. [YouTube]. Retrieved January from <https://www.youtube.com/watch?v=Fps3NjmFtbg>. (In Thai)

- Jintara Channel Official. (2021). **The toad King**. [YouTube].
Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=JaEKb0lkun8>. (In Thai)
- Kasetthathat. P. (2015). **Behind the idol belief in images representing people in Siam**. Bangkok: Matichon. (In Thai)
- Khu faet O – E Channel Official. (2015). **Invoking spirit of Prince Prachaksinlapakhom**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=pt79P5RobCs>. (In Thai)
- Mahamakutarajavidyalaya. (1992). **The Tipitaka Commentaries of Siam**. Bangkok: Mahamakutarajavidyalaya Printing House. (In Thai)
- Mahamakutarajavidyalaya. (1995). **The Tipitaka of Siam**. Bangkok: Mahamakut rajavidyalaya Printing House. (In Thai)
- MGR Online. (2016). **Revealing the legend of the Great War of 2 great Nagas**. [website]. Retrieved from <https://mgronline.com/onlinesection/detail/9590000122586>. (In Thai)
- Nathalang, S. (2009). **Thai race in the novel: looking through glasses of folklore and folk literature**. Bangkok: Matichon. (In Thai)
- Nathalang, S. (2009). **Folkloristics: a mythology for analyzing myths and folk tales**. Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phra Ariyanuwat. (1970). **The King of toads**. Maha Sarakham: Northeastern Literature Conservation Center. (In Thai)
- Phra Ariyanuwat. (1993). **Beliefs of the Northeastern People**. In Duke P. (Eds.) **Folk culture: Beliefs** (p. 15). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Phraya Anumanratchathon. (1988). **The complete writings: Historical-archeological section, Vol. 4, Thai nation**. Bangkok: Teachers' Council Printing House Ladprao. (In Thai)

- Phraya Prachakitkonchak. (1926). **The legend of Yonok**. Bandittayasapha. (In Thai)
- Pitathawatchai, W. (1973). **The twelve-month Tradition**. Bangkok: Mahachon. (In Thai)
- Poyfai malaiphon Channel Official, (2022). **Invoking the Naga grandmother and Srisuddho Naga grandfather**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=DZXJM2nVtml>. (In Thai)
- Rak-Yom .(2019). **The legend of Nang Non goddess: the power of faith in love**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1526873>. (In Thai)
- Rose Media & Entertainment channel Official. (2017). **Paying respect to the feet of grandmother Mo**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=q4lCqLyRrag>. (In Thai)
- Somchai, S. P. (1995). **Buddhist principles appeared in Thai country songs**. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (In Thai)
- Takkataen chonlada Channel Official. (2022). **Invoking the god Wessuwan**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=PPe2uw5eod0>. (In Thai)
- Thomas A. G. (1997). **An Encyclopedia of Beliefs, Customs, Tales, Music, and Art**. California: Santa Barbara.
- Topline Music Channel Official. (2018). **Invoking the Thai deity**. [YouTube]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=DiPldFz9mKs>. (In Thai)
- Topline Music channel Official. (2022). **Invoking the ghost of Palanchai**. [YouTube]. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=VmNq-1VN2_g. (In Thai)
- Yaen chong, J. (2005). **Tai is not Thai people but a kinship of nationality and language**. Bangkok: Matichon. (In Thai)

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ ปุพุทธศักราช 2562 - 2563: แนวคิดและกลวิธีทางวรรณศิลป์*

Poetry in honor of His Majesty the King on the Year 2019 – 2020:
Themes and Art of Literature Techniques

ณัฐนันท์ ปานกุล¹ / สมเกียรติ รักษ์มณี² / ธัญญธร เล่งเนตร³
Natthanan Pankun¹ / Somkiat Rakmamee² / Thanyathon Sengnet³

^{1,2,3} ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ 10900, ประเทศไทย
^{1,2,3} Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand

Corresponding author. Email: Kaaaataiiii@gmail.com

Received: August 4, 2023

Revised: August 23, 2023

Accepted: August 25, 2023

Abstract

This study aimed to analyze the poetry's content, concepts, and literary techniques in honor of His Majesty King Maha Vajiralongkorn. The results were that the content related to royal duties, ceremonies, honor, benevolence, and conduct was found. Moreover, the concepts of the king as a divinity, the country's leader, a person with legitimate power, a person who performs royal duties for the people, a person with the virtues of a king (Dasavidharajadhamma), and a person with righteousness were found. Lastly, in terms of literary techniques, the poetry forms were Klon, Klong, Chan, and Kavya. The poetry techniques employed included rhyme, word choice, repetition, and synonyms. Figurative language was a figure of speech showing mercy, intuition, prestige, benevolence, and honor.

Key words: Poetry in Honor of His Majesty the King, Themes and Literary Techniques

*บทความวิจัยจากวิทยานิพนธ์เพื่อการสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด และ กลวิธีทางวรรณศิลป์ใน บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลการวิจัยพบว่า บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ ด้านเนื้อหาพบเนื้อหาเกี่ยวกับ พระราชกรณียกิจ พระราชพิธี การแสดงพระเกียรติยศ-พระเกียรติคุณ พระมหากษัตริย์คุณ และ พระราชจริยวัตร ด้านแนวคิดพบ แนวคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในฐานะสมมติเทพ ทรงมีหน้าที่ในฐานะ ผู้นำของประเทศ ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจอันชอบธรรม ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อปวงชน ทรงไว้ซึ่ง ทศพิธราชธรรม และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมราชา ส่วนด้านกลวิธีทางวรรณศิลป์ได้แก่ การใช้รูปแบบ คำประพันธ์ พบคำประพันธ์ประเภทกลอน โคลง ฉันท์ และกาพย์ การใช้ศิลปะการประพันธ์ พบการสร้างคำ ให้มีเสียงสัมผัส การสรรคำ การซ้ำคำ และการหลกคำ การใช้ภาพพจน์ พบการใช้ภาพพจน์ที่แสดงถึง พระเมตตาที่เปี่ยมล้น ภาพพจน์แสดงพระปรีชาญาณและพระบารมี ภาพพจน์แสดงพระมหากษัตริย์คุณ และภาพพจน์แสดงพระเกียรติคุณ

คำสำคัญ: บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ แนวคิดและกลวิธีทางวรรณศิลป์

บทนำ

วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติหรือสรรเสริญพระเกียรตินั้น ผู้เขียนมักสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงความจงรักภักดีและยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญ เนื้อหาของบทประพันธ์นิยมนิยกล่าวถึง พระราชกรณียกิจ พระคุณสมบัติ พระราชจริยวัตร หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ เพื่อแสดงถึงพระเกียรติคุณให้ปรากฏชัดเจน โดยใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อความสวยงามของ บทประพันธ์ (Sakoolrukkwamsook, 2010, p. 20) บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอด ออกมานั้นมักแสดงแนวคิดที่ผู้ประพันธ์มุ่งเทิดทูน ดังที่ Sakoolrukkwamsook (2011, p. 1) กล่าวถึง เจตนาแห่งบทประพันธ์เหล่านั้นว่า เพื่อเทิดทูนพระมหากษัตริย์และแสดงความจงรักภักดีของประชาชนต่อ พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ในด้านรูปแบบของคำประพันธ์ มีการใช้คำประพันธ์อย่างหลากหลาย ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย เพื่อส่งเสริมเนื้อหาและแนวคิดที่น่าสนใจดังตามเจตนาของผู้ประพันธ์ และด้วยเหตุผลดังกล่าวมา บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติจึงมีคุณค่าด้านต่าง ๆ ตลอดจนการแสดง ให้เห็นถึงพระบุคลิกภาพของพระมหากษัตริย์ ให้คุณค่าด้านประวัติศาสตร์และพงศาวดาร อีกทั้งยังให้คุณค่า ด้านวรรณศิลป์ (Saengthaksin, 1994, pp. 38-39)

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ ผู้ประพันธ์มุ่งสร้างสรรค์ขึ้นในวาระหรือโอกาสมหามงคล อันเนื่องมาจากพระราชพิธีต่าง ๆ หรือโอกาสพิเศษต่าง ๆ เป็นต้นว่า พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีฉัตรมงคล พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา หรือเสด็จพระราชดำเนินไปในพระราชพิธี พิธี งานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งที่หน่วยงานราชการ หรือเอกชนจัดขึ้นตามความเหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“สี่ภาษาเสด็จขึ้น	เกลิงถวัลย์
ประทับอาสน์สุวรรณ	เพริศแพรว
เครื่องราชกกุธภัณฑ์	ทรงประทับ
เป็นกษัตริย์ร่มฉัตรแก้ว	ปกเกล้าชาวสยาม
	(Sueabunsi, 2019)

บทประพันธ์นี้แต่งเป็นโคลงสี่สุภาพ มุ่งเฉลิมพระเกียรติในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ส่วนที่ตัดตอนมานี้กล่าวถึงการเสด็จเกลิงถวัลย์ราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ และแสดงให้เห็นการทรงเป็นผู้ปกครองให้ประชาชนมีความสุขโดยใช้ความเปรียบว่าประหนึ่งเป็น “ร่มฉัตรแก้ว” ทั้งเลือกใช้ศัพท์และราชาศัพท์ให้สวยงามสมพระเกียรติ เช่น “เกลิงถวัลย์” “ประทับ” “เพริศแพรว”

“เฉลิมขวัญพระภูบาลสราญขึ้น	เร็นรินยนิตติสมัย
เฉลิมชนมพรรษาพระภูวนัย	เทพวยชัยแข่งช่องปองยนิต
ทวยราษฎร์ทุกซ้່อนทรงผ่อนให้	จิตอาสาด้วยใจไม่หน่ายหนี
พระมิ่งขวัญบรมนาถจอมจักรี	สดุดีขอพระองค์ทรงพระเจริญ
	(Phakmaruek, 2020)

บทประพันธ์ข้างต้นเป็นกลอนสุภาพ กล่าวถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษา มีความเด่นที่ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ด้วยการหลากคำ เพื่อสื่อความให้ไพเราะและสร้างความหมายดังจะเห็นได้จากการใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ว่า “พระภูบาล” “พระภูวนัย” “พระมิ่งขวัญ” “บรมนาถ” และ “จอมจักรี”

“ฉัตรมงคล ที่สี่ ภาษา	บรมราชา ภิเษกศรี จักริสมัย
กษัตริยาธิราช แห่งชาติไทย	เกลิงไศศวรรย์ราชย์ ราษฎร์ยนิต
ธ “จะสืบ สานรักษา และต่อยอด”	ให้ไทยปลอด รอดทุกข์ เนาสุขี
ด้วยเดช พระบุญญา บารมี	เรื่องรู้จี่ ดังแสงทอง คุ่มผองชน
	(Sonphrom, 2020)

บทประพันธ์นี้เป็นกลอนสุภาพ เฉลิมพระเกียรติเนื่องในพระราชพิธีฉัตรมงคลซึ่งสืบต่อมาจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในปีก่อน ได้กล่าวอ้างถึงพระราชปณิธานว่า “จะสืบสาน รักษา และต่อยอด” ทั้งได้เปรียบพระบารมีว่า “ดังแสงทอง” ที่แผ่ปกป้องคุ้มครองประชาชน

ผู้วิจัยเห็นว่าบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ฉัตรมงคล และเฉลิมพระชนมพรรษา ที่หน่วยงานแต่ละแห่งรวมถึงปวงพสกนิกรโดยทั่วไปได้ประพันธ์ขึ้นนั้นล้วนมีความไพเราะ ดมงาม น่าสนใจ มีรูปแบบคำประพันธ์ที่หลากหลาย และใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่น่าสนใจ จึงมุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ และนำเสนอเป็นผลการศึกษา อันจะเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาจากบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
2. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดจากบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
3. เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางวรรณศิลป์ในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงเนื้อหาของบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
2. ทำให้ทราบแนวคิดจากบทประพันธ์ของบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
3. ทำให้ทราบและเข้าใจกลวิธีทางวรรณศิลป์ ในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
4. ทำให้ได้เห็นแนวทางในการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ประเภทเฉลิมพระเกียรติและความงามทางวรรณศิลป์ในอันที่จะนำไปใช้เป็นความรู้และแนวทางสร้างสรรค์ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ และเมื่อทรงดำรงพระราชอิสริยยศเป็นพระบาท สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 เนื่องในพระราชพิธีฉัตรมงคล และพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา จากสื่อออนไลน์ ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2562 ถึง เดือนกรกฎาคม 2563 ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบบังเอิญ และได้คัดเลือกเอาบทประพันธ์ที่เห็นว่ามีความเหมาะสมในรูปแบบต้นลักษณ์ เนื้อหาและการใช้ภาษา ได้บทประพันธ์ทั้งสิ้นจำนวน 118 ส่วนวน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ หมายถึง ถ้อยคำที่แต่งขึ้นตามรูปแบบต้นลักษณ์คำประพันธ์โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และการใช้รูปแบบคำประพันธ์หลายอย่างร่วมกัน ซึ่งแต่งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

กลวิธีทางวรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการแต่งบทร้อยกรองด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความไพเราะงดงาม

แนวคิด หมายถึง ความคิดสำคัญที่ผู้แต่งบทประพันธ์ถ่ายทอดออกมาสู่ผู้อ่าน เป็นทั้งความคิดและความคิดเห็นที่มุ่งสื่อสารเพื่อให้ความหมายแก่บทประพันธ์นั้น ๆ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ

Naseeken (2019) กล่าวว่า บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ หมายถึง งานประพันธ์ที่มีการเขียนพรรณนาพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ โดยผู้แต่งอาจเกิดแรงบันดาลใจจากพระปรีชาสามารถทางการปกครอง การรบ หรือจากการที่ป้านเมืองมีความร่มเย็นเป็นสุขโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้คุ้มครองรักษา ทั้งนี้ Ratnaprechachai (2011) กล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน ว่า วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง สื่อที่แสดงถึงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสร้างสิทธิธรรมทางการเมืองแก่พระมหากษัตริย์ และสะท้อนภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในมุมมองของประชาชน จึงอาจสรุปได้ว่า บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ หมายถึง บทประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ผ่านการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ เช่น การกล่าวถึงพระราชกรณียกิจ การกล่าวถึงพระคุณสมบัติ การกล่าวถึงพระราชจริยวัตร หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับ “พระราชฐานะ” ของพระมหากษัตริย์ในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ได้เป็นอย่างดี เพราะ คติเรื่อง “เทวราชา” ดังที่ Pramoj (1982, p. 34) กล่าวว่า “มีความศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกับพระเป็นเจ้ามาปรากฏพระองค์... ต้องประทับบนพระที่นั่งหรือราชบัลลังก์ซึ่งตั้งอยู่บนที่สูง และจำหลักให้เหมือนเขาพระสุเมรุอันเป็นที่สิงสถิตของพระเป็นเจ้า...ผู้ที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทจะต้องถวายบังคมสามคาบแล้วหมอบเฝ้า...” มีการกำหนดใช้คำราชาศัพท์ที่สะท้อนให้เห็นถึง “พระราชฐานะ” ที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป เช่น “ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” Sakoolrukkwamsook (2011) นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในอดีต และมีบทบาทสำคัญเป็นบันทึกเหตุการณ์บ้านเมือง รวมทั้งแสดงความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อปวงชน Naseeken (2019)

เนื้อหาของบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ

Wara sitthichai (2006, pp. 33-35) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติไว้ว่า ประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 การสรรเสริญพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์และบทขอพรอำนวยพรให้พระมหากษัตริย์ทรงเจริญในพระเกียรติยศนั้น ส่วนที่ 2 คือ เหตุผล เรื่องราว เหตุการณ์สนับสนุนให้เห็นถึงพระเกียรติยศและคุณงามความดีซึ่งสมควรยกย่องเชิดชู ได้แก่

1. การกล่าวถึงพระราชประวัติเพื่อให้เห็นว่ามีการสืบสันตติวงศ์มาโดยลำดับ

2. การกล่าวถึงสภาพบ้านเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้ต่างชาติอยากพึ่งพา และแสดงถึงความเจริญของชาติอันเป็นผลมาจากพระปรีชาสามารถในการปกครอง
3. การกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง เพื่อแสดงถึงพระสติปัญญา ความกล้าหาญ ความเสียสละเพื่อชาติของพระมหากษัตริย์ให้เห็นประจักษ์
4. การกล่าวถึงพระราชพิธีต่าง ๆ เพื่อแสดงว่าพระมหากษัตริย์ทรงกระทำตามประเพณี อันดั่งาม เช่น การผนวช การบำเพ็ญพระราชกุศล การพระราชพิธีบรมราชาภิเษก
5. การกล่าวถึงพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของราษฎร เช่น ทรงให้การศึกษา เสด็จเยี่ยมราษฎร ทรงสร้างเมือง หรือการทำนุบำรุงพุทธศาสนา
6. บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติหรือวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติหลายเรื่องมีลักษณะเป็นการไว้อาลัยระลึกถึงพระมหากษัตริย์องค์ของพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นที่พึ่งทำให้ประชาชนจงรักภักดี

ความหมายของวรรณศิลป์ และ กลวิธีทางวรรณศิลป์

Royal Institute (2013, p.1100) ให้ความหมายว่า “วรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการประพันธ์หนังสือ เช่น ลิขิตพระลือเป็นวรรณคดีที่มีวรรณศิลป์สูงส่ง ศิลปะทางวรรณกรรม เช่น นักวรรณศิลป์ วรรณกรรมที่ถึงขั้นเป็นวรรณคดี หนังสือที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดี”

ส่วน “กลวิธี” นั้น Royal Institute (2013, p.73) ได้ให้ความหมายว่า “วิธีพลิกแพลง โดยอาศัยความรู้ความชำนาญ” ดังนั้นเมื่อรวมความ “กลวิธีทางวรรณศิลป์” จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่า หมายถึงวิธีการแต่งหนังสือที่ผู้ประพันธ์ใช้ความรู้ความสามารถของตนพลิกแพลงให้เกิดความไพเราะ สวยงามมากกว่าธรรมดา หรือ “ศิลปะในการแต่งบทร้อยกรองด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เกิด ความไพเราะงดงาม” นั่นเอง

รูปแบบของคำประพันธ์

Rakmanee (2008, pp.170-177) ได้กล่าวถึงคำประพันธ์ไทยว่ามี 5 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ร่าย เป็นร้อยกรองไทยที่มีมาแต่เดิม มีลักษณะใกล้เคียงกับร้อยแก้ว สัมผัสต่อเนื่องกันไปทุกวรรค มี 4 ชนิดคือ ร่ายตัน ร่ายโบราณ ร่ายยาว และร่ายสุภาพ
2. โคลง สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นของไทยมาแต่เดิม ด้วยเหตุที่มีบังคับคำเอก คำโท โคลงมีชนิดต่าง ๆ จำนวนมาก ที่นิยมในปัจจุบันมีเพียงโคลงสุภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโคลงสี่สุภาพ
3. ฉันท์ เป็นคำประพันธ์ที่มีบังคับครุ ลหุ ได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีสันสกฤต มีทั้งสั้น 108 ชนิด จำแนกเป็น ฉันมตราพติ กับ ฉันทวรรณพติ
4. กาพย์ น่าจะกำเนิดมาจากที่เดียวกับ “ฉันท์” แต่ไม่บังคับครุ ลหุ ที่พบและนิยมแต่งมีเพียง 3 ชนิด คือ กาพย์ยานี ๑๑ และสุรางคนางค์
5. กลอน เป็นคำประพันธ์ที่คนไทยนิยมแต่งในโอกาสต่าง ๆ มีสัมผัสเชื่อมโยงกันทุกวรรคในบทเดียวกัน และทุกบทในสำนวนเดียวกัน

การเลือกใช้รูปแบบคำประพันธ์ประเภทใดหรือชนิดใดนั้น ผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่องที่ตนนำเสนอ เพื่อให้ได้ลีลา จังหวะ และการแสดงออกของน้ำเสียงที่เหมาะสม

กลวิธีทางวรรณศิลป์ในคำประพันธ์

กลวิธีทางวรรณศิลป์ Yikeng-iam (2021) กล่าวว่าหมายถึง ศิลปะในการแต่งบทหรือกรอง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิด ความไพเราะงดงาม ความหมายตามที่กล่าวมานี้ สอดคล้องกับ “สุนทรียลักษณ์ทางภาษา” ที่ Rakmanee (2008, pp. 25 - 41) ได้กล่าวไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เสียง

1.1 เสียงสัมผัส คือ เสียงสัมผัสสระ เช่น “กิน” กับ “ดิน” สัมผัสพยัญชนะ เช่น “จำใจ จำจาก” และสัมผัสวรรณยุกต์ เช่น “กว้าง” กับ “ข้าง” เป็นต้น

1.2 การเล่นจังหวะ หมายถึง จังหวะของคำ หรือการเว้นช่วงของคำในคำประพันธ์ เช่น “เดินตามรอย/ ผู้ใหญ่/ หมาไม่กัด” แสดงให้เห็นการเว้นช่วงจังหวะของคำเป็น 3/2/3 เป็นต้น

2. คำ

2.1 การสรรคำ คือการเลือกใช้คำให้สื่อความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก และอารมณ์ ได้อย่างงดงาม โดยคำนึงถึงความงามด้านเสียง โวหาร และรูปแบบคำประพันธ์ Charoensuk (2018, p. 269) ได้เสนอแนะกลวิธีทางวรรณศิลป์ด้านการสรรคำ ดังนี้ 1) การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตรงตามความหมายที่ต้องการ ชัดเจน เข้าใจตรงกัน 2) เลือกใช้คำที่เหมาะสมแก่เนื้อเรื่องและฐานะของบุคคลในเรื่อง 3) เลือกใช้คำให้เหมาะสมแก่ลักษณะของคำประพันธ์ คำจำนวนมากใช้ได้ ทั้งในร้อยแก้วและร้อยกรอง แต่คำบางคำ ใช้เฉพาะแต่ในร้อยกรองเท่านั้น 4) เลือกใช้คำไวพจน์ให้ถูกต้อง 5) เลือกใช้คำโดยคำนึงถึงเสียง ได้แก่ (1) คำเสียงสระธรรมชาติ (2) คำที่มีเสียงสัมผัสวรรณยุกต์ (3) คำที่มีเสียงสัมผัส คือ ใช้คำส่งสัมผัสต่อเนื่องกัน (4) คำที่มีเสียงหนักเบา

2.2 การเล่นคำ เป็นการนำคำที่มีรูปหรือเสียงพ้องกัน หรือใกล้เคียงกันมาเล่นในเชิงเสียง และความหมาย การเล่นคำมีหลายวิธี เช่น การเล่นคำพ้องรูป คำพ้องเสียง คำหลายความหมาย คือ (1) เล่นคำพ้อง พ้องรูปคือมีรูปเหมือนแต่ออกเสียงอ่านต่างกัน ความหมายต่างกัน พ้องเสียง มีรูปเขียนต่างกันแต่ออกเสียงเหมือนกัน (2) เล่นคำหลายความหมาย คือการใช้คำที่มีรูปเดียวแต่มีความหมายหลายอย่าง วางไว้ในหลาย ๆ ตำแหน่ง แต่ละตำแหน่งมีความหมายต่างกัน (3) เล่นคำอุปมา คือ การใช้คำที่กร่อนเสียงพยางค์หน้าลงเป็น “อะ” เพื่อทำให้เสียงหนักเบาและให้ความรู้สึกที่แตกต่างไปจากเดิม

2.3 การซ้ำคำ คือ การประกอบคำจากการซ้ำเสียงคำเดิม จะเป็นการซ้ำทั้งคำ หรือซ้ำบางส่วน เช่น ซ้ำเฉพาะพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้ายก็ได้ (Chitchamnong & Wannachot, 1992, pp. 54-58) การซ้ำคำ เป็นการใช้คำเดียวกันหลายครั้งนี้จะเกิดขึ้นในตำแหน่งที่ไม่ติดกัน ทุกตำแหน่งนั้นมีความหมายเดียวกัน

2.4 การหลกาคำ คือ การใช้คำไวพจน์ในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกันหรือในบริบทเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะที่ไม่ต้องใช้ถ้อยคำซ้ำจากเมื่อกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน

การใช้ภาพพจน์

Rakmanee (2008, pp. 73-98) ได้กล่าวถึงภาพพจน์ไว้ 19 ชนิด ได้แก่

1. อุปมา (simile) การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง โดยพ้องเสียงที่รูปสมบัติหรือลักษณะสมบัติเป็นสำคัญ มีคำเปรียบ เช่น กล ดั่ง ดุจ ประดุจ ประหนึ่ง เล่ห์ ประเล่ห์ เพียง ถนัด ละม้าย

มัน เฉาก เช่น เฉากเช่น ราว รวกับ เป็นต้น

2. อุปลักษณ์ (metaphor) การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่ง ว่าคุณสมบัติร่วมหรือ เช่นเดียวกับอีกสิ่งหนึ่ง ภาพพจน์ชนิดนี้ อาจใช้คำเปรียบ เป็น คือ เทา เท่ากับ หรือไม่มีคำเปรียบก็ได้

3. สัญลักษณ์ (symbol) การนำภาพหรือลักษณะของสิ่งหนึ่งไปแทนของอีกสิ่งหนึ่ง ที่ต้องการกล่าวถึง ความหมายของสัญลักษณ์นั้น ๆ จะเข้าใจได้จากการวิเคราะห์และ ตีความตามบริบทที่แวดล้อม

4. บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน (personification) การทำสิ่งที่ไม่ใช่คนให้มีความรู้สึก นึกคิด อย่างคน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ประทับใจมีอารมณ์สะท้อนใจ หรือให้ภาพที่งดงามด้วยภาษาการประพันธ์

5. สมมติภาวะ (apostrophe) ภาพพจน์ที่กำหนดให้ผู้เขียนหรือบุคคลในเรื่องกล่าวถ้อยคำ เจรจากับสิ่งที่มีมนุษย์ เช่น สถานที่ สิ่งของ สัตว์ ต้นไม้ ความคิด สิ่งนามธรรม ศพ หรือผู้ไม่มีตัวตน ณ ที่นั้น

6. อติพจน์ หรือ อธิพจน์ (hyperbole) การกล่าวเกินจริงด้วยการย้าความรู้สึกที่มีต่อความหมายนั้น ให้ยิ่งใหญ่ มักใช้พรรณนาอารมณ์ เช่น รัก โศก ให้ผู้ฟังผู้อ่านซาบซึ้งด้วยความหมายที่เกินกว่าจะเป็นไปได้

7. อวพจน์ (meiosis) มีลักษณะตรงข้ามกับอติพจน์ คือ การกล่าวลดน้ำหนักของความรู้สึกให้น้อยลง เพื่อลดความหมายลง บางครั้งใช้ในเชิงประชดประชัน หรือยั่วล้อเพื่อความขบขัน

8. อุปนิษท (litotes) กล่าวลดน้ำหนักความลงในเชิงปฏิเสธ มีลักษณะเช่นเดียวกับอวพจน์ เพียงแต่การแสดงออกเป็นแบบปฏิเสธ

9. นามนัย (metonymy) การใช้คำหรือวลีแทนสิ่งหนึ่ง สิ่งใดที่มีลักษณะเด่นหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิ่งที่แทนนั้นทั้งรูปธรรมและนามธรรม เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน หรือเห็นความแตกต่างที่ชัดเจน

10. สัมพจน์ (synecdoche) การใช้ถ้อยคำหรือวลี แทนสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง เช่น ใช้ส่วนย่อยที่สำคัญแทนส่วนใหญ่ ใช้ส่วนใหญ่แทนส่วนย่อย หรือกำหนดให้นามธรรมแทนกิริยา อย่างเป็นรูปธรรม

11. อุปมานิทัศน์ (allegory) หมายถึง การใช้เรื่องราว นิทาน มาประกอบ ขยาย หรือแนะนำให้ผู้อ่านผู้ฟังทราบโดยนัย

12. การอ้างถึง (allusion) หรือการเฝ้าความ เป็นภาพพจน์ ที่นำเอาบุคคล เหตุการณ์ เรื่องราว ในอดีต นิทาน วาทีสำคัญ วรรณคดีหรือสิ่งที่มีมาก่อนอันรู้จักกันดี มากกล่าวอ้างเพื่อเปรียบให้เรื่องเด่นชัดขึ้น

13. การแฝงนัย (irony) มี 2 ความหมาย คือ ความหมายกว้างจะแสดงการขัดกันระหว่างความเป็นจริงกับที่ปรากฏเห็น ความหมายแคบจะสื่อสารข้อความที่ตรงกันข้ามหรือขัดกันกับถ้อยที่ใช้นั้น

14. ปฏิพจน์ (oxymoron) หรือ วิชา เป็นการใช้ถ้อยคำหรือวลีที่มีความหมายไม่สอดคล้องขัดแย้ง หรือตรงกันข้าม นำมารวมกันหรือเข้าคู่กัน เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือมีผลทางอารมณ์เป็นพิเศษ คำที่นำมาเข้าคู่กันนั้นมองไม่เห็นความเป็นไปได้ ที่จะเกิดขึ้นจริงตามที่กล่าวนั้น

15. ปฏิทรรศน์ (paradox) หรือ อรรถวิชา เป็นการใช้ถ้อยคำแสดงความหมายที่คล้ายจะขัดแย้ง ไม่สอดคล้องกัน ไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่เป็นไปได้

16. แนวเทียบ (analogy) คือ การเปรียบเทียบเรื่องราว เหตุการณ์ พฤติกรรม ความคิด หรือสภาพใด ๆ ของ 2 สิ่ง ซึ่งมีลักษณะเหมือนหรือต่างกันให้เข้าคู่กันไป

17. สัทพจน์ (onomatopoeia) การเลียนเสียงธรรมชาติ เป็นวิธีหนึ่งที่เลือกใช้ในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ด้วยการใช้คำเลียนเสียงของคน สัตว์ สิ่งของ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นจริง

18. ปฏิปจฉา (rhetorical question) การตั้งคำถามโดยไม่ต้องการคำตอบ เพราะคำตอบนั้นเป็นที่รู้กันแล้ว เพื่อให้ผู้อ่านผู้ฟังได้หยุดคิดและตระหนักในสิ่งที่ถามนั้น

19. อารัตพาย (synesthesia) คือการใช้คำเรียกผลของการสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือกระทบใจ มักใช้คำบอกสัมผัส รูป รส กลิ่น เสียง อย่างหนึ่งกับภาวะที่ผิดไปจากปกติ

ความหมายของแนวคิด

Manlikamat (1992, p. 105) Witchayapakon (1991, pp.72-74) ได้กล่าวถึงแนวคิดของบทประพันธ์ไว้อดคล้องกัน สรุปได้ว่า “แนวคิด” หรือ “แก่นเรื่อง” (Theme) นั้น คือความคิดเห็นสำคัญที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอต่อผู้อ่าน มักเป็นสาระหรือความคิดหลักของเรื่อง นักประพันธ์อาจแสดงแนวคิดของเรื่องโดยนำเสนอผ่านบทบรรยาย พรรณนา หรือหากเป็นเรื่องที่มีตัวละครที่อาจนำเสนอผ่านบุคลิกและพฤติกรรม รวมถึงบทสนทนาของตัวละคร โดยมีเหตุการณ์แวดล้อมคอยส่งเสริมให้แนวคิดนั้นเด่นชัดยิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Vingvon (1987) ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมยอพระเกียรติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วรรณกรรมยอพระเกียรติของไทยสมัยต่าง ๆ เพื่อให้เห็นลักษณะของวรรณกรรมยอพระเกียรติ ภาษา แนวคิดเกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์ ความสำคัญทางวรรณคดีและความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า วรรณคดีเฉลิมพระเกียรติมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ประณามพจน์ เนื้อเรื่อง และสรุป โดยเนื้อเรื่องมีการแสดงให้เห็นถึงพระเกียรติคุณ ได้แก่ พระคุณสมบัติ พระราชกรณียกิจ และสภาพบ้านเมือง อีกทั้งมีการแสดงว่าพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงใช้ธรรมะทางพระพุทธศาสนาในการปกครอง ในส่วนของการใช้ภาษามีการใช้ภาษาที่ไพเราะงดงามเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งและเป็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและกลวิธีทางวรรณศิลป์

Sangcharoen (1985) ศึกษาเรื่องวิเคราะห์บทร้อยกรองเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม เพื่อศึกษารูปแบบการใช้โวหาร วิธีการนำเสนอเนื้อหา และแนวคิดเรื่องทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตรที่ปรากฏในร้อยกรองเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม พบว่าเนื้อหาและแนวคิดจากบทประพันธ์ของบทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีบทบาทสำคัญในการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของไทยที่เกี่ยวข้องกับพระองค์ คือ เหตุการณ์งานพระราชพิธี ได้แก่ พระราชพิธีทรงพระผนวช พระราชพิธีรัชดาภิเษก พระราชพิธีกาญจนาภิเษก โดยบทประพันธ์มีการกล่าวถึงงานพระราชพิธีเพื่อแสดงให้เห็นถึงพระเกียรติคุณตลอดจนพระบรมเดชานุภาพ มีการกล่าวถึงเหตุการณ์ทางการเมือง การปกครองในบทอาศิรวาทเพื่อแสดงให้เห็นถึงพระบารมี

จะเห็นได้ว่างานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมีผู้ศึกษาวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติทั้งในยุคคลิตและปัจจุบันโดยเฉพาะการเฉลิมพระเกียรติเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งจะได้เป็นแนวทางการศึกษาในงานวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยด้านเนื้อหา แนวคิด และกลวิธีทางวรรณศิลป์ มีดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหาในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ

การวิเคราะห์เนื้อหาบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ พบเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชพิธีพระราชกรณียกิจ การแสดงพระเกียรติยศ-พระเกียรติคุณ พระมหากษัตริย์คุณ และ พระราชจริยวัตร มีรายละเอียดดังนี้

เนื้อหาเกี่ยวกับพระราชพิธี

พระราชพิธี หมายถึง พิธีการที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติเป็นพระราชกรณียกิจ พระราชพิธีตามแบบแผนที่สืบต่อมาแต่โบราณหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดขึ้น (King Prajadhipok's Institute, n.d.) ดังตัวอย่างที่กล่าวถึงพระราชพิธีต่อไปนี้

1. พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

เนื้อหาที่ปรากฏในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ มักจะกล่าวถึงพระราชพิธีที่บทประพันธ์นั้นเขียนถึง เพื่อบอกให้ทราบถึงโอกาสสำคัญที่ผู้ประพันธ์ประสงค์จะกล่าวสรรเสริญพระเกียรติยศพระเกียรติคุณ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในโอกาสอันสำคัญ ดังตัวอย่าง

ยี่สิบแปดกรกฎาระเลิศ
เฉลิมพระชนมพรรษาพระภูวไนย

รวมใจเทิดถวายบังคมอุดมสมัย
ศูนย์รวมใจไทยทั่วหล้าสดุดี

(Bangdueansathitphitthayakhom School, 2019)

บทประพันธ์ข้างต้นนี้ได้กล่าวถึงวันที่ยี่สิบแปด กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษานอกจากนี้ยังกล่าวถึง “เฉลิมพระชนมพรรษาพระภูวไนย” เป็นการย้าถึงเนื้อหาสาระของคำประพันธ์ที่แต่งขึ้นในโอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดเป็นพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาขึ้น นั่นเอง

2. พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

เนื้อหาในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติอันเนื่องมาจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนี้ ผู้ประพันธ์ก็มักจะกล่าวไว้ให้เห็นชัดเจนเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โลกจารึก ประวัติศาสตร์ การยิ่งใหญ่ มหาฤกษ์ มหาชัย มหาฤศล
ประเทศไทย หนึ่งเดียว มหามงคล

บรมราชาภิเษก ล้นเกล้า ของชาวไทย

...

โลกจารึก ชาวไทย ภูมิไฉแสน
เฉลิมเกียรติ กษัตริย์ไทย ถวายพระพร

ประเพณี หนักแน่น ไม่ถ่างถอน
ราชาภิเษก สถาพร อนันตกาล
(Natchamnong, 2019)

บทประพันธ์นี้แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ดังความที่ว่า “โลกจารึก ประวัติศาสตร์ การณ์ยิ่งใหญ่” และ “โลกจารึก ชาวไทย ภูมิใจแสน” เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพย วรางกูร ในการเฉลิมถวัลย์ราชสมบัติขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ ทรงพระราชอิสริยยศเป็น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในบทประพันธ์นี้ได้กล่าวถึงความยิ่งใหญ่ของพระราชพิธี และระบุชื่อพระราชพิธี “บรมราชาภิเษก” และ “ราชาภิเษก” ไว้เป็นประจักษ์พยานชัดเจน

3. พระราชพิธีฉัตรมงคล

พระราชพิธีฉัตรมงคลเป็นพระราชพิธีอันเนื่องมาจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษก กล่าวคือพระราชพิธีบรมราชาภิเษกจะเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวในแต่ละรัชกาล ในรัชการปัจจุบันพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเกิดขึ้นในวันที่ 4 พฤษภาคม 2562 หลังจากนั้นเมื่อถึงวันที่ 4 พฤษภาคมของทุกปีก็จะมีพระราชพิธีฉัตรมงคล ขึ้น ดังตัวอย่าง

พระผู้เป็นจอมทัพไทย
ภักดี ๘ ครองรัฐ
ยืนเสียงประชาราษฎร์
ถวายพระพรชัยพระทรงพล

มองชาวไทยถวายสัตย์
ณ วันฉัตรมงคล
เมื่อ ๘ ยุทธราชทุกท่น
ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

(Thai Parliament Radio and Television, 2020)

ตัวอย่างนี้เป็นการแสดงความยินดีของประชาชนไทยในพระราชพิธีฉัตรมงคลในบทประพันธ์แสดงถึงความยินดีในทุกพื้นที่ ดังบทประพันธ์ว่า “ราษฎรแซ่ซ้องก้องไกลในปฐพี” แสดงให้เห็นว่าประชาชนในทุกพื้นที่ได้ร่วมแสดงความยินดีอย่างมาก อีกทั้งมีการแสดงว่าพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้นำที่เป็น “จอมทัพ” ดังนั้นวันพระราชพิธีฉัตรมงคลจึงเป็นวันที่ยิ่งใหญ่ในสำนึกของปวงชนชาวไทย

เนื้อหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ

พระราชกรณียกิจ หมายถึง งานและภาระที่พระมหากษัตริย์ทรงงานด้วยความอุตสาหะอย่างมีประปรีชาญาณจนสำเร็จลุล่วง (National Research Council of Thailand, 2022) เป็นบทบาทและหน้าที่ของพระธรรมราชา (Prabhakaro, et al. 2019) มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ขอเดชะ ฝ่าละออง รุสสีพระบาท
ปรเมนทร มหาวชิราลงกรณ์ เรื่องพระนาม
๘ สิบราช สันตติวงศ์ อารังศักดิ์
ทรงสืบสาน ต่อยอด ปณิธานองค์ภูมิ

บรมนารถ พระทศมินทร์ ปิ่นสยาม
ทั่วเขตคาม ร่มเย็นด้วย พระบารมี
อารังรักษ์ พระจักรีวงศ์ ทรงศักดิ์ศรี
เพื่อปฐพี แผ่นดินไทย ได้ไพบูลย์
(Khammakhiao, 2019)

บทประพันธ์นี้เนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาข้างต้นกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ บรมนาถบพิตร โดยใช้คำว่า “พระบิดา” และ “องค์ภูมิ”

และแสดงถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรทรงตั้งใจไว้ ดังคำว่า “ต่อยอดปณิธาน”

พระราชกรณียกิจเด่นของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน คือ โครงการจิตอาสา ที่ทรงเป็นผู้ริเริ่มโครงการ ทำให้พบบทประพันธ์ที่กล่าวถึงจิตอาสาจำนวนมาก ตัวอย่างบทประพันธ์

อีกหนึ่ง จิตอาสา ๕ ทรงเริ่ม	เพื่อเติมเต็ม น้ำใจ มีให้สูญ
จิตสาธารณะ สร้างสังคม ให้จำรูญ	ราษฎร์เกื้อกูล รัฐมั่นคง สังคมบวร
	(RMUTL, 2019)

ผู้ประพันธ์อธิบายถึงประโยชน์ของโครงการจิตอาสาทั้งต่อประชาชน ภาครัฐและประเทศชาติ ในการสร้างสรรค์สังคมตั้งความว่า “สร้างสังคม ให้จำรูญ”

พระราชกรณียกิจด้านการบิน ได้แสดงพระเกียรติยศ และพระเกียรติคุณ อันเป็นหนึ่งในเดียว กล่าวคือทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์เดียวที่ทรงพระอัจฉริยภาพในการขับเครื่องบิน ดังตัวอย่าง

มหาปิตียิ่งแล้ว	มองไย
พระนามพระเกริกไกร	กลบฟ้า
ปฐมแห่งกษัตริย์ไซรี	ขับเครื่อง บินเฮย
พระบารมีปกเกล้า	โลกขร้องสรรเสริญ
	(Nanti, 2019)

การแสดงพระเกียรติยศและพระเกียรติคุณ “ด้านการบิน” นี้ แสดงให้เห็นว่าประสบความสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ดังคำว่า “โลกสรรเสริญ” ให้ “พระนามเกริกไกร ก้องฟ้า” ในด้านการบิน

พระราชกรณียกิจด้านศาสนา กล่าวถึงการสืบสานพระราชกรณียกิจจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ดังบทประพันธ์ ว่า

สืบราชย์ครองแผ่นดิน	โดยธรรม
สานต่อพ่อหลวงทำ	ก่อนหน้า
ทรงประกาศอุปถัมภ์	พระพุทธ ศาสน์เฮย
ถวายพระพรผ่านฟ้า	พระเกียรติก้องจรสยาม
	(Dhammagasako, 2019)

บทประพันธ์นี้แสดงพระราชกรณียกิจด้านศาสนาว่า “ทรงประกาศอุปถัมภ์ พระพุทธ ศาสน์เฮย” แสดงให้เห็นถึงความตั้งมั่นที่จะอุปถัมภ์และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในลักษณะของการ “สานต่อพ่อหลวง” อันแสดงถึงการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา

พระราชกรณียกิจด้านการสาธารณสุขและการศึกษา มีตัวอย่าง ดังนี้

ทรงสืบสานต่อยอดพระชนูปัตติ
สาธารณสุข ศึกษา ๑ สืบสาน

ทั่วธานีเขตแคว้นจิงรมย์
ทุกโครงการช่วยผองไทยพันทุกซ์เชิญ
(Khammakhiao, 2020)

บทประพันธ์กล่าวถึงผลจากพระราชกรณียกิจด้านการสาธารณสุข และการศึกษาได้ทำให้คุณภาพชีวิตคนไทยดีขึ้น ดังคำว่า “ผองไทยพันทุกซ์เชิญ” แสดงให้เห็นว่าทุกโครงการประสบความสำเร็จ

เนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงพระเกียรติยศ-พระเกียรติคุณ

บทประพันธ์มีการแสดงถึงพระเกียรติยศ พระเกียรติคุณร่วมกับการกล่าวถึงพระบารมีและแสดงถึงบุญญาบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี มหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ตัวอย่างบทประพันธ์ เช่น

คุณไตรรัตน์บริบาลไพศาลสุข
เกียรติปรากฏยศยืนหล้าบารมี

เดชะบุญทำนุกพระบพศรี
ธาสตรีสวัสดิศานต์กาลนิรันดร์
(Chirawanitkun, 2019)

บทประพันธ์แสดงพระเกียรติยศและพระบารมีที่ปรากฏ ดังคำว่า “เกียรติปรากฏ” และ “ยืนหล้าบารมี” พระเกียรติยศและพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี มหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวเกิดจาก “คุณไตรรัตน์” และ “เดชะบุญ” ที่ทำให้ทรงมีพระเกียรติยศและพระบารมี

เนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากรุณาธิคุณ

บทประพันธ์เกี่ยวกับพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี มหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวส่วนใหญ่จะกล่าวถึงความเมตตากรุณาต่อประชาชนไทย ตัวอย่างบทประพันธ์ เช่น

เมตตาทรงโอบเอื้อ
รวมมิตรจิตอาสา
เสียสละเพื่อชาติพา
ประทีปทองส่องให้

ประชา ไทยเฮย
เพื่อไท
ชีพสุข
ภพพื้นยืนยง
(Intho, 2019)

ขวัญพาราพระเมตตาปกปวงชน
พระทรงมีเมตตาธรรมเป็นอานาจ

บันดาลลดความสุขสันต์และมั่นคง
การุณยราษฎร์ริเริ่มพร้อมเสริมส่ง
(Ministry of Industry, 2020)

บทประพันธ์ทั้งสองตัวอย่างข้างต้นกล่าวถึงความโอบอ้อมอารีและมีเมตตาว่า “เมตตาทรงโอบเอื้อ” “พระเมตตาปกปวงชน” จนกลายเป็น “พระทรงมีเมตตาธรรมเป็นอำนาจ” พระเมตตาในด้านต่าง ๆ ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยจึงนับได้ว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณสุดประมาณ

เนื้อหาเกี่ยวกับพระราชจริยวัตร

บทประพันธ์แสดงเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชจริยวัตรมักจะแสดงถึงความปรารถนาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ตัวอย่างบทประพันธ์เช่น

เสวยราชย์รุ่งเรือง	บุรีศรี
องค์ที่สืบพระจักรี	ปกเกล้า
ทวยไทยทั่วธานี	โสมนัส นักเนอ
พระจริยวัตรราชเจ้า	สถิตถ้วนฤทัยไทย
	(Waichanya, 2019)

บทประพันธ์กล่าวถึงพระราชจริยวัตรที่ได้รับการยอมรับ จน “สถิตถ้วนฤทัยไทย” รวมถึงพระอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ ที่ทรงปฏิบัติเป็นนิจจนเป็นพระราชจริยวัตรที่ปรากฏเห็นเป็นอยู่เสมอ

2. การวิเคราะห์แนวคิดจากบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชกุมาร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เกี่ยวเนื่องกับพระราชพิธีต่าง ๆ นี้ พบแนวคิดที่สำคัญอันเป็นแนวคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ ดังต่อไปนี้

แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงเป็นสมมติเทพ

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติจำนวนหนึ่งยังสืบทอดค่านิยมจากวรรณกรรมในอดีตในการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ว่าเป็นสมมติเทพ ตามความเชื่อเรื่องสมมติเทพที่มีมาในสังคมไทยอย่างยาวนาน ดังตัวอย่าง

องค์สมมติเทพไท่	ทรงธรรม์
สืบสวัสดิ์ราชรังสรรค์	เศวตรฟ้า
พระบารเมศรอนันต์	สืบเนื่อง
พระมิ่งขวัญปวงข้า-	พระพุทธเจ้านิรันดร์
	(Phaengtai, 2020)

ตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นการเทิดทูนตามแนวคิดเดิมว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นสมมติเทพ ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จรรโลงสถาบันกษัตริย์ให้เป็นที่เคารพเทิดทูนเสมอมา

แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงมีหน้าที่ในฐานะผู้นำของประเทศ
บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติที่สื่อแสดงฐานะของพระมหากษัตริย์ว่าทรงเป็นผู้นำของประเทศ มีตัวอย่าง
ดังบทประพันธ์ต่อไปนี้

ทรงเพียรสานสืบสร้าง	วีรกรรม
เก่งกาจเป็นผู้นำ	ปกเกล้า
ทศพิธราชธรรม	ทรงก่อ เกิดเอย
ครองฉัตรกษัตริย์เจ้า	คู่ฟ้าคู่ไทย”
	(Sonphrom, 2020)

ตัวอย่างนี้ได้กล่าวถึงแนวคิดการเป็นผู้นำที่ “เก่งกาจ” และการมีทศพิธราชธรรมก็เป็น
คุณสมบัติของพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้นำของประเทศ

แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจอันชอบธรรม

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติที่สื่อแสดงว่าพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจ
อันชอบธรรมนั้นจะอธิบายถึงการยอมรับของประชาชนด้วยว่าทรงสืบเชื้อสายและเป็นศูนย์รวมจิตใจของ
ประชาชน ดังนี้

ทรงสืบสันตติวงศ์องค์ที่สืบ	สิริทิพย์เกิดไผ่ทอศวรรย์
ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั่วกัน	อ่ารมั่นธรรมะอภิบาล
	(Thasanon, 2020)

บทประพันธ์ข้างต้นสื่อความหมายว่า ทรงสืบราชสันตติวงศ์ อันเป็นพระราชอำนาจอันชอบ
ธรรมที่สืบมาจากพระมหากษัตริย์พระองค์ก่อนนับตั้งแต่สมบูรณาญาสิทธิราชย์ สืบมาจนถึงประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึง “ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั่วกัน” ด้วยการที่ “อ่ารมั่นธรรมะ
อภิบาล” และเป็น “ผู้ทรงธรรมผู้นำชาติ” จึง “ครองราชย์ครองใจไทยทุกหน” เช่นกัน

แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อปวงชน

แนวคิดนี้พบเห็นได้ทั่วไปในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ สื่อแสดงว่าพระมหากษัตริย์
ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อปวงชน ดังตัวอย่าง

พระก่อ พระเกื้อ เพื่อปวงราชภักดิ์	ไทยทั้งชาติ ร่มเย็น เป็นสุขศรี
ทรงดำเนิน เน้นมา ด้วยปราณี	องค์ภูมิ ทรงธรรม นำทางไทย
	(Sent Maria Chiang Mai School, 2019)
จากถ้ำหลวงจิตอาสาผาโควิด	พระทรงคิดช่วยคนพันทุกชี
ตื่นบรรทมชมงานผ่านออนไลน์	สอดส่องได้ไขแค้นแก้แค้น
	(Wibunchutikun, 2020)

ตัวอย่างทั้งสองนี้ผู้ประพันธ์ตั้งใจสื่อความว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงงานและช่วยเหลือพสกนิกรในทุก ๆ สถานการณ์อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อปวงชน

แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม

“ทศพิธราชธรรม” เป็นแนวคิดหนึ่งที่แสดงให้เห็นในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติอยู่เนื่อง ๆ ดังตัวอย่าง

ทศพิธราชธรรมนำบันดาล
ศุภมงคลเอกอุดมสมสมัย

นิรทุกข์ทั่วแห่งหนวัฒนา
เฉลิมชัยทุกสิบแปดพระพรรษา
(Chomtharak, 2020)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงถึงแนวคิดสำคัญ “ทศพิธราชธรรม” อันเป็นธรรมะสำคัญสำหรับผู้เป็นเจ้าแผ่นดินที่จะปกครองบ้านเมืองได้อย่างสงบร่มเย็น ทำให้ประชาชน “นิรทุกข์” ไปทั่วกัน

แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมราชา

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติสื่อแสดงถึงพระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมราชา โดยแสดงถึงพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีการใช้หลักธรรมในการปกครองเพื่อความผาสุกของปวงประชา ดังตัวอย่างบทประพันธ์

มหากมลเฉลิมพระชนมพรรษา
ทรงครองธรรมนำไพบูลย์พูนอาไพ

อุดมสวัสดิ์ซึ่งราชามาสมัย
ศาสตร์ราชาสืบสานไว้ให้ประชา
(Chomchida, 2020)

ผู้ประพันธ์แสดงให้เห็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการปกครอง ดังความว่า “ทรงครองธรรมนำไพบูลย์” อันแสดงให้เห็นว่าทรงเป็นธรรมราชา

3. การวิเคราะห์กลวิธีทางวรรณศิลป์ในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ

การใช้รูปแบบคำประพันธ์

จากการวิเคราะห์รูปแบบคำประพันธ์หรือฉันทลักษณ์ในบทประพันธ์ เฉลิมพระเกียรติตามที่ได้อธิกษานี้ พบว่ามีการใช้รูปแบบคำประพันธ์ 4 ประเภท ได้แก่ กลอน โคลง ฉันท์ และกาพย์ สรุปได้ดังนี้

1. กลอน พบมากที่สุด แต่พบเพียงกลอนสุภาพ หรือ กลอนแปด
2. โคลง พบรองลงมาจากกลอน พบเฉพาะโคลงสี่สุภาพ มีจำนวนไม่มากนักแต่ก็ยังพบมากกว่าฉันท์และกาพย์
3. ฉันท์ พบจำนวนเพียงเล็กน้อย พบเพียงอินทริวิเชียร วสันตดิลก และสัททูลวิกิพิพัฒน์
4. กาพย์ พบจำนวนเพียงเล็กน้อย และพบเพียงกาพย์ยานี 11

การใช้ศิลปะการประพันธ์

การวิเคราะห์ทฤษฎีทางวรรณศิลป์หรือศิลปะการประพันธ์ในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ มีดังต่อไปนี้

1. การใช้เสียงสัมผัส ในที่นี้หมายความว่าเสียงสัมผัสที่เพิ่มขึ้นมาเพื่อความไพเราะ ไม่ได้บังคับตามฉันทลักษณ์ มีทั้งสัมผัสสระและพยัญชนะ ดังตัวอย่าง

พระทรงมีเมตตาธรรมเป็นอำนาจ

กตัญญูตาธรรม ๘ ดำรง

การุณยราษฎร์เริ่มพร้อมเสริมส่ง

ทรงธำรงยุติธรรมน้อมนำไทย

(Ministry of Industry, 2020)

บทประพันธ์ข้างต้นมีการใช้สัมผัสสระ เช่น “ธรรม” กับ “อำนาจ” “เริ่ม” กับ “เสริม” และเสียงสัมผัสพยัญชนะ เช่น เสียง ๘ “ธรรม” กับ “ธ” ในวรรคอง เป็นต้นซึ่งเป็นสัมผัสที่เกินกว่าที่บังคับ

2. การสรรคำ คือ การเลือกใช้คำให้สื่อความตรงเจตนา ให้รู้สึกร่วม ได้อารมณ์ เช่น ราชาศัพท “ฉลองพระองค์” คำสูง “ภูสิตาภรณ์” ได้อารมณ์ “กำซาบสมัย” ได้ความรู้สึก “เลิศไพศาล” เป็นต้น

สู่ฉลองพระองค์บรมราชภูสิตาภรณ์

รับถวายน้ำอภิเษกเอกเชิดชัย

แม้พระราชอำนาจเนื่องนัยเลิศไพศาล

พร้อมเลิศลักษณ์เลิศรบจบไพร่

ประชากรก้มกราบกำซาบสมัย

จากทั่วไทยให้พระองค์ทรงพระบารมี

เกินประมาณผ่านพิภพทบสุขศรี

ด้วยเกล้านี้ขอพระองค์ทรงพระเจริญ”

(Wibunchutikun, 2019)

3. การซ้ำคำ ซ้ำวลี คือ การเลือกใช้คำหรือวลีเดียวกันในตำแหน่งที่ต่างกัน มีความหมายอย่างเดียวกัน นอกจากจะเกิดความไพเราะทางเสียงแล้วยังเน้นความหมายให้เด่นชัดน่าสนใจยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

เทิดพระเกียรติมิ่งเกล้า กษัตรา

เทิดพระจอมราชา

เทิดพระยศจรัสฟ้า

เทิดพระคุณเพริศแพร้ว

ฉัตรแก้ว

ทรงพระ เจริญเอย

ร่มเกล้าผดุงชน

(Phatthong, 2020)

บทประพันธ์นี้ซ้ำคำ “เทิด” ซึ่งนอกจากจะเพิ่มความไพเราะแล้วยังแสดงภูมิรัฐของผู้ประพันธ์ที่สามารถคำเดียวกันมาใช้ได้ในหลายบริบท และคำ “เทิด” ก็แสดงถึงการยกย่องเชิดชูพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วย

4. การหลากคำ คือ การใช้คำไวพจน์ หรือคำที่มีความหมายเหมือนกันในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกัน หรือในบริบทเดียวกัน ทำให้เกิดความไพเราะที่ไม่ต้องใช้ถ้อยคำซ้ำซากเมื่อกล่าวถึงสิ่งเดียวกัน ดังตัวอย่าง

ขอเดชะ ฝ่าละออง รุสสีพระบาท ปรเมนทร มหาวชิราลงกรณ์ เรื่องพระนาม	บรมนาถ พระทศมินทร์ ปันสยาม ทั่วเขตคาม ร่มเย็นด้วย พระบารมี (Khammakhiao, 2019)
---	--

ตัวอย่างนี้แสดงการหลากคำที่หมายถึงพระเจ้าอยู่หัว ดังนี้ “ฝ่าละออง รุสสีพระบาท” “บรมนาถ” “พระทศมินทร์” “ปันสยาม” และ “ปรเมนทรมหาวชิราลงกรณ์”

การใช้ภาพพจน์

การสร้างสรรคบประพันธ์เฉลิมพระเกียรตินี้ ผู้ประพันธ์ยังนิยมใช้การสร้างภาพพจน์เป็นสื่อแสดงความหมายเพื่อสรรเสริญและยกย่อง+พระเกียรติคุณ พระมหากษัตริย์คุณ หรือพระปรีชาญาณ ดังต่อไปนี้

1. ภาพพจน์แสดงพระคุณสมบัติผู้เปี่ยมด้วยความเมตตา

ตัวอย่างบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติต่อไปนี้มีการใช้ภาพพจน์แสดงพระคุณสมบัติพระผู้เปี่ยมด้วยความเมตตาด้วยการอุปมา กับ “ฝน” “นที” นอกจากนี้ยังมีทั้งอุปลักษณ์คือ “หยาดทิพย์” และอุปมาเหมือน “หยาดทิพย์” ที่หลั่งลงมาจากฟากฟ้าเพื่อให้ความชุ่มฉ่ำแก่มวลพสกนิกร ดังนี้

พระเมตตาจุฝน หลังยังยืนยง มิ่งมหา มงคล ชนทั้งชาติ	ด้วยเอกองค์ ปิ่นบวรบรรดิ ปวงข้าบาท เทิดองค์ พระทรงศรี (Khophonklang, 2020)
---	--

ตัวอย่างนี้แสดงพระคุณสมบัติด้าน “พระเมตตา” แสดงให้เห็นความเมตตาอุปมาจุสายฝนที่หลั่งลงมาให้ความชุ่มเย็น

2. ภาพพจน์แสดงพระปรีชาญาณและพระบารมี

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติแสดงพระปรีชาญาณ และพระบารมี ผู้ประพันธ์มักใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบกับแสงที่ส่อง หรือแสงจากฟ้า ตัวอย่างบทประพันธ์ เช่น

เสวยราชย์ สว่างรุ่ง นครเรศวิเศษ สวัสดิ์ ปารมี ปิ่นปรมัตถ์ ราชฤทธิ์ ทั่วไพทสลัง	จรุงรัฐ สืบสร้าง กรม่อม พสกเฮย สะพรั่งพร้อมสดดี (La-or, 2019)
---	---

บทประพันธ์ข้างต้นแสดงถึงพระปรีชาญาณและพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยการเปรียบเทียบกับ “สว่างรุ่ง” อันเป็นนัยแสดงพระปรีชาญาณที่ส่องสว่างไปถ้วนทั่ว

3. ภาพพจน์แสดงพระมหากษัตริย์คุณ

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติมิการใช้ภาพพจน์แสดงพระมหากษัตริย์คุณโดยเปรียบเทียบกับร่มโพธิ์ทอง และสายพิรุณ ตัวอย่าง

เฉลิมพระชนมพรรษามหาราช	อภิวาทนาถษัตริย์นิรันดศัย
พระทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของชาวไทย	ราวพิรุณนภาลัยขโมชน
	(Chomtharak, 2020)

4. ภาพพจน์แสดงพระเกียรติคุณ

บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติแสดงให้เห็นพระเกียรติคุณโดยการใช้ภาพพจน์บุคคลาธิฐาน โดยให้เหล่าเทพต่างอำนวยการ ตัวอย่างบทประพันธ์ต่อไปนี้

ในอภิรักษ์นิมิตมหามงคลกาล	ศุภวารพระบรมราชาภิเษกสมัย
เพื่อสืบสันตติวงศ์ดำรงไทย	คุ้มครองให้ปวงประชาสุขธาร
ด้วยพระบารเมศปกเกล้า	ไทยทุกเหล่าจักเป็นสุขสโมสร
ทุกทวยเทพแซ่ซ้องจตุรพิตร	นิรันดรรบราภิรัฐติกาล
	(Charoen Pokphand Group, 2019)

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชินี มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เปี่ยมด้วยพระเกียรติคุณอันเป็นที่เคารพยกย่องนับถือ แม้แต่ปวงเทพยังถวายพระเกียรติยศมาแห่ห้อมเพื่อ “แซ่ซ้องจตุรพิตร”

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ “บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติ ปีพุทธศักราช 2562 - 2563: แนวคิดและกลวิธีทางวรรณศิลป์” สรุปได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ด้านเนื้อหา พบเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชพิธี บทประพันธ์ได้กล่าวถึงทั้งพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีฉัตรมงคล โดยเนื้อหาเป็นการกล่าวถึงโอกาสสำคัญของพระราชพิธี พระราชกรณียกิจ พระเกียรติยศ พระเกียรติคุณ ความปิติยินดี และถวายพระพรเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พบ สารเด่น คือ การทรงสืบสาน รักษา ต่อยอดพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และกล่าวถึงโครงการจิตอาสาในแง่ที่ทรงริเริ่มให้ประชาชนตระหนักถึงการมีจิตอาสาทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ และพระราชกรณียกิจด้านอื่น ๆ เช่น การบิน การศาสนา การสาธารณสุข การศึกษา

เนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงพระเกียรติยศ-พระเกียรติคุณ มักจะมีการสรรค่าหรือใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงถึงพระเกียรติยศ พระเกียรติคุณที่กว้างใหญ่เพื่อประชาชน เนื้อหาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์คุณ กล่าวถึงความเมตตากรุณาต่อประชาชนไทย ทรงคอยสนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนไทย เนื้อหาเกี่ยวกับพระราชจริยวัตร แสดงถึงพระราชจริยวัตรที่ทรงประกอบอยู่เป็นนิจ ทำให้เห็นความปรารถนาปรารถนาที่ทรงรอบรู้และเป็นผู้มองการณ์ไกล ผลการวิเคราะห์ข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vingvon (1987) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมยอพระเกียรติ” พบว่า บทประพันธ์มักแสดงให้เห็นถึงพระเกียรติคุณ พระคุณสมบัติ พระราชนิเวศน์กิจ และสภาพบ้านเมืองเพื่อให้เห็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์

ผลการวิเคราะห์ด้านแนวคิด พบ แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม โดยบทประพันธ์กล่าวว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงนำทศพิธราชธรรมมาใช้ในด้านการปกครองบ้านเมือง เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีความสุขและทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อปวงชน ได้กล่าวว่าทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนไทย อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข มีการแสดงถึงพระวิริยะอุตสาหะและอธิษฐานข้อนการทรงงาน แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงเป็นธรรมราชา แสดงให้เห็นว่าทรงนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการปกครอง ทรงคำนึงถึงประชาชนเป็นที่ตั้งในการปกครองประเทศ แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงเป็นสมมติเทพ แสดงให้เห็นการสืบทอดค่านิยมตามความเชื่อแต่โบราณเรื่องพระเจ้าแผ่นดินเป็นสมมติเทพ เพื่อให้เห็นว่ามีสถานะสูงส่ง มีอำนาจบารมีที่จะบันดาลให้ประเทศมีความสงบสุข แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงมีหน้าที่ในฐานะผู้นำของประเทศ แสดงให้เห็นบทบาทความเป็นผู้นำและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทย แนวคิดพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจอันชอบธรรม แสดงให้เห็นความชอบธรรมในการสืบราชสันตติวงศ์ตามโบราณราชประเพณี จึงทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจอันชอบธรรมที่จะทรงดำรงพระราชอิสริยยศในฐานะพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Warasitthichai (2006) ที่กล่าวว่า บทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติเป็นงานประพันธ์ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์กลาง และมีแนวความคิดที่มุ่งเน้นความสำคัญและยกย่องพระมหากษัตริย์ว่าทรงเป็นบุคคลพิเศษ ทรงมีความเหมาะสมและทรงมีความชอบธรรมในการปกครอง

ผลการวิเคราะห์กลวิธีทางวรรณศิลป์ ด้านรูปแบบคำประพันธ์ พบว่ามีคำประพันธ์ 4 ประเภท คือ กลอน โคลง ฉันท์ และกาพย์ โดยกลอนพบเพียงกลอนสุภาพหรือกลอนแปด โคลงพบเฉพาะโคลงสี่สุภาพ ฉันท์พบอินทรีเขียร วสันตดิถี และสัททูลวิกกัณฐ์ฉันท์ กาพย์พบเพียงกาพย์ยานี 11 ด้านศิลปะการประพันธ์ พบ มีการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ให้ไพเราะด้วยการเพิ่มเสียงสัมผัส มีสัมผัสทั้งสระและพยัญชนะที่นอกเหนือจากสัมผัสบังคับในทุกบทประพันธ์ การสรรค่า พบในทุกบทประพันธ์มีการสรรค่าที่เหมาะสมเพื่อความไพเราะสง่างาม การซ้ำคำ มีการซ้ำคำเพื่อเน้นความหมายในบางบทประพันธ์ ด้านการใช้ภาพพจน์ พบการใช้ภาพพจน์แสดงพระคุณสมบัติผู้เปี่ยมด้วยความเมตตา ภาพพจน์แสดงพระปรีชาญาณและพระบารมี ภาพพจน์แสดงพระมหากษัตริย์คุณ และภาพพจน์แสดงพระเกียรติคุณ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังคงแสดงให้เห็นความรักใคร่และความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ระหว่างพระมหากษัตริย์ ในปัจจุบันกับประชาชน แม้พระราชภารกิจบางประการของพระมหากษัตริย์และวิถีชีวิตของประชาชนอาจเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตบ้างก็ตาม แต่บทบาทและหน้าที่ยังคงดำรงความเป็นกษัตริย์

อันเปรียบเสมือนพ่อ และประชาชนอันเสมือนลูก ประหนึ่งยังคงเป็นการปกครองที่พ่อปกครองลูกดังเช่นในอดีต เพียงแต่วิธีการและการแสดงออกเปลี่ยนไปตามยุคสมัย

ในด้านกลวิธีทางวรรณศิลป์ ผู้ประพันธ์ส่วนใหญ่เลือกรูปแบบร้อยกรองประเภทกลอนมากที่สุด รองลงมา คือ โคลง ฉันท์ และกาพย์ ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่า กลอน เป็นบทประพันธ์ที่อยู่ในความนิยมปัจจุบันมากกว่าบทประพันธ์ประเภทอื่น อ่านง่าย มีคำจำนวนมากที่จะบรรจุลงไปในเพื่อใช้สื่อสารให้ถ่วงกระบวนความที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอได้มากกว่า จึงพบว่ามีกลอนคือ กลอนสุภาพหรือกลอนแปดมากกว่าประเภทอื่น สอดคล้องกับที่ Rakmanee (2008, pp. 170-171) ที่กล่าวไว้ว่า กลอน “เป็นคำประพันธ์ที่อยู่ในสำนึกแห่งการรับรู้ของคนไทยมากกว่าร้อยกรองประเภทอื่น คนไทยนิยมแต่งในโอกาสต่าง ๆ เพื่อแสดงความรู้สึก โศกเศร้าเสียใจ ความอาลัย” โคลง พบรองลงมาจากกลอน น่าจะเป็นเพราะเป็นบทประพันธ์ของไทยที่สืบทอดโบราณ สามารถนำคำธรรมดาสมาัญญาใช้สื่อสารได้ง่าย มีเอกโทตามอารมณ์ของคนไทย และมีความโอ่อ่าสง่างาม แต่ในการประพันธ์ทำได้ยากกว่ากลอน หากแต่งได้ไม่ติดนักหรือหากผู้อ่านไม่มีความรู้เรื่องโคลง ก็จะทำให้การสื่อสารนั้นไม่สัมฤทธิ์ผล ฉันท์ แม้พบไม่มากนักแต่ก็แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีความมุ่งมั่นสูงด้วยเหตุที่ต้องเลือกใช้คำกรตุหซึ่งจะต้องถูกต้องและได้ความหมาย จึงนับว่าแต่งได้ยาก แต่การที่ยังมีผู้ใช้ฉันท์ในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติขึ้นด้วยเหตุเป็นคำประพันธ์ที่สืบทอดมาจากภาษาสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้เพื่อความศักดิ์สิทธิ์มาตั้งแต่อดีต ใช้คำสูง แต่งได้ยาก จึงเหมาะที่จะนำมาประพันธ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติและแสดงสถานภาพอันสูงส่งของพระมหากษัตริย์ สอดคล้องกับที่ Rakmanee (2008, p. 177) ได้กล่าวไว้ว่า “คำประพันธ์ประเภทฉันท์จึงเป็นคำประพันธ์ที่กวีเลือกสรรสำหรับงานประพันธ์เฉพาะกรณี โดยเฉพาะงานประพันธ์ต้องการความโอ่อ่า ความสูงศักดิ์ หรือความวิจิตรบรรจง” กาพย์ พบใช้น้อยที่สุด หากจะบอกว่าเนื่องมาจากกาพย์มีใช้ของไทยแต่ สืบมาแต่อินเดียก็น่าจะไม่ถูกต้องนักเนื่องจากกาพย์ได้เข้ามาอยู่กับคนไทยมานานนับแต่อดีต จึงอาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า เพราะกาพย์แต่ละวรรคบรรจุคำได้น้อยกว่ากลอน จึงทำให้ลีลาของกาพย์ไปอย่างรวดเร็ว เหมาะแก่การบรรยายหรือการเดินเรื่องในบทละคร เมื่อนำมาใช้เฉลิมพระเกียรติจึงอาจไม่สามารถแสดงความสง่างามได้เต็มที่ ดังที่ Rakmanee (2008, p. 172) กล่าวไว้สรุปได้ว่า กาพย์มีผู้สนับสนุนที่มาจากบลิสันสกฤต และเป็นของไทยมาแต่เดิม ทั้งมีจำนวนบาท จำนวนวรรค จำนวนคำ ไม่เป็นเลขคู่เสมอไป และไม่มีสัมผัสเชื่อมโยงกันทุกวรรค ผู้วิจัยจึงเป็นว่าอาจเป็นไปได้ที่ทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีความเคร่งครัดหรือสง่างามน้อยกว่าคำประพันธ์อื่นที่กล่าวมาข้างต้นบ้าง ส่วนร้ายซึ่งไม่พบเลยนั้น น่าจะเนื่องจาก ลีลาใกล้เคียงกับร้อยแก้วมาก จึงอาจแต่งให้มีความสง่างามได้ยาก ดังที่ Rakmanee (2008, p. 174) กล่าวไว้สรุปได้ว่า ร้ายเป็นร้อยกรองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับร้อยแก้วมากที่สุด และไม่มีกำหนดคณะไว้ชัดเจน มีความเป็นร้อยกรองเพียงการเชื่อมโยงสัมผัสต่อกันไปทุกวรรค จึงอาจสรุปได้ว่าเมื่อร้อยมีได้เคร่งครัดในฉันทลักษณ์อย่างคำประพันธ์ประเภทอื่น จึงอาจทำให้รู้สึกได้ว่าเป็นร้อยกรองที่มีความสง่างามน้อยกว่าประเภทอื่นไปด้วยเมื่อต้องการใช้เพื่อการสรรเสริญ สดุดี หรือเทิดทูน

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนทางภาษาและวัฒนธรรมในบทประพันธ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลราชชนนี พระราชวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในประเด็นอื่น โอกาสอื่น รวมทั้งช่วงเวลาอื่น จะทำให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ในสังคมปัจจุบันได้มากขึ้น

References

- Bangdueansathitphitthayakhom School. (2019). **The 28th day of July, Great Day (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary)**. <https://shorturl.asia/Q76jS> (In Thai)
- Charoen Pokphand Group. (2019). **Long Live the King (Benediction on occasion of the royal ceremony of the coronation)**. <https://shorturl.asia/cXZqm> (In Thai)
- Charoensuk, V. (2018). The beauty of literary art in Sepha Khun Chang Khun Phaen. *Journal of Graduate School, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage*, 12 (3), 266-279. (In Thai)
- Chiranitkun, A. (2019). **The eulogy of coronation of the king Rama X**. <https://shorturl.asia/CxsgE> (In Thai)
- Chitchamnong, D. & Wannachot, A. (1992). **Principal Characteristics of Thai Language (2nd ed.)**. Pattani: Prince Songkla University. <https://shorturl.asia/8NeHz> (In Thai)
- Chomchinda, S. (2020). **The auspicious birthday anniversary of HM King (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary)**. <https://shorturl.asia/57ao6> (In Thai)
- Chomtharak, W. (2020a). **Cerebation on the king's birthday anniversary (Benediction on cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary)**. <https://shorturl.asia/t8Opz> (In Thai)
- Chomtharak, W. (2020b). **His Majesty Emperor (Benediction on occasion of royal ceremony of the coronation)**. <https://shorturl.asia/t8Opz> (In Thai)
- Dhammagosako, P.S. (2019). **Ascending the throne by righteousness (Benediction on occasion of the royal ceremony of the coronation)**. <https://shorturl.asia/0uSaQ> (In Thai)
- Intho, O. (2019). **Eulogy Poem**. <https://shorturl.asia/tQMCo> (In Thai)

- Khammakhiao, C. (2019a). **Long Live the King (Benediction on occasion of celebration of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday Anniversary).** <https://shorturl.asia/MwdG1> (In Thai)
- Khammakhiao, C. (2019b). **Benediction on giving blessings on occasion of celebration of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/MwdG1> (In Thai)
- Khammakhiao, C. (2020). **The 28th day of July Anniversary (Benediction on occasion of celebration of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/8NeHz> (In Thai)
- Khophonklang, N. (2020). **Long live the King (Benediction on celebration of HM king Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/6AFKJ> (In Thai)
- Laor, S. (2019). **Ascending the throne for daybreak and upholding the State (Benediction on occasion of the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/h15QU> (In Thai)
- Manlikamat, K. (1992). **Literary Criticism.** Bangkok: Ramkhamheang University Press. (In Thai)
- Ministry of Industry. (2020). **Long Live the King (Benediction on occasion of celebration of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/aufgp> (In Thai)
- Nanti, A. (2019). **A great pleasure of all Thais (Benediction on the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/9YWJP> (In Thai)
- Naseeken, K. (2019). Values of Lilit Akhra Silapinas as Eulogy literature. **Manutsayasat Wichakan**, 26 (1), 24-60. (In Thai)
- Natchamnong, T. (2019). **A world record, history, and great event (Benediction on occasion of the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/lR7WD> (In Thai)
- National Research Council of Thailand. (2022). **A Study of the King Mongkut Duties on His Period.** <https://shorturl.asia/vsyL> (In Thai).

- Nimmanhemin, P. (1999). Image of Thai King from Eulogy Literature. **Thai Language and Literature**, 17 (1), 1-24. (In Thai)
- Phaengtai, M. (2020). Long Live the King (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary). <https://shorturl.asia/awlvI> (In Thai)
- Phakmaruek, S. (2020). Cerebation in honor of the king with great pleasure (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary). <https://shorturl.asia/8UBT6> (In Thai)
- Phatthong, S. (2020). Eulogy of the king with respect (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary. <https://shorturl.asia/wqaFI> (In Thai)
- Pramoj, K. (1982). **Thai Characteristics Vol. 1: Background**. Bangkok: Thaiwatthanaphanit. (In Thai)
- Rajamangala University of Technology Lanna. (2019). Benediction on occasion of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary. <https://shorturl.asia/QbRPe> (In Thai)
- Rakmanee, S. (2008). **Figure of Speech**. Bangkok: Sainamchai. (In Thai)
- Ratnaprechachai, N. (2011). An analytical study of Language usage and contents of congratulatory poetry reflected to her royal highness princess, Galyani Vadhana's Image (Master's thesis). Kasetsart University. (In Thai)
- Royal Institute. (2013). **The Royal Institute Dictionary of A.D 2011**. Bangkok: Nanbeebooks. (In Thai)
- Saengthaksin, Y. (1994). **Literature of Eulogy**. Bangkok: Teachers' Council of Trade Organization. (In Thai)
- Saint Maria Chiangmai School. (2019). Long live the king (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary). <https://shorturl.asia/2nYCK> (In Thai)

- Sakoolrukkwamsook, P. (2011). **The figures of speech dealing with the king int the eulogies from Ayuthaya period to early Rattanakosin period (Master's thesis).** Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Sakoolrukkwamsook, P. (2017) Beyond gods and human: The king's status in Thai Eulogies. **Journal of Liberal Arts RMUTT**, 1 (1) 1-13. (In Thai)
- Sangcharean, P. (1985). **An analysis of verse on the King's birthday, December the fifth (Master's thesis).** Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Sonphrom, K. (2020a). **Coronation ceremony on the fourth of May (Benediction on the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/QBCcy> (In Thai)
- Sonphrom, K. (2020b). **His effort to inherit and create the heroic work (Benediction on occasion of cerebation of the king's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/QBCcy> (In Thai)
- Sueabunsi, S. (2019). **Ascending the throne on the fourth day of May (Benediction on the occasion on the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/A15r4> (In Thai)
- Thai Parliament Radio and Television. (2020). **He who was the commander of Thai Army who was taken an oath of allegiance by All Thais (Benediction on occasion for cerebation of the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/PQ8S3> (In Thai)
- Thasanon, S. (2020). **Cerebation of parasol, victory, supremacy of state and cerebation of the moral of Thai state (Benediction on occasion of cerebation of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/a5zrW> (In Thai)
- Vingvon, S. (1987). **An analytical study of the eulogies for kings (Doctoral Dissertation).** Chulalongkorn University. (In Thai)
- Waichanya, S. (2019). **A Splendorous reign and a prosperous city (Benediction on the occasion of cerebation of HM king Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** <https://shorturl.asia/B5CTA> (In Thai)

- Warasitthichai, K. (2006). Literary Appreciation of Royal ceremony as the Eulogy Literature. **Wannawithat**, 6, 31-71. (In Thai)
- Wibunchutikun, S. (2019). **From the splendidous, auspicious Ganga, great river (Benediction on occasion of the royal ceremony of the coronation).** <https://shorturl.asia/C8ZDj> (In Thai)
- Wibunchutikun, S. (2020). **It was a nectar taken for great pleasure (Benediction on occasion of cerebration of HM King Maha Vajiralongkorn's birthday anniversary).** .<https://shorturl.asia/UWtO0> (In Thai)
- Wichayapakon, K. (1991). **Basic Principle for Study of Short Story and Novel.** Phitsanulok: Faculty of Humanities, Naresuan University. (In Thai)
- Yeekengaem, S. (2021). The Literary Strategies and Otherness Images of Poetry of Angkarn Chanthathip. **Journal of Humanities and Social Sciences, Ubonratchathani Rajabhat University**, 12 (2), 225-241. (In Thai)

กลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงวัจนกรรม การบวงสรวงท้าวสุรนารีในบทเพลงโคราช

The language Strategies of Speech Act in Worship of Thao Suranaree in Korat Songs

ศรุตสา เก่งขุนทด (ธมมสารโ) ¹ / ราชนันย์ นิลวรรณภา ²
Sarusa Kongkhunthod (Thammsaro) ¹ / Rachan Nillawannapha ²

^{1,2} สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44150, ประเทศไทย
^{1,2} Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University
Maha Sarakham, 44150, Thailand

Corresponding author. Email: surasr738@gmail.com

Received: April 10, 2023

Revised: July 21, 2023

Accepted: August 2, 2023

Abstract

This article aimed to study the language techniques used in speech act in Thao Suranaree's worship in the Korat song, which was a native song of Nakhon Ratchasima province and also a popular song used to be sung in counteraction of men and women. The lyrics of the melody were in the Korat dialect which was unique in the traditional music playing tradition of the Korat people by selecting Korat's compositions of poems used mainly in various occasions by Boonsom Sangsuk, who was a Korat musical singer. The concept of language strategies has been applied as a tool for study, analysis, and interpretation. The results of the study revealed that the words communicated for effect or other things through belief and faith towards Thao Suranaree or Ya Mo in the melody of the Korat song. Language strategies were used: 1) using emotional words, 2) using sacred words, 3) using Korat dialect words, and 4) referencing, which the use of such language strategies. All of them were caused by the rituals of belief in the supernatural powers of the sacred whether it was an expression of respect as well as notices, requests, invoking for what one had expected.

Key words: language strategies, speech act, worship, thao suranaree, korat songs

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงวัฒนธรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารี ในบทเพลงโคราช ซึ่งเป็นเพลงพื้นเมืองของจังหวัดนครราชสีมา และยังเป็นเพลงที่นิยมใช้ร้องโต้ตอบกันระหว่างชายและหญิง โดยเนื้อร้องของทำนองเพลงใช้ภาษาถิ่นโคราช ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ในชนบทในการเล่นเพลงของชาวโคราชมาแต่ดั้งเดิม โดยเลือกศึกษาจากคำประพันธ์ประเภทกลอนเพลงโคราชที่ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ของบุญสม สังข์สุข ซึ่งเป็นหมอลำเพลงโคราชเป็นหลัก ทั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษามาเป็นเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์ตีความ ผลการศึกษาพบว่าถ้อยคำที่สื่อสารออกไปเพื่อให้เกิดผลหรือสิ่งต่าง ๆ ตามมา ผ่านความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อท้าวสุรนารีหรือย่าโม ในทำนองการขับร้องบทเพลงโคราช มีการใช้กลวิธีทางภาษาประกอบด้วย 1) การใช้คำสื่ออารมณ์ 2) การใช้ถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์ 3) การใช้คำภาษาถิ่นโคราช และ 4) การอ้างถึง ซึ่งการใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวนั้น ล้วนเกิดจากการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อที่มีต่ออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกถึงความเคารพยำเกรง ตลอดจนการบอกกล่าว การร้องขอ ในการบนบานศาลกล่าวเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนหวัง

คำสำคัญ: กลวิธีการใช้ภาษา, วัฒนธรรม, การบวงสรวง, ท้าวสุรนารี, เพลงโคราช

บทนำ

บทเพลงถือเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์มาช้านาน ด้วยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ เสียงเพลงที่ถูกขับขานออกมาจึงถือเป็น “สาร” อย่างหนึ่งที่สามารถสื่อสารและถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ส่งผ่านไปยังผู้ฟังหรือผู้รับสารที่ได้รับรู้ และสามารถตีความหมายได้อย่างหลากหลายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งอารมณ์สุขทุกข์ ดังที่ Mukdawichit (2010, p. 287) กล่าวว่า คนเราอยู่ในเพลงแล้ว เพลงก็อยู่ในกระบวนการทางสังคม การฟังเพลงโคกเศร้า มีความสุขหรือสนุกสนาน ซึ่งเสียงเพลงจะเกิดความรู้สึกสะท้อนใจหรือสภาวะอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพลงจึงเป็นการเล่าเหตุการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม บทเพลงจึงนับได้ว่าเป็นสื่อที่มีบทบาทอย่างกว้างขวางในสังคมการรับรู้ของมนุษย์ ไม่เพียงแต่จากผัสสะต่าง ๆ แต่เราอาจรับรู้ถึงความหมาย อารมณ์และสถานะต่าง ๆ ทางสังคม ตลอดจนประวัติศาสตร์ ตัวตน อัตลักษณ์ และมิติต่าง ๆ ทางการเมือง ในทำนองเดียวกับ Corngrat (2013, p. 1) กล่าวว่าเพลงแต่ละเพลงมีการถ่ายทอดความรู้สึก บทเพลงจึงมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของมนุษย์ เนื่องจากเพลงเป็นงานศิลปะที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างมาก มนุษย์ใช้เพลงเป็นส่วนประกอบในงานสังสรรค์ รื่นเริง หรืองานพิธีกรรม กล่าวได้ว่ากิจกรรมเกือบทุกอย่างที่เราทำ มักมีเพลงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ นอกจากนี้เพลงยังเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้ต่าง ๆ ของมนุษย์ให้ผู้อื่นได้ทราบ ทั้งยังสามารถชักนำและโน้มน้าวให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ตามเนื้อหาและอารมณ์ของเพลง ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์สนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใส อ่อนไหว เศร้าเสียใจ รัก คิดถึง ประทับใจ หรือคิดคะนองไปกับเสียงเพลง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ บทเพลงจึงเป็นสิ่งที่ยังคงได้รับความนิยมหรือชื่นชอบของกลุ่มนักฟังเพลงมาจนตราบนานเท่านานนี้

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าบทเพลงมีอยู่หลากหลายประเภทในสังคมไทย นอกจากจะเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สึกอารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างมนุษย์ด้วยกันแล้ว ยังสามารถสะท้อนให้เห็นแนวความคิด

ทางภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ตัวอย่างเช่น เพลงพื้นบ้านซึ่งถือเป็นเครื่องถ่ายทอดวัฒนธรรม ความรู้สึก และความคิดเห็นของกลุ่มชนนั้น ๆ เอาไว้ ดังที่ Pattharachai (1997, p. 1) กล่าวว่า เพลงพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่สามารถถ่ายทอดปรัชญา ความนึกคิดของชาวบ้านหรือกลุ่มชนได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด เนื่องจากเป็นผลผลิตทางความคิดที่ผ่านกระบวนการกลั่นกรองมาน้อยกว่างานวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทอื่น ดังนั้นการศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชนต่าง ๆ จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มชนซึ่งเป็นเจ้าของงานวรรณกรรมนั้น ๆ ได้อีกทางหนึ่ง

เพลงโคราชได้ชื่อว่าเป็นเพลงพื้นเมืองของจังหวัดนครราชสีมา เป็นเพลงที่นิยมใช้ร้องโต้ตอบกันระหว่างชายและหญิง โดยเนื้อร้องของทำนองเพลงใช้ภาษาถิ่นโคราช ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมในขนบการเล่นเพลงของชาวโคราชมาแต่เดิม อีกทั้งเพลงโคราชยังเป็นที่ยอมรับกันว่าการขับร้องยากกว่าเพลงลูกทุ่ง เพราะเป็นการเล่นคำเล่นเสียงลูกคอและใช้สมาธิในการขับร้องเพลงโคราช เป็นการร้องเพลงโต้ตอบที่พัฒนาเป็นการแสดงพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครราชสีมาหรือโคราช ซึ่งได้สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน มีเอกลักษณ์อยู่ที่การร้องรำเป็นภาษาโคราช นอกจากนี้ เพลงโคราชยังถูกนำมาใช้ในการขับร้องซึ่งเป็นพิธีกรรมการบวงสรวงแก่กันแท้วสุรนารี ซึ่งมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2499 ดังที่ Uitrakul et al. (1993, p. 10) ได้อธิบายว่า การนำเพลงโคราชมาเล่นแก่กันแท้วสุรนารีหรือย่าโม โดยเฉพาะที่บริเวณหน้าอนุสาวรีย์แท้วสุรนารี เริ่มปรากฏประมาณปี พ.ศ. 2499 เมื่อนางสองเมือง อินทราภางค์ หัวหน้าคณะเพลงโคราชสองเมืองได้เล่าว่า ในคืนนั้นตนนอนหลับแล้วฝันว่า ย่าโมมาเข้าฝันแล้วบอกว่าถ้าต้องการแก้บนท่านเมื่อประสบความสำเร็จให้แก้บนด้วยเพลงโคราช เพราะท่านชอบฟังเพลงโคราชมาก ความฝันของนางสองเมืองได้ถูกพูดต่อ ๆ กันในกลุ่มหมอลเพลง เนื่องจากนางสองเมืองเป็นผู้รวบรวมเพลงตั้งขึ้นเป็นคณะเพลงโคราชขึ้นเป็นคนแรก และมีจำนวนหมอลเพลงมากที่สุดอยู่ในคณะในขณะระยะห้วงเวลานั้น ๆ นางสองเมืองจึงเป็นที่เคารพนับถือของหมอลเพลง ประกอบกับความเชื่อความศรัทธาของชาวโคราชที่มีต่อแท้วสุรนารีทำให้เกิดการแก้บน

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับบทเพลงโคราช พบว่าการขับร้องเนื้อหาเพลงมีการบอกเล่าถึงเรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อแท้วสุรนารีหรือย่าโม ซึ่งการกล่าวอ้างถึงในลักษณะเช่นนี้ (Austin, 1962, as cited in Depadung, 2009, p. 82) นำเสนอว่าเป็นเงื่อนไขของวังนกรรม ด้วยวังนกรรมมีองค์ประกอบอยู่สองส่วน ได้แก่ ส่วนเนื้อความและส่วนเจตนา การที่เสนอขึ้นมาเช่นนี้ เพราะต้องการแสดงให้เห็นว่าเนื้อความและเจตนาไม่ใช้สิ่งเดียวกัน ในบางวังนกรรมอาจจะไม่มีเนื้อความก็ได้ นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขเหมาะสม สิ่งเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อจำแนกหรือตัดสินประเภทของวังนกรรม ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขสี่ข้อ สำหรับอธิบายภาวะที่เหมาะสมของการสื่อวังนกรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขขั้นเตรียมการ กล่าวถึงบุคคลและสถานการณ์ที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งต้องมีขั้นตอนกระบวนการและมีผลลัพธ์ตามประเพณีที่ถือปฏิบัติตามกันมา เงื่อนไขการปฏิบัติการกล่าวถึงการปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ต้องถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วน เงื่อนไขความซื่อสัตย์ กล่าวถึงบุคคลจำเป็นต้องมีความคิด ความรู้สึก และเจตนา หรือความตั้งใจที่เหมาะสม บุคคลในที่นี้หมายถึงทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และเงื่อนไขการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ กล่าวถึงเมื่อพฤติกรรมนั้นมีผลที่แน่นอนเหมาะสม บุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตาม

เช่นเดียวกับที่ Khraiboot & Kingkham (2016, p. 62) เสนอว่า วังนกรรมที่บ่งบอกเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายหรือแนวคิดที่บ่งบอกถึงเจตนาในการสื่อสาร ซึ่งต้องคำนึงถึงความหลากหลาย

ของรูปแบบทางภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของ “วจนกรรม” จะเป็นการกระทำโดยเจตนาของผู้พูดซึ่งแสดงออกในรูปของคำ เช่น การขอร้อง การออกคำสั่ง และการขอโทษ เป็นต้น นอกจากนั้นยังสามารถช่วยให้ผู้ฟังได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของความหมายและเกิดความเข้าใจในความหมายของคำพูดที่ผู้พูดกล่าวออกมาได้เป็นอย่างดี และชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตอีกว่าการแสดงวจนกรรมการบวงสรวงในบทเพลงโคราช ยังมีลักษณะการใช้ถ้อยคำที่สื่อให้เห็นการใช้ภาษาในหลายรูปแบบ ซึ่งตามทัศนะของ Phakdeephasook (2018, p. 22) กล่าวว่า ภาษาคือระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งระบบสัญลักษณ์เหล่านี้สามารถใช้สื่อความหมายบางประการได้ แต่ยังขาดคุณลักษณะสำคัญของ “ภาษาแท้” ดังนั้น วจนกรรมจึงเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย หรือแนวคิดที่บ่งบอกถึงเจตนาในการสื่อสาร ซึ่งต้องคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบทางภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของ “วจนกรรม” จะเป็นการกระทำโดยเจตนาของผู้พูดซึ่งแสดงออกในรูปของคำพูด ความหมายและเกิดความเข้าใจในความหมายของคำพูดที่ผู้พูดกล่าวออกมาได้เป็นอย่างดีและชัดเจนยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาในการแสดงวจนกรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารีในบทเพลงโคราช เนื่องจากการขับร้องเพลงโดยใช้ถ้อยคำที่สื่อสารออกไปเพื่อให้เกิดผลหรือสิ่งต่าง ๆ ตามมา ผ่านความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อท้าวสุรนารี หรือย่าโมในท่วงทำนองการขับร้องเพลงโคราช หากนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาดังกล่าวนี้ มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์แล้ว ก็น่าจะทำให้เห็นถึงวิธีทางภาษาที่ใช้ในการประพันธ์คำกลอนเพลงแหล่โคราชที่ใช้แก่นในโอกาสต่าง ๆ ของหมอลำเพลงโคราชว่ามีลักษณะอย่างไรได้อีกทางหนึ่ง เพราะการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อที่มีต่ออำนาจลี้ลับศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกถึงความเคารพยำเกรง ตลอดจนการบอกกล่าว การร้องขอ ในการบนบานศาลกล่าวตามสิ่งที่ตนปรารถนาถือเป็นวิธีการใช้ภาษาในอีกรูปแบบหนึ่งด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาเพื่อแสดงวจนกรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารีในบทเพลงโคราช

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลงโคราชซึ่งเป็นเพลงพื้นเมืองของจังหวัดนครราชสีมา และเป็นเพลงที่นิยมใช้ร้องโต้ตอบกันระหว่างชายและหญิง โดยมีเนื้อร้องของท่านองเพลงโคราช อันเป็นเอกลักษณ์ในขนบการเล่นเพลงของชาวโคราชมาแต่เดิม โดยเลือกจากคำประพันธ์ประเภทกลอนเพลงโคราชที่ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ของบุญสม สังข์สุข ซึ่งเป็นหมอลำเพลงโคราชเป็นหลัก ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษามาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อทำให้เข้าใจถึงเจตนาในการสื่อสารผ่านถ้อยคำการใช้ภาษาในบทเพลงโคราช โดยมีแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงโคราช และกลวิธีการใช้ภาษา
2. เก็บรวบรวมข้อมูลตัวบทที่เป็นเพลงโคราช โดยเลือกศึกษาจากคำประพันธ์ประเภทกลอนเพลงโคราชที่ใช้ในโอกาสต่าง ๆ ของบุญสม สังข์สุข ซึ่งเป็นหมอลำเพลงโคราชเป็นหลัก ได้แก่
 - 2.1 กลอนเพลงโคราชงานสดุดีย่านบุญเหลือ
 - 2.2 กลอนบวงสรวงพ่อขุนด็กรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ณ โอกาสใช้สอนในพิธีบวงสรวงพ่อขุนด็กรินทร์ (6 พ.ย. 57)
 - 2.3 กลอนเชิดชูเกียรติคุณย่าโม ย่านบุญเหลือ
 - 2.4 กลอนบายศรีสู่ขวัญ ณ โอกาสใช้ประกอบในพิธีบายศรีสู่ขวัญ
 - 2.5 กลอนลาและอวยพร
 - 2.6 กลอนปู่ย่าตายายร่วมแสดงความยินดีที่ลูกหลานกลับบ้าน
3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดด้านกลวิธีทางภาษา เพื่อทำให้เข้าใจถึงกลวิธีการใช้ภาษาในการแสดงวัฒนธรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารี ในบทเพลงโคราชมีลักษณะอย่างไร
4. นำเสนอการวิจัยโดยใช้รูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

กลวิธีการใช้ภาษา หมายถึง วิธีทางภาษาที่ใช้ในการประพันธ์คำกลอนเพลงโคราชที่ใช้กันในโอกาสต่าง ๆ ของหมอลำเพลงโคราช จากการศึกษาพบว่าถ้อยคำที่สื่อสารออกไป เพื่อให้เกิดผลหรือสิ่งต่าง ๆ ตามมา ผ่านความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อท้าวสุรนารี หรือย่าโมในท่วงทำนองการขับร้องเพลงโคราช มีการใช้กลวิธีทางภาษา 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การใช้คำสี่อารมณ์

คำสี่อารมณ์เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อสภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงทัศนคติหรือท่าทีของผู้พูด ตลอดจนการแสดงความต้องการหรือความปรารถนาด้วย จากการศึกษาพบว่าการใช้คำสี่อารมณ์ผ่านท่วงทำนองในการขับร้องเพลงโคราช ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้คำที่แสดงให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนาหรือความต้องการ รวมถึงการรับรู้หรือความคิดของผู้พูด ดังตัวอย่างที่ปรากฏในกลอนเพลงโคราชงานสดุดีย่านบุญเหลือที่มีเนื้อร้องว่า

“... หัวใจลูกแทบขาดรอน มีแต่ทางอบอุ่น อบเอน*** เห็นแต่หมู่ที่เคน
นอนเห็นแต่หมอน ท่านเคยหนุน มีแต่ความอบอุ่น พ่อแม่เอย ไม่เคยหน่าย
เศร้าโศก อกระกำ มีแต่ทางข้าทางซอก คิดขึ้นมา น้ำตาออก พอเสียดา
ปู่บ้าน ก็พากันกลับมา เตรียมโหนดี ดีจังหะ ดอกนาพี่น้อง...เอ๋ย.....และถึงดาบ
กระบี่ใหม่/หาแมงวาม ตามโฉลก เดียวฝนก็ตกขชะลง แท้กลับไปกลับมา ถ้าฝนไม่ชะ
จะกลับใหม่*** ...”

(B. Sangsuk, personal communication, February 23, 2011)

จากเนื้อร้องในกลอนเพลงโคราชงานสดที่ย่าบุญเหลือข้างต้น ประโยคที่ว่า “หัวใจลูกแทบขาดรอน” และในเนื้อร้องที่ว่า “เสร้างโศก อกระกำ มีแต่ทางข้าทางชอก คัดขึ้นมา น้ำตาออก” จะเห็นว่ามีการใช้คำที่แสดงให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูดบางอย่าง ซึ่งการใช้ภาษาของผู้พูดในลักษณะเช่นนี้ ส่อให้เห็นเจตนาในที่นี้คืออารมณ์ที่เกิดจากความคิดถึงบุคคลอันเป็นที่รัก ทำให้เกิดความโศกเศร้าเสียใจจนกลืนน้ำตาเอาไว้ไม่ได้

นอกจากนี้ ในกลอนบายศรีสู่ขวัญ ณ โสภาสใช้ประกอบในพิธีบายศรีสู่ขวัญที่มีเนื้อร้องว่า

“... ๑. ไหว้พระชัยเมืองนครราชสีมาและคุณย่าโม ลูกว่าเพลงไอ้โอ้ ดอกนาครู...เอ๋ย...ขอให้ปัญญามี อย่าให้ตกภาษาคำ อ่วยทุกคำ อย่างมีสติ ย่าโม กูเมืองได้ ท่านต้องใช้ปัญญามาก เรียกขวัญคนไข้ให้หายดี หากจะมีภัย มารมา ขอให้มืดดาอย่าโม ช่วยปราบภัยมาร*** ...”

(B. Sangsuk, personal communication, March 19, 2016)

จากเนื้อร้องในกลอนบายศรีสู่ขวัญ ข้างต้น ประโยคที่ว่า “ขอให้ปัญญามี อย่าให้ตกภาษาคำ อ่วยทุกคำ อย่างมีสติ” จะเห็นว่ามีการใช้คำที่แสดงความปรารถนาหรือความต้องการของผู้พูดบางอย่างซึ่งการใช้ภาษาของผู้พูดในลักษณะเช่นนี้ที่ส่อให้เห็นเจตนาในที่นี้คือความต้องการที่อยากให้มีสติปัญญา เกิดความฉลาดรอบรู้ รวมไปถึงความเก่งกล้าสามารถในทุก ๆ เรื่อง

อีกทั้ง ในกลอนปู่ย่าตายายร่วมแสดงความยินดีที่ลูกหลานกลับบ้าน ต่อไปนี้

“... ๑. ลูกหลานเจริญก้าวหน้า หาเพลงมาว่ากับัน พุดไว้ไม่ให้ตกหล่น ดอกลานาม...เอ๋ย...ไม่แก่เบี่ยงแก่บ้าย พ่อแม่พี่น้องชาวบ้าน เป็นลัทธิขี้นาน กันมากมาย ได้ถูกขงามยามตี มาแก่ที่แก่บ่อน
อย่ามีสิ่งมาบังเบียด ให้ปู่เสียดยาสี ที่ลูกหลานได้ดี เพราะมีปู่ย่าสอน ปู่ย่าสอน แต่หมอยาหยาซุ่ม ก็ยังรู้ยาหนุมยาสาว*** เชื้ออย่าปู่จึงรูประสา การพูดจา ปราศรัย ที่บนบานท่านเอาไว้ ก็ได้สมความประสงค์ ...”

(B. Sangsuk, personal communication, July 31, 2020)

จากเนื้อร้องในกลอนปู่ย่าตายายร่วมแสดงความยินดีที่ลูกหลานกลับบ้านข้างต้น ประโยคที่ว่า “ลูกหลานเจริญก้าวหน้า หาเพลงมาว่ากับัน พุดไว้ไม่ให้ตกหล่น” จะเห็นว่ามีการใช้คำที่แสดงถึงการรับรู้หรือความคิดบางอย่างของผู้พูด ซึ่งการใช้ภาษาของผู้พูดในลักษณะเช่นนี้ที่ส่อให้เห็นเจตนาในที่นี้คือการรับทราบถึงเจตนาของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งมาเพื่อทำตามสัญญาที่เคยพูดเอาไว้

2. การใช้ถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์

ถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์เป็นภาษาในโลกของพิธีกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อที่มีต่ออำนาจลี้ลับศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ จากการศึกษาพบว่าการใช้ถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์

ผ่านชนบทการเล่นเพลงของหมอลำเพลงโคราช ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นไปเพื่อการแสดงออกถึงความเคารพยำเกรง ตลอดจนการบอกกล่าว การร้องขอ ซึ่งเกิดจากการขนานนาศาลกล่าวในสิ่งตนปรารถนา ดังตัวอย่างที่ปรากฏในกลอนบวงสรวงพ่อขุนศรีกรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ณ โอกาสนี้ขอเสนอในพิธีบวงสรวงพ่อขุนศรีกรินทร์ (6 พ.ย. 57) ที่มีเนื้อร้องว่า

“... ๑. ไหว้เทพอารักษ์ ที่ปกปักเป็นเจ้าถิ่น ไหว้พ่อขุนศรีกรินทร์ ดอกนา
งาม...เอ๋ย...และเจ้าน้ำเจ้าท่า มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เหล่านางงามทั้งปวง
มาราบวงสรวงเจ้าที่

ท่านเมตตาการุณ พ่อขุนศรีกรินทร์ กราบบูชาเป็นอาจินต์ คล้ายผู้บุพการี
ผู้บุพการี เดือนปีมาบรรจบ ลูกหลานไม่กะหลบกะเณ้น*** พิธีกรรมทำมาเชิญ ให้
ท่านเปลื้องเพิ่น มาชมมาเชยเครื่องบูชาเช่นสังวैया สิ่งดีเลิศมาเจิดมาชูง

ขวามหาวิทยาลัย พึงพาอาศัย พ่อขุนอยู่ เหมือนเดินทางไกล แล้วได้มา
หยุด ได้รับคุณเย็น*** ...”

(B. Sangsuk, personal communication, October 17, 2014)

จากเนื้อร้องที่ปรากฏในกลอนบวงสรวงพ่อขุนศรีกรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาข้างต้น ประโยคที่ว่า “ไหว้เทพอารักษ์ ที่ปกปักเป็นเจ้าถิ่น ไหว้พ่อขุนศรีกรินทร์” และเนื้อร้องที่ว่า “ท่านเมตตาการุณ พ่อขุนศรีกรินทร์ กราบบูชาเป็นอาจินต์ คล้ายผู้บุพการี” จะเห็นว่าการใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความยกย่องในฐานะอารักษ์ผู้คุ้มครองบ้านเมือง การใช้ภาษาของผู้พูดสื่อให้เห็นเจตนาเพื่อบอกให้ทราบถึงความเคารพยำเกรงที่มีต่ออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ซึ่งในที่นี้ก็คือพ่อขุนศรีกรินทร์ที่เปรียบประดุจบุพการีที่เป็นที่เคารพของผู้คนนั่นเอง

3. การใช้คำภาษาถิ่นโคราช

ภาษาถิ่นเป็นภาษาย่อยที่ใช้พูดกันในท้องถิ่น ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากภาษามาตรฐานภาษาไทยเรามีภาษาถิ่นที่หลากหลาย ซึ่งแล้วแต่ความนิยมของคนในท้องถิ่นที่ใช้กันในสังคมส่วนใหญ่ของแต่ละภูมิภาค (Duangchan, 1999, p. 38) ในทำนองเดียวกับภาษาถิ่นโคราชซึ่งเป็นภาษาพูดของกลุ่มคนในวัฒนธรรมไทยโคราช ภาษาถิ่นไทยโคราชมักมีลักษณะของการผสมผสานระหว่างภาษาไทยกลาง ภาษาอีสานและภาษาเขมรเข้าด้วยกัน จากการศึกษาพบมีการใช้คำภาษาถิ่นโคราชที่มีลักษณะเฉพาะ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในกลอนลานและอุยพร ต่อไปนี้

“... เมื่อมันถึงเวลาย้าย ต้องจำใจลาญาติ เคลื่อนองค์ ลงธรรมมาสน์ หิ้ว
ถุงย่ามลาโยม ถุงย่ามลาโยม

หันเหละเยะละย๊ะ จักวันไหนจิดได้มา อีกจักเวลา เยอ*** เป็นเจ้าทั้งเจ้า
พา ขอลาทั้งเจ้าภาพ มีบุญทานท่านก็รับ เป็นเจ้าทั้งหันเจ้าเพล

ท่านจรจรโลง พระพุทธศาสนา ช่วยบำรุงพระ ศรัทธาเนอ มีงานวันหน้า
นิมนต์มาอีกเอน ฉันทไม่ขัดศรัทธาเนอ*** ...”

(B. Sangsuk, personal communication, December 11, 2017)

จากเนื้อหาในกลอนบายศรีสู่ขวัญข้างต้น คำว่า “**หันเหละเยละย๊ะ**” ในภาษาโคราชหมายถึง หันมองแบบอ้าลิ้น จะเห็นว่าการใช้คำภาษาถิ่นโคราชดังกล่าวเป็นสำเนียงที่มีลักษณะเฉพาะหรือเรียกอีกอย่างว่า “สำเนียงโคราช” และแตกต่างอย่างเด่นชัดจากศัพท์ในภาษาถิ่นอีสานและภาษาเขมร นอกจากนี้ ในกลอนเชิดชูเกียรติคุณย่าโม ย่าบุญเหลือที่มีเนื้อร้องว่า

“... นางสาวบุญเหลือ ก็แพงเหล้าเข้าปะเลาะ พาสาวฯ เข้าล้อ...เอย
...ปอบปะโลม แกล้งนึ่งเกยเขยชิด ทหารก็คิดหวังเขยชม ให้กินข้าวเหนียวจิ้มปรำ
นึ่งปะหน้าปะหลัง

บ้างร้องรำทำจังหวะ พอป็นพระคนละวัด ทหารเมา แล้วประมาท ชะล่า
ใจ ไม่ระวัง ใจไม่ระวัง นอนนึ่ง ระเวีกระวิน เมาหลับ แล้วไม่ตื่น ไม่ระแวง***
ท่านไม่เคยคิดหวนเกรง ยอมเสียสละกาย ไม่รักตัวกลัวตาย เป็นสตรี สร้างวีรกรรม
ทั้งร่างกาย มลายมุ่น จุดเทียนกระสุนดินดำ เลือดเนื้อก็ขาด สาดกระเด็น จน
พื้นดินแดง*** ...”

(B. Sangsuk, personal communication, March 19, 2016)

จากเนื้อหาในกลอนเชิดชูเกียรติคุณย่าโมย่าบุญเหลือข้างต้น คำว่า “**ปะเลาะ**” ในสำเนียงโคราชนั้นหมายถึง เอาอกเอาใจ หรือปลอบ และคำว่า “**ระเวีกระวิน**” ซึ่งหมายถึง วนวาย หากมองในแง่ของความหมายจากเนื้อร้องดังกล่าว เป็นที่น่าสังเกตว่า คำว่า ปะเลาะ จะมีความหมายกับคำในภาษาอีสานว่า “ย่อง” (ซึ่งหมายถึง ยกย่อง) หรือคำว่า ระเวีกระวิน จะมีความหมายตรงกับคำว่า “อนอว” (ก่อกวน, ทำให้รำคาญใจ) ในภาษาอีสาน จะเห็นว่าการใช้คำภาษาถิ่นโคราชจะมีความหมายตรงกับภาษาถิ่นอีสานบ้าง ก็เพราะภาษาถิ่นโคราชเกิดจากการสัมผัสภาษา เนื่องจากโคราชเป็นบริเวณที่มีผู้พูดภาษาหลายภาษา เนื่องจากเป็นรอยต่อระหว่างภาคกลางกับภาคอีสาน มีการสัมผัสภาษาที่มีทั้งภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาถิ่นอีสานปะปนกัน ทำให้ภาษาโคราชมียุทธศาสตร์สำเนียงเฉพาะตัว

4. การอ้างถึง

การอ้างถึงเป็นการกล่าวให้เห็นถึงสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถเข้าใจและรับรู้ความหมายได้ นอกจากนี้ การอ้างถึงยังเป็นการใช้คำเพื่อบ่งชี้ ลักษณะหรือสถานภาพ รวมถึงตัวตนของผู้ที่ถูกกล่าวถึง และยังเป็นการแสดงมุมมองของผู้ส่งสารที่มีต่อสิ่งหรือบุคคลนั้น ๆ โดยการใช้กลวิธีการอ้างถึงอาจประกอบไปด้วยคำ ๆ เดียว วลีหรือประโยคก็ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระและมุมมองของผู้ส่งสารในสถานการณ์ของการสื่อสารนั้น การอ้างถึงจะมีลักษณะใกล้เคียงกับการใช้ชื่อและการเรียกชื่อ เพียงแต่การอ้างถึงนั้นจะใช้คำบ่งชี้ต่าง ๆ เช่น นี นัน โนน แทนการกล่าวถึงชื่อโดยตรง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการกล่าวถึงในตัวตนได้อย่างต่อเนื่อง (Angkapanichkit, 2018, p. 52) จากการศึกษาพบมีการใช้ถ้อยคำที่เป็นการอ้างถึงในลักษณะของความเป็นตัวตน/บุคคล ลักษณะ รวมถึงมุมมองต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กำลังกล่าวถึงด้วย ดังตัวอย่างที่ปรากฏในกลอนบายศรีสู่ขวัญ ณ โอกาสใช้ประกอบในพิธีบายศรีสู่ขวัญ ต่อไปนี้

“... ๘. เจ็บในถอนออก เจ็บนอกถอนหาย ปวดตามข้อก็ให้คลาย ดอก
นางาม....เอย....ถอนคิดถอนห่วงจิตสดีไสข้างในสุข ปลดปล่อยความทุกข์ ที่อยู่ใน
ทรวงเคราะห์เสนียดนอกใน ก็หลุดหายถอนหา

หายป่วยหนักรักสุข ไม่รักทุกข์รักโคก ให้ปู่ยี่ซึก เอายาวิเศษมารักษา
 วิเศษมารักษา รักสร้างรักสรรค์ ครอบครัวยี่รักวัน รักขึ้น*** ลูกหลานอย่าโม้ศักดิ์ศรี
 มี อย่าให้กายีราศีมอง สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง ทั้งพระชัยเมืองราชสีมา
 หายท้อเหี่ยวมีเรี่ยวมีแรง ร่างกายเข้มแข็ง ดีแข่งดีชา พอลูกรับขวัญ
 เจ็บป่วยกายใจ ก็ขอให้คลาย หายดีคืน*** ...”

(B. Sangsuk, personal communication, March 19, 2016)

จากเนื้อร้องในกลอนบายศรีสู่ขวัญ ณ โอกาสใช้ประกอบในพิธีบายศรีสู่ขวัญข้างต้น จะเห็นว่า
 การอ้างถึง “**ปู่ยี่ซึก**” ซึ่งเป็นแพทย์ประจำพระองค์ของพระเจ้าพิมพิสาร ตั้งแต่สมัยพุทธกาล ตามความเชื่อ
 ของคนที่นับถือศาสนาพุทธ การกล่าวอ้างชื่อท่านมาสื่อแทนความหมายถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเชื่อกันว่า
 สามารถดลบันดาลให้หายจากการเจ็บไข้ได้ป่วยต่าง ๆ ที่จะมาบังเบียดให้เกิดความไม่สบายขึ้นได้

อีกทั้ง ในกลอนปู่ย่าตายายร่วมแสดงความยินดีที่ลูกหลานกลับบ้าน ที่เนื้อร้องมีว่า

“... ลูกหลานเจริญก้าวหน้า หาเพลงมาว่าแก่นัน พุดไว้ไม่ให้ตกหล่น ดอก
 นานาม...เอ๋ย....ไม่แก่เบี่ยงแก่บ้าย พ่อแม่พี่น้องชาวบ้าน เป็นสักขีพยาน กันมากมาย
 ได้ถูกขงามยามดี มาแก้ที่แก้บ่อน

อย่ามีสิ่งมาบังเบียด ให้ปู่เสียดย่ำลี ที่ลูกหลานได้ดี เพราะมีปู่ย่าสอน
 ปู่ย่าสอน แต่หม่อหมายซุ่ม ก็ยังรู้ยาหนุมยาสาว *** เชื้ออย่าปฏิเสธรูประสา การพุดจา
 ปราศรัย ที่บนบานท่านเอาไว้ ก็ได้สมควรประสงค์ ...”

(B. Sangsuk, personal communication, July 31, 2020)

จากเนื้อร้องในกลอนปู่ย่าตายายร่วมแสดงความยินดีที่ลูกหลานกลับบ้านข้างต้น จะเห็นว่าการ
 อ้างถึง “**พ่อแม่พี่น้องชาวบ้าน**” ผู้พุดมีเจตนาเพื่อจะบอกให้ทราบถึงการมีคนจำนวนมากมาร่วมรับทราบ
 และเป็นสักขีพยานในการมาแก้บนครั้งนี้ ซึ่งการอ้างถึงในลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้รับทราบ
 ต่อการกระทำของลูกหลานที่มาในวันนี้

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิธีการใช้ภาษาเพื่อแสดงวัฒนธรรมการบวงสรวงท้าวสุรนารีในบทเพลง
 โคราชนี้พบว่าถ้อยคำที่สื่อสารออกไปเพื่อให้เกิดผลหรือสิ่งต่าง ๆ ตามมา ผ่านความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อ
 ท้าวสุรนารีหรือยาโมในทางทำนองการขับร้องเพลงโคราช มีการใช้กลวิธีทางภาษาในการประพันธ์คำกลอน
 เพลงแหล่โคราชที่ใช้กับในโอกาสต่าง ๆ ของบุญสม สังข์สุขซึ่งเป็นหม่อเพลงโคราชที่หลากหลาย
 ไม่ว่าจะเป็นการใช้คำสื่ออารมณ์ การใช้ถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์ การใช้คำภาษาถิ่นโคราช และการอ้างถึง ซึ่ง
 ล้วนเกิดจากการประกอบพิธีกรรมทางความเชื่อที่มีต่ออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น
 การแสดงออกถึงความเคารพยำเกรง ตลอดจนการบอกกล่าว การร้องขอในการบนบานศาลกล่าว
 ตามสิ่งที่ตนปรารถนาแทบทั้งสิ้น

References

- Angkapanichkit, J. (2018). **Discourse Analysis (2nd Ed.)**. Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Corngreat, S. (2013). **Isan country songs : Identity and cultural politics of Isan diaspora (Doctoral Dissertation)**. Silpakorn University. (In Thai)
- Depadung, S. (2009). **Introduction to pragmatics (2nd Ed.)**. Bangkok: Samlada. (In Thai)
- Duangchan, P. (1999). **Language Usage**. Bangkok: Thai and Oriental language Department, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Khraiboot, A. & Kingkham, K. (2016). Speech acts in patriotic songs during 1967-2007. **Nakhon Phanom University Journal**, 6 (1), 61-69. (In Thai)
- Mukdawichit, Y. (2010). **Summarized Lecture on politics of Music and music of politics. In collection of articles and dialogue from the 8th annual conference of people, music, life Vol.2 (pp. 286-300)**. Bangkok: Sirindhorn Anthropology Centre. (In Thai)
- Phakdeephassook, S. (2018). **Relation of Language and Identity and its Application in Thai language**. Bangkok: Academic Publication Project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phattharachai, S. (1997). Thai wisdom in Thai folksong. In **Conference on Thai wisdom in language culture, National identity commission, Office of the Prime Minister, Bangkok**. (In Thai)
- Ultrakul, P. (1993). **Korat song (2nd Ed.)**. Bangkok: Siri Akson. (In Thai)

ลักษณะและเนื้อหาในการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

Strategies for using language style and content to deliver clickbait news on Facebook pages

ชนันพร โนชัย¹ / ภาคมณี หรรณา²
Chananporn Nochai¹ / Pakpoom Hannapa²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44150, ประเทศไทย

^{1,2} Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, Maha Sarakham 44150, Thailand.

Corresponding author. Email: goongchanan@npu.ac.th29,

Received: July 7, 2023

Revised: July 28, 2023

Accepted: August 29, 2023

Abstract

The purpose of this article was to study the nature and content of the presentation of clickbait news on Facebook pages by collecting data from 5 Facebook pages with more than 1 million followers. This research used a conceptual framework of news elements by means of descriptive analysis. The results of the study can be divided into two areas: the characteristics of clickbait news and clickbait news content. In terms of the nature of clickbait news, there were 11 aspects: 1) freshness, 2) impact, 3) imminent, 4) important or celebrity, 5) conflict, 6) emotion. 7) Clue 8) Bizarre 9) Sexual 10) Change 11) Natural interest. There are 4 types of clickbait news content: 1) headlines that were not relevant to the news content 2) headlines that corresponded to some of the main points of the news, 3) The headline matched the point of the news content that was not important, 4) The headline matched the point of the news content but did not contain the details of the news. Clickbait was one of the strategies to analyze news to stay abreast of the social world and not to fall victim to online news. One was able to analyze and evaluate the credibility of information and how the news was objective and able to distinguish facts from the opinions of those who wrote suggestive news, so that one did not fall victim to clickbait news.

Key words: clickbait, Facebook page, nature of clickbait news, clickbait news content

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะและเนื้อหาในการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเพจเฟซบุ๊ก จำนวน 6 เพจ ที่มียอดผู้ติดตาม 1 ล้านคนขึ้นไป การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดองค์ประกอบของข่าวและเนื้อหาของข่าวเชิงคลิกเบต โดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาด้านลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตพบว่า มีลักษณะอยู่ 11 ด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียง 2) ด้านความสดใหม่ 3) ด้านความสะเทือนอารมณ์ 4) ด้านความขัดแย้ง 5) ด้านปลุขณ 6) ด้านผลกระทบกระเทือน 7) ด้านแปลกประหลาด 8) ด้านเป็นเรื่องใกล้ตัว 9) ด้านความมีเงื่อนงำ 10) ด้านความเปลี่ยนแปลง 11) ด้านเรื่องเกี่ยวกับเพศ และผลการศึกษาด้านเนื้อหาของข่าวเชิงคลิกเบตพบอยู่ 4 ประเภทเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วน 2) พาดหัวข่าวไม่ตรงกับประเด็นกับเนื้อหา 3) พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวที่สำคัญ 4) พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวแต่ไม่มีรายละเอียดของข่าว จากลักษณะและเนื้อหาของข่าวเชิงคลิกเบตเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ข่าวเพื่อให้รู้เท่าทันโลกโซเชียลและไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวออนไลน์ สามารถวิเคราะห์และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารว่าข่าวนั้นมีวัตถุประสงค์อย่างไร แยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นของผู้ที่เขียนข่าวที่มีการชี้นำได้ เพื่อจะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวเชิงคลิกเบต

คำสำคัญ: คลิกเบต, เพจเฟซบุ๊ก, ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบต, เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบต

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านสารสนเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมากทำให้วิถีชีวิตของผู้คนต้องการความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา การติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่ง่ายเพราะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ผู้บริโภคข่าวสารมีวัตถุประสงค์ เพื่อรับทราบความเคลื่อนไหวเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในแต่ละวันมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายจึงเป็นผลให้แต่ละบุคคลจำเป็นต้องมีการติดตามหรืออ่านข่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก ซึ่งมีความรวดเร็วในการรายงานข่าวอันจะทำให้บุคคลต่าง ๆ สามารถรับทราบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง (Meksrithong, 2014) และจากการที่คนไทยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมากนั้นย่อมส่งผลให้เกิดความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบหากมีการแพร่กระจายของข่าวปลอมได้มากเช่นกัน จากผลสำรวจของโครงการ Connected Life โดยบริษัท Kantar TNS ได้เผยข้อมูลที่น่าสนใจว่า ในยุคที่มีข่าวปลอมแพร่กระจายเป็นจำนวนมากนั้นคนไทยกลับเชื่อข้อมูลที่รับมาจากสื่อสังคมออนไลน์มากถึงร้อยละ 40 ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าหลาย ๆ ประเทศที่ทำการสำรวจ (Nusom, 2017) ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อออนไลน์อาจจะมิทั้งข่าวที่เป็นจริงและข่าวปลอม โดยข่าวปลอมคือ "ข่าวที่ไม่จริง" เนื้อหาของข่าวปลอมอาจมีข้อเท็จจริงเพียงเล็กน้อยหรือเพียงบางส่วนแต่ขาดบริบทของรายละเอียดหรืออาจเป็นข่าวที่ไม่มีมูลความจริงเลย เนื้อหาของข่าวเป็นเรื่องที่สร้างขึ้นมาหรือไม่มีข้อเท็จจริง ไม่มีแหล่งข่าวหรือคำพูดที่ตรวจสอบได้ (Inthanon, 2019)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีข่าวปลอมประเภท “คลิกเบต” ที่เป็นการพาดหัวข่าวสร้างความรู้สึกให้ผู้อ่านคลิกเข้าไปอ่านข่าวเพราะความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน ซึ่งรูปแบบลักษณะของเว็บไซต์ประเภทนี้คือการล่อลวง ด้วยพาดหัวที่ชวนให้อยากรู้และคลิกเข้าไปดูโดยมักใช้คำพูด ดังที่ Susan Adams (2014) ได้กล่าวถึง การพาดหัวข่าวที่เรียกว่าคลิกเบต (Click-bait) มีลักษณะรูปประโยคที่จับสายตาเพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้ ความสงสัย ด้วยการพาดหัวข่าวหลอกล่อ ปกปิด ช่อนเร้น เนื้อหาสาระใจความของข่าว เมื่อผู้อ่านคลิกเข้าไปอ่านจะพบว่า “ไม่มีเนื้อหาสาระอะไร” เป็นเพียงเนื้อหาของข่าวสั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านต้องคลิกเข้าไปดู เพราะเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ต้องการเพิ่มยอดการคลิกในเว็บไซต์เพื่อนำไปเพิ่มยอดการเข้าอ่านและสามารถนำไปอ้างอิงสู่การซื้อขายยอดวิว และมีเม็ดเงินของการโฆษณาในเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ได้

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจ การนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตผ่านสื่อออนไลน์ โดยศึกษาลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตและความสอดคล้องระหว่างพาดหัวข่าวกับเนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในสื่อออนไลน์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongsuk (2016) ในเรื่องการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตของเว็บไซต์ เพราะในปัจจุบันการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตมีรูปแบบที่หลากหลาย กระตุ้นให้ผู้อ่านคลิกเข้าไปอ่านมีข้อความชวนให้สนใจ ทั้งนี้การพาดหัวข่าวและเนื้อหาของข่าวจะมีความสอดคล้องกันหรือไม่หรือมีลักษณะเป็นอย่างไร มีข้อมูลบิดเบือนจากความเป็นจริงมากน้อยเพียงใดผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาในประเด็นนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตและเนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

ทบทวนวรรณกรรม

วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะและเนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตดังนี้

Chai Wang (2017) กล่าวว่า หัวข่าวหรือพาดหัวข่าวถือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของข่าวเสมือนดั่งแม่เหล็กที่ดึงดูดให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในข่าวเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจให้ผู้อ่าน หัวข่าวจะบอกข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้ผู้อ่านที่ไม่ค่อยมีเวลากับการอ่านข่าวก็จะอาศัยอ่านจากหัวข่าว การพาดหัวข่าวถือได้ว่ามีความสำคัญต่อโครงสร้างข่าวมาก ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของภาษาที่ใช้ในการพาดหัวข่าวที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด เพื่อให้เข้ากับพฤติกรรมผู้อ่านที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย

Dolors Palau-Sampio (2015) กล่าวว่า การใช้รูปแบบและกลยุทธ์คลิกเบตในการพาดหัวข่าวสามารถสรุปได้ว่า การพาดหัวข่าวในสื่อออนไลน์ส่วนมากใช้คำเร้าอารมณ์ทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงอารมณ์คล้อยตามเพื่อให้เกิดเข้าไปอ่านรายละเอียดข่าว บางครั้งการพาดหัวข่าวก็จะพาดหัวข่าวแบบตรง ๆ สรุปความให้แก่ผู้อ่าน บางครั้งก็พบว่ามีการพาดหัวข่าวแบบคลุมเครือเพื่อให้ผู้อ่านอยากรู้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังต่อไปนี้

Wanwohan (2019) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์และวิธีการในการนำเสนอเนื้อหาบนสื่อออนไลน์เป็นไปตามลักษณะของสื่อใหม่ที่มีความรวดเร็ว ความหลากหลาย และความไม่จำกัดของข้อมูล ส่วนรูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้วยความมีมิติเดียว ของสื่อออนไลน์ทำให้สามารถผลิตเนื้อหาในรูปแบบที่หลากหลายได้ แต่ในการผลิตเนื้อหาแต่ละรูปแบบ ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้รับสารที่มีความแตกต่างกัน ส่วนกระบวนการผลิตเนื้อหาเพื่อสื่อออนไลน์มีความรวดเร็ว และคล่องตัวเพื่อเป็นไปตามคุณลักษณะของสื่อใหม่นั้นเอง

Thongsuk (2016) ศึกษาเรื่องการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตของเว็บไซต์ ผลการศึกษาพบว่า มีคุณลักษณะการพาดหัวข่าวที่ใช้รูปแบบของวลีที่น่ามาเรียง ๆ กัน เพื่อใช้ในการพาดหัวข่าวมากที่สุด ในส่วนของภาษาที่ใช้การพาดหัวข่าวใช้คำเรียกชื่อจริง/ชื่อเล่น มากที่สุด ประกอบกับการใช้เครื่องหมาย อัคร์เศรีย (!) คำสแลง และภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นการกระตุ้นความอยากรู้ให้กับผู้อ่านคลิกเข้าไปอ่านข่าว ส่วนเนื้อหาข่าวของเว็บไซต์ที่นำเสนอเป็นข้อความสั้น ๆ ประกอบกับภาพนิ่งมากที่สุด และการวิเคราะห์ ความสอดคล้องของเนื้อหาข่าวและพาดหัวข่าวของ เว็บไซต์ พบว่า ส่วนใหญ่ยังมีความสอดคล้องต้องกันอยู่

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตเป็นกลวิธี การนำเสนอข่าวประเภทหนึ่งที่มี รูปภาพ ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ขวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ มีอารมณ์ คล้อยตามกับการพาดหัวข่าว อยากรู้ พอกดเข้าไปอ่านปรากฏว่าพาดหัวข่าวกับเนื้อหาข่าว มีความบิดเบือนไม่ตรงประเด็น โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น มาสรุปลักษณะและเนื้อหา ของข่าวเชิงคลิกเบตได้ดังต่อไปนี้

ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบต หมายถึง ข่าวที่มีพาดหัวข่าว รูปภาพ หรือคำบรรยายที่มีลักษณะ เร้าอารมณ์ดึงดูดให้ผู้รับสารเกิดความสนใจ และไม่ได้เชื่อมโยงกับเนื้อหาหรือเชื่อมโยงเพียงเล็กน้อยข่าวหรือ ข้อมูลข่าวมีความบิดเบือนจากพาดหัวซึ่งมีลักษณะของข่าว ดังต่อไปนี้

1. **ด้านความสดใหม่** คือ ความสดใหม่ของเหตุการณ์ หรือเป็นเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น
2. **ด้านผลกระทบกระเทือน** เหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้น ผลกระทบกระเทือน สร้างความเสียหาย ทั้งร่างกายและจิตใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนจำนวนมาก
3. **ด้านเรื่องที่ใกล้ตัว** ความสัมพันธ์ระหว่างที่เกิดขึ้นกับผู้รับสารทั้งทางตรงและทางอ้อม
4. **ด้านบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียง** โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจต่อสิ่งที่มี ความสำคัญ ความเด่น ความมีชื่อเสียง
5. **ด้านความขัดแย้ง** เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่แสดงถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ ระหว่างคนในสังคม ความขัดแย้งอาจจะเกิดขึ้นจากคนสองคน จากบุคคลสองกลุ่ม
6. **ด้านความสะเทือนอารมณ์** เรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้คนรับข่าวสราสนใจอย่างมาก และเนื้อหาในเหตุการณ์มีการสร้างความสะเทือนใจหรือสะเทือนอารมณ์ให้แก่ผู้รับสารอย่างรุนแรง
7. **ด้านความมีเงื่อนงำ** เป็นองค์ประกอบของข่าวที่สามารถดึงดูดความสนใจของมนุษย์ได้ เป็นอย่างดี นั่นคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วไม่มีข้อยุติ หรือมีเบื้องหลังที่ซับซ้อน มีความจริงบางอย่างที่ไม่ได้เปิดเผย
8. **ด้านความแปลกประหลาด** คือเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผิดไปจากธรรมดา แปลกประหลาด
9. **ด้านเรื่องเกี่ยวกับเพศ** คือเหตุการณ์อะไรก็ตามที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง
10. **ด้านความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ** คือเหตุการณ์ที่แสดงถึงความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยี

11.ด้านความเปลี่ยนแปลงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและไม่ดี

12. ด้านปฏิกิริยาจิตใจ คือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารเกิดอารมณ์เสียใจ ดีใจ โศกเศร้า รัก เกลียด หลง อิจฉา ตลกขบขัน ตื่นเต้น ฯลฯ

เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก คือ เนื้อหาข่าวที่มีเจตนาให้ข้อมูลที่บิดเบือนหรือปิดความจริง มีข้อมูลเท็จ ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงเพียงบางส่วนของเนื้อหาก็ตาม โดยเนื้อหาข่าวนั้นอาจมีการล้อเลียนเสียดสี เนื้อหาซ้ำ เนื้อหาหักล้าง ทั้งนี้จะมีการใช้คำ และรูปภาพในพาดหัวข่าว เพื่อก่อกวนและเฝ้าอารมณ์ผู้อ่าน เพื่อให้เกิดเข้าไปอ่านในรายละเอียดของเนื้อหาข่าว โดยผู้วิจัยได้จำแนกเนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตได้ ดังต่อไปนี้

1.พาดหัวข่าวไม่ตรงประเด็นกับเนื้อหาข่าว คือ เนื้อหาข่าวเขียนขึ้นมาใหม่หรือไม่สามารถตรวจสอบแหล่งข้อมูลได้

2. พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วน คือ พาดหัวข่าวมีความตรงประเด็นหลักของเนื้อหาข่าวแต่ไม่ใช่ทั้งหมดของเนื้อหาข่าว

3.พาดหัวข่าวตรงประเด็นของเนื้อหาข่าวที่ไม่สำคัญ คือ ประเด็นหลักที่สำคัญของเนื้อหาข่าวไม่ตรงกับพาดหัวข่าวแต่ตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวที่ไม่สำคัญ

4. พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวแต่ไม่มีรายละเอียดของข่าว คือ เนื้อหาข่าวมีเพียงประเด็นเดียวที่ตรงกับพาดหัวข่าว ในส่วนรายละเอียดของข่าวมีความไม่ตรงกับพาดหัวข่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเพจเฟซบุ๊กที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารเชิงคลิกเบต จำนวน 6 เพจเฟซบุ๊ก เพจละ 10 ข่าว รวมเป็น 60 ข่าว และมีจำนวนผู้ติดตามเพจเฟซบุ๊ก 1 ล้านคนขึ้นไป โดยมีเพจเฟซบุ๊ก ดังนี้ 1) เพจข่าวไทย 2) เพจอ่อนแอก็แพ้ไป 3) เพจสถานะ 4) เพจเพชรมายา 5) เพจสยามวาไรตี้ 6) เพจหยุดเผือกไม่ได้จริง ๆ

2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเพจเฟซบุ๊กที่มีลักษณะข่าวเชิงคลิกเบตจำนวน 60 ข่าว

3. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในเรื่องเกี่ยวกับคลิกเบตและการเขียนข่าว

4. วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของงานวิจัย

5. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

6. เสนอผลการศึกษาแบบพรรณานาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ลักษณะ และเนื้อหาข่าวในการนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก” ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาจากการพาดหัวข่าวและเนื้อหาข่าวในเพจเฟซบุ๊กที่นำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตที่มียอดผู้ติดตาม 1 ล้านคนขึ้นไป ผู้วิจัยพบว่าลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตจำนวน 11 ลักษณะ และพบเนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตจำนวน 4 เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบต โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะเนื้อหา

จากการพาดหัวข่าวและเนื้อหาข่าวซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก โดยสรุปผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

ชื่อเพจเฟซบุ๊ก	ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบต																							
	ด้านความสดใหม่		ด้านผลกระทบกระเทือน		ด้านเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว		ด้านมีบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียง		ด้านความขัดแย้ง		ด้านความสะเทือนอารมณ์		ด้านความมีเงื่อนงำ		ด้านแปลกประหลาด		ด้านเรื่องเกี่ยวกับเพศ		ด้านความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ		ด้านความเปลี่ยนแปลง		ด้านปฏิกิริยาสนใจ	
ข่าวไทย	6	2		7	3	1	1	1																6
อ่อนแอก็แพ้ไป	4			8	2	9	2																	
สถานะ	9	2		7	4	6	1														1			
เพชรมาया	3			5	2	4		3													1	2		
สยามวาไรตี้	8	2	4	3	2	7																		
หยุดเผือกไม่ได้จริง	3			5	2	4		2	1												1	2		
รวม	33	6	4	35	15	31	4	6	1												3	10		

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตของเพจเฟซบุ๊กจำนวน 6 เพจ พบลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบต ด้านบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียงพบมากที่สุด จำนวน 35 ข่าว รองลงมาด้านความสดใหม่จำนวน 33 ข่าว ด้านความสะเทือนอารมณ์จำนวน 31 ข่าว ด้านความขัดแย้งจำนวน 15 ข่าว ด้านปฏิกิริยาสนใจจำนวน 10 ข่าว ด้านผลกระทบกระเทือนจำนวน 6 ข่าว ด้านแปลกประหลาดจำนวน 6 ข่าว ด้านเป็นเรื่องใกล้ตัวจำนวน 4 ข่าว ด้านความมีเงื่อนงำจำนวน 4 ข่าว ด้านความเปลี่ยนแปลงจำนวน 3 ข่าว และด้านเรื่องเกี่ยวกับเพศจำนวน 1 ข่าว เรียงตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

เพจเฟซบุ๊ก	พาดหัวข่าว ไม่ตรงประเด็น กับเนื้อหาข่าว	พาดหัวข่าว ตรงประเด็น หลักของข่าว	พาดหัวข่าว ตรงประเด็น ของเนื้อหาข่าว ที่ไม่สำคัญ	พาดหัวข่าว ตรงประเด็นของ เนื้อหาข่าว แต่ ไม่มีรายละเอียด ของข่าว	รวม
ข่าวไทย	4	4	2	0	10
อ่อนแอก็แพ้ไป	5	1	3	1	10
สถานะ	4	4	1	1	10
เพชรมาया	2	5	2	1	10
สยามวาไรตี้	2	2	6	0	10
หยุดเผือกไม่ได้จริง ๆ	4	5	0	1	10
รวม	21	21	14	4	60

จากตารางที่ 2 พบว่า เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตของเพจเฟซบุ๊ก พบพาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วนพบมากที่สุด จำนวน 21 เนื้อหา รองลงมาพาดหัวข่าวไม่ตรงประเด็นกับเนื้อหาจำนวน 20 เนื้อหา พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวที่ไม่สำคัญจำนวน 15 เนื้อหา และพาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวแต่ไม่มีรายละเอียดของข่าวจำนวน 4 เนื้อหา เรียงตามลำดับ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างข่าว ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 พาดหัวข่าว “ฮัลโหล อย่าโง่”

ภาพที่ 1 : พาดหัวข่าว “ฮัลโหล อย่าโง่”

เนื้อหาข่าว

จากกรณีจะ อารัสยาม ที่เจ้าตัวนั้นได้ไปเหมาลอตเตอร์รี 2 แผง โดยรวมแล้วประมาณ 101 ใบแต่กลับถูกขบวนการหนึ่งนั้น แชะอวดรวย จนทำเอาเจ้าตัว

นั่นต้องมาตอกกลับ โดย จ๊ะ นงผณี ได้ทำการไลฟ์สดในเฟซบุ๊ก หลังกลับไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นที่บ้านเกิด หลังจากเลือกตั้งเสร็จก็โชว์ทักษะวิชาคณิตคิดเร็วไป 1 แมทซ์ ด้วยการเหมาลอตเตอรี่ 2 แผงเรียบ! นับได้จำนวน 101 ใบ เจ้าตัวบอก งานนี้ต้องมีถูกกันบ้าง แต่สุดท้ายเจ้าตัวนั้นชาวเน็ตเข้ามาคอมเมนต์แซะอวดรวย คนไม่มียะกินก็เยอะ...ขอให้ไม่ถูกเจ้าตัวถึงกับแคปรูปมาโพสต์ในคอมเมนต์ไลฟ์ดังกล่าว เราซื้อลอตเตอรี่ช่วยคนพิการ บอกว่า อวดรวย งงกับตรรกะที่เค้าว้าง ทำเอาบรรดาแฟน ๆ นั้นเข้ามาให้กำลังใจและอวดพรให้ถูกรางวัล

(Siamtopic, 2022, March 30)

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก ผู้วิจัยพบลักษณะของข่าวดังต่อไปนี้

- 1. ด้านความสดใหม่** เนื่องจากการนำเสนอข่าว “ฮัลโหล อย่าโง่” มีความรวดเร็วต่อเหตุการณ์ ซึ่งเนื้อหาข่าวเป็นการนำเสนอโดยผู้ใช้เฟซบุ๊กชื่อ นงผณี มหาดไทย ซึ่งเป็นเฟซบุ๊กของ นักร้องสาว จ๊ะอาร์สยามซึ่งได้นำเสนอข้อมูลในวันที่ 28 มีนาคม 2564 หลังจากนั้นเพจ สถานะ ได้นำเสนอข่าวนี้นในวันที่ 30 มีนาคม 2564 การนำเสนอเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการนำเสนอข่าวที่มีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ยังได้รับความน่าสนใจต่อผู้อ่านเป็นอย่างมากอีกทั้งยังเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง
- 2. ด้านมีบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียง** จากพาดหัวข่าวที่มีรูปนักร้อง จ๊ะ อาร์สยาม ซึ่งเป็นนักร้องที่แจ้งเกิดและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในคลิปเพลง คันทู ทำให้นักร้องสาว จ๊ะ อาร์สยามเป็นที่รู้จักในชั่วข้ามคืน ต่อมาก็ได้มาเป็นนักร้องในสังกัดอาร์สยามมีผลงานเพลงมากมายที่โด่งดังนอกเหนือจากนี้นักร้องสาวยังมีผลงานการแสดงและภาพยนตร์อีกด้วยนับว่าความสามารถเหลือล้น มีแฟนคลับที่ติดตามผลงานและให้กำลังใจทางอินสตาแกรม ถึง 2.9 ล้านคน และทางเฟซบุ๊กส่วนตัว จำนวน 1.9 ล้านคน นับว่าเป็นนักร้องสาวลูกทุ่งที่หีบจับบะไรก็ได้ได้รับความสนใจอย่างล้นหลามจากแฟนคลับอยู่เสมอ
- 3. ความขัดแย้ง** จากพาดหัวข่าวที่มีรูปจ๊ะ อาร์สยามและมีข้อความพาดหัวว่า “ฮัลโหล อย่าโง่” ซึ่งเป็นข้อความที่แสดงถึงความรุนแรงและความไม่พอใจ ระหว่างจ๊ะ อาร์สยามกับบุคคลอื่นผู้อ่านพาดหัวข่าวสามารถตีความได้ว่ามีสถานการณ์ที่ไม่ดีบางอย่างที่เกิดขึ้นกับนักร้องสาว จ๊ะ อาร์สยาม จึงเป็นข่าวที่ได้รับความน่าสนใจเพราะเนื่องด้วยเป็นคนที่มีชื่อเสียงและเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่
- 4. ด้านปูหลุนสนใจ** จากพาดหัวข่าว “ฮัลโหล อย่าโง่” และมีรูปภาพประกอบเป็นนักร้องลูกทุ่ง จ๊ะ อาร์สยาม ผู้รับข้อมูลข่าวสารสามารถตีความได้ว่าเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ไม่ดีกับนักร้องดังกล่าว เนื่องจากการใช้ภาพพาดหัวข่าวที่เป็นเชิงลบประกอบกับบุคคลที่เป็นข่าวเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงต่อสังคมเป็นวงกว้าง ข่าวนี้นจึงได้รับความสนใจของผู้ที่รับข้อมูลข่าวสาร ว่าเนื้อหาข่าวที่แท้จริงเป็นอย่างไร

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

จากการวิเคราะห์ข่าว พบว่าพาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของข่าวบางส่วน ซึ่งประเด็นหลักของข่าวของนักร้องสาว จ๊ะ อาร์สยาม เพียงแค่ซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลแล้วนำเสนอข้อมูลลงเฟซบุ๊กส่วนตัวแล้วมีผู้มาแสดงความคิดเห็นในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่าอวดรวย ซึ่งจ๊ะ อาร์สยาม ได้ชี้แจงแล้วว่าการซื้อลอตเตอรี่จำนวนมากนั้นมีจุดประสงค์หลักเพื่อช่วยเหลือคนพิการ ซึ่งการตอบได้กับความความคิดเห็นดังกล่าวเกิดขึ้นจาก

ผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นเป็นไปเชิงลบนั่นเอง หากไม่เข้าไปอ่านรายละเอียดอาจทำให้ตีความได้ว่า จ๊ะ อาร์สยาม คำผู้อื่นแบบไม่มีเหตุผล และจากข้างต้นพบว่า เป็น “ชาวเบา” เป็นชาวที่ผู้อ่านรู้สึกตอบสนอง ได้ทันที แต่เป็นการตอบสนองในระยะสั้นๆ เนื่องจากเนื้อหาข่าวส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่าน เป็นหลัก ทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารจึงเกิดความอยากรู้อยากเห็นของข่าว

ตัวอย่างที่ 2 พาดหัวข่าว “ปีที่แล้วใครนอนไม่หลับ เตรียมตัว!!”

ภาพที่ 2 : พาดหัวข่าว “ปีที่แล้วใครนอนไม่หลับ เตรียมตัว!!”

เนื้อหาข่าว

เรียกได้ว่าติดตามกันมายาวนานพอสมควรสำหรับคดีน้องชมพู ต้องเรียกได้ว่า เป็นคดีที่สังคมยังคงคอยคำตอบกันอย่างมีความหวัง เพราะจากคดีน้องชมพู พบว่า ทำให้หมู่บ้านเล็กๆกลายเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ และกลายเป็นหมู่บ้าน ที่สร้างรายได้ให้หลายๆคน แต่ยงหาตัวคนทำผิดไม่ได้ แต่ล่าสุดเหมือนจะมีความหวังขึ้นมาอีกครั้งเมื่อ เพจ Nobita Lawyer หรือที่เรารู้จักกันในนามของ ทนาย โนบิ ได้โพสต์ข้อความระบุว่า “ปีที่แล้วใครนอนไม่หลับ แสดงว่าอาจจะ เป็นคนร้ายนะ ส่วนคนร้าย #อาจนอนผวาทั้งปี แต่ปีนี้นคงหลับสบาย แน่ ๆ เพราะ อาจต้องเปลี่ยนที่นอน โพสต์ดังกล่าวเป็น ของทนาย โนบิ ซึ่งก่อนหน้านี้ เรา จะเห็นทนายเดินทางไปหมู่บ้านกกกอยู่บ่อยๆ พร้อมทั้งหมอลา และ คุณน้ำฟ้าด้วยและโพสต์ต่อมายิ่งทำให้ลุ้นหนักมาก

(Mumkhao, 2022, Jan 2)

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก ผู้วิจัยพบลักษณะของข่าว ดังต่อไปนี้

1. ด้านความสะเทือนอารมณ์ จากพาดหัวข่าว “ปีที่แล้วใครนอนไม่หลับ เตรียมตัว!!” สามารถ วิเคราะห์ได้ว่า เป็นข่าวที่ต้องการนำเสนอความสะเทือนอารมณ์ ผู้ได้รับข่าวสารต้องการทราบว่าจะมีอะไร เกิดขึ้นต่อจากนี้จะสามารถจับคนร้ายที่ทำร้ายน้องชมพูได้หรือไม่ แล้วคนร้ายเป็นคนที่สังคมจับตามองอยู่ หรือเปล่า โดยการนำเสนอพาดหัวข่าวดังกล่าวมีการใช้ถ้อยคำที่เร้าอารมณ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้ ในรายละเอียดของเนื้อหาข่าว จึงสร้างความน่าสนใจทำให้ต้องกดเข้าไปอ่าน

2. **ด้านความมีผลกระทบกระเทือน** จากพาดหัวข่าว “ปีที่แล้วไครนอนไม่หลับ เตรียมตัว!!” สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ข้อความพาดหัวข่าวดังกล่าวและรูปภาพประกอบอาจส่งผลกระทบต่อจิตใจทั้งในด้านดีและไม่ดีต่อบุคคลในรูปหรือบุคคลอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าวของน้องชมพูซึ่งเป็นกระแสสังคมขณะนั้น

3. **ด้านความมีเจตนา** จากพาดหัวข่าว “ปีที่แล้วไครนอนไม่หลับ เตรียมตัว!!” สามารถวิเคราะห์ได้ว่ารายละเอียดของข่าวอาจมีเจตนาสร้างความลบช้อนอยู่ เพราะอาจมีผู้กระทำความผิดหรือสิ่งไม่ดีจนนำไปสู่ความน่าสงสัยว่าอาจจะถูกค้นพบความจริงในเร็ววัน อีกทั้งข่าวนี้ผู้คนจำนวนมากให้ความสนใจเพราะยังจับตัวคนร้ายไม่ได้ในคดีของน้องชมพู ซึ่งมีผู้คนกลุ่มหนึ่งเพิ่งเล็งคนร้ายไปทางลุงของน้องชมพู คือลุงพล ที่เป็นคนร้าย ขาวนี้จึงมีความเจตนาจูงใจซ่อนเร้นและคนส่วนมากให้ความสนใจอีกทั้งยังลั่นกันว่าคนร้ายเป็นคนที่ตนเองได้คิดไว้หรือไม่

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

จากการวิเคราะห์ข่าวผู้วิจัยสรุปได้ว่า พาดหัวข่าว “ปีที่แล้วไครนอนไม่หลับ เตรียมตัว!!” เป็นพาดหัวข่าวไม่ตรงประเด็นเนื้อหาข่าว เนื่องจากทั้งรูปภาพและเนื้อหาข่าวไม่ตรงกับพาดหัวเพราะเมื่อเข้าไปอ่านรายละเอียดแล้วจะพบว่าเนื้อหาข่าวเป็นของนายโนบิที่ออกมาโพสต์ทางเฟซบุ๊กส่วนตัว ไม่ใช่บุคคลที่อยู่ในรูปพาดหัวข่าวแต่อย่างใดและพบว่า เป็น ขาวเบา ซึ่งเน้นผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านเป็นหลัก ทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารจึงเกิดความอยากรู้อยากเห็นรายละเอียดของข่าวซึ่งภายในรายละเอียดข่าว และรูปที่ใช้พาดหัวข่าวมีความกระตุ้นความเร้าอารมณ์ของผู้รับข่าวสาร ทำให้มีผู้เข้าไปอ่านรายละเอียดของข่าวเป็นจำนวนมาก

ตัวอย่างที่ 3 พาดหัวข่าว “ครั้งแรกของหาดกะตะ”

ภาพที่ 3 : พาดหัวข่าว “ครั้งแรกของหาดกะตะ”

เนื้อหาข่าว

ข่าวที่รับต้นปีจำ เมื่อวานนี้ (1 มกราคม 2564) ผู้ใช้เฟซบุ๊ก “Thon Thamrong nawasawat” ได้โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊ก บอก ดีใจสุดๆ หลังแม่เต่ามะเฟือง ขึ้นวางไข่ครั้งที่ 13 ประมาติ 1 ครั้ง ในคืนวันที่ 1 มกราคม 2564 ที่ผ่านมา บริเวณกลางหาดกะตะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชื่อดังของเกาะภูเก็ต ทั้งนี้ ดร.ธรณ์ ยังขอบคุณคนที่ไปเจอแม่เต่าวางไข่ครั้งนี้ด้วย ที่ไม่เอะอะโวยวาย จนแม่เต่าวางไข่

ได้สำเร็จปกติแต่จะวางไข่หลายหน ประมาณ 3-5 หน นี่น่าจะเป็นครั้งแรก
ยังมีลูกครั้งต่อไป ซึ่งหากแม่ตัววางอีกหนจะเป็นรังที่ 14 ทำลายสถิติขึ้นก่อน
(Ejan, 2022, January 2)

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก ผู้วิจัยพบลักษณะของข่าว
ดังต่อไปนี้

1. **ด้านความแปลกประหลาด** เนื่องจากการนำเสนอข่าว “ครั้งแรกของหาคะตะ” เป็น
การนำเสนอพาดหัวข่าวที่สามารถตีความได้ถึงความแปลกประหลาดที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่
ผิดไปจากปกติธรรมดาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เหตุการณ์มีคุณค่าของข่าวสูง ประกอบกับการใช้
คำพาดหัวข่าวยังทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเนื้อหาข่าวมากยิ่งขึ้น

2. **ด้านความเปลี่ยนแปลง** จากพาดหัวข่าว “ครั้งแรกของหาคะตะ” จากเนื้อหาของข่าว
ได้นำเสนอแม่เต่ามะเฟืองขึ้นวางไข่ซึ่งเมื่อก่อนเต่ามะเฟืองขึ้นมาวางไข่แถวพังงา แต่ในปัจจุบันได้ขึ้นวางรังไข่
บริเวณกลางหาคะตะ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชื่อดังของเกาะภูเก็ตซึ่งเป็นจุดใต้สุดที่เต่ามะเฟืองเคยวางไข่
เพราะที่ผ่านมาในรอบ 10-20 ปี แสดงให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์
มากขึ้นและชาดหาดมีความเงียบสงบกว่าทุกปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

จากการวิเคราะห์ข่าวผู้วิจัยพบว่า พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วน เนื่องจาก
ในรายละเอียดของเนื้อหาข่าวในส่วนอื่น ๆ ได้กล่าวถึงการวางไข่ของแม่เต่ามะเฟืองที่ขึ้นมาวางไข่ในหาด
ตะกะครั้งแรกในรอบ 20 ปี โดยรูปพาดหัวข่าวและข้อความพาดหัวข่าวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้กดเข้าอ่าน หาก
ไม่กดเข้าไปอ่านรายละเอียดจะไม่ทราบข่าวสารการณ์ที่เกิดขึ้นแท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์พาดหัว
ข่าวดังกล่าวพบว่าเป็น ข่าวเบา ซึ่งเน้นผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านเป็นหลัก ทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสาร
จึงเกิดความอยากรู้อยากเห็นของข่าวซึ่งภายในรายละเอียดข่าว และรูปที่ใช้พาดหัวข่าวมีความกระตุ้น
ความเร้าอารมณ์ของผู้รับข่าวสาร ทำให้มีผู้เข้าไปอ่านรายละเอียดของข่าวเป็นจำนวนมาก

ตัวอย่างที่ 4 พาดหัวข่าว “เรียกสามี เต็มปาก เต็มคำ”

ภาพที่ 4 : พาดหัวข่าว “เรียกสามี เต็มปาก เต็มคำ”

เนื้อหาข่าว

ชวนดู รายการผู้หญิงทำมหากิน กับแซ่บรับเชิญเธอคนนี้ แอน จักรพงษ์ จักรจุฑาธิบดี ผู้บริหารข้ามเพศคนสวย บริษัท เจเคเอ็น โกลบอล มีเดีย จำกัด (มหาชน) เจ้าของฉายาข้ามเพศหมื่นล้าน ซีอีโอคนสวยและรวยมาก ที่ไม่เคยเว้นว่างห่างผู้ชายสายผอเคียงกาย รอบนี้เห็นจะเป็นที่ของ น้องหมี เคิร์ก บอนแดด ที่น่าจะมาแรงแข่งอีก 3 คนที่กำลังอดิชั่นอยู่ เพราะควออกสื่อถี่เหลือเกิน และเจ้าตัวเองก็ออกปากขัดกลางรายการเรียก เคิร์ก ว่า “สามี” และย้ำชัด เคิร์ก คะแนนนำโด่งสุด พิธีกรอย่าง หนูหม่อม สุริวิภา, ตัก ศิริพร, สุ สุนารี และ ฮาย อาภาพร ไม่พลาดจัดเต็มทุกประเด็น ในวันพฤหัสบดีที่ 21 มกราคม 2564 เวลาบ่ายโมงตรง ช่องวัน 31 รับรองสนุกแซ่บนั่นเอง!!

(Ejan, 2022, January 20)

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก ผู้วิจัยพบลักษณะของข่าวดังต่อไปนี้

1. **ด้านองค์ประกอบทางเพศ** จากพาดหัวข่าวที่มีรูปแอน จักรพงษ์ จักรจุฑาธิบดี ผู้บริหารข้ามเพศคนสวย บริษัท เจเคเอ็น โกลบอล มีเดีย จำกัด (มหาชน) ถือได้ว่าเรื่องเพศเป็นองค์ประกอบของข่าวที่น่าสนใจเป็นอย่างมากและมีคุณค่าของข่าวค่อนข้างสูงเพราะด้วยความแปลกประหลาดผิดธรรมชาติจึงทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารเกิดความสนใจในเนื้อหาข่าวประกอบกับการใช้คำพาดหัวข่าวยิ่งชวนให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก

จากการวิเคราะห์ข่าวผู้วิจัยพบว่าพาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วน เนื่องจากรูปพาดหัวข่าวเป็นรูปแอน จักรพงษ์ จักรจุฑาธิบดี กับผู้ชายคนหนึ่งที่เป็นบุคคลเข้าร่วมแข่งขันในรายการที่มีคะแนนสูงกว่าผู้อื่นเท่านั้น ไม่ได้เป็นคู่รักแอน จักรพงษ์แต่อย่างใด เป็นเพียงการหยอกล้อสนุกสนานกันในรายการ ในส่วนประเภทของข่าวพบว่าเป็นข่าวเบา ที่เน้น ผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านเป็นหลัก ทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารจึงเกิดความอยากรู้อยากเห็นของข่าวซึ่งภายในรายละเอียดข่าวและรูปที่ใช้พาดหัวข่าวมีความกระตุ้นความเร้าอารมณ์ของผู้รับข่าวสาร ทำให้มีผู้เข้าไปอ่านรายละเอียดของข่าวเป็นจำนวนมาก

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาลักษณะและเนื้อหาข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก ผลการศึกษาพบว่า มีลักษณะของข่าวเชิงคลิกเบต 11 ลักษณะข่าว ได้แก่ ด้านมีบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียง ด้านความสดใหม่ ด้านความสะเทือนอารมณ์ ด้านความขัดแย้ง ด้านปลุณชนใจ ด้านผลกระทบกระเทือน ด้านแปลกประหลาด ด้านเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว ด้านความมีเงื่อนไข ด้านความเปลี่ยนแปลง และด้านเรื่องเกี่ยวกับเพศ เรียงตามลำดับจะเห็นได้ว่าด้านมีบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียงพบมากที่สุด เนื่องจากว่าเป็นลักษณะของข่าวที่มีความน่าสนใจและข่าวนี้จะมีคุณค่ามากขึ้น เนื่องจากเป็นบุคคลหรือสถานที่ที่มีชื่อเสียงจึงได้รับความ

สนใจมากเป็นพิเศษ ประกอบกับการใช้ภาษาพูดหัวข่าวมักมีการใช้คำล้อเลียนเสียดสีหรือต้องการให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด หลงเชื่อ จึงทำให้ผู้ที่รับข้อมูลข่าวสารให้ความสนใจในเนื้อหาของข่าวมากกว่าข่าวที่มีลักษณะอื่น ๆ

ด้านเนื้อหาของข่าวเชิงคลิกเบตพบ 4 ส่วน ได้แก่ พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วน พาดหัวข่าวไม่ตรงประเด็นกับเนื้อหาข่าว พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวที่สำคัญ และ พาดหัวข่าวตรงกับประเด็นของเนื้อหาข่าวแต่ไม่มีรายละเอียดของข่าว เรียงตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ในส่วนพาดหัวข่าวตรงกับประเด็นหลักของข่าวบางส่วนพบมากที่สุด เนื่องจากการพาดหัวข่าวจะมีรูปภาพหรือคำบรรยายที่มีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพียงบางส่วนเท่านั้นและเป็นส่วนที่เล็กน้อยของเนื้อหาข่าว เมื่อผู้รับข้อมูลข่าวสารพบเห็นพาดหัวข่าวที่มีการใช้รูปภาพหรือข้อความที่ชวนให้สงสัยจึงเกิดความสนใจและเข้าไปอ่านในรายละเอียดของเนื้อหาข่าวแต่พบข้อมูลไม่ถูกต้องหรือข้อมูลไม่ตรงกับพาดหัวข่าว ซึ่งผู้สร้างข่าวอาศัยประโยชน์จากความสงสัยโดยให้ข้อมูลที่ชวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและสงสัยโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพหรือความถูกต้องของข้อมูล แต่เป็นวิธีการหนึ่งเพื่อให้ผู้ที่สนใจในเนื้อหาข่าวหลงกลเข้าไปอ่านเพื่อเรียกยอดวิวนั่นเอง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาเปรียบกับผลการศึกษาของ Thongsuk (2016) ที่ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การนำเสนอข่าวเชิงคลิกเบตของเว็บไซต์” ผลการศึกษาของ Nusom (2017) ที่ศึกษาเรื่อง “ลักษณะของข่าวปลอมในประเทศไทยและระดับความรู้เท่าทันข่าวปลอมบนเฟซบุ๊กของผู้รับสารในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาของ Rattanaphong (2020) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษา ลักษณะของข่าวปลอมที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ในประเทศไทยและแนวทางการรับมือ ผลการศึกษาของ Chaiwang (2017) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพาดหัวข่าวในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์” ผู้วิจัยพบว่าผลการศึกษาในครั้งนี้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thongsuk (2016) มากที่สุด โดยมีความสอดคล้องในด้าน เนื้อหาข่าวกับพาดหัวข่าวเชิงคลิกเบตซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 แบบดังนี้ 1) ความสอดคล้องเนื้อหาตรงกับการพาดหัวข่าว 2) ความสอดคล้องเนื้อหาข่าวค่อนข้างตรงกับพาดหัวข่าว 3) ความสอดคล้องเนื้อหาไม่ค่อยตรงกับพาดหัวข่าว 4) ความสอดคล้องเนื้อหาบิดเบือนความจริงกับพาดหัวข่าว ซึ่งผลที่สอดคล้องดังกล่าว เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวกับพาดหัวข่าวเชิงคลิกเบตของเว็บไซต์ในลักษณะเหมือนกัน

นอกจากนี้จะเห็นว่า ลักษณะและเนื้อหาของข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้รับข้อมูลข่าวสารไม่เป็นเป็นเหยื่อของข่าวเชิงคลิกเบต สามารถรู้เท่าทันข่าวในโลกปัจจุบันมากยิ่งขึ้น และสามารถประเมินได้ว่าข่าวไหนมีข้อเท็จจริง ข่าวไหนมีข้อมูลที่บิดเบือน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารในโลกออนไลน์ได้และรู้จักตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับมาจากหลาย ๆ แหล่ง เพื่อที่จะได้กลั่นกรองข้อมูลที่น่าเชื่อถือและหลากหลายในการประกอบการคิด การตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษากลวิธีการใช้ภาษาพาดหัวข่าวเชิงคลิกเบตในเพจเฟซบุ๊ก
2. ควรศึกษา การเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาจากสื่อออนไลน์ประเภทอื่นๆ

References

- Chaiwong, N. (2017). **Headline format on Thai newspaper website (Master's thesis)**. Dhurakij Pundit University.
- Ejan. (2022, January 20). Hello, don't be crazy. **Ejan.com**.
<https://www.ejan.co/entertain/6008069d96e9f>
- Ejan. (2022, January 2). Last Year who could not get sleep get ready. **Ejan.com**.
<https://www.ejan.co/environment/5feff7ae68542>
- Kongsungnoen, B. (1999). **Analysis of the use of language in the headlines in Bangkok Post and The Nation newspapers in terms of meaning of words, structure of sentences and phrases (Master's thesis)**. Thaksin University.
- Marasee, C. (2018). **Factors influencing individuals to believe or share false articles on social media (Master's thesis)**. Thammasart University.
- Mumkhao. (2022, January 2). First time of Kata Beach. **Mumkhao.com**.
<https://www.mumkhao.com/view-8541.html>
- Wuttigumraksa, C. (1993). **Principles of News Reporting**. Bangkok : Prakaipreuk
- Wanwohan, C. (2019). **Content presentation strategies on online news media: a case study of news agencies (Master's thesis)**. Thammasat University.
- Satrai, C. (2013). **Front page news language in newspaper distribution M2F (Master's thesis)**. Silpakorn University.
- Siamtopic. (2022, March 30). Call him my Husband. **Siamtopic.com**.
<https://www.siamtopic.com/news/view-9880.html>

แนะนำผู้เขียน Contributor

ชนันพร โนชัย

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Chananporn Nochai

Master of Arts (Thai Language)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Mahasarakham University

ชญานา สุวรรณดี

นักศึกษาลัทธิสุตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chanchana Suwandee

Graduate Student in Thai Language Program
Faculty of Humanities, Chiangmai University

โชคธีรภักดิ์ ธนเศรษฐวัฒนา

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Chokthiraphak Thanasetthawatthana

Doctor of Arts (Thai Language)
University of Phayao
Lecturer in Thai Language Program
Faculty of Education
Chiang rai Rajabhat University

ณัฐนันท์ ปานกุล

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศเบญจมราชูทิศ

Natthanan Pankul

Master of Arts (Thai Language)
Kasetsart University
Instructor in Learning Area of Thai language
Nawamintrachinuthit Benjamachalai School

รัช มั่นต่อการ

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Tach Montokarn

Doctor of Arts (Thai language)
University of Phayao
Lecturer in Thai Language Program
Faculty of Humanities, Naresuan University

ธัญญธร เส่งเนตร

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
วิทยาลัยเดกกัน อินเดีย
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Thanyathon Sengnet

Doctor of Philosophy (Linguistics)
Deccan College, India
Lecturer in Department of Thai Language
Faculty of Humanities, Kasetsart University

ปรียาภา วังมณี

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารนานาชาติ (หลักสูตรนานาชาติ)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Preeyapha Wangmanee

Master of Arts (English)
Faculty of Humanities
Chiang Rai Rajabhat University
Lecturer in English for International
Communication (International Program)
Faculty of Humanities,
Chiang Rai Rajabhat University

พยุ่ง ชีตาร์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์)
มหาวิทยาลัยบอสตัน, แมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา
รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Payung Cedar

Doctor of Philosophy (Applied Linguistics)
Boston University, Massachusetts, USA
Associate Professor in Department of English
Faculty of Humanities, Naresuan University

ภาคภูมิ หรรณภา

รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการสร้างสรรค์
คอนเทนต์และนวัตกรรมสื่อดิจิทัล
ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Pakpoom Hannapa

Associate Professor in Program of Content
Creation and Digital Media Innovation
Department of Thai and Oriental Languages
Faculty of Humanities and Social Sciences
Mahasarakham University

รัชดา ลาภใหญ่

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยรังสิต

Rachada Lapyai

Doctor of Philosophy (Thai Language)
Kasetsart University
Assistant Professor in Thai Language for
Communication Department
College of Liberal Arts, Rangsit University

ราชนันท์ นิลวรรณภา

อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน
ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Rachan Nillawannapha

Assistant Professor in ASEAN Language
and Culture Program, Department of Thai
and Oriental Languages, Faculty of
Humanities and Social Sciences,
Mahasarakham University

วาสนี มีเครือเอี่ยม	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Wasinee Meekrua-iam	Doctor of Philosophy (Thai) Kasetsart University Lecturer in Thai Language Program Faculty of Humanities and Social Sciences Pibulsongkram Rajabhat University
ศรสา เกงขุนทด (ธम्मสารโ)	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Sarusa Kongkhunthod (Thammsaro)	Master of Arts (Thai Language) Faculty of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University
สมเกียรติ รัชมณี	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Somkiat Rakmanee	Doctor of Education (Curriculum & Instruction) Kasetsart University Lecturer in Thai Language Program Faculty of Humanities, Kasetsart University

สมศักดิ์ พันธุ์ศิริ

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สันสกฤต)
มหาวิทยาลัยมัทราส, อินเดีย
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Somsak Phansiri

Doctor of Philosophy (Sanskrit)
University of Madras, India
Lecturer in Thai Language Program
Buriram Rajabhat University

สัมพัทธ์ แสง

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย สถาบันภาษาต่างประเทศ
มหาวิทยาลัยภูมิพนมเพนญ์ กัมพูชา

Samphos Hem

Doctor of Philosophy (Thai Language)
Mahasarakham University
Head of Department of Thai Language
Institute of Foreign Languages
Royal University of Phnom Penh, Cambodia

สินทรัพย์ ยืนยาว

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Sinsup Yuenyaw

Doctor of Arts (Thai Language)
Faculty of Liberal Arts, University of Phayao
Assistant Professor in Thai Language Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University

สุทธินันท์ ศรีอ่อน

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยและการสื่อสาร
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Suddhinan Sri-On

Doctor of Philosophy (Thai)
Faculty of Humanities and Social Sciences
Mahasarakham University
Lecturer in Thai Language & Communication
Program, Faculty of Liberal Arts
Ubon Ratchathani University

สุภาพร คงศิริรัตน์

ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ภาษาไทย)
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Supaporn Kongsirirat

Doctor of Arts (Thai Language)
Faculty of Humanities, Naresuan University
Associate Professor in Thai Language Department
Faculty of Humanities, Naresuan University

รูปแบบของบทความในวารสาร

ระยะขอบบน

2.54 cm

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

Title in English

(TH SarabunPSK 20 point, Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

ระยะขอบซ้าย

2.54 cm

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่1¹ / ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนคนที่2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

เว้น 15 pt.

ระยะขอบขวา

2.54 cm

Author Name – Lastname1¹ / Author Name – Lastname2²

(ชื่อภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point., Bold, กึ่งกลางหน้ากระดาษ) กรณีมากกว่า 3 คนให้ใส่ชื่อผู้เขียนคนแรกและคณะ

¹สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย จังหวัด รหัสไปรษณีย์, ประเทศ

(ชื่อหน่วยงานภาษาไทย TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

¹Department, Faculty, University, Province, Country Postal code

(ชื่อหน่วยงานภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 13 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

(กรณีต่างสังกัดให้ใส่หมายเลขกำกับหน้าชื่อสถาบัน)

*Corresponding author:@.....

(อีเมลติดต่อผู้เขียนบทความ TH SarabunPSK 12 point, normal, กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

เว้น 15 pt.

วันที่ Received/ Revised/ Accepted (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 12 point, normal, ซิดขวา) ดังตัวอย่าง

Received: June 18, 2021

Revised: November 1, 2021

Accepted: December 19, 2021

Abstract (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal).....

เว้น 8 / 10 pt.

Keywords: //aa//bb//cc//dd//ee (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal, ซิดขอบซ้าย) 3-5 คำ

ระยะขอบล่าง

2.54 cm

เว้น 15 pt.

บทคัดย่อ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, Bold, จัดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อความบทคัดย่อภาษาไทย (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 8 / 10 pt.

คำสำคัญ: //กก//ขข//คค//งง//จจ (ภาษาไทย TH SarabunPSK 16 point, normal, จัดขอบซ้าย) 3-5 คำ

เว้น 15 pt.

บทนำ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, จัดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 15 pt.

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK 16 point, Bold, จัดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

(2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....

2.

3.

เว้น 15 pt.

บททวนวรรณกรรม (TH SarabunPSK 16 point, Bold, จัดขอบซ้าย)

เว้น 15 pt.

2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

.....
.....

เว้น 15 pt.

วิธีดำเนินการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เส้น 15 pt.

- (2 cm) 1. (TH SarabunPSK 16 point, normal).....
 2.
 3.

(บทความทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้ใช้ “วิธีดำเนินการวิจัย” บทความทางหมวดด้านวิทยาศาสตร์ให้ใช้ “อุปกรณ์และวิธีการ”)

เส้น 15 pt.

ผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เส้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

เส้น 15 pt.

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย (TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เส้น 15 pt.

- (2 cm) เนื้อหา (TH SarabunPSK 16 point, normal)

เส้น 15 pt.

References (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, Bold, ซิตขอบซ้าย)

เส้น 15 pt.

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....
 (เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....
 (เคาะ 7 ตัวอักษร).....

- เนื้อหา (ภาษาอังกฤษ TH SarabunPSK 16 point, normal บรรทัดแรกซิตขอบซ้าย).....
 (เคาะ 7 ตัวอักษร).....

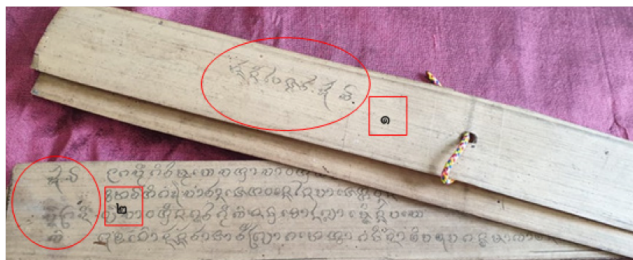
การนำเสนอตาราง และ รูปภาพ

(ตารางที่ x TH SarabunPSK 16 point ตัวหนา ชิดซ้าย ไม่ใส่เส้นแนวดัง
(ชื่อตาราง TH Sarabun PSK 16 point ตัวธรรมดา)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างตารางสรุปบัญชีรายชื่อคัมภีร์ใบลาน

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	หมวด	ตัวอักษร	จำนวน ผูก	ลักษณะ เอกสาร	ลักษณะชุด/ สภาพ
1	ปกิณกะพระวินัย	01 พระวินัย	ธรรมอีสาน	5	ใบลานยาว	ต่างชุด/ตีมา
2	ศิริมานันทสูตร	02 พระ สุดตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	7	ใบลานยาว	ไม่ครบชุด/ ตีมาก
3	ปกิณกะมูล นิพพาน	02 พระ สุดตันตปิฎก	ธรรมอีสาน	9	ใบลานยาว	ต่างชุด/ตี

(ชื่อรูปภาพ แผนภูมิ TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง ตั้งค่าเป็น 1 คอลัมน์)
ที่มา: (TH Sarabun PSK 16 point ตัวหนา จัดกึ่งกลาง)

ภาพที่ 3 ตัวอย่างใบปกหน้าคัมภีร์ใบลาน
ที่มา: Phiphat Prasertsang et al. (2019)

ข้อกำหนดของวารสาร

วิีธีวรรณสาร กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับแรกระหว่างเดือน มกราคม- เมษายน ฉบับที่สองระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่สามระหว่างเดือน กันยายน-ธันวาคม วารสารเปิดรับบทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review) เพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ตามที่เห็นสมควร และบทความที่จะตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานที่ยังไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อลงพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมสาขาย่อยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดังต่อไปนี้ ภาษาไทย วรรณคดีไทย คติชนวิทยา ชาติพันธุ์วิทยา ภาษาศาสตร์ การสอนภาษา และภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งกองบรรณาธิการจะพิจารณาด้านฉบับ (manuscript) ตามข้อกำหนดของวารสาร และส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้อ่าน หากผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม บทความนั้นอาจถูกให้ปรับแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหา รูปแบบ และสำนวน ตามที่กองบรรณาธิการวารสารเห็นสมควร กองบรรณาธิการจะส่งข้อเสนอแนะผู้ทรงคุณวุฒิให้แก่ผู้เขียนเพื่อดำเนินการแก้ไข หากผู้เขียนมีเหตุผลตามหลักวิชาการที่ไม่สามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะได้ ให้ผู้เขียนชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อกองบรรณาธิการจะได้พิจารณาในการตีพิมพ์ต่อไปและเพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. ความยาวของบทความ 12 หน้ากระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว (อาจนุลอมให้เกิน 12 หน้าได้แต่ไม่เกิน 20 หน้า)
 2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น
 3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
 5. ชื่อผู้เขียนทุกคน ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา)
 6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัย ขนาดตัวอักษร 13 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 7. อีเมลของผู้ประสานงาน ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์
 8. วันที่ส่ง วันที่แก้ไข วันที่รับบทความ ขนาดตัวอักษร 12 พอยนต์ (ตัวอักษรปกติ)
 9. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ จัดชิดซ้าย
- พิมพ์ 1 คอลัมน์
10. คำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
 11. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ วรรค 2 เคาะระหว่างคำ

12. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่
13. เนื้อหาบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
14. เนื้อหาบทความ ย่อหน้า 2 ซม.
15. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ
16. ชื่อรูปภาพ ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ใต้รูปภาพ แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพ แผนภูมิให้บอกแหล่งที่มาเป็นภาษาอังกฤษ จัดกึ่งกลาง
17. ระยะขอบกระดาษ 1 นิ้ว (2.54 ซม.) เท่ากันทุกด้าน
18. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านล่างขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์
19. ชื่อเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
20. เนื้อหาเอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 พอยนต์ พิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ จัดชิดซ้าย บรรทัดที่สองจัดเอียงมาทางขวา ½ นิ้ว หรือ 7 ตัวอักษรเศษ

ส่วนประกอบของบทความ

1. ชื่อเรื่องบทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ 3-5 คำ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
5. เนื้อเรื่อง
 - 1) บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และบทสรุป
 - 2) บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ทบทวนวรรณกรรม วิธีการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผลการวิจัย
 - 3) บทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหาวิจารณ์ และ บทสรุป
6. เอกสารอ้างอิงในตัวเนื้อหา (ภาษาอังกฤษ)
7. ตารางประกอบ รูปภาพ แผนภูมิ หรืออื่น ๆ ต้องใส่หมายเลขกำกับในบทความและอ้างอิงแหล่งที่มาของตารางรูปภาพและแผนภูมิให้ถูกต้อง โดยไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ใช้รูปภาพหรือชาว-คำ ที่มีความคมชัด และส่งภาพถ่ายต้นฉบับหรือไฟล์รูปภาพแยกต่างหาก แนบมาพร้อมกับบทความด้วย
8. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (ภาษาอังกฤษ) ให้แนบเอกสารอ้างอิงภาษาไทยมาด้วย

คำแนะนำในการเขียนอ้างอิง

การเขียนอ้างอิงตามรูปแบบของวารสาร วิจารณ์สาร กองบรรณาธิการวารสาร ได้ยึดรูปแบบการเขียนอ้างอิงตาม Publication Manual of the American Psychological Association ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 โดยปรับปรุงแบบบางรายการให้เข้ากับบริบทของวารสารไทยของวิจารณ์สาร รูปแบบการเขียนอ้างอิงในบทความในวารสารจะประกอบด้วยการอ้างอิง 2 ส่วน คือ 1) การอ้างอิงในตัวเนื้อหา 2) รายการอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text Citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาเป็นการอ้างอิงในระบบนามปี โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีพิมพ์ เพื่อเป็นการแนะผู้อ่านไปยังแหล่งข้อมูลที่อ้างอิงท้ายเล่มเอกสารวิชาการ ที่มีการจัดเรียงตามลำดับตัวอักษร การอ้างอิงในเนื้อหา จะมี 2 ลักษณะ คือ การอ้างอิงต้นข้อความ (Narrative Citation) การอ้างอิงท้ายข้อความ (Parenthetical Citation)

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ต้นข้อความ

ในกรณีที่มีชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่ง ตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ในวงเล็บ ในกรณีที่อ้างแบบสรุปใจความ หรือ ใส่ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มีจำนวนหน้าเดียว หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีมีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ในกรณีที่อ้างแบบระบุเลขหน้า ตัวอย่างเช่น

Triwiset (2018) พบว่า..... หรือ Triwiset (2018, p. 4) พบว่า..... หรือ

Triwiset (2021, pp. 4-5) พบว่า.....

การอ้างอิงชื่อผู้แต่ง ท้ายข้อความ

ในกรณีที่มีชื่อของผู้แต่งที่เป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติให้ปรับเป็นชื่อภาษาอังกฤษแบบถ่ายเสียง โดยใช้นามสกุลผู้แต่งตามด้วยปีที่พิมพ์เป็นปีคริสต์ศักราช ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาคหลังชื่อผู้แต่งในวงเล็บ หรือตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (p.) ในกรณีที่มีจำนวนหน้าเดียว หรือ ตัวย่อในภาษาอังกฤษว่า (pp.) ในกรณีที่มีจำนวนตั้งแต่สองหน้าขึ้นไป ก่อนเลขหน้าในวงเล็บ ตัวอย่างเช่น

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018) หรือ

การศึกษาเกี่ยวกับภาษาถิ่นในประเทศไทย.....(Triwiset, 2018, p. 4) หรือ

(Triwiset, 2021, pp. 4-5)

การอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ในกรณีที่ผู้เขียนใช้แหล่งข้อมูลขั้นต้นที่ไม่มีการพิมพ์เผยแพร่หรือค้นหาคำได้ การอ้างแหล่งข้อมูลชั้นรองหรือการอ้างตามบุคคลอื่น ให้ใช้คำภาษาอังกฤษว่า ‘as cited in’ ในวงเล็บ เช่น ผู้เขียนอ่านบทความที่แต่งโดย Knipe & Horowitz (2018) ที่อ้าง Truslow (2009) โดยที่ผู้เขียนไม่สามารถอ่านงานเขียนต้นฉบับของ Truslow ด้วยตนเอง ในรายการอ้างอิงจะใส่เฉพาะแหล่งข้อมูลชั้นรองที่เขียนโดย Knipe & Horowitz (2018) เท่านั้น การอ้างอิงในตัวเนื้อหาจะใช้รูปแบบ ดังตัวอย่าง

(Truslow, 2009, as cited in Knipe & Horowitz, 2018)

ถ้าผู้เขียนไม่ทราบปีที่พิมพ์เผยแพร่ของแหล่งข้อมูลชั้นต้น ก็ให้ละปีที่พิมพ์ไว้ในการอ้างอิงตัวในตัวเองโดยไม่ได้ใส่ ดังตัวอย่าง

Newton's diary (as cited in Hale, 1912)

การอ้างอิงการสัมภาษณ์

งานเขียนบางประเภทที่ไม่สามารถสืบค้นโดยผู้อ่านทั่วไปได้ เช่น งานที่ไม่มีแหล่งอ้างอิง จะถูกอ้างเป็นการสื่อสารส่วนบุคคล (personal communication) ซึ่งการสื่อสารส่วนบุคคลรวมถึง อีเมล ข้อความ การสนทนาออนไลน์หรือ ข้อความส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การบรรยายในชั้นเรียนที่ไม่ได้บันทึกไว้ บันทึกข้อความ จดหมาย ข้อความจากการอภิปรายกลุ่มที่ไม่สามารถค้นได้ เนื่องจากผู้อ่านไม่สามารถสืบค้นข้อมูลการสื่อสารส่วนบุคคลเหล่านี้ได้ การอ้างอิงการสื่อสารส่วนบุคคลในบทความจึงไม่ใส่ไว้ในรายการอ้างอิงท้ายบทความ แต่ให้ใส่ข้อมูลเท่าที่เป็นไปได้ในตัวเนื้อหาเท่านั้น โดยใช้รูปแบบต่อไปนี้ ชื่อตัวผู้สัมภาษณ์เป็นอักษรย่อในกรณีชาวต่างชาติและตัวเต็มในกรณีคนไทย และนามสกุลเต็มเป็นภาษาอังกฤษใส่คำว่า 'personal communication' ตามด้วย เดือน วันที่ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วย ปีเป็นปีคริสต์ศักราช และ ใช้ตัวเลขอารบิก ดังตัวอย่าง

ในการอ้างอิง ค้นข้อความ J. T. Lewis (personal communication, May 14, 2018) หรือ

ในการอ้างอิง ท้ายข้อความ (K. Taylor, personal communication, March 17, 2019)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

1. การอ้างอิงท้ายบทความในรูปแบบที่กำหนดของวารสาร ในกรณีที่ยารการอ้างอิงต้นฉบับเขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษและใส่คำภาษาอังกฤษที่บอกกว่าอยู่ภาษาไทย (In Thai) หรือว่าในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (In 'Language') กำกับต่อท้ายเอกสารอ้างอิงที่แปลเป็นภาษาอังกฤษจากต้นฉบับเดิมที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาอื่น ๆ ดังตัวอย่าง

Suklarpit, S. (2018). **Monogamy: Family colonial in Siam**. Bangkok:

Matichon. (In Thai)

Kruawitchayachan, J. (1994). **The Way of Life of the Mon People**.

Bangkok: Dan Suttha Printing. (In Chinese)

2. การอ้างอิงผู้แต่งชื่อเดียวกันแต่ปีที่พิมพ์ต่างกันให้เรียงลำดับโดยใช้ปีที่พิมพ์ก่อนเป็นเกณฑ์ ส่วนการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวที่ตีพิมพ์ภายในปีเดียวกัน ให้ใช้ตัวอักษรในภาษาอังกฤษว่า a หรือ b เป็นต้น กำกับหลังจากปีที่พิมพ์ภายในวงเล็บ ดังตัวอย่าง

Bednarik, R. G. (2003a). Concerns in rock art science. **Aura Newsletter**,

20 (1), 1-4.

Bednarik, R. G. (2003b). A figurine from the African Acheulian.

Current Anthropology, 44 (3), 405-413.

References Samples (ตัวอย่างการอ้างอิง)

Journal article (บทความในวารสาร)

McCauley, S. M., & Christiansen, M. H. (2019). Language learning as language use: A cross-linguistic model of child language development. *Psychological Review*, 126 (1), 1–51.

Magazine article (บทความในนิตยสาร)

Bergeson, S. (2019, January 4). Really cool neutral plasmas. *Science*, 363 (6422), 33–34.

Newspaper article (บทความในหนังสือพิมพ์)

Guarino, B. (2017, December 4). How will humanity react to alien life? Psychologists have some predictions. *The Washington Post*.

Book republished in translation (หนังสือแปล)

Piaget, J., & Inhelder, B. (1969). *The psychology of the child* (H. Weaver, Trans.; 2nd ed.). Basic Books.

Book in a series (หนังสือที่มีพิมพ์หลายครั้ง)

Madigan, S. (2019). *Narrative therapy* (2nd ed.). American Psychological Association.

Anthology (หนังสือรวมเล่ม)

Gold, M. (Ed.). (1999). *The complete social scientist: A Kurt Lewin reader*. American Psychological Association.

Religious work (คัมภีร์ทางศาสนา)

The Qur'an (M. A. S. Abdel Haleem, Trans.). (2004). Oxford University Press.

Ancient Greek or Roman work (หนังสือกรีกหรือโรมันโบราณ)

Aristotle. (1994). *Poetics* (S. H. Butcher, Trans.). The Internet Classics Archive.

Shakespeare (หนังสือของเชคสเปียร์)

Shakespeare, W. (1995). *Much ado about nothing* (B. A. Mowat & P. Werstine, Eds.). Washington Square Press.

Chapter in an edited book (บทในหนังสือที่มีบรรณาธิการ)

Weinstock, R., Leong, G. B., & Silva, J. A. (2003). Defining forensic psychiatry: Roles and responsibilities. In R. Rosner (Ed.), **Principles and practice of forensic psychiatry** (2nd ed., pp. 7–13). CRC Press.

Grant (รายงานวิจัยที่ได้รับทุนจากหน่วยงาน)

Blair, C. B. (Principal Investigator). (2015–2020). **Stress, self-regulation and psycho-pathology in middle childhood** (Project No. 5R01HD081252-04) [Grant]. Eunice Kennedy Shriver National Institute of Child Health & Human Development.

Conference session (การประชุมสัมมนาวิชาการ)

Fistek, A., Jester, E., & Sonnenberg, K. (2017, July 12–15). **Everybody's got a little music in them: Using music therapy to connect, engage, and motivate** [Conference session]. Autism Society National Conference, Milwaukee, WI, United States.

Unpublished dissertation or thesis

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโท)

Harris, L. (2014). **Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders** [Doctoral dissertation]. University of Virginia.

Dissertation or thesis published online

(วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหรือโทที่เผยแพร่ออนไลน์)

Hutcheson, V. H. (2012). **Dealing with dual differences: Social coping strategies of gifted and lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer adolescents** [Master's thesis, The College of William & Mary]. William & Mary Digital Archive. <https://digitalarchive.wm.edu/bitstream/handle/10288/16594/HutchesonVirginia2012.pdf>

Unpublished manuscript (เอกสารที่ยังไม่ตีพิมพ์)

Yoo, J., Miyamoto, Y., Rigotti, A., & Ryff, C. (2016). **Linking positive affect to blood lipids: A cultural perspective** [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Wisconsin–Madison.

Film or video (ภาพยนตร์หรือวิดีโอ)

Forman, M. (Director). (1975). *One flew over the cuckoo's nest* [Film]. United Artists.

TV series (ซีรีส์ในโทรทัศน์)

Simon, D., Colesberry, R. F., & Kostroff Noble, N. (Executive Producers). (2002–2008).

The wire [TV series]. Blown Deadline Productions; HBO.

YouTube video or other streaming video (ทูปวิดีโอหรือสตรีมมิงวิดีโอ)

Cutts, S. (2017, November 24). *Happiness* [Video]. Vimeo.

<https://vimeo.com/244405542>

Single song or track (เพลงเดี่ยว)

Beyoncé. (2016). *Formation* [Song]. On *Lemonade*. Parkwood; Columbia.

Tweet (ทวีตในทวิตเตอร์)

White, B. [@BettyMWhite]. (2018, June 21). I treasure every minute we spent together #koko

[Image attached] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/BettyMWhite/status/100995189284622745>

Facebook post (โพสต์ในเฟซบุ๊ก)

Gaiman, N. (2018, March 22). 100,000+ Rohingya refugees could be at serious risk during Bangladesh's monsoon season. My fellow UNHCR Goodwill Ambassador Cate Blanchett is [Image attached] [Status update]. Facebook. <http://bit.ly/2JQxPAD>

Webpage on a news website (เว็บเพจในข่าวเว็บไซต์)

Avramova, N. (2019, January 3). The secret to a long, happy, healthy life? Think age-positive. CNN. <https://www.cnn.com/2019/01/03/health/respect-toward-elderly-leads-to-long-life-ntl/index.html>

- Reflection of European society in La Loubère Archives
- Promoting Creative Skills through Greek Mythology EFL Online Classroom for English Major Students, Chiang Rai Rajabhat University
- Conceptual Metaphor About Politics: Case Study of Thai politician debate in the election, 2019
- A Competency of Classroom Action Research of the Student Teachers of Thai Program, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University in Academic Year 2022
 - The Use of Language to Create Image and Value in Non-Fiction "Water Currents and Memories" of Theeraparp Lohitkul
- The development of the ability of oral interpretation of poetry of the quatrain by using the self-learning process of students majoring in Thai language, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University
- Relationship between Language and Identity of Tai Koh Kong in Cambodia
 - The use of words in Thai Pong cards
- The Functions of Buddhism in Luk Thung Mo Lam Isan (Isan folk Songs)
 - Poetry in honor of His Majesty the King on the Year 2019 – 2020 : Themes and Art of Literature Techniques
- The Verbal Strategies of Speech Act of Worship Thao Suranaree in Korat Songs
 - Strategies for using language style and content to deliver clickbait news on Facebook pages